

Research Paper

Anthropological components of the ritual symbols of Muharram and its functions

Vahid Rashidvash* : Assistant Professor. Department of Social Sciences, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

Received: 2024/07/19 **PP** 1-16 **Accepted:** 2024/08/20

Abstract

One of the important events that had a deep impact on Iranian Islamic society is the Karbala incident. Undoubtedly, the secret of the durability and deep impact of the Ashura incident should be sought in the quality of this incident and the personalities of the parties involved in it. Ashura rituals are full of meanings and concepts that create identity and cohesion. Today's Muharram rituals are sometimes the same ones that have been inherited from the ancient tradition of Shia societies until today, but parts of it have changed and evolved over time. Religious rites are one of the main components of the culture of societies, which connect people, the cohesion of the community, give identity and create religious values in the community. The anthropological study of Muharram rituals and its symbols, as well as the effect and functions of the symbols, is the most important goal of this article. The working method in this research is using the school of symbolic anthropology and interpretationism, in a qualitative way, in-depth and in-depth study, presence in the research field and direct observation along with participation and interview, which also used documentary and library study. The Muharram ceremony and its symbols strengthen virtues such as courage, anti-tyranny, justice, sacrifice, loyalty and strengthen social cohesion and identity among people. The characters in the month of Muharram and tazee ceremony are a symbol of right and wrong. What is transmitted to the people during the Muharram ceremony is the power of codes and symbols.

Keywords: symbol (sign), rites (rites), mourning, Muharram.

Citation: Rashidvash, V.(2024). **Anthropological components of the ritual symbols of Muharram and its functions.** *Journal of Society and Politics*, Vol 2 , No 6 , Shiraz , PP 1-16..

*. **Corresponding author:** Vahid Rashidvash, **Email:** Vah.rashidvash@iauctb.ac.ir , rashidvash@yahoo.com,
Tel: +98 9129058096

Extended Abstract

Introduction

Throughout human history, there have been many tragic events that have had different dimensions and levels in terms of quantity and quality, and naturally had different effects and results in the field of human life. On the occasion of keeping alive the memory of the great incident of Karbala, every year various ceremonies and rituals are held in different parts of Iran and the world. One of the most important pillars of Iran's Shia culture and society, both religiously and culturally, is the category of mourning in the month of Muharram (Rashidvash, 2018; 10-1). Muharram mourning has always been one of the main centers of religiosity for Shiites, and it is considered a way for religious socialization and the new generation and a platform for the reproduction of their social and religious world (Farbad, 2017; 18). Religious symbols in Iran are rooted in people's inner beliefs and religious beliefs, and to understand them, one must look at Islamic culture and art and ancient beliefs before Islam. Because each of the religious symbols sometimes sit in the form of the totality of a ritual, and in some cases, the soul of belief of a ritual or ceremony is placed in this body in connection with a purposeful and thought-out ideal (Mirshekrai, 2013; Shua et al., 2013; 285-53).

Methodology

In this research, the method of research is anthropology (in-depth qualitative research) and research was conducted in two theoretical areas with documentary and library studies and in the practical area with observation, conversation (free conversation and semi-structured interviews) and active participation in Muharram rituals. To collect data in the theoretical part, by reading texts (books and articles) and historical and written documents, files have been removed manually. In the practical part, data collection has been done using interview and observation tools.

Results and discussion

The characters of Muharram are a symbol of right and wrong. According to the belief of Shiites, the family of Hazrat Ali (pbuh) is the bringer of truth and the Umayyad family is a

symbol of falsehood, oppression and injustice. The characters in Ta'ziyeh are recognized by several factors, the type of hadith, narration and message they read and through which they express the purpose and motivation of a good deed. The titles and attributes attributed to these characters are famous. In general, characters in Ta'ziyeh are symbols of saints and saints (Farbad, 2017; 206). Religious religious heroes, who are superior, perfect, powerful and perfect people in the view of the believers of that religious culture, are imitated by their followers (Shiites) and play an inspiring role for them. The most prominent of these symbols of the religious character of the prophets are the imams and the infallible ones. From the point of view of color symbolism and its role and message in the Ashura ceremony, a combination of black, white, red, green, yellow, and to a lesser extent other colors such as blue, azure and the like have always been used, and each color has a meaning and a message. and it is a visual objective sign of a mental and intangible signification. In the Ashura ceremony, Shiites also use various tools, tools and inanimate objects as signs and symbols in the Muharram ceremony. Objects such as flag, flag, symbol, cradle, claw, inscription, coffin, etc... But perhaps the most well-known symbol of Ashura is the huge flags that move ahead of the mourning processions.

Conclusion

The summary of the findings showed that the most symbolic religious ritual in the world (Muharram) has a significant diversity in various symbols, these symbols still have a deep impact on Shiites, and Muharram rituals have positive individual and social functions. In terms of the main and sub-symbolic components, the results showed that the symbols of the personality, especially the personality of Imam Hussein (AS) compared to other symbols of objects, color, place, time, animals, etc... It has a deeper impact and in the next ranks are the symbols of objects. From the point of view of the symbols of time, the first decade of Muharram itself is a significant symbolic time period, but the day of Ashura is the high point of the symbolic time of these rituals, which boils the blood in the veins of every Shiite. Considering the symbolic role of

some places for the believers of this religion, firstly Karbala itself and the shrine of Imam Hussain (a) and Hazrat Abul Fazl (a) and

secondly the shrine of Hazrat Zainab (pbuh) in Syria are the most obvious milestones of inspiration.

References

Holy Quran

1. Ateimasarhan, Haider; Khavariangramsir, Amirreza; Sadeghi, Ali; Kabirzadeh, Mehshad and Haji Ghasemi, Zahra. (2023). Strategic policy of religious tourism with an emphasis on the competitiveness of Shiite holy cities in the Islamic world: a case study of the holy city of Karbala. *Society and Politics Quarterly*, Year 1, Number 2, Shiraz, pp. 35-52. [In Persian]
2. Blokbashi, Ali (2002) Nowruz, the celebration of creation's renewal, Cultural Research Office Publications, first edition, Tehran. [In Persian]
3. Hosseinabadi, Zahra-Mohammedpour, Marzieh (2016) Reviewing the pictorial symbols of Shiite art in coffee house paintings, two quarterly magazines of Shoshtar Art Faculty, No. 9 and 10, pp. 35-50. 10.22055/PYK.2016.14548 [In Persian].
4. Khalidi, Abu Khaled (2008) Ashura and Mourning Culture, Reflection and Thought Magazine, No. 98. [In Persian]
5. Khodi, Aldo (2006) The Meanings of Lion in Iranian Art, *Keta Mah Honar*, No. 97 and 98
6. Rashidvash, Vahid (1402) Folklore of Iranian Azeri, Aron Publications, first edition, Tehran. [In Persian]
7. Rashidvash, Vahid (2018) Anthropological analysis of the religious ceremony of Allah Allah Hasina and the ceremony of putting on Ihram in Maragheh city. *Quarterly Journal of Research in Arts and Human Sciences*, 4th year, 5th issue, 19 series, pp. 1-10. [In Persian]
8. Saeed Madani, Seyed Mohsen (2018) Anthropological Theories, Yazd University Publications, 2nd edition, Yazd. [In Persian]
9. Soltani, Hassan (2023) The role of the culture of sacrifice and martyrdom in the implementation of resistance economy culture engineering from the point of view of the Supreme Leader (Madazla Al-Ali) (*Community and Politics Quarterly*, year 1, number 2, Shiraz, pp. 67-82. [In Persian]
10. Sotoudeh, Hedayatullah (2016) Symbolology, Neday Ariana Publications, third edition, Tehran. [In Persian]
11. Siori, Roger (1979) Safavid Iran, translated by: Cambyz Aziz, Center Publications, 7th edition, Tehran. [In Persian]
12. Sattari, Jalal (1974) An entry on mystical cryptology, Center Publications, first edition, Tehran. [In Persian]
13. Sharbatian, Yaqub (2021) Anthropology and Religious Beliefs, Avai Noor Publications, first edition, Tehran. [In Persian]
14. Shua, Asghar-Anizadeh, Ali-Haji Mohammad Yari, Ruqieh-Dosti, Shaherzad-Shaisheta Rukh, Elah (2013) Muharram and Safar in the culture of Iranian people, Broadcasting Research Center Publications, first edition, Tehran. [In Persian]
15. Alirezaei Jahed, Yaqoub (2016) Lamentation and Mourning - a study from the perspective of the Qur'an and Nahj al-Balagheh, Samir Publications, Tehran. [In Persian]
16. Farbad, Mohammad Sadegh (2008) Religious Mournings in Iran, Al-Hadi Publications, first edition, Tehran. [In Persian]
17. Fakuhi, Nasser (2018) History of Thought and Anthropological Theories, Nei Publications, first edition, Tehran. [In Persian]
18. Matt Ford, Miranda Bruce (2008) Symbols and signs in the world, translated by: Abolqasem Dadour-Zahra Taran, Al-Zahra University Press, first edition, Tehran. [In Persian]
19. Montazer al-Qaim, Asghar-Keshavarz, Zahra Sadat (2016) Studying the social changes of Ashura mourning ceremonies and rituals in Iran, *Scientific Research Quarterly of Shia Studies*, 15th year, number 58, pp. 37-72. [In Persian]
20. Mirshakrai, Mohammad (2013) Muharram and symbolic signs, Mah and Art Book, No. 75-76. [In Persian]
21. Muhaddi, Javad (1995) Farhang Ashura, famous publications, first edition, Qom. [In Persian]
22. Yahaghi, Mohammad Jafar (2007) Culture of Mythology and Storytelling in Persian Literature, Contemporary Farhang Publications, 4th edition, Tehran. [In Persian]
23. Correspondents Club website.

مقاله پژوهشی

مولفه‌های مردم شناسی نمادهای آئینی ماه محرم و کارکردهای آن

وحید رشیددوش^۱: استادیار گروه علوم اجتماعی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

دریافت: ۱۴۰۲/۰۴/۲۹ صص ۱-۱۶ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۵/۳۰

چکیده

یکی از حوادث مهمی که تاثیر عمیقی بر جامعه ایرانی اسلامی داشته است حادثه کربلاست. بی تردید رمز ماندگاری و تاثیر ژرف واقعه عاشورا را باید در کیفیت این حادثه و شخصیت‌های طرفین درگیر آن جستجو کرد. مناسک عاشورا سرشار از معانی و مفاهیمی است که عامل ایجاد هویت و انسجام می‌باشد. مناسک محرم امروزی، گاه بدون تغییر، همان‌هایی است که از سنت کهن جوامع شیعی تا به امروز به ارث رسیده ولی بخش‌هایی از آن در طول زمان تغییر و تحول یافته است. مناسک مذهبی یکی از اجزای اصلی فرهنگ جوامع اند که اتصال دهنده افراد، انسجام بخش اجتماع، هویت دهنده و عامل ایجاد ارزش‌های اعتقادی در اجتماع می‌باشند. کاربرد رموزها و نمادها یکی از مهمترین ویژگی تعزیه می‌باشد. یعنی تقدم معنا بر عمل. مطالعه مردم شناسانه مناسک محرم و نمادهای آن و همچنین تاثیر و کارکردهای نمادها مهمترین هدف این مقاله می‌باشد. روش کار در این پژوهش با استفاده از مکتب انسان شناسی نمادین و تفسیر گرای، به صورت کیفی، مطالعه عمیق و ژرفانگر، حضور در میدان تحقیق و مشاهده مستقیم همراه با مشارکت و مصاحبه بوده که از مطالعه اسنادی و کتابخانه ای نیز استفاده شده است. مراسم ماه محرم و نمادهایش باعث تثبیت فضیلت‌هایی چون شجاعت، ظلم ستیزی، عدالت خواهی، ایثار، وفاداری شده و انسجام اجتماعی و هویت بخشی را در بین مردم تقویت می‌نماید. شخصیت‌ها در ماه محرم و مراسم تعزیه، نمادی از اولیاء و اشقیاء، حق و باطل هستند. آنچه که در مراسم ماه محرم به مردم انتقال می‌یابد قدرت رموزها و نمادها می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: نماد (نشانه)، مناسک (آیین)، عزاداری، محرم.

استناد: رشیددوش، وحید. (۱۴۰۳). مولفه‌های مردم شناسی نمادهای آئینی ماه محرم و کارکردهای آن. فصلنامه جامعه و سیاست، سال ۲، شماره ۶، شیراز، صص ۱-۱۶.

مقدمه

در طول تاریخ بشر حوادث تلخ بسیاری رخ داده که به لحاظ کمیت و کیفیت از ابعاد و سطوح گوناگونی برخوردار بوده و طبعاً آثار و نتایج متفاوتی نیز در عرصه حیات انسانی در پی داشته است. به مناسبت زنده نگه داشتن یاد و خاطره حادثه عظیم کربلا، همه ساله مراسم‌ها و آیین‌های مختلفی در نقاط مختلف ایران و جهان برگزار می‌شود. یکی از مهم ترین ارکان فرهنگ و جامعه شیعی ایران هم به لحاظ دینی و هم به لحاظ فرهنگی مقوله عزاداری ماه محرم است (رشیددوش، ۱۳۹۸: ۱-۱۰). عزاداری محرم برای شیعیان همواره یکی از کانونهای اصلی دینداری بوده است و طریقی برای جامعه پذیری دینی و نسل جدید و بستر بازتولید جهان اجتماعی دینی آنان به شمار می‌آید (فرید، ۱۳۸۷: ۱۸). نشانه‌های نمادین مذهبی در ایران، در باورهای باطنی و اعتقادات دینی مردم ریشه دارند و برای شناخت آنها باید به فرهنگ و هنر اسلامی و باور داشت‌های دیرینه پیش از اسلام نظر داشت. زیرا هر یک از نمادهای مذهبی گاه در قالب کلیت یک رسم می‌نشینند و در مواردی جان مایه اعتقادی رسم یا مراسم در پیوند یک آرمان هدفمند و اندیشیده در این کالبد قرار می‌گیرد (میرشکری، ۱۳۸۳: ۵۳-). شعاع و همکاران (۱۳۹۳: ۲۸۵). در آیین عزاداری محرم نمادهایی مورد استفاده قرار می‌گیرند که نشانگر و بیانگر آن واقعه و حماسه تاریخی

^۱. نویسنده مسئول: وحید رشیددوش. پست الکترونیکی: rashidvash@yahoo.com, Vah.rashidvash@iauctb.ac.ir تلفن: ۰۹۱۲۹۰۵۸۰۹۶

اجتماعی هستند. این نمادها و نشانه‌ها اوج شهامت و شجاعت توأم با مظلومیت امام حسین (ع) و یارانش را در اذهان مردم به تصویر می‌کشند. این نماد و نشانه‌ها افکار عزاداران و مردم را به صحنه نبرد در صحرای کربلا کشانده و باعث می‌شوند آنها بعد از حدود ۱۴۰۰ سال، شجاعت و شهادت امام حسین (ع) و مظلومیت خود و یارانش را با تمام وجود درک کنند. حادثه تاریخی عاشورا و کربلا دو وجه دارد، یکی سفید و نورانی و دیگری تاریک و سیاه که هر دو وجه آن در تاریخ بی‌بدیل و بی‌نظیر (یا کم‌نظیر) است. از آنجا که این واقعه یک حماسه عظیم در جهت رضای خدا بوده، در طول زمان، این آیین یادآورنده و نمادهایش، نه تنها رنگ نباخته بلکه با شور و صلابت بیشتر و پشتوانه مردمی با عظمت‌تر هنوز برگزار می‌شود. مناسک محرم یک جزء بسیار مهم است که قابل توجه می‌باشد. مناسک، نمادها و اعتقادی محرم را می‌توان به شکل سیستمی نگریست و اجزاء آن همچون نمادها مانند رنگ، اشیاء، حیوانات، شخصیت، کلمات، حرکات را مورد مطالعه قرار داد. نتایج این مناسک عبارتند از انرژی و افعال انسانی، خلاقیت (هنرنمایی بازیگران تعزیه، سازندگان نمادهای هنری، عکس، طرح، پرده، کنبیه و خطاطی‌های هنری) ایمان شور و باورها، که هر کدام یک مقوله قابل تعمق و گسترده اند. فرآیندهای نظام مناسکی محرم و عاشورا، فرآیندهای روحانی و روانی فکری هستند که در طی مناسک نمود درونی (در شخصیت افراد) یا بیرونی (کارکردهای اجتماعی) صورت می‌گیرد. در مناسک عاشورا طیفی وسیع از اقدامات نمادین وجود دارد که از آن جمله می‌توان به زنجیر و سینه زنی، غم، علامت و طوق گردانی، گل اندود کردن، افروختن شمع (در شام غریبان) مداحی و نوحه خوانی و وعظ و خطابه، و نهایتاً تعزیه اشاره نمود. جایگاه تعزیه در بین آیین عزاداری مردم آنقدر با اهمیت بوده که گاهی اشیاء خوانان از جمله شمرخوان، در بین مردم مورد نکوهش و گاه برخورد قرار می‌گرفته است. از آن سوی، اثرگذاری صدای حزین اولیاء خوانها، مخاطبان را با مصائب کربلا محسوس کرده و محبوبیت می‌یافته اند. مطالعه مردم‌شناسانه ابعاد مختلف مناسک محرم و نمادهای آن از جنبه اجتماعی، مطالعه تأثیر نمادهای محرم از جنبه کارکردهای فردی، مطالعه معانی، مفاهیم و تفاسیر مردم از نمادهای مناسک محرم از اهداف این مقاله می‌باشند. مناسک و نمادهای ماه محرم چه تأثیری در زندگی افراد ایجاد می‌کند؟ و هر کدام از این مناسک و نمادها بیانگر چه چیزی در جامعه می‌باشد؟ مهمترین سؤالات این مقاله را تشکیل می‌دهد.

پیشینه و مبانی نظری تحقیق

پیشینه تحقیق

شرنیتان (۱۴۰۰) در کتاب مردم‌شناسی و اعتقادات دینی به توضیح مفهوم آیین‌ها، مناسک‌ها، نماد و نشانه‌ها پرداخته و علاوه بر آن اشاره مختصری به اعتقادات مردم در روز و ماه‌های خاصی از جمله محرم از بعد مردم‌شناسی می‌پردازد. ماروند و طاهری (۱۳۹۶) پژوهشی با عنوان «بررسی و مطالعه نمادها در علم‌های مراسم عاشورا در دوره حاضر و پیش از اسلام در ایران» انجام داده اند. مراسم عزاداری ماه محرم و روز عاشورا، از کهن‌ترین آیین‌های مذهبی زنده در دنیا است که از زمان ورود اسلام به سرزمین ایران هر ساله به اجرا در آمده است. منتظر القائم و همکار (۱۳۹۶) در پژوهشی با عنوان بررسی تغییرات اجتماعی مراسم و مناسک عزاداری عاشورا در ایران به تغییرات مراسم و مناسک عزاداری که تحت تأثیر اوضاع اجتماعی، سیاسی و فرهنگی جامعه بودند مورد مطالعه قرار گرفته. مساله اصلی مقاله که با استفاده از مطالعات اسنادی صورت گرفته به میزان تحلیل و فهم منطق تغییرات و تطورات اجتماعی مراسم عاشورا پرداخته است. ستوده (۱۳۹۶) در کتاب نماد شناسی به بررسی و مطالعه نشانه‌ها و نمادها، اسطوره‌ها، نماد زندگی، نماد اعداد و رنگ‌ها و کارکردها آنها پرداخته است. فرید (۱۳۸۷) در کتاب سوگواری‌های مذهبی در ایران به مسوله سوگواری و عزاداری در ایران پرداخته. در این کتاب، پژوهشگر با استفاده از روش کتابخانه‌ای و مطالعات اسناد به تاریخچه عزاداری، نمادها، روضه خوانی و کارکردهای آنها پرداخته است.

مکتب انسان‌شناسی نمادین و تفسیر گرایی

انسان‌شناسی نمادین و تفسیری گرایشی است که از اواخر دهه ۶۰ و اوایل دهه ۷۰ عمدتاً درون انسان‌شناسی فرهنگی آمریکا به وجود آمد و به طور کلی از این باور حرکت می‌کند که فرهنگ مجموعه‌ای از معانی است که از خلال نمادها و نشانه‌ها درک و تفسیر می‌شود و بنابراین برای درک آن باید ابتدا به سراغ تحلیل این نمادها رفت (سعیدی مدنی، ۱۳۹۸؛ ۵۸۷). از لحاظ منطقی انسان‌شناسی نمادین را باید دنباله‌ای از انسان‌شناسی دینی دانست. انسان‌شناسی دینی یکی از قدیمی‌ترین شاخه‌های انسان‌شناسی فرهنگی است که در کنار انسان‌شناسی سیاسی از نسل انسان‌شناسان همواره مورد استفاده بوده است. در واقع آنچه برای مردم‌شناسان قرن نوزدهم اهمیت داشت مقایسه موقعیت دین و سیاست در کنار خانواده و اقتصاد در جوامع بوده است. نخستین مردم‌شناسانی که به موضوع دین پرداختند فریزر و تایلر بودند (فکوهی، ۱۳۹۸؛ ۲۴۹). مکتب انسان‌شناسی نمادین و تفسیری تنها مکتبی فکری انسان‌شناسی که از طریق مطالعه نمادها و نشانه‌ها به شناخت فرهنگ می‌پردازد (سعیدی مدنی، ۱۳۹۸؛ ۵۸۷). نشانه‌شناسی علمی است که هدف خود را در شناخت و تحلیل نشانه‌ها و نمادها

چه آنهایی که به صورت زبان گفتاری یا نوشتاری در آمده اند و چه آنهایی که به صورت غیر زبانی دارند اعم از نشانه‌های فیزیولوژیک، بیولوژیک، نظام‌های معنایی، نظام‌های ارزشی، نمادهای نمادین، جهانبینی‌های گوناگون و حتی همه شکل‌های حرکتی، حالت، موقعیتی خود آگاه یا ناخودآگاه و... اعلام می‌کنند(ستوده، ۱۳۹۶؛ ۱۸). و در این رویکرد توجه اصلی انسان شناسان بر شیوه درک و تفسیر مردم از جهان پیرامون خود است. ماه محرم، در کلیت خود یک نماد است. توجه به این مکتب، عزاداری در عکس العملی بوده در برابر شقاوت. عاشورا نماد حرکتی هدفمند بود. اهدافی متعالی که زندگی را معنا دار و ارزشمند می‌کنند.

روش تحقیق

در این تحقیق روش پژوهش مردم شناسی (تحقیق کیفی ژرفا نگر) بوده و در دو حوزه نظری با مطالعات اسنادی و کتابخانه ای و در حوزه عملی با مشاهده، گفتگو (گفتگوی آزاد و مصاحبه‌های نیمه ساختارمند) و مشارکت فعال در مناسک محرم تحقیق انجام شده است. برای گردآوری داده‌ها در بخش نظری با مطالعه متون (کتاب‌ها و مقالات) و اسناد تاریخی و مکتوب به صورت دستی فیش برداری شده است. در بخش عملی گردآوری داده‌ها با استفاده از ابزارهای مصاحبه و مشاهده انجام یافته است.

بحث و ارائه یافته‌ها

تاریخچه آئین محرم

درباره تاریخچه عزاداری محرم، علامه ابن کثیر دمشقی و علامه ذهبی می‌نویسند: در سال ۳۵۲ هجری قمری معزالدوله ابن بابویه شیعی، مردم شهر بغداد را دستور داد تا لباس سیاه پوشیده، بازار را تعطیل کنند و برای شهادت حضرت حسین ابن علی (ع) ماتم بگیرند. به همین دلیل بعضی از مورخان معزالدوله را بنیان گذار عزاداری محرم می‌دانند. در ایام فاطمیان نیز این روز عاشورا بعنوان روز ماتم تلقی شده و حاکم و سایر کارگزاران حکومتی و مردم، این روز را در سوگواری و عزاداری سپری می‌کردند، بازار تعطیل می‌شد و شعرا و مداحان به نوحه سرایی و بیان حکایاتی در وصف اهل بیت می‌پرداختند (خالدی، ۱۳۸۶؛ ۲۴۲).

سرمنشا بیشتر رسوم و رفتارهای رایج در عزاداری کربلا را باید حدودی در دوره آل بویه و صفوی جستجو کرد. در واقع حکومت آل بویه نخستین حکومت شیعی در تاریخ اسلام بود. سیاست آل بویه در احیای شاعر شیعه موجب گردید که احساسات واپس زده مردم آشکار شود و سوگواری بر ای شهدای کربلا به طور رسمس احیا گردد و به صورت سنت مرسوم در آید. در سال ۶۵۶ هجری قمری با سقوط دولت بغداد و به قدرت رسیدن حکومت ایلخانان در سرزمین ایران و عراق، فرصت مناسبی برای ترویج و گسترش شیعه و برگزاری مراسم مذهبی آن فراهم شد و با استقبال پادشاه غازان خان از شیعیان و بدنبال آن با رسمی شدن مذهب تشیع در مدت کوتاهی در زمان اولجایتو، مراسم عزاداری و ماه محرم برای امام حسین (ع) و یارانش و همچنین زنده نگه داشتن روز عاشورا، عمومیت یافت (شعاع و همکاران، ۱۳۹۳؛ ۱۸). با ظهور دولت مقتدر صفوی اهمیت ویژه ای به مناسک عاشورا و محرم داده شده و به تدریج با تلفیق دو فرهنگ اسلامی و ایرانی به صورت یکی از ماندگارترین تجلیات فرهنگی ایرانیان درآمد و ماندگار شد (سیوری، ۱۳۷۸؛ ۳۱). در دوران قاجار نیز محرم از جایگاه ویژه ای برخوردار بوده. مجالس عزاداری در عهد قاجار به رغم شیب و فرازهای زیاد هیچ گاه به طور کامل نفوذ خود را در میان توده مردم از دست نداد و در مقاطع مختلف سیاسی و اجتماعی هم چنان اثر گذار بود. به طور کلی از دوران قاجار، عزاداری امام حسین (ع) علاوه بر محرم به ماه صفر نیز متمیم یافت (منتظر القائم و همکار، ۱۳۹۶، ۷۲-۳۷) و بعد از انقلاب اسلامی نیز محرم، عاشورا و مناسک عزاداری امام حسین (ع) یکی از ارکان برنامه‌های مورد حمایت جدی حکومت و شعارها و آرمان‌ها گردیده. عزاداری از مقوله یاد و ذکر است. یاد کسی که به مصیبتی دچار شده است و یاد کسی که به علل طبیعی یا غیرطبیعی از قبیل قتل، حادثه و امثال اینها از دنیا رفته است. شکی نیست که انسان موجودی است که طبیعتاً فراموشکار است و نسبت به چیزهایی که توجه به آنها برایش مفید است، دچار غفلت میشود. در این مواقع یادآوری آن مورد انسان را از ابتلا به حوادثی که برایش مضر و یا هلاککننده است، نجات میدهد و از آثار خوب توجه به آن موضوع، بهره‌مند میسازد. یک اصل کلی و یکی از قوانین مهم خلقت این است که غفلت از چیزی که برای سعادت دنیا و آخرت انسان مفید، لازم و ضروری باشد، انسان را دچار خسران دنیایی و یا آخرتی میکند و به همین دلیل لازم است به هر وسیله ممکن او را متوجه آن مهم کرد و غفلت او را برطرف ساخت. عزا در لغت، به معنای صبر و شکیبایی کردن و صبر کردن در مصیبت و سوگی که بر انسان وارد شده است و به تعبیر دیگر اظهار تسلی خاطر به صاحبان مصائب و دعوت از آنان به صبر و شکیبایی و ترغیب ایشان به بردباری و تحمل سختی‌ها و مصائب در جوامع مختلف، عزاداری معمولاً در قالب مراسم جمعی، در چند مرحله زمانی پیش آمده است (علیرضایی جاهد، ۱۳۹۵؛ ۱۸۰). در جوامع مختلف، عزاداری معمولاً در قالب مراسم جمعی، در چند مرحله زمانی سوم، هفتم، چهلم و... و با آدابی مخصوص برگزار میشود و روی هم رفته، تأثیر بسیار شگرفی در آرامش بخشیدن به افراد داغ دیده دارد. پس از گذشت چهارده قرن از حادثه عاشورا، شرکت کنندگان در عزاداری امام

حسین (علیه السلام) در واقع، خویشتن را مصیبت زده و داغدار آن حادثه بزرگ می‌یابد و با شرکت در این مراسم عملاً به یکدیگر و نیز به صاحبان اصلی مصیبت (اهل بیت علیهم السلام) تسلی می‌دهند. عزاداری امام حسین (ع) یکی از مردمی‌ترین رسم‌های اجتماعی میان مسلمانان می‌باشد. مهمترین شاخصه کربلا وجود قبور مطهر اهل بیت پیامبر (ص) در آن است که باعث شده این شهر قبله گاه عاشقان اهل بیت از سرتاسر این کره خاکی شود که همگان در هر سن و از هر صنف زن و مرد، پیر و جوان و خردسال، با حضور در آن، پیامها و درسهای حماسه حسینی را با عمق جان دریافت می‌کنند.

نمادهای شخصیت

شخصیت‌های ماه محرم نمادی از حق و باطل هستند. بنابر اعتقاد شیعیان خاندان حضرت علی (ع) مبشر حق و خاندان بنی امیه نماد باطل و ظلم و بی عدالتی است. شخصیت‌ها در تعزیه به وسیله چند عامل شناخته می‌شوند نوع حدیث، روایت و پیامی که می‌خوانند و از طریق آن هدف و انگیزه کار خوبی را بیان می‌کنند. القاب و صفاتی که به این شخصیت‌ها نسبت داده می‌شود معروف آنهاست. به طور کلی شخصیت‌ها در تعزیه نمادی از اولیاء و اشقیا هستند (فرید، ۱۳۸۷؛ ۲۰۶). قهرمانان دینی مذهبی که در نگرش معتقدان به آن فرهنگ دینی مذهبی، افرادی برتر، بی نقص، قدرتمند و اسوه هستند، مورد تقلید پیروان (شیعیان) آنها قرار گرفته و نقشی الهام بخش را برای آنها قایل می‌شوند. برجسته ترین این نمادهای شخصیت دینی پیامبران بوده و در درجات بعدی امامان، معصومان می‌باشند.

امام حسین (ع): در مناسک عزاداری ماه محرم، اصلی ترین شخصیت نمادین که جلوه ایستادگی حق در برابر باطل است امام حسین (ع) می‌باشد. این شخصیت برجسته و محوری در این آیین اعتقادی، نماد شجاعت و فداکاری در راه اسلام بوده و در بین شیعیان الگو و اسوه پاکبازی، ایستادگی و دلاوری است. این شخصیت امام سوم در باورهای اعتقادی شیعیان نیز هست که در واقعه عاشورا به طرز دردناکی به همراه ۷۲ تن از یارانشان به فیض شهادت نائل می‌گردند. (فرید، ۱۳۸۷؛ ۵۴).

حضرت ابوالفضل عباس (ع): حضرت ابوالفضل نماد وفاداری، مردانگی، ایثار و گذشت در آیین عزاداری محرم است. ایثار در لغت به معنی برگزیدن، غرض دیگران را بر غرض خود مقدم داشتن، از خود گذشتگی، ترجیح و برتری دادن به آنچه مطلوب دیگران است (سلطانی، ۱۴۰۲؛ ۶۷-۸۲). او نماد پیک سپاه اولیا و خاندان اهل بیت در عاشورا است که در راه رساندن آب به آنها دست هایش توسط دشمنان قطع شده. به همین دلیل در نمادهای اشیا هر گاه کاسه آب، مشک، پنجه دست، یا تشبیه ماه در نوحه و اشعار بیاید، ذهن شیعیان معتقد از آن نماد و نشانه و دال‌ها فوراً به یاد مدلول آن یعنی حضرت ابوالفضل (ع) و میزان تشنگی، فداکاری و ایثارشان می‌افتند.

حضرت زینب (س): حضرت زینب که رسالتی سنگین تر از رسالت برادرش به عهده گرفته بود زیرا ایشان بعد از شهادت برادر و یارانش، مبارزه سنگینی را بر علیه یزد و اطرافیان‌ش آغاز کرد. به باور شیعیان، حضرت زینب (س) نماد صبر و استقامت است. ایشان که در مواجهه با مصیبت‌های عظیم و هولناک واقعه عاشورا شکیبایی مثال زدنی ورزیده و با انتقال پیام شهدا به سایرین و رسوا کردن خلیفه سفاک، نام نیکش ماندگار شده بهترین نماد استقامت در سختیها بوده الهام بخش اسرا و مصیبت دیدگان شیعه است.

حضرت علی اکبر (ع): حضرت علی اکبر (ع) فرزند ارشد امام حسین نماد شجاعت در بین جوانان کربلا و همچنین نماد اوج عاطفه پدر فرزندی در عزاداری محرم است. همچنین نماد زهد، شرافت، وارستگی می‌باشد (فرید، ۱۳۸۷؛ ۲۰۹).

حضرت علی اصغر (ع): حضرت علی اصغر (ع) کودک شیرخواره امام حسین (ع) نماد مظلومیت در آیین عزاداری محرم است. در عزاداری‌های محرم، شیعیان با بدست گرفتن گهواره که نمادی از مظلومیت، طفل و نوزاد بودن معصومانه، و بی گناهی است از آن حضرت یاد نموده و به یاد مظلومیت، تشنگی و عطش آن نوزاد، مادران کودکان خود را در دهه اول محرم بدست گرفته و اشک می‌ریزند.

حضرت قاسم (ع): در مناسک محرم، حضرت قاسم (ع) نوجوان، برادر زاده امام و فرزند امام حسن (ع) نماد تداعی کننده یاد و خاطره برادر امام حسین (ع) یعنی امام حسن مجتبی (ع) می‌باشد. مطابق باورهای شیعیان، آن نوجوان وفادار با شجاعت و دلیری برای حمایت از حق و عمومی خود، به جنگ یزیدیان رفته و با قساوت دشمنان به طرز فجیعی به شهادت می‌رسند (شربتیان، ۱۴۰۰؛ ۲۰۱).

نماد شناسی رنگ‌ها

از منظر نماد شناسی رنگ و نقش و پیام آن در مراسم عاشورا، همواره ترکیبی از رنگ‌های سیاه، سفید، قرمز، سبز، زرد، و به میزانی کمتر رنگ‌های دیگر چون آبی، لاجوردی و امثالهم استفاده می‌شده است که هر رنگ واجد معنا و پیامی بوده و دال عینی بصری بر مدلولی ذهنی و نامشهود است.

رنگ سیاه: رنگ سنتی اسلام رنگ شب است. یعنی رنگ آسودن و انتظار رنگی که با رکن ماده پیوند دارد (ستاری، ۱۳۷۲؛ ۳۵). در بین شیعیان، رنگ سیاه همواره نشانه عزا بوده است و در ماه‌های محرم و صفر، این رنگ به عنوان نشانه‌ای از عزا در بین مردم شهرها و

روستاها شناخته می‌شود. استفاده از پرچم‌های سیاه، جامه‌های سیاه، کتیبه‌های پارچه ای سیاه و امثالهم همگی نماد اند و همگین بودن شیعیان در ایام محرم، از تداعی حادثه جانگدازی است که اتفاق افتاده است. به همین دلیل برای نشان دادن ماتم و حزن از دست دادن انسان‌هایی که برایمان عزیزند در سوگ‌ها از رنگ سیاه استفاده می‌شود. در محرم نیز برای نشان دادن این تالم درونی در فقدان امام حسین (ع) و یارانش که به طرز جگرخراشی به دست اشقیا به قتل رسیده اند از رنگ سیاه فراوان استفاده می‌شود.

رنگ سفید: سفید سمبل خلوص است. رنگ یکپارچه نامحدود و مقدس است (میت فورد، ۱۳۸۸: ۱۱۱). تضاد رنگ سیاه و سفید نشانه ای از تضاد عالم مادی و عالم ملکوت است. عالم مادی در ذهن شیعیان جایگاه انواع مصائب، رنج‌ها و فراق از خداوند است. رنگ سپید که نشان پاکی، ملکوت و فرشتگان است نقطه مقابل رنگ سیاه بوده و نشانه امید، لطافت، و نماد روح پاک شهدا و اولیا الله است. رنگ سفید نماد فرشتگانی که به باور شیعیان در روز عاشورا برای دلداری، تسکین و همچنین تحسین کار فخر آفرین شهدا و بازماندگان به میان آنها آمده اند. از رنگ سفید نه تنها برای نشان دادن ملائکه و اولیا در تعزیه و پرده‌های شبیه خوانی و امثالهم استفاده می‌شود، بلکه در انتخاب اسب امام حسین (ع) نیز رنگ او را سپید برمیزینند که اشارتی تلویحی هم به ذوالجناح اسب وفادار و مشهور ایشان باشد، هم قداست و پاکی امام و خاندان عصمت و طهارت را القا نموده و هم در تمهیدات نمایشی مانند چسباندن تیرهای بر بدن اسب و رنگ امیزی با رنگ قرمز یا خون قربانی بر زمینه سفید بدن اسب، جلوه بصری تاثیر گذارتری ایجاد نمایند.

نماد رنگ سفید، عکاس: پژوهشگر، تابستان ۱۴۰۳

رنگ قرمز: رنگ قرمز علاوه بر اینکه نشان دهنده شقاوت، قساوت و سنگدلی سپاهیان یزید در خونریزی خاندان رسالت است، نماد خونخواهی شیعیان و انتقام از ظالمان نیز هست و به همین دلیل بر گنبد بارگاه امام حسین (ع) و حضرت ابوالفضل (ع) همواره پرچم قرمزی در اهتزاز است که فقط در دهه اول محرم بجای آن پرچم سیاه رنگی نصب می‌نمایند. نماد رنگ قرمز خون در این مناسک آیینی، نماد شجاعت و دلیری هم هست. در اذهان باورمندان به عاشورا و فرهنگ غنی اسلامی و مفهوم معاد، رستاخیز و حیات مجدد که در آیاتی چون «وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءُ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ» (آل عمران ۱۶۹) تبلور یافته و جزو ارکان اعتقادی هر مسلمان و شیعه است، رنگ قرمز نشانه بی باکی و دلیری انسان‌هایی است که با اتکا به این باور، از فدا کردن خود و ریخته شدن خونشان در میدان‌های نبرد با تاریکی و شر، پروا و هراسی نداشته و معتقدند در هر صورت پیروزند. همچنین رنگ قرمز، رنگ قدرت، خون و نیروست. قرمز، رنگ «رداء کبریا» است و با قدرت و عمل و گاه نیز با خشم در ارتباط است. قرمز نمادی از شهداست که تجلی آن در لاله‌های سرخ است (حسین آبادی و همکار، ۱۳۹۵: ۳۵-۵۰).

رنگ قرمز و قطره‌های خون، عکاس: پژوهشگر، تابستان ۱۴۰۳

رنگ زرد: رنگ دیگری که در مناسک عاشورا کارکرد نمادین دارد رنگ زرد است که نماد تردید و دودلی و اشارت و نشانه ای از تردیدهای حراین رباحی از فرماندهان سپاه یزید است که در آخرین لحظات وجدانش بیدار شده و نتوانست چنین سفاکی و نبرد غیر جوانمردانه ای را تاب آورده و با فروش شرف انسانی و آزادی ایش شریک جرم ظالم متعدی شود.

رنگ سبز: رنگ سبز در پرچم‌ها، لباس‌ها، علم‌ها، تعزیه و کل شئون مناسک محرم نشان تبار پیامبر (ص) و امامان (ع) و دال بر سرسبزی و برکت درخت گونه زندگی اهل بیت است. علاوه بر آن در فرهنگ سرزمین ما ایران، رنگ سبز نماد و مظهر زندگی و سرسبزی، جاودانگی و نامیرایی، آزادی و تداعی راست قامتی درخت سرو و همچنین نماد سر زدن دوباره حیات پس از مرگ ظاهری در این دنیا است. در زمان پیغمبر (ص) عباسیان و شیعیان بیرق سبز به کار می‌برده اند و نماد خاندان بنی هاشم و رنگ مشکی نماد خاندان بنی امیه و ابوسفیان بوده است.

رنگ سبز، عکاس: پژوهشگر، تابستان ۱۴۰۳

جمع بندی نمادهای رنگ

اینکه تقسیم بندی نشانه شناسی این رنگ‌ها از کجا آغاز شده، در روایت‌های تاریخی پاسخ‌های مختلفی ارائه شده است، اما در نهایت این فرم رنگ پذیری در مناسک عاشورا و تعزیه و انتخاب رنگ پرچم‌ها و علم‌ها از دیرباز با قاطعیت وجود داشته و نشان دهنده هوشمندی و خلاقیت شیعیان در نماد پردازی با استفاده از رنگ بوده است. از منظر رنگ شناسی تعزیه، سه رنگ سیاه، سبز و قرمز، همیشه رنگ غالب بوده است که هنوز هم در بسیاری از خیمه‌ها و تکیه‌های عزاداری پابرجاست. در خصوص قیام خونین عاشورا و شهادت امام حسین (ع) و پیام‌های ایثار، از خودگذشتگی، شهادت‌طلبی و آزادی و شور و حماسه و رعایت ادب و احترام میان یاران امام، حفظ کرامت انسانی و صلح طلبی و هزاران درس زیبا و کارآمد و فرهنگ‌ساز در میان شیعیان وجود دارد که پرچم‌های رنگین سرخ و سبز و سفید، به زیبایی در رساندن

چنین پیام‌هایی به مخاطب بسیار گویا و رسا هستند. رنگ قرمز که قویترین و تاثیر گذارترین رنگ گرم در طیف رنگ‌ها می‌باشد در مناسک محرم بیشترین تاثیر گذاری را نسبت به سایر رنگ‌ها دارد. این رنگ القا می‌کند و پیام می‌دهد که بعضی از ارزش‌ها وجود دارند که آنقدر متعالی و بزرگند که می‌ارزد تا انسان‌ها جانشان را هم در راه آن فدا کنند.

نماد شناسی حیوانات

شیر: مجسمه‌ها و نقش‌های شیر در نمادهای عاشورایی نشان و دال بر شجاعت، دلیری و قدرت امام حسین و یاران با وفای ایشان است که دلیرانه با لب تشنه چون شیرها به جنگ دشمن رفتند و تا پای جان کوشیدند. از سویی دیگر در افسانه‌های فولکلوریک و عامیانه معمولاً قهرمانان ملی و اعتقادی را به شیر تشبیه می‌کنند که استعاره از شجاعت است (رشیدوش، ۱۴۰۲؛ ۱۴۸). از زمان باستان ساخت شیرهای سنگی بر مقبره شجاعان قوم بختیاری نمونه ای از این باور عمومی در میان ایرانیان است. شجاعت شیر، بردباری شتر، زیرکی روباه، بلندپروازی و بی نیازی عقاب، وفاداری سگ، نجابت اسب و امثالهم وجوه تشبیه استعاری این حیوانات در نماد پردازی هاست. شیعیان ایرانی نیز همانند سایر اقوام و ملل از این گونه باورها و روایات افسانه ای در فرهنگ خود داشته و این گونه نماد پردازی‌ها به مناسک اعتقادی محرم نیز راه یافته است. مطابق روایات فولکلوریک شیعی، در روز عاشورا حیواناتی چون شیر برای کمک به امام حسین^(ع) به کربلا آمدند اما ایشان نپذیرفته و تن به قضا و اراده الهی داده لذا بعد از شهادت ایشان، این حیوانات در غم از دست دادن این انسان بزرگوار گریسته اند. از سوی دیگر با توجه به لقب امام علی^(ع) که در فرهنگ اسلامی و شیعی مشهور به اسد الله (شیر خدا) می‌باشد، نماد شیر در مناسک محرم به نوعی یک اشارت به محزون بودن پدر بزرگوار امام حسین^(ع) و یا نماد میراث شجاعت علوی در آن خاندان، و یا آمدن آن شیر عالم معنا، به کمک فرزندان و نوادگانش در روز واقعه بوده است (خودی، ۱۳۸۵؛ ۹۸).

شتر: اهل بیت امام و یارانش را شترهایی از کربلا به سوی شام حمل کرده و انتقال داده اند. چون پس از ظهر عاشورا، زنان و کودکان داغدار و اسیر اشقیا گشته را به شام برده اند. بدین جهت در مناسک عاشورا، نقش نماد شتر تداعی گر آن وضعیت حزن انگیز و ناگوار است. نمادی از مظلومیت خانواده و اهل بیت امام^(ع) و به اسارت رفتن حضرت زینب (س) و سایر بازماندگان آن واقعه جانگداز که با آن تلاش با آن ستم دیدگان همذات پنداری نمود و متاثر شوند. پیام نماد شتر اوج بردباری و شکیبایی در شرایط سخت است.

نماد شتر در ماه محرم، عکاس: پژوهشگر، تابستان ۱۴۰۳

کبوتر: بنا به روایت ها، پس از طوفان شدید، نوح کبوتری را برای فرو نشستن آب و پیدا شدن خشکی فرستاد و کبوتر شاخه درخت زیتونی را همراه خود آورد. در فرهنگ ایرانی از کبوتر به عنوان پیک، نامه بر و قاصدک یاد شده است (یا حقی، ۱۳۸۶؛ ۶۶۲) کبوتر نشانی از مظلومیت، پاکی و خبررسانی شهادت حضرت امام حسین^(ع) است. در روایات چنین آمده که کبوتران با آغشته کردن پره‌های خود به خون شهدای کربلا، خبر این واقعه را به مدینه رساندند (فربد، ۱۳۸۷؛ ۹۵). کبوتر به عنوان زائر حرم، از نمادین این پرنده می‌باشد و پرواز هر پرنده ای در آسمان تداعی گر پرواز روح شهدا از خاک بر افلاک است. کبوتر همچنین نماد معصومیت، بی آزاری و صلح طلبی است و این نماد به

شیعیان معتقد به لطافت و معصومیت امام حسین^(ع) و یاران وفادار شهیدش در کربلا این پیام را القا می‌کند که آنها نیز معصوم، مظلوم و پاک و مطهر بوده و به سوی آسمان‌ها و بهشت بال و پر زده و به وصال محبوب رسیده اند.

اسب: اسب همیشه برای انسان همدمی محبوب، نجیب و وفادار بوده و این ویژگی اش به شکل نمادین یادآور نجات لشکر امام حسین^(ع) و یارانش می‌باشد. البته در انتخاب اسب‌های اولیا و اشقیا در تعزیه هم همیشه رنگ سفید را برای اسب سپاه حق بر می‌گزینند تا تداعی گر پاکی و قداست گروه راستان و شهیدان باشد. همچنین اسب سفید نماد ذوالجناح اسب واقعی امام در روز نبرد عاشورا هم هست که یادآور صحنه‌های دردآور کربلا است. طبق روایات شیعی، وقتی تیرهای دشمن بر بدن مبارک امام فرود می‌آیند، اسب ایشان متاثر شده و وفادارانه و محزون بر بالین ایشان حاضر شده و اشک از دیدگانش جاری می‌شود (محدثی، ۱۳۷۴: ۱۸۰).

نماد اسب سفید، عکاس: پژوهشگر، تابستان ۱۴۰۳

طاووس: در تفکر اسلامی طاووس نمادی از حضرت مهدی^(ع) می‌باشد که در روضه الجنان به زیبایی در میان مؤمنان خواهند درخشید. به همین دلیل گاه در تکایا و هیات‌ها و همچنین در پرده ای شبیه خوانی از این نماد استفاده می‌شود. شیعیان معتقدند که در محرم عزادار اصلی امام زمان (عج) است که برای قتل اجداد و فامیل و بستگان خود (امام حسین^(ع) و یارانش) سوگوار بوده لذا طاووس را نماد آن جناب و حزن شان برگزیده اند. همچنین برای تزئین علامت‌ها و کلاه خود بازیگران نمایش‌های آیینی نیز از پرهای طاووس استفاده می‌کنند. پر نمادی از پرواز است لذا با دیدن پر به یاد پرواز روحانی و معنوی شهدا هستیم. پرهای طاووس (امروزه مصنوعی) قرمز یا سبز نصب شده بر علامت‌ها در مناسک محرم نماد خونین بودن حادثه و شهادت است. گاه بر علامت‌ها پرهای سفید نصب می‌کنند که نماد و نشان دهنده مقام پاکان و صالحان یعنی اولیا و شهدا و همچنین فرشتگان است.

نماد طاووس، عکاس: پژوهشگر، تابستان ۱۴۰۳

نماد پر طاووس، برگرفته از سایت باشگاه خبرنگاران

نمادهای اشیا

شیعیان در مراسم عاشورا از ادوات، ابزارها و اشیای بی جان مختلفی نیز به عنوان نشانه و نماد در مراسم محرم استفاده می‌کنند. اشیایی چون بیرق (پرچم)، کُتل، علامت، گهواره، پنجه، کتیبه، تابوت و... اما شاید شناخته شده‌ترین نماد عاشورا، علم‌های عظیمی باشد که در پیشاپیش دسته‌های عزاداری به حرکت در می‌آیند.

بیرق و علم: از جمله مهم‌ترین و عینی‌ترین اشیا نمادینی که در مراسم محرم استفاده می‌شود، علم‌ها و بیرق‌ها می‌باشند. از دیرباز تاکنون، علم در هر شکل و نوعی یکی از شاخص‌ترین نمادهای ایام عاشورا و محرم تلقی شده و به نوعی می‌توان گفت که بارزترین معرف فرهنگ عاشورایی علم است. علم در اغلب موارد حالتی مقدس پیدا نموده به گونه‌ای که اشخاص با مشاهده این علم‌ها که نماد راستقامتی و عظمت امام حسین^(ع) و هر شهید راه حق است دچار احساس احترام و افتخار می‌شوند. احساس احترام به راستقامت‌ترین افراد عالم تشیع و احساس افتخار به این که چنین راستانی و چنین قهرمانان داستانی به آن بلندی و عظمت حماسی در جامعه شیعی پدیدار شده اند. همچنین شیعیان همزمان ترکیبی از احساسات خشوع و فروتنی و احترام به آن نماد (علم) را نیز درک و تجربه می‌کنند. علت این امر این است که آن علم به نوعی روح آنها را با رفتارهای اجتماعی، دینی و اخلاق اسلامی پیوند می‌دهد. گونه دیگری از ارتباط نمادین درخت و علم را، در تقلید نقش و شماتیک درخت سرو در علامت‌های عاشورایی می‌بینیم. علامت‌ها نیز نوعی علم هستند که در ساخت آن از الگوی درخت سرو که حالتی صلیبی و متقارن دارد استفاده شده است.

علم محرم در شهر ستان مراغه استان آذربایجان شرقی، عکاس: پژوهشگر، تابستان ۱۴۰۳

نخل: نخل‌های عاشورایی حوزه کوی که از دل سروهای عزا برآمده اند، نشان جماعت، محله، گروه و دسته‌ها هستند. نخل، نشان نمادین تابوت در برگیرنده پیکر سالار شهیدان امام حسین^(ع) است. نخل‌گردانی، مراسمی است که شیعیان برخی مناطق به عنوان تشییع نمادین پیکر امام حسین^(ع) در عزاداری روز عاشورا برگزار می‌کنند. در این مراسم اتاقکی شبیه تابوت با پوشش سیاه و آراسته با انواع شال‌های رنگارنگ و آیینه در حسینه‌ها، تکایا و محل‌هایی که در آن عزاداری محرم برگزار می‌شود توسط مردم حمل می‌گردد (شعاع و همکاران، ۱۳۹۳: ۴۳۱). نخل‌گردانی بیشتر در شهرها و آبادی‌های اطراف کوی مرکزی ایران رواج دارد.

طوغ: در برخی از شهرها طوغ‌های بزرگی همراه دسته‌های عزادار حمل می‌شوند که نوعی دیگر از علم‌های مناسک محرم بشمار می‌روند. طوغ گونه ای از علم است که در آن اجزای فلزی و فولادین بکار رفته و بر آنها آثار متنوعی از انواع هنرهای سنتی و دستی از فلزکاری، خطاطی، نقاشی و مانند اینها به چشم می‌خورد. همچنین آنها را گاه با پارچه‌ها و زیورهای گوناگون دیگری نیز می‌آرایند. طوق‌ها صورت‌های تحول یافته همان علم‌های چوبین بشمار می‌روند. طوق گاه نشان و معرف شخصی است که بانی ساختن آن شده است. توغ (یا توق، طوق، طوغ) میله ای است که در قدیم بر سر آن منگوله ای از دم اسب می‌آویخته و برای تعیین مکان گرد آمدن سپاه از آن استفاده می‌کردند. رواج توغ در دوره صفویه نیز ادامه داشته. در ایران از دوره صفویه به بعد استفاده از توغ در مراسم محرم متداول گردیده و توغ‌ها را افراد معینی از محله‌ها با آداب خاصی حمل نموده و این نوعی امتیاز به شمار می‌رفته و شیعیان آنرا نماد وفاداری به امام علی^(ع) می‌دانند (سیوری، ۱۳۷۸: ۱۵۷).

شمشیر: از دیگر ابزار آلات محرم که در عزاداری‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد شمشیر است. شمشیر بعنوان یک ابزار جنگی وسیله قتل شهدا در کربلا بوده و نماد خونریزی، نبرد، و قدرت است. در عزاداری محرم که برگرفته از حماسه عاشورا بوده و پیام و شعارش پیروزی خون بر شمشیر است از شمشیر در کنار خون و رنگ قرمز استفاده می‌کنند (بالاخص در تعزیه‌ها) تا خاطره آن نبرد تاریخی روشنایی با تاریکی در اذهان سوگواران زنده بماند. این نماد کارکرد دو گانه و پیام رسانی متضاد دارد (جاهد، ۱۳۹۵: ۲۰۶).

پره‌های رنگی: بالای تیغه‌های علم، با پره‌های رنگی تزئین می‌شود که اصولاً در سه رنگ قرمز، سفید و سبز و گاه رنگ‌های دیگر (آبی، زرد و ...) هستند. همچنین بر کلاهخود بازیگران تعزیه نیز با نصب پرهایی به رنگ جامه هایشان، شخصیت و کارکرد خیر و شر را از نظر نمادین برای تماشاگران مشخص می‌نمایند. پره سبز نشانگر سید بودن امام حسین و اهل بیت او، پره قرمز نشانگر رشادت ایشان و پره سفید نمایانگر صلح در نفس دین مبین اسلام است. البته هر گاه از پره قرمز بر کلاهخود بازیگر نقش شمر یا سایر اشقیاء استفاده شود نماد خونریزی و قساوت آن گروه است و در تقابل با پره‌های سبز و سفید قرار می‌گیرد که نماد اولیاء، شهدا و فرشتگان هستند.

پیر سفید، عکاس: پژوهشگر، تابستان ۱۴۰۳

زنجیر: عموماً انجام مراسم عبادی و عزاداری ماه محرم در زنجیرزنی تبلور یافته است که سابقه تاریخی و رواج آن به عنوان یکی از اسباب عزاداری به قرن یازده هجری مربوط می‌شود. این آیین همچنین در میان اعضای چندین فرقه مدیترانه‌ای، مانند بعضی فرق مصری و رومی نیز انجام شده است. در مراسم عزاداری ماه محرم، عزاداران به صورت گروهی در دسته‌های عموماً منظم و بعضاً نامنظم با زنجیر به

پشت خود می‌کوبند (فربد، ۱۳۸۷؛ ۲۰۳). زنجیرهای سنگین‌وزن به افراد بزرگسال اختصاص داشته و عموماً افراد کم سن و سال از زنجیرهای سبک استفاده می‌کنند. گاه عزاداران بعضی از رشته‌های زنجیر خود را از حلقه‌های زرد رنگ انتخاب می‌کنند که این نوع زنجیر صرفاً به جهت زیبایی رنگ آن مورد استفاده قرار می‌گیرد.

طبل: طبل از هزاران سال قبل ابزار اطلاع رسانی و تهییج سپاه خودی و همچنین ابزاری برای ایجاد رعب در لشکریان دشمن بوده و در جنگ‌ها و اعلان خبرهای مهم مورد استفاده قرار می‌گرفته است. طبل زدن انواعی دارد و طبل یورش (حمله)، طبل فتح و ظفر و پیروزی، طبل اعلان خطا، و طبل عزا تفاوت‌هایی دارند که برای آشنایان با فرهنگ و نمادهای صوتی موسیقایی آیین محرم قابل درک و رمز گشایی است. در دسته‌های عزاداران حسینی همواره طبل و یا طبل‌هایی کوچک و بزرگ وجود دارد که با نواختن آنها هم شور و هیجان ایجاد می‌کنند و هم در هماهنگی با نوحه خوان‌ها، نقش سر ضرب گیری و تنظیم ریتم سینه زنی و زنجیر زنی و یا حرکت را بر عهده دارد. عزاداران حسینی آنرا برگزیده اند و نماد اعلام خبری هولناک و بزرگ یعنی قتل خاندان نبوت یعنی امام حسین (ع) و یارانشان می‌باشد. در هیات‌های عزاداری ماه محرم این طبل‌ها را تا پاسی از شب به صدا در می‌آوردند که گاه به علت سلب آرامش از بیماران، کودکان، پیرها و اقلیت‌های مذهبی، نیروی انتظامی استفاده از آنها را بعد از ساعاتی از شب ممنوع شمرده و برخورد می‌نمایند.

سجاده: سجاده پارچه‌ای با ابعاد کوچک (در حدود یک متر مربع و مستطیل شکل) است که نمازگزاران برای اطمینان از تمیز بودن محل نماز خواندن مورد استفاده قرار داده و جنس آن از گلیم، مخمل و یا سایر پارچه‌ها و نسوج زیبا با نقش و نگارهای آیینی مختلف است. در هیات‌های عزاداری محرم از پارچه‌ای به ابعاد (بزرگتر از سجاده نماز) دو الی ۶ متر در مناسک استفاده می‌کنند که به نظر می‌رسد احتمالاً صورت تغییر شکل یافته همان بیرق از لحاظ کارکرد دولتی باشد که با گذشت زمان در میان مردم نقاط مختلف تطور یافته و جنبه‌ای مذهبی یافته است. سجاده را دسته‌های عزاداری پیشاپیش دسته حرکت می‌دهند تا مشخص نمایند عزاداران کدام مسجد، محله یا هیات می‌باشند. سجاده به نوعی نماد هویت بخش گروه عزادار و انتساب و اتصال آنها به یکی از شهدای کربلا می‌باشد و کارکرد نمادینش بسیار قوی است. گویی این نماد به ضمیر ناخودآگاه معتقدان و اعضاء آن دسته القا می‌نماید که ما خاص و متمایز با سایر دسته‌ها بوده و اگر چه در یک وحدت کلی باتمام عزاداران شیعی قرار داریم ولی نشان و شاخص ویژه خود را نیز داریم. به نوعی گویی درک وحدت در حین درک کثرت را با این نماد تجربه می‌کنند.

گهواره: طبق باورهای شیعیان، حضرت علی‌اصغر (ع) کودک شیرخواره‌ای بوده که در روز عاشورا در گهواره به دست دشمن به شهادت می‌رسد. از این رو عزاداران حسینی به یاد آن طفل و تداعی او از نماد گهواره استفاده کرده و گهواره‌ای را در میان دسته‌جات عزاداری حرکت می‌دهند. گهواره نمادی بر اوج مظلومیت و بی‌گناهی شهدای کربلاست. شیعیان باورمند معتقدند که واسطه قرار دادن آن طفل در هنگام طلب حاجاتشان از خداوند، در اجابت دعا موثر می‌باشد. گهواره بیشتر با رنگ سبز پوشش داده می‌شود.

پنجه: این نماد که مانند پنجه بریده شده یک دست انسان است گاه به شکل فلزی منفرد و گاه در درون کاسه آبی به رنگ‌های نقره‌ای و طلایی ساخته شده و گاه با استفاده از اسپری رنگ، ریختن شن و ماسه رنگی قرمز، یا گل و... بر روی لباس‌ها، خیمه‌ها و کتیبه‌ها نقش می‌بندد. این نماد یادآور حدیث مشهور آل کسا و پنج تن اولیا یعنی پیامبر اکرم (ص)، امام علی (ع)، حضرت فاطمه (س) و امام حسن (ع) و امام حسین (ع) می‌باشد که به اعتقاد شیعیان خاندان رسالت، رکن اعتقادی این مذهب و اولین عزاداران عاشورا می‌باشند. پیام دیگری که این نماد در جان شیعیان القا می‌کند حالت دست استغاثه و یاری طلبیدن است که به سوی آسمان کشیده شده. همچنین این نماد اشارتی به داستان بریده شده حضرت عباس قبل از مرگشان است که برای آوردن آب جهت اهل بیت رفته بودند و با ابراز شجاعت بی نظیر در عین تشنگی، قبل از سیراب شدن سپاه حق، لب به آب نمی‌زنند تا تشنه کشته می‌شوند (بلوکباشی، ۱۳۸۰؛ ۱۰۰).

پنجه، برگرفته از سایت باشگاه خبرنگاران

نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها

جمع بندی یافته‌ها نشان داد که نمادین‌ترین آیین مذهبی جهان (محرم) هم دارای تنوع چشمگیری در نمادهای گوناگون است، هم این نمادها هنوز تاثیر گذاری عمیق بر شیعیان دارند و هم مناسک محرم کارکردهای مثبت فردی و اجتماعی دارد. از نظر مولفه‌های اصلی و فرعی نمادین، نتایج نشان داد که نمادهای شخصیت بالاخص شخصیت خود امام حسین^(ع) نسبت با سایر نمادهای اشیا، رنگ، مکان، زمان، حیوانات و... تاثیر گذاری عمیق‌تری داشته و در مراتب بعدی نمادهای اشیا قرار دارند. در نمادهای اشیا نیز تاثیر گذاری به ترتیب علامت‌ها، علم‌های بلندتر و پنجه تاثیر گذاری و الهام بخشی بیشتری برای افراد شیعه دارد. از نمادهای حیوان، اسب و شتر بیشترین پیام رسانی و تاثیر را دارند. از منظر نمادهای زمان، خود دهه اول محرم بعنوان یک مقطع زمانی نمادی قابل توجه بوده ولی روز عاشورا نقطه اوج زمان نمادین این مناسک است که خون را در عروق هر شیعه‌ای به جوش می‌آورد. با توجه به نقش نمادین بعضی مکان‌ها برای معتقدان به این مذهب، در درجه اول خود کربلا و بارگاه امام حسین^(ع) و حضرت ابوالفضل^(ع) و در درجه بعدی حرم حضرت زینب(س) در سوریه بارزترین نقطه عطف الهام بخشی اند. در واقعه کربلا حضرت ابوالفضل^(ع) علمدار سپاه اندک ولی وفادار امام حسین^(ع) بود که وظیفه آوردن آب (سقائی) را هم بر عهده داشت. به علت زیبایی چهره، او را قمر(صورتی همچون ماه) بنی هاشم نیز نامیده اند لذا هرگاه در تصاویر و حجم‌ها از عناصر پرچم، کاسه آب یا ماه استفاده شود، مخاطب شیعه بسرعت از این نمادها و دال‌ها به یاد معنا، مدلول، و قهرمان نشانه گذاری شده یعنی حضرت عباس^(ع) می‌افتد. این نمادها، ایثار قهرمانی جوانمرد و از خود گذشته را تداعی و متجلی می‌کنند. جوانمردی که در عین تشنگی بخاطر دیگر یاران و خانواده تشنه مانده، دلش نیامد که قبل از آنها آب بنوشد و ننوشد تا تشنه شهید شد. ولی در مراتب بعدی در ایام محرم تکایا، هیات‌ها و حسینیه‌ها و مساجد به عنوان مکان‌های نمادین اجرای این مناسک قابل توجه بوده. از نمادهای کلمه که به اشکال شعار و نقل قول ائمه، مرثیه، زیارت نامه، شعر فاخر، شعر مناسبتی و آیینی، نثر، و... در خطابه‌ها، نقاشی‌ها و خطاطی‌ها، نقوش کتیبه و پرچم، فلزکاری بر طوغ‌ها و علامت و تابوت و نخل، و... متجلی می‌شوند. از بین نمادهای رنگ نیز نتایج گویای این بود که رنگ سیاه دقیق‌ترین پیام رسانی نمادین و به ترتیب رنگ‌های قرمز و سبز قدرتمندترین تاثیرگذاری و نفوذ را داشته اند. سایر رنگ‌ها همچون زرد، آبی و... با آنکه در طراحی لباس‌های بازیگران تعزیه و پرهای نصب شده بر کلاخود آنها و همچنین علامت‌ها کاربرد دارند ولی بیشتر از جنبه زیبایی بصری ویا تمایز نقش‌ها مورد توجه بود و حالت الهام بخشی نمادین ندارند. در این میان رنگ سفید یک استثنا است و در تعزیه‌ها هنگامیکه با نصب پرهای سفید بر کلاخود به صورت بال برای بازیگران نقش فرشتگان استفاده می‌شوند واجد قدرت الهام بخشی می‌شوند. البته این قدرت الهام بخشی نسبت به رنگ قرمز بسیار ضعیف‌تر و از رنگ سیاه و سبز نیز در پیام رسانی ضعیف‌تر عمل می‌نماید. در دسته‌های عزاداری محرم از ابزارها و ادوات گوناگونی استفاده می‌شود که پیشنهاد می‌شود، کارکردها و نام‌های متنوعی داشته و در مراحل مختلف این مناسک از آنها استفاده می‌شود. برخی از این اشیاء و ابزارها در ورودی و فضاهای داخلی مساجد، حسینیه‌ها و تکیه‌ها (سردر و کناره‌ها) نصب می‌شوند، برخی را (چون علم و کتل‌ها) پیشاپیش دسته‌های عزادار حمل کرده و حرکت می‌دهند، شماری در میان دسته‌ها حمل می‌شوند و تعدادی نیز در انتهای این دسته‌ها گردانیده می‌شوند که همگی از جمله نمادها و نشانه‌های آیین عزاداری محرم بشمار می‌روند. بیرق‌ها و کتیبه‌هایی که با رنگ‌های قرمز، مشکی و سبز در این مکان‌ها دیده می‌شوند از نظر نمادین بیانگر عزاداری، اندوه و سوگواری بر

کشته شدن امام و یارانش، نماد انتقال پیام ریختن خون شهداء، شهادت، حماسه، جان فشانی و رشادت و نماد جاودانگی و شهیدان راه حق و عدالت بعلاوه نژاد پیامبر^(ص) از پیش از اسلام تا به امروز بیرق(پرچم)، نماد اتحاد در میان مردمان بوده و در میدان جنگ، هویت را نشان داده و عامل همبستگی و قوت قلب جنگجویان بوده است. از همین روی طرفین نبرد همواره سعی و جد بلیغ می‌ورزیدند تا پرچمدار را از پای درآورند زیرا کشته شدن او و سقوط پرچم، نماد شکست بود. غلم نیز که یکی دیگر از نمادهای این آیین بوده و در جلوی هیئت‌ها و دستجات عزاداری به حرکت در آورده می‌شود نماد گویای مفاهیمی عمیق از فرهنگ شیعی می‌باشد. غلم نماد حق طلبی شیعه است که هیچ وقت پوشیده و پنهان نمی‌ماند.

منابع

۱. قرآن کریم
۲. اطعمه سرحان، حیدر؛ خاوریانگرمسیر، امیررضا؛ صادقی، علی؛ کبیرزاده، مهسا و حاجی قاسمی، زهرا. (۱۴۰۲). سیاستگذاری راهبردی گردشگری مذهبی با تأکید بر رقابت پذیری شهرهای مقدس شیعیان جهان اسلام: نمونه موردی شهر مقدس کربلا. فصلنامه جامعه و سیاست، سال ۱، شماره ۲، شیراز، صص ۳۵-۵۲.
۳. بلوکباشی، علی (۱۳۸۰) نوروز جشن نوزایی آفرینش، انتشارات دفتر پژوهش‌های فرهنگی، چاپ اول، تهران.
۴. حسین آبادی، زهرا- محمد پور، مرضیه (۱۳۹۵) بررسی نمادهای تصویری هنر شیعی در نقاشی قهوه خانه ای، دو فصلنامه پیکره دانشکده هنر شوشتر، شماره نهم و دهم، ص ۳۵-۵۰. 10.22055/PYK.2016.14548
۵. خالدی، ابوالخالد (۱۳۸۶) عاشورا و فرهنگ عزاداری، مجله بازتاب اندیشه، شماره ۹۸.
۶. خودی، الدوز (۱۳۸۵) معانی نماین شیر در هنر ایران، کتا ماه هنر، شماره ۹۷ و ۹۸
۷. رشیدوش، وحید (۱۴۰۲) فرهنگ عامه آذری‌های ایران، انتشارات آرون، چاپ اول، تهران.
۸. رشیدوش، وحید (۱۳۹۸) تحلیل مردم شناختی مراسم مذهبی الله الله حسینه وینا مراسم احرام بستن در شهرستان مراغه، فصلنامه پژوهش در هنر و علوم انسانی، سال چهارم، شماره پنجم، پیاپی ۱۹، ص ۱-۱۰.
۹. سعید مدنی، سید محسن (۱۳۹۸) نظریه‌های انسان شناسی، انتشارات دانشگاه یزد، چاپ دوم، یزد.
۱۰. سلطانی، حسن (۱۴۰۲) نقش فرهنگ ایشار و شهادت در اجرای مهندسی فرهنگ اقتصاد مقاومتی از دیدگاه مقام معظم رهبری (مدظله العالی) فصلنامه جامعه و سیاست، سال ۱، شماره ۲، شیراز، صص ۶۷-۸۲
۱۱. ستوده، هدایت الله (۱۳۹۶) نماد شناسی، انتشارات ندای آریانا، چاپ سوم، تهران.
۱۲. سیوری، راجر (۱۳۷۸) ایران عصر صفوی، ترجمه: کامبیز عزیز، انتشارات نشر مرکز، چاپ هفتم، تهران.
۱۳. ستاری، جلال (۱۳۷۲) مدخلی بر رمزشناسی عرفانی، انتشارات مرکز، چاپ اول، تهران.
۱۴. شربتیان، یعقوب (۱۴۰۰) مردم شناسی و اعتقادات دینی، انتشارات آوای نور، چاپ اول، تهران.
۱۵. شعاع، اصغر- آنی زاده، علی- حاجی محمد یاری، رقیه- دوستی، شهرزاد- شایسته رخ، اله (۱۳۹۳) محرم و صفر در فرهنگ مردم ایران، انتشارات مرکز تحقیقات صدا و سیما، چاپ اول، تهران.
۱۶. علیرضایی جاهد، یعقوب (۱۳۹۵) نوحه سرایی و عزاداری- پژوهشی از دیدگاه قرآن و نهج البلاغه، انتشارات منشور سمیر، تهران.
۱۷. فرید، محمد صادق (۱۳۸۷) سوگواری‌های مذهبی در ایران، انتشارات الهدی، چاپ اول، تهران.
۱۸. فکوهی، ناصر (۱۳۹۸) تاریخ اندیشه و نظریه‌های انسان شناسی، انتشارات نی، چاپ اول، تهران.
۱۹. میت فورد، میراندابروس (۱۳۸۸) نمادها و نشانه‌ها در جهان، ترجمه: ابوالقاسم دادور- زهرا تاران، انتشارات دانشگاه الزهرا، چاپ اول، تهران.
۲۰. منتظر القائم، اصغر- کشاورز، زهرا سادات (۱۳۹۶) بررسی تغییرات اجتماعی مراسم و مناسک عزاداری عاشورا در ایران، فصلنامه علمی پژوهشی شیعه شناسی، سال پانزدهم، شماره ۵۸، ص ۳۷-۷۲.
۲۱. میرشکرایبی، محمد (۱۳۸۳) محرم و نشانه‌های نمادین، کتاب ماه و هنر، شماره ۷۵-۷۶.
۲۲. محدثی، جواد (۱۳۷۴) فرهنگ عاشورا، انتشارات معروف، چاپ اول، قم.
۲۳. یاحقی، محمد جعفر (۱۳۸۶) فرهنگ اساطیر و داستان واره در ادبیات فارسی، انتشارات فرهنگ معاصر، چاپ چهارم، تهران.
۲۴. سایت باشگاه خبرنگاران

Research Paper

Analysis of the foreign policy of Russia and the United States regarding the crisis and war in Ukraine

Fateme karimizade: Master's student in political science, majoring in international relations, faculty of humanities, Islamic Azad University, Shiraz branch, Shiraz, Iran.

Gholamhossein Zare*: Assistant Professor, Department of Political Science, Faculty of Humanities, Islamic Azad University, Shiraz Branch, Shiraz, Iran.

Received: 2024/03/07 PP 17-34 Accepted: 2024/08/2

Abstract

Ukraine has a special place in terms of political and economic geography. On the one hand, it is the grain center of the world, and on the other hand, if it is called the heart of the world, it is not an exaggeration. This geo-strategic and geo-economic importance caused America to ignore all the promises and agreements made in 2014 and to continue the new world order and lead the world in the policy of dominating the East in the peripheral regions of Russia. This strategy also caused Russia's political and military provocation and the formation of this country's aggressive policy in Ukraine. In such a way that Europe along with NATO was captured by America. In fact, the crisis in Ukraine could create widespread fear among the international actors that Russia may once again become a big and interfering power in the international arena. Nevertheless, this research is in a historical-analytical way in answering the question of what consequences and implications the war in Ukraine can have for the future of the international order? It seems that the Ukraine war has influenced the international order as a turning point/motivator, and after the Ukraine war, the international system will enter a new era. In this research, realism method is used to establish a meaningful relationship between independent and dependent variables. And by using the theoretical framework, Mackinder's Heartland theory, it has been tried to provide the necessary basis for reaching a suitable answer to the proposed question in the research. The findings of the research in the conclusion are as follows that one of the goals of the American politicians was to prevent others from dominating the Eurasian region. Here, America can prevent the revival of Germany on the one hand and, on the other hand, be a balance against Russia.

Keywords: Political geography, economic geography, heart of the earth, realism, balance weight.

Citation: karimizade,F., Zare,GH., (2024). **Analysis of the foreign policy of Russia and the United States regarding the crisis and war in Ukraine** *Journal of Society and Politics*, Vol 2, No 6, Shiraz, PP 17-34.

* **Corresponding author:** Gholamhossein Zare, **Email:** ghzare36@gmail.com, **Tell:** +09177203176

Extended Abstract

Introduction:

The Ukraine crisis serves as a powerful case study in contemporary international relations. This case represents the impact of historical heritage features, the power of advertising in the digital age, and the complex interplay of geopolitical interests.

Methodology:

In this theoretical research, which was conducted in a library style, we have analyzed the subject with a descriptive-analytical method and relying on the books and articles written in this field.

Results and discussion:

The geo-economic and geo-political position of Ukraine has made this country very prominent for the United States and the European Union; Also, due to the geopolitical, geocultural, geostrategic and geoeconomic position of Ukraine, it is important for Russia. This country is the most important republic separated from the Soviet Union, in which Russia does not stop interfering in any way. In confirmation of this statement, we can point to Russia's intervention in the Crimean Peninsula. In the geostrategic field, the importance of to exert pressure on the West.

Ukraine for Russia is due to the importance and role of the Crimean peninsula in the region, which is considered as one of the most important naval bases in the world. In addition, mastering Ukraine gives Russia strategic depth. Culturally, Ukraine is also important for Russia, because the core of the Russian nation and people was formed from Kyiv, Ukraine, and these two countries share a common history. In addition, most of the eastern part of Ukraine and especially the Crimean Peninsula are Russians who are inclined towards Russia. In the field of economy, it can be mentioned that there are many commercial relations between the two countries, and also Ukraine is the route for transferring 80% of Russia's gas and 75% of its oil to European countries.

Concluding :

Several factors including the geographical location of Russia, the political position of this country, the ideology of Russification and Putin's personality traits have had an effect on the politics of this country in the face of the Ukraine crisis. Also, Russia has used several tools such as energy, Russian population of Ukraine, geographical location, investment in Ukraine and common historical background

References

book

1. - Vahidi, Abdul Majid. (2001). "Guam and the CIS: Challenges and Opportunities for Russian Foreign Policy". *Quarterly Journal of Central Asian and Caucasus Studies*. Issue 99. pp. 108-91.
2. - Hedayati-Shahidani, Mehdi and Rezapour, Daniyal. (2017). "The Position of the Near Abroad in the Security Discourse of Russian Neo-Asianists". *Quarterly Journal of Central Asian and Caucasus Studies*. Issue 96. pp. 162-127.
3. - Mousavi Shafai, Masoud and Bazgerd, Mohammad Taghi. (2016). "Strategy of Infiltration in Putin's Foreign Policy". *Central Eurasia Journal*. Issue 2. pp. 394-377.
4. - Niknami, Roxana. (2015). "Measuring the Impact and Efficiency of Sanctions: The Case of European Union Sanctions against Russia". *Quarterly Journal of Foreign Relations*. Issue 25. pp. 38-7.
5. - Kiani, Davud. (2007). "Russian Influence Policy in Ukraine, the European Union's Response". *Central Asia and Caucasus Quarterly*. Issue 57. pp. 104-71.

6. - Goodarzi, Mahnaz and Derakhshande Lazrjani, Maryam. (2015). "Ukrainian Crisis in the Black Sea Security Complex". *Political Studies Quarterly*. Issue 29. pp. 53-74.
7. - Mohebiniyya, Jahanbakhsh and Salehi, Mansour. (2013). "The New Cold War in Russian-American Relations". *International Relations Quarterly*. Issue 24. pp. 124-89.
8. - Karamzadi, Moslem and Khansarifard, Fahmieh. (2014). "A Study of Ukraine-Russia Relations (Finding the Roots of the 2014 Crisis)". *Central Asia and Caucasus Quarterly*. Issue 86. pp. 159-135.
9. - Karami, Jahangir and Karametinia, Roqiyeh. (2014). "Climatic and Geopolitical Conditions, Historical Destinies and the Nature of Russian Modernization". *Central Asia and Caucasus Studies Quarterly*. Issue 87. pp. 123-93.
- 10.- Kolai, Elaheh and Nouri, Alireza. (2010). "Putin's Pragmatism and the Change of Approach in Russian Foreign Policy". *Journal of the Faculty of Law and Political Sciences*. Issue 2. pp. 228-209.
- 11.- Sheikh-ul-Islami, Mohammad Hassan and Shiravand, Sarem. (2016). "The Impact of Geopolitical Code and Insight on the Management of the Russian Federation in the Ukrainian Crisis". *Central Asia and Caucasus Quarterly*. Issue 95. pp. 171-137.
- 12.- Safari, Asgar and Vosoughi, Saeed. (2016). "The Geopolitics of Ukraine and Its Role in the Competition between Russia and the United States of America". *International Political Research Quarterly*. Issue 26. pp. 111-138.
- 13.- Hekmat-Nejad, Naser and Ramezani, Mohammad-Ali. (2015). "Analysis of the Performance of the European Union's Neighborhood Policy: A Case Study: Ukraine". *Iranian Journal of International Politics*. Issue 2. pp. 49-71.
- 14.- Danesh-Nia, Farhad and Marabi, Mehri. (2016). "The Constructivist Confrontation of America and Russia in Ukraine". *Central Eurasia Quarterly*. Issue 2. pp. 248-231.
- 15.- Simber, Reza and Hedayati-Shahidani, Mehdi. (2013). "Changing Trends in Russia-US Relations (Negotiation, Cooperation, Competition and Conflict)". *Central Asia and Caucasus Quarterly*. Issue 18. pp. 59-87.
- 16.- Paktchi, Ahmad and Barari, Khodayar. (2009). "Factors Affecting the Independence of the Chechen People". *Central Eurasia Quarterly*. Issue 3. pp. 22-42.
- 17.- Pishgahifard, Zahra and Mahkoui, Hojat. (2012). "Regionalism in the Age of Globalization: A Case Study of the Guam Regional Organization". *Central Eurasia Quarterly*. Issue 10. pp. 40-21.
- 18.- Torabi, Qasem and Kiani, Fariba. (2014). "Explanation of Russia's Foreign Policy towards the Ukrainian Crisis from the Perspective of Defensive Structural Realism". *Central Eurasia Journal*. Issue 87. pp. 1-32.

Article

- 19.- Adami, Ali and Hedayati Shahidani, Mehdi. (2014). "Fragile Social Structure in Ukraine; The Soft Power Confrontation Arena of International Actors". *Quarterly Journal of Central Asia and the Caucasus*. Issue 86. pp. 1-30.
- 20.- Bakhshaishi Ardestan, Ahmad. (2013). "Russian Foreign Policy Approach from 1991 to 2011". *Journal of International Relations*. Issue 24. pp. 9-36.
- 21.- Bahman, Shoaib. (2017). "The Impact of the Ukraine Crisis on Russian-American Relations". *Quarterly Journal of Strategic Studies of the Islamic World*. Issue 1. pp. 43-78.
- 22.- McCormick, John. (2011). *The European Union: Policies and Trends*. Translated by Mehdi Zolfaghari and Mohammad Mehdi Ahmadi Moein. Tehran: Imam Sadeq University Press.
- 23.- Little, Richard. (2010). *Development in the theories of the balance of power*. Translated by Gholamali Chengizadeh. Tehran: Abrar Moaser Cultural Institute for International Studies and Research.
- 24.- Mojtahedzadeh, Pirouz. (2012). *Philosophy and Function of Geopolitics (Concepts and Theories in the Field of Cyberspace)*. Tehran: Samat.
- 25.- Mosheerzadeh, Homa. (2013). *Development in the theories of international relations*. Tehran: Samat.
- 26.- Mohammadi, Naser. (2011). *Ukraine*. Tehran: Zaytoun Sabz Cultural and Artistic Institute.
- 27.- Kolaei, Elahe. (2005). *The New Great Game in Central Asia, Contexts and Perspectives*. Tehran: Office of Political and International Studies.

- 28.- Kolaei, Elahe. (2009). Russian Federation. Tehran: Office of Political and International Studies.
- 29.- Kolaei, Elahe. (2012). The Legend of Color Revolutions. Tehran: Abrar Moeser International Studies and Research Institute.
- 30.- Kolaei, Elahe. (2017). Politics and Government in Central Eurasia. Tehran: Samt.
- 31.- Brooks, Stephen and Wolforth, William. (2013). The World of International Relations and the Challenge of American Hegemony. Translated by Seyyed Ahmad Fatemi Nejad. With an introduction by Ahmad Sadeghi. Tehran: Office of Political and International Studies, Ministry of Foreign Affairs.
- 33.- Ketab Sabz. (2009). A collection of discussions on the country and international organizations. Tehran: Office of Political and International Studies.
- 34.- Kagan, Robert. (2003). Paradise and the Power of America and Europe in the New World Order. Translated by Mahmoud Abdollahzadeh. Tehran: Office of Cultural Studies.

مقاله پژوهشی

تحلیل سیاست خارجه روسیه و آمریکا در قبال بحران و جنگ اوکراین

فاطمه کریمی زاده: دانشجوی کارشناسی ارشد علوم سیاسی و گرایش روابط بین الملل در دانشکده علوم انسانی دانشگاه آزاد اسلامی و دانشجو شیراز ایران

غلامحسین زارع^۱: استادیار گروه علوم سیاسی و دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی و دانشجو شیراز ایران

دریافت: ۱۳/۱۷م ۴۰۲صص ۱۷-۳۴م یذیرش: ۱۴۰۳/۰۵/۱۲ع

چکیدہ

او که این جایگاه خاصی از نظم جغرافیایی سیاسی و اقتصادی دارد، این یک طرفه مرکنی غلات جهان است و این طرفه ینگیک اگن قلع جهان و خواندع شوع سخج گرافی نیست است این اهمیت ژواستراتژیک و ژئوگرافیک باعش شمع تل امر یکله مهنق قول و قرارهای دق ۱۴ تلخ دایدع گرفت و بر این تداو م نظم نوین جهانی و رهبری و این جهان سیاست سطر بق شرق و دق مناطق پیرامونی و روسیع رل کلید بزنع این استراتژی هجج موجب تحریک سیاسی و نظامی و روسیع و شکل گیری سیاست تهاجمی این کشور و دق او که این می شد به گونه ای که ارو و یلع همرام ناتق رل اسیع امر یکله می کرد و دق واقع بحرانی و کر این می توانست هر اسع فراگین دق میانج باز ینگانج بین المللی بدینع اورو کع ممکن است و روسیع با و ینگیک بق قدرتی بز ر کع مداخله دق دق عر صلع بین المللی تبدیلیع شوع دق یلع این وجود این پژوهش بق شیوع تاریخی ح تحلیلی دق پاسخ باین پرسش استع کع جنگ او که این چع تبعات و پیامدهایی می توانع برای آیندع نظم بین المللی دریع داشتع باشد بق نظم می رسع جنگ او که این بق عنوان نقطع عطف یل محر کع بق نظم بین المللی تأثیر دذاع بود و پسا جنگ او که این ع نظام بین المللی وار ع صص جدیدی خواهع شوع دق این پژوهش از روش و واقعگرایی بر این برقراری ارتباطی معنل دق میان متغیرهای مستقل و وابستع استفاده می شود و تلاش شوع استع یلع استفاده از چارچوب نظری نظریع هار تلنلج بق قلع زمین یل مکیندع بستع لازم دق جهت رسیدن بق پاسخ عی مناسب برای سوال طرح شده دق تحقیق فراهم شوع یافتع تحقیق دق نتیجع گیری بدین شرح استع کع یکی از اهداف سیاست مدارانج امریکایی جلویی این سلطع دیگرانج بق منطقع اراسع بود دق اینجلم امریکل می توانع از یک طرفه از تجدینج حیات آلمان جلویی ککنن و این طرفه دیگر دق بر ابر و روسیع و نغ تعادلی باشند.

واژه‌های کلیدی: جغرافیای سیاسی، جغرافیای اقتصادی، قلب‌عزمین، واقع‌گرایی، وزن‌تعدادی

استناد: کریج زاده فاطمه بنزار ع غلامحسن ع (۱۴۰۳) ع تحلیل سیاست خارجه روسیه و آمریکا در قبال بحران و جنگ اوکراین ع فصلنامه جامع ع سیاست ع سال ۲۲ شمار ع عمر شیراز ع صص ۱۷-۳۴ ع

١- مقدمه

او کر این کشور، به تاریخ مع فرهنگی غنی مع متنوع، در قلب شرق اروپا واقع شده و به عنوان بزرگترین کشور قاره اروپا، از نظر مساحت شناخته می شود. به جمعیتی حدود ۴۴ میلیون نفر، مع زبانی رسمی، به نام اوکرانی، این کشور به دلیل مناظر طبیعی، زیبا، از دشت های وسیع و کوه های کارپاتس، تل سواحل دریای سیاه، به عنوان یک مقصد گردشگری جذاب، مع همچنین مرکز مهم کشاورزی مع صنعتی شناخته می شود. او کر این به عنوان یکی از بزرگترین تولید کنندگان غلات در جهان، دارای منابع طبیعی فراوان، است که آن را به یک بازیگر کلیدی در اقتصاد جهان، تبدیل کرده است.

۱. جنگ و آوارگی: چنانچه برای آینده نظم و امنیت را بخواهیم داشت؟
۲. چگونه اهمیت جغرافیا را در اقتصاد و آوارگی: به سیاست‌های آمریکایی و روسیه تأثیر گذاشته است؟
۳. چه عواملی باعث تحرک روسیه به سیاست‌ها می‌شود و آوارگی: شنیده می‌شود؟

۱-۳- فرضیه

- ۱ جنگ و او کرا این مع عنوان نقطع عطف دین نظم بین المللی تأثیر گذاخ خواهنع بوجع و روج نظام بین المللی بع عصع جدیدی خواهنع شد.
- ۲ سیاسع های آمریکل دوج جلویی ای انعطع دیگران بع منطقع اور اسباع بع تحرکات نظامی مع سیاسی روسیبع دامنع زد مع است.
- ۳ اهمیتع جغرافیایی مع اقتصادیی او کرا اینع نقشع کلیدی دین شکل گیری استراتژی های قدریغ های بزرگ دارد.
- ۴ استفادع این چارچوبع نظری واقعگرای مع توانع بع درک بتری ای اوع روابط بین المللی و تأثیرات جنگ و او کرا اینع کمک کند. ع

این تحقیق به استفاده از روش تحلیل کیفی و بررسی منابع معتبر انجام می شود و دایره اطلاع از طریق مروج ادبیات موجود به تحلیل مستندات تاریخی و مصاحبه با کارشناسان حوزه روابط بین الملل جمع آوری خواهد شد همچنین این مقاله به تحلیل سیاست‌های کلان دوع کشور و واکنش‌های جامعه جهانی به این جنگ می پردازد.

چهار چوب نظری این مقاله به اساس نظریه های روابط بین المللی به تبع و بر مبنای نظریه های واقع گرایان و لیبرالیسم به تبع شدت است. این به نظر می آید به تحلیل رفتار دول و به نفع منافع ملی و نقش نهاد های بین المللی در مدیریت بحران هاله کمک می کند به استفاده از این به چهار چوب مقاله به بررسی چگونگی تأثیر گذاری این عوامل به جنگ او کران به روسیه و پیامدهای آن به برای امنیت جهانی به مع به راز دد.

۲-۱- آشنایی با اوکراین

دو دوران اتحاد شوروی و اوکراین ان نطفه سیاسی و اقتصادیه بعلن ان روسیه دومین قدرت بزرگ منطقه بون و ان نطفه و وسعت و گستردگی بعلن ان روسیه و قزاقستان در جایگاه سومه قراعه داشته و اوکراین در سال ۱۹۹۱ع یعنی پس از فروپاشی شوروی مستقل گردید و این کشور که ان نطفه گستردگی و وسعت دومین کشور اروپاییه پس از روسیه است موقعیت ژئوپلیتیکی و ژئو راهبردی مهمی در جهان دارد و در حقیقت همین موقعیت جغرافیایی موجب اهمیت این کشور گردیده است و اوکراین درواز ورود به هار تلنل هسته و هار تلنل نیون در حقیقت قلب زمین است و اوکراین در جنگ جهانی اول و دوم قطع ضعف روسیه و دروازه های ورود به روسیه بود و اوکراین در روز گان اتحاد جماهیر شوروی یکی از جمهوری های آن و از مراکز مهم اقتصادی و نظامی این اتحادیه بود و به گونه ای که پس از روسیه مهمترین جمهوری این اتحادیه محسوب می شد و همچنین تصمیم به منحل کردن شوروی و نیون در ظاهر این جلسه ای به حضور روسای و قعه سعه جمهوری روسیه و بلاروس و اوکراین گرفته شد که بیانگه نقش مهم اوکراین در ساختار شوروی به ۱۵ جمهوری بود و سیاست خارجی اوکراین در دوران پس از ان استقلال میان نزدیک به روسیه و غرب نوسان داشته و این انتخاب به یکی از اصول مهم سیاست خارجی این کشور بدل گردیده است و جایگاه و موقعیت اوکراین طوری است که به طوع ناخواست در گیر رقابت میان قدرت های بزرگ یعنی روسیه و آمریکا و اتحادیه اروپا گردیده است و چرخه اوکراین نقش محوری و مهمی به عنوان گلوگاه انرژی اتحادیه اروپا و نیون گلوگاه اقتصاد روسیه دارد و اوکراین گانه خود را به بعلن اروپا صادر کرد و در اصرار از کسب می کند و همچنین اوکراین از جمله کشورهایی است که به نطفه آمریکه در محور کنترل ژئوپلیتیکی روسیه هسته بنابر این از این نطفه برای آمریکا حائز اهمیت است و آنجکه هر یک از این قدرت ها منافع و علاقه مندی هایی در این سرزمین راهبردی دارند و هسته بنابر این در ادامه به بررسی موقعیت ژئوپلیتیکی ژئو راهبردی و ژئو اکونومیکی اوکراین پرداخته و پس از آن به منافع هر یک از این قدرت ها و اوکراین - که باعث ضعف سیاسی و عدم ثبات در این کشور می شود - اشاره می کنیم.

۲-۱-۱- ژئوپلیتیک اوکراین

اوکراین واژه‌ای لهستانی است و این نظمی لغوی به معنای پایان قلمرو و مرز و حاشیه است که به نطف می‌رسد و به سبب حائل بودن این سرزمین در برابر حمله‌های قبایل شرقی به اروپا و این واژه برای نامیدن این سرزمین انتخاب شده است. این کشور به عنوان روسیه دومین جمهوری بزرگ در این جامع کشورهای مستقل مشترک‌المنافع است (زمانی ۱۳۹۲ تا ۸۹۱) و اوکراین پس از روسیه بزرگترین ارتش اروپا را دارد. این نطف مرزها و اوکراین از سمت شمال به روسیه سفید از شرق به روسیه از سمت جنوب غربی به مجارستان و رومانی و مولداوی و از سمت غرب به لهستان و اسلواکی محدود می‌شود. این کشور به حدود ۳۷۰۰ کیلومتر مربع پس از روسیه دومین کشور وسیع اروپا است که در شرق این قاره واقع شده است. دریای سیاه در بای از واقع در مرز جنوبی اوکراین هستند و این طریق اوکراین به کشورهای ترکیه، گرجستان و بلغارستان مرز مشترک دریایی دارد. این سرزمین در مجموع ۵۰۰ کیلومتر مربع دارد که ۵۰ کیلومتر مربع آن بی‌است (کولای ۱۳۹۱ تا ۷۸) به این ترتیب اوکراین مرز میان کشورهای اروپایی به قاره آسیا و طریق مرزهای جنوبی و شرقی است که کشور اوکراین فقط ۵ کیلومتر خشکی‌های مرز به شامل می‌شود. امل به این حال که در صحن منابع معدنی زمین به خصوص زغال سنگ در این سرزمین قرا دارد. ۵ کیلومتر مربع خاک و اوکراین شامل زمین‌های پست و هموار است. این جمل به بخش‌های کوهستانی این کشور کوه‌های کارپات در غرب است که این اسلواکی شروع شده و پس از گذر این اوکراین به رومانی ختم می‌شود. بلندترین قله آن هورلا به ارتفاع ۶۱ کیلومتر است. رشته کوه‌های کریمه در جنوب این کشور به رشته کوه دیگری هستند که در این کشور وجود دارد. این دو رشته کوه در مجموع به در صحن وسعت اوکراین به شامل می‌شوند. این موقعیت این یک سو و حاصلخیزی و قرا داشتن این سرزمین در کنای به تجارت دریای سیاه و سوئی دیگر وضعیت راهبردی خاصی به آن داده است و موجب گردید که سرزمین اوکراین از دوران‌های گذشته همواره مور قبایل مختلف باشد. به همین دلیل همواره در گنج کشمکش به نبردهای بی شماری بوده است که هدفشان تسلط به این سرزمین بوده (میردهقان ۱۳۸۹ تا ۱۸-۱) به آب و هوای این کشور در جنوب سواحل کریمه استوایی و در سای بخش به نین تقریباً قاره‌ای است. پایتخت این کشور شهر تاریخی کی‌یف است و رودخانه دنیپر به عبور از وسط شهر آن به در صحن بخش تقسیم کرده است. سمت راست آن به بخش قدیمی شهر به شامل می‌شود که این دوران قرون وسطی به نطف شده و سمت چپ رودخانه به بخش جدید شهر است. به معماری مدرن ادسا که کریمه به خار کف به دنیپر به پتر و فسک به این جمل به شهرهای مهم این کشور هستند.

مطابق آمار سال ۲۰۱۸ جمعیت این کشور به بیش از ۴۴ میلیون نفر است. به طوع کلی سرزمین اوکراین محل اقامت و زندگی مردمانی از ۳۰ ملیت دیگر است. ۷۸٪ در صحن جمعیت این کشور اوکراینی هستند. امل تنوع قومی و زبانی در میان آن دیده می‌شود. به اساس آمارها ۷٪ در صحن جمعیت این کشور روس به ۶٪ در صحن بلاروسی به ۵٪ در صحن تاتار به ۴٪ در صحن بلغار به ۳٪ در صحن به یک از قومیت‌های مجار و رومانیایی و لهستانی به ۲٪ در صحن ساکنان این کشور نین بهودی و سایر اقلیت به نین به ۸٪ در صحن جمعیت این کشور هستند (سایت اینترنتی Worldpopulationreview.com).

بیشترین تعداد روس‌های خارج از روسیه ساکن اوکراین هستند. اغلب مردم این کشور از نژاد اسلاوهای شرقی و این نطف مذهبی پیر کلیسای ارتدکس هستند. در غرب اوکراین پیروان کلیسای کاتولیک یونان نین حضور دارند. در کریمه اغلب تاتارها مسلمان هستند. پیش از جدایی کریمه از اوکراین ۷۰٪ در صحن مردم به زبان اوکراینی و ۴٪ مردم به زبان روسی صحبت می‌کردند (کولای ۱۳۹۶ تا ۲۲). این نطف تراکم جمعیت مطابق به بندی سال ۲۰۱۶ اوکراین به تراکم متوسط ۱۰۰ نفر در صحن کیلومتر مربع در تب به ۱۶ پس از روسیه آلمان انگلیس ایتالیا و فرانسه قرا دارند.

¹ -Odessa

² -Kharkiv

³ -Dniper

⁴ -Petrovsk

اوکراین از نطفه صنعتی و کشاورزی دومین جمهوری مهم جهان اتحاد شوروی و بعد از روسیه محسوب می شد. اساس اقتصاد سنتی اوکراین کشاورزی است. این کشور دارای ۲۵ درصد از زمین های سیاه (چرنوزیوم) دنیاست که حاصلخیزترین زمین های دنیای محسوب می شوند. بخش صنعت نیز در این کشور سهم مهمی از درآمدهای ناخالص داخلی اوکراین را تشکیل می دهد. به طور کلی بخش صنایع سنگین نسبت به دیگر صنایع از موقعیت بیشتری برخوردار است. در دوران شوروی سابق بخش مهمی از صنایع نظامی این اتحادیه در اوکراین بود. به همین اساس اوکراین به در دست داشتن این صنایع از جمله جمهوری های بزرگ و قدرتمند جلد شده و شوروی است که توانست به خوبی این مزیت بهره بگیرد. به گونه ای که طبق برآوردها سال ۲۰۱۳ اوکراین به ۳۴۴ میلیارد دلار به عنوان آمریکای ۷۶۰ میلیارد دلار روسیه به ۰۰۳ میلیارد دلار و چین به ۷۸۳ میلیارد دلار بزرگترین صادرکننده تسلیحات نظامی در دنیای به دلار به ۱۰۰ میلیارد دلار به همین اساس این مزیت یکی از عوامل اهمیت اوکراین به شمار می رود. ظرفیت بسیار صنعتی جمعیت زیاد و موقعیت جغرافیایی خاص در منطقه اروپای مرکزی و شمالی زمین های وسیع حاصلخیز معادن غلظت سنگین کیفیت مرزهای این کشور و اختلاف با همسایگان از دیگر ویژگی های این کشور است. در غرب اوکراین منابع طبیعی متعددی هم چون نفت، گاز و غلظت سنگین وجود دارد. هرچند که میزان آن قابل توجه نیست. در روزگار اتحاد جماهیر شوروی ۱۰ درصد از کل سنگ معدن دنیای این کشور صادر می شد. به این فهرست باید منابع غلظت سنگین جیوه و نیکل را هم اضافه کرد. اوکراین از جمله کشورهای معدنی دنیاست که هم از جهت تنوع و هم از جهت حجم ذخایر کم نظیر است. گفته می شود در حدود ۱۰۰۰ معدن از ۱۰۰۰۰ معدن در سرزمین اوکراین وجود دارد. این کشور از نطفه ژئوپلیتیکی نیز اهمیت بسیاری دارد. که بعضی از مهمترین آن ها عبارتند از: موقعیت خاص اوکراین در مسیر روسیه و اروپای غربی و قرائن گرفتن در مسیر انتقال انرژی روسیه به اروپا و به طور کلی که خطوط اصلی انتقال گاز روسیه به غرب از خاک این کشور می گذرد و اوکراین به جهت این ترانزیت در صحنه بسیار از نیازهای سالانه خود به انرژی را تأمین می کند. همچنین موقعیت مهم اوکراین در احاطه به دریای سیاه و نیز داشتن سواحل مهم و ارزشمند شبه جزیره را هریدی که می تواند دیگر ویژگی های این کشور است. ارزش و اهمیت این سواحل در دوران اتحاد شوروی سابق بخش زیادی از ناوگان دریایی این اتحادیه در پایگاه های این منطقه مستقر بودند و اوکراین برای تبدیل شدن به یکی از مهم ترین نظام های اقتصادی اروپایی ظرفیت بسیاری دارد. چرا که هم از جهت نیروی انسانی متخصص و هم از جهت ظرفیت های اقتصادی غنی تر از دیگر جمهوری ها است. عواملی هم چون فراوانی و تعداد زیاد زمین های کشاورزی حاصلخیز ساختار قوی صنایع سنگین به تکیه بر زیربنای توسعه یافته صنعتی نیروی کار فراوان و ماهی و دانش بالا به همراه نظام کارآموزش و پرورش این کشور به جسته ترین عوامل بالا بود. ظرفیت اقتصادی این کشور است (کولاچی ۱۳۹۱، ۷۹ کتاب سبک اوکراین ۱۳۸۸، ۱۴۶-۱۴۵) ع

موقعیت ژئوپلیتیکی و ژئواکونومیکی اوکراین به این سرزمین را برای آمریکای روسیه و اتحادیه اروپا بسیار مهم کرده است. به گونه ای که برژینسکی آن کشور را ترن سیاست اتحادیه اروپا می داند. از دیگر سو، اشتراکات ژبانی فرهنگی مذهبی گسترش جغرافیایی و قومی این کشور به روسیه نه فقط آن را برای روسیه مهم کرده بلکه آمریکای نیز برای تضعیف روسیه به عنوان یک قدرت فراروی خود به چین کشور به بلع چین و ویژگی هایی نیاز دارد. در ادامه به دلایل اهمیت اوکراین برای روسیه و آمریکای اتحادیه اروپا و منافع آن ها در این کشور می پردازیم.

۲-۲- اهمیت اوکراین برای روسیه

به فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی اوکراین به عنوان کشور مستقل در کنار روسیه به عنوان جانشین اتحاد جماهیر شوروی قرائن گرفت. در بین کشورهایی که بعد از فروپاشی شوروی در صحنه سیاست بین المللی پدیدار شدند فقط روسیه توانایی تبدیل شدن به یک قدرت جهانی را داشت. این کشور ۶۲ درصد از گسترش نیمه از جمعیت اتحاد جماهیر شوروی را داراست. ۱۰ درصد از نفت ۱۰ درصد از گاز طبیعی و ۱۰ درصد از صنایع طلا و اتحاد جماهیر شوروی در روسیه قرائن دارد (سازمند ۱۳۹۰، ۳۵). به توجه به این ویژگی ها از اوایل دهه ۹۰ روسیه در تلاش بود که نقش مهم و محوری خود را در سیاست بین الملل باز یابی کند. پس برای این امر از ابزارهای متعدد بهره برد.

است. بلع رئیس جمهور شدن پوتین در روسیه این تلاش هلع گسترش بیشتری یافت. در این راستا، رقابت روسیه بلع قدرت های جهانی و منطقه ای افزایش یافت. اروپا بلع شرقی این جملع مناطقی بلع کوع عرصه ای این رقابت قراغ گرفت. بلع همین سبب تسلط بلع او کرا این حائض اهمیت بسیاری است. کوع جایگاه این کشور بلع در سیاست های امنیتی و اقتصادی و روسیه ارتقلع می دهد. او کرا این برای روسیه دارای اهمیت راهبردی بسیاری است. کوع این کشور هم بلع عنوان یک منطقه ای حائل بین روسیه و ناتو است. هم گذرگاه انتقال بخش عظیمی از انرژی روسیه بلع اروپا بلع شمای می رود. پیوندهای تاریخی و قومی و مذهبی نیز بلع اهمیت خاص بودن کی یف برای مسکو می افزاید. این نطق ژئوپلیتیکی و ژئوپلیتیکی این کشور در قلمرو روسیه قراغ دار و کرا این نطق ژئواکونومیک و ژئوراهبردی اهمیت بسیاری برای روسیه دار و کوع ادامع بلع هم یک کوع آن هلع اشارع می کنیم:

۲-۱-۲- اهمیت ژئوپلیتیکی و ژئوراهبردی

بر طبق سیاست های پوتین در سده زیر مجموعه ای منطقه ای آسیای مرکزی و قفقاز و اروپای شرقی می توان گفت که اروپای شرقی بلع اهمیت ترین مجموعه برای روسیه در مسیح تبدیل شدن بلع قدرتی بزرگ است. او کرا این این نطق ژئوپلیتیکی بر جسته ترین کشور اروپای شرقی است (Nygren, 2008: 229). بنابر این در بین جمهوری های استقلال یافته جدایی او کرا این پیامدهای بسیاری برای روسیه داشت. چرل که گزیننه های جغرافیایی روسیه رل محدود می کرد. در حقیقت بدون او کرا این و جمعیت اسلاو آن تلاش های روسیه برای بازسازی امپراتوری اوراسیا بلع ناممکن بود. بلع گونه ای کوع اگه او کرا این در دست بر و روسیه نیی از دست رفتن پوتین از زوهای کوع رل برای پایه گذاری دوباره روسیه ای بزرگ این میان خواهد رفت. او کرا این مهم ترین بلع ارزش ترین عامل در مسیح رسیدن بلع این آرزوست.

به طوع کلی روسیه این نطق ژئوپلیتیکی اهمیت بسیاری برای او کرا این در نطق دار و کوع موقعیت و جایگاه ژئوپلیتیکی او کرا این و وابستع بودن روسیه برای صادر اتع ذخایر طبیعی کوع هم چون گان و نفت این جملع دیگع دلایل اهمیت او کرا این برای روسیه است. او کرا این بزرگ ترین حامل گان طبیعی دنیا است و ۸۰ درصد گان صادراتی روسیه بلع اروپا و مسیح او کرا این عبوع می کند. در اواخر سال ۱۹۹۲ روسیه راهبر کوع رل مطابق کنترل مناطق هم جواغ تنظیم کرد. بنابر این مواز نفه روسیه در دور مع پس از فروپاشی شوروی مطابق راهبر کوع منطقه ای این کشور در حوز ژئوپلیتیکی خارج نزدیک حمایت می شل و تلاش می کرد کوع تلف نفوع کوع رل در این بخش هلع گسترش دهد. بلع همین اساس روسیه هموار بلع گسترش قدرت های بزرگ در این منطقه راهبردی و مهم مخالف بود. است بلع نطق روسیه از گذشته تا کنون سرزمین های خارج نزدیک بلع دلایل مختلف امنیتی اقتصاد و فرهنگ برای آن کشور اهمیت خاصی دار و کوع اهمیت خارج نزدیک بلع خصوص اروپای شرقی و او کرا این بدان حع است که همیشع در دکتین هلع و اسناع امنیت ملی و سیاست خارج روسیه اولویت بلع این کشور است. روسیه در سنه ۲۰۱۰ اصول سیاست خارج کوع رل در قالب اسناع نظامی طور ی متجلی ساخت. کوع در آن بلع بهره داری از توانایی نظامی در مجاورت جغرافیایی این کشور تأکید بسیار داشت. است همچنین علاو بر ارتقای توانمندی های کشور نگرانی های بی نیی از ظهور هع نوع و رودی های آشوب ساز در این سنه دیدم می شود (هدایتی شهیدانی و دیگران ۱۳۹۶: ۱۳۴). او کرا این اهمیت راهبردی بسیاری برای روسیه دار و کوع رل مدخل و ورودی برای جنوب غربی روسیه بود. است و این که شبه جزیر کریمع بلع ساحل محدود روسیه در یای سیاه مشرف هست. او کرا این بلع منزله ی سنگر گاه روسیه در مقابل غرب و نیی دیواغ دفاعی شرقی روسیه بر ضلع اروپا عمل کرد و کوع بلع رقابت های ژئوپلیتیکی روسیه و غرب قراغ دار و کوع مری اتحادی اروپا بلع روسیه است.

این نطق ژئوراهبردی اهمیت راهبردی او کرا این تلح حع بسیاری بلع سبب اهمیت و نقش شبه جزیر کریمع بود. است کریمع شبه جزیره ای مهم و راهبردی در دریای سیاه است. که بیش از ۵۰ درصد جمعیت آن روس هست. این شبه جزیر مع پس از استقلال او کرا این این شوروی در سال ۱۹۹۱ برای روسیه حائض اهمیت شد. این شبه جزیر مع یکی از مهم ترین پایگاه های دریایی دنیا است. و اهمیت آن بلع سبب امکان دسترس سریع بلع شرق مدیترانه و بالکان و خاور میانه و نیی مسیح دسترس بلع دریای آزاد و هم چنین اروپا و طریق آب های دریای سیاه است. بلع همین اساس شیع جزیر راهبردی کریمع این نطق ژئوراهبردی و ژئوپلیتیکی منطقه مهمی محسوب می شوع و موازنه ی قوع رل در دریای سیاه ایجاغ می کنع.

نگرانی روسیه این تمایل را که برای احراز منافع خود در ساختار دولت‌های غربی، نیل به جایگاه راهبردی او را بر این امر مبنی بر این است که کشورها را در درجه اول به یکدیگر چنگی می‌زند و اگر این در ساختار کشورهای غربی می‌تواند توازن را برقرار کند و در نتیجه به روسیه برای کنترل و ارسالی به چالش برکشانند برای توسعه و تثبیت یک روسیه و اگر این به عنوان کشور می‌همان در منطقه اعضای ناتو به عضویت در ناتو به عنوان منع است و همین امر موجب نگرانی روسیه گردید و استیلا به چنگ گسترش ناتو به اتحادیه اروپا به این کشور در منطقه شرقی آن می‌تواند برای روسیه خطرناک باشد.

وسعت و گسترده‌تر شدن عمق راهبردی او را بر این جنبه دیگری از اهمیت و ارزش این کشور برای روسیه است که روسیه کشور بلع تراکم جمعیت کم و بدون موانع طبیعی بسیار در مرزهای هموار است این شرایط روسیه را در مقابل تهاجم خارجی آسیب‌پذیر می‌کند به همین اساس رهبران روسیه به تکاپو می‌یافتند تا راهکار راهبردی برآمده اند در این شرایط کشورهای هم‌جوار روسیه یعنی جمهوری‌های باقی‌مانده از اتحاد جماهیر شوروی سابق از جمله اوکراین در شرق اروپا حساسیت راهبردی بسیار برای مسکو دارد و نفوذ غرب در این کشور عمق راهبردی روسیه را تهدید می‌کند عمق راهبردی روسیه از دیرباز برای رهبران این کشور مهم و بلع اهمیت بود و به آن هله هموار در تلاش بوده اند تا به عنوان یک کشور گسترده و سرزمینی که عمق راهبردی زمین در جایگاه خود را استحکام دهد و حدود ۲۰۰ سال پیش تاکنون روسیه استراتژی دفاعی خود را به این مبنی گذاشته است که با بلع عمق راهبردی زمین قوی و مستحکم داشته باشد و در طول این مدت روس‌ها این موضوع خود را تغییر نداده اند و هموار به تمایل داشته اند تا به سمت غرب پیشروی کنند و بدین ترتیب خاک خود را از خطرات تجاوز حفظ کنند و در حقیقت اوکراین عمق راهبردی روسیه و همان مکانی است که دولت‌های غربی به بار هله آن جلع به روسیه حمله کرده اند و اوکراین در اروپا به بیشترین وسعت و گسترده‌ترین زمین پس از روسیه در منطقه جنوب غربی این کشور را پوشش می‌دهد و به این ترتیب روسیه مجبور نیست به دفاع از خط مقدم در مرزهای خود تکیه کند (شیخ الاسلامی و دیگران، ۱۳۹۵، ص ۱۴۵).

اهمیت استراتژیک دیگر اوکراین برای روسیه از منظر مسائل دفاعی هست و اوکراین چهارمین صادرکننده صنایع دفاعی در دنیاست این کشور بخش زیادی از ادوات نظامی روسیه مثل راکت‌های موشک‌ها و بالستیک و موشک‌های هلیکوپتر و هواپیما و آنتونوف را به روسیه به شدت نیازمند آن - هاست و تولید می‌کند البته صادر از نظامی اوکراین به روسیه در حدود ۴۰ درصد صنعت است اما به همین در صنعت که به بخش زیادی از شاخه‌های نظامی روسیه را در چارچوب اختلال می‌کند و روسیه به شدت به صنایع دفاعی و هله و فضای اوکراین وابسته است به گونه‌ای که در سال‌های ۲۰۱۳-۲۰۰۹ روسیه سومین خریدار محصولات دفاعی اوکراین بود و است (گودزی و دیگران، ۱۳۹۴، ص ۶۵) این وابستگی از آن جهت است که در روزگار اتحاد جماهیر شوروی سرزمین اوکراین از جمله مهم‌ترین بخش‌های تولید صنایع نظامی و دفاعی بود و پس از فروپاشی شوروی سابق استقلال اوکراین کارخانه هله صنایع دفاعی و نظامی هم چنان در این کشور باقی‌مانده بنا بر این وابستگی صنایع دفاعی و نظامی روسیه و اوکراین به یکدیگر همچنان باقی‌مانده به طوریکه اگر روسیه اکنون بخواهد هواپیما و سوخوی خود را به کیفیت بسازد و حتماً باید کارخانه‌های آنتونوف و موتور سیچ و خارکف را به عنوان پشتیبان فنی در کنار خود داشته باشد و همچنین روسیه برای پرتاب موشک به ایستگاه فضایی به ایستگاه‌های پرتاب اوکراین وابسته است که در دوران اتحاد جماهیر شوروی ساخته شده اند.

۲-۲-۲- اهمیت ژئواکونومیک

اوکراین از منظر ژئواکونومیک نیز برای روسیه اهمیت بسیار زیادی دارد و در روزگار دوران اتحاد جماهیر شوروی اوکراین مرکز فعالیت‌های صنعتی و تولید ماشین‌آلات مختلف بود و اوکراین کشوری است به زمین‌های پست و هموار که خاک آن به خصوص در نواحی جنوبی حاصلخیز است به گونه‌ای که سال‌های متمادی مرکز تولید غلات اروپا بود و است این سرزمین به ۷۰۰،۳۰۰ کیلومتر مربع به منزله یک سبلان اروپا محسوب می‌شود و دارای دشت‌های بزرگ و حاصلخیزی است که مناسب کشاورزی است (کرم‌زادی و دیگران، ۱۳۹۳، ص ۱۴۰) بنا بر این شرایط توانایی تولید و رفع نیاز مندی‌های کشاورزی روسیه را دارد و هم چنان اوکراین به داشتن ۷۸۲ کیلومتر مربع آب و دریا و سیاه می‌تواند مرکز حمل و نقل و خطوط انتقال انرژی از جنوب به شمال و از شرق به غرب باشد این کشور شاهراه انتقال انرژی از روسیه به

اروپا بست در سال ۲۰۱۳، بیش از ۶ میلیارد متر مکعب گاز و رو سیع از طریق اوکراین به اروپا صادر گردید. (Pirani, 2012: 81) در سال ۲۰۱۵، حجم این صادرات از مسیوع اوکراین ۷ میلیارد و ۲۰۰ میلیون متر مکعب بود در سال ۲۰۱۶، این عدد ۸۲ میلیارد و ۲۰۰ میلیون متر مکعب بود (خبرگزاری مهر ۱۳۹۶) ع

در حال حاضر اوکراین مسیوع انتقال حدود ۸۰ درصد گاز و ۵ درصد نفت و وارداتی کشورهای اروپایی از رو سیع است و این امر اوکراین را بزرگترین کشور حامل گاز طبیعی بدل کرده است. هر چند با اجرای خط لوله گاز «یامال» از اروپا به روسیه و با مال روسیه به خط لوله اروپا و صلح می کنند و نیز خط لوله «ساوئ استریم» از زبید دریای سیاه به روسیه به خط لوله اوکراین که می گردد با مال به هم این تمهیدات همچنان به بیش از نیمی از صادرات گاز طبیعی روسیه به غرب اروپا از طریق اوکراین است (Gvosdev, 2014: 9) علاوه بر این به توجه به جایگاه انرژی در دیپلماسی روسیه به خصوص در دهه های گذشته و در روزگار پوتین به روابط با این اوکراین برای روسیه از اهمیت بیشتری یافته است. این ویژگی هلی موجب گردید تا این کشور جایگاه برجسته و اثر گذاری در گیری های غرب و روسیه داشته باشد. منابع نفت و گاز و عالی که اوکراین دارد فقط پاسخگوی ۴۹-۷ درصد تقاضای انرژی آن کشور است و روسیه به عنوان بزرگترین تأمین کننده انرژی ۹۰-۸۵ درصد نفت و ۸۰-۵ درصد گاز و وارداتی اوکراین را تأمین می کند. این نظیر ذخایر انرژی اوکراین از چند جنبه برای روسیه مهم است. نخست این که اوکراین همواره کننده اصلی انرژی و هم از جمله کشورهای عمده ای انتقال دهنده انرژی به خصوص گاز از شرق به غرب اروپا است و دوم این که نیاز به توسعه زیر ساخت های انرژی در اوکراین به بستن مناسبی برای حضور سرمایه گذاری شرکت های انرژی روسی ایجاد کرده است. همچنین در دست داشتن کنترل زیر ساخت های انتقال انرژی اوکراین به از جمله کنترل خطوط لوله گاز طبیعی و نگهداری تجهیزات مربوط به آن از دلایلی دیگر است که روسیه به اوکراین توجه دارد در سال ۲۰۰۱، شبکه خطوط انرژی در کشور به هم متصل گردید بدین ترتیب توافقاتی بین روسیه و شرکت های تحت نفوذ روسیه برای کنترل بخش مهمی از ترانزیت نفت و گاز اوکراین انجام شد ع

بازار اوکراین دیگر عاملی است که موجب توجه روسیه به این کشور گردید. است روسیه عمده ترین شرک تجاری اوکراین به شمع می رود ۸ درصد صادرات و ۲۰ درصد واردات اوکراین به روسیه اختصاص دارد (کیانی ۱۳۸۶ ع ۷۹) روسیه بزرگترین شرک تجاری و سرمایه گذار خارجی در اوکراین است و روسیه همواره در تلاش بوده است تا در بخش های اقتصادی اوکراین نفوذ بیشتری داشته باشد سرمایه گذارهای این کشور در اوکراین عاملی برجسته و مهم در اعمال سیاست های روسیه در اوکراین است سرمایه های روسیه در صنایع هم چون پالایش نفت و ارتباطات و تولید آلومینیوم - که شرکت های روسی کم و بیش در سطح جهان در آن هلی پیش قدم هستند به کار گرفته شده است عواملی که موجب جذب شرکت های روسی در اوکراین گردید شامل موارد زیر هستند ع

نخست شرکت های روسی برای حضور در بازار اوکراین نیازمند صرف وقت و هزینه برای ارزیابی زیر ساخت های لازم نیستند شباهت های زیادی بین بازارهای روسیه و اوکراین دید می شود ضمن این که از نظیر زبان و فرهنگ نیز مانعی نیست دوم سرمایه گذاران روسی نسبت به بسیاری از ریسک های مرتبط با بی ثباتی های سیاسی و اقتصادی در اوکراین حساسیت کمتری دارند بدین ترتیب شرکت های روسی می توانند گسترش دامنه فعالیت های شان در اوکراین به حضور خود در بازارهای اتحادیه اروپا و تسهیل کننده به طوع کلی روسیه سیاست اقتصادی خود در باره ی اوکراین را به این پایه قرا داد است که آن کشور را در جبهه خود نگه دارد و از برقراری ارتباط و پیوند اقتصادی بین اوکراین و رقیب غربی جلوگیری کند پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی روسیه در پی همگرایی اقتصادی میان کشورهای خارج نزدیک است و یکی از این اهمیت ترین کشور هلی اوکراین است چرا که ساختارهای اقتصادی روسیه بیش از دیگر جمهوری هلی اوکراین که خورده است به عنوان نمونه صنایع هوایی و اتمی و هوا فضا تأسیسات خطوط لوله گاز تأسیسات مواصلاتی و شبکه راه آهن و مخابرات و اصولاً علم و فناوری و مع دانش در این دو کشور همدیگر را پوشش داد و مع تکمیل کنند هم هستند بنابراین روسیه که در پی ایجاد

¹ - Yamal

² - South Stream

همگرایی منطقه‌ای و دستیابی به قدرت مسلط در اوراسیای مرکزی است. به تبع خوبی می‌دانند که بر اهمیت تریبون مسیخ دستیابی به تبع این همگرایی اقتصادی است. پدیدار شدن این همگرایی قدرتمند بود و روسیه را در جهان چندقطبی ضمانت می‌کنند.

۲-۲-۳- اهمیت ژئوکالچری

در میان کشورهای شوروی سابق و اوکراین وضعیت و شرایط خاص دارد. چرا که این جهت قومیت و زبان و مذهب موارد مشترک بسیاری به روسیه دارد. این نظر فرهنگی به نقطه عزیمت تمدن روسی بود و به همین سبب نیز در روزگار روسیه تزاری و اوکراین روسیه کوچک دانسته و دیگر مناطق امپراتوری را که روس هلاک به مرور به قلمروشان می‌افزودند روسیه بزرگ می‌خواندند. هسته اصلی این ژان روسیه و اوکراین به قوم اسلاو است. تعداد زیادی از این بزرگان فرهنگی و ادب روسیه در اوکراین متولد شده‌اند. این نظر تاریخی نیز نخستین دولت روسی در کی‌یف ایجاد شده است. در حقیقت کی‌یف این جملعه نمونه‌های مهم خود آگاهی و اصالت قوم روسیه بود. است در شرق این کشور مناطق پرجمعیتی هست که بعضی از شهرهای آن در قرن هفدهم ساخته شده‌اند. در حقیقت بخش زیادی از شهرهای پراختخار روسی در اوکراین هستند. کی‌یف مادر شهرهای روسیه بود و پیش از این روسیه بزرگ در مقایسه با کی‌یف حاشیه بود. است بنابر این دولت مسکو میراث این اقتدار سیاسی شاهزاده نشین کی‌یف است و اوکراینی‌ها در قرن وسطی به هسته مرکزی اسلاوهای شرقی به شمام می‌رفتند و در طول سده قرن گذشته بخشی از روسیه بزرگ محسوب می‌شدند (کولای، ۱۳۸۴ تا ۱۳۳-۱۲۷). در حقیقت روسیه که در روزگار سلسله روریک در سال ۹۶۲ میلادی قبایل اسلاو به تسلط شدند به نظامی که ملوک لطایف و قبایل پراکنده گذشته دولتی و احیاناً ایجاد کرد در قرن ۱۲ میلادی کی‌یف در کرانه روسی به عنوان مرکز قوم اسلاو در آمد. است این جهت کی‌یف را در این دوره تاریخی گهواره ملت روسیه به شمام آورده‌اند. سرزمین تحت کنترل کی‌یف شامل روسیه سفید روسیه اروپایی و اوکراین بود که روسیه کی‌یف خوانده می‌شد بنابر این جدایی میان این دو ملت به سبب شرایط قومی تاریخی و فرهنگی مسائل راهبردی روسیه و اوکراین ادعای نفع که ریشه آن هلاک روس بود و فدراسیون قبایل اسلاو شرقی در یک هزاره گذشته در کی‌یف بوده‌اند (ترابی و دیگران، ۱۳۹۳ تا ۱۲).

به لحاظ تاریخی و این بلعروانی تلاش برای جدایی از مسکو برای روسیه به هیچ وجه قابل پذیرش نیست. در بین روس هلاک این دیدگاه کلیشه‌ای و سنتی که اوکراین به عنوان بخشی از روسیه و منطقه نفوذ روسیه است به هموار پابرجاست و اوکراین به هموار بخشی از روسیه محسوب می‌گردد به گونه‌ای که روسیه به عنوان برادر بزرگتر آن خوانده می‌شود. چنانچه تعداد زیادی از ملی‌گرایان روس جدایی اوکراین را به فاجعه می‌دانند. تصور این که اوکراین یک کشور جدا از روسیه است به ضربه روحی مهلکی برای مردم روسیه است. لذل هر نوع تعریف قومی و زبانی از هویت ملی در عمل در رفتار خارجی که ملیت نسبت به کشورهای هم چون اوکراین خود را نشان می‌دهد به طوری کلی اوکراین جزئی از جهان روسی است. جهان روسی به شهر و ندانی اطلاق می‌گردد که بیرون از روسیه سکونت دارند. این در واقع به زبان فرهنگ و سیاست روس می‌کنند. حضور در حدود ۲۰ میلیون روس در اوکراین ۷ درصد جمعیت این کشور را شامل می‌شوند. برگر نده - ای بر این روس هاست که در مواقع ضرورت آن هلاک به عنوان ستون پنجم سیاست خارجی خود به برادر چرخ که این در تعداد در انتخابات ریاست جمهوری نقش سرنوشت‌ساز دارد به طوریک که برقرار می‌گردد از اقلیت هلاک در فرهنگ روسیه آن هلاک هم میهنان می‌دانند. این جملعه اهداف سیاست خارجی روسیه به شمام می‌رود. استان‌های شرقی اوکراین که بیش از ۷۰ درصد تولید ناخالص داخلی این کشور را تأمین می‌کنند و اغلب آن هلاک روس هستند به شدت به رونق غرب گرای مخالف هستند. هم چنین استان‌هایی هم چون خارکف دونباس^۲ به منطقه خودمختار کریمه^۳ و دنیپروپتروولتاوا^۴ به غرب گرایان مخالف بودند و به روسیه متمایل هستند. تعداد بسیار زیادی از مردم این منطقه که میان روسیه و شرق و ساحل چپ روسی و دنیپروپتروولتاوا زندگی می‌کنند روسی تابع و اغلب آنان پیرو کلیسای ارتدکس روس هستند و زبان و

^۱ - Rurik

^۲ - Donbass

^۳ - Poltava

فرهنگ روسی در این منطقه حاکم است. این امر از آن جهت که روس هلع بلغاتکلمه بلغ آن می توانست به راحتی مردم روس تبایع این مناطق را تحریک کرد و تمامیت ارضی او را بر این بلع خلع بیندازد

۲-۴- اهمیت اوکراین برای آمریکا

ایالات متحده آمریکا بلع عنوان کشور این اثر گذار و توانمند در عرصه نظام بین المللی از دور از استقلالش از انگلیس تا کنون پیوسته سیاست خارجی فعال و گسترده ای برای بر آوردن منافع خود و غرب داشته است. این کشور بلع اتکلمه بلع منابع بزرگ اقتصادی طبیعی و نیروی انسانی و فناوری توانست سیاست خارجی خود را تدوین و عملی سازد. در دور از جنگ سرد تا کنون مبارز بلع کمونیسم به شاخصه اصلی سیاست خارجی آمریکا بلع شماری رفت در دور از پس از جنگ نیز شواهد بیانگر آن است که این کشور تمایل روز افزونی به جهت گیری های توسعه طلبانه و مداخله جویانه دارد. آمریکا از دور از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی در پی ایفای نقش جهانی بود و است در دور از کنونی آمریکا جهت نظامی جایگاه خاصی دارد. بودجه نظامی این کشور از مجموع بودجه نظامی دومین به سومین به چهارمین به پنجمین به ششمین قدرت های اقتصادی دنیای چین و روسیه بیشتر است. کلمه این قدرت نظامی گسترده مناسبی را برای بلع کابستنی سیاست های مداخله جویانه ایجاد کرد. است (سازمند ۱۳۹۰ ج ۲۰) اقتصاد آمریکا بلع تولید ناخالص بالغ بر یازده تریلیون دلار و بودجه بالایی ۵۰۰ تریلیون دلار. این امکان را بلع آمریکا داد و است تل بلع توجیه و ابستگی دیگر کشور هلع بلع باز را برای پیشرفت اقتصادی خود و نیاز آن هلع بلع سرمایه گذاری و تکنولوژی شرایطی را ایجاد کرد که قدرت بسیاری را برای اعمال سیاست های خود در بطن عدم مخالفت جدی دیگر کشور های بر تن نظام بین المللی فراهم سازد. در بین باز یگران آمریکا از دیگران نقش برجسته تری را در تل بلع توجیه بلع اینک مساحت روسیه ۶۰ درصد از سرزمین شوروی را دارد. دارای قابلیت تبدیل شدن به یک ابر قدرت جهانی است. لذل حضور در اطراف این کشور از جمله اهداف اصلی سیاست خارجی آمریکا پس از جنگ سرد و فروپاشی شوروی است. او کراین نیز از جمله کشور هایی است که در خلع مقدمه مقابل بلع روسیه هست. آمریکا بلع عنوان یک ابر قدرت جهانی منافع ژئوپلیتیکی ژئواهر دی و بلع میزانی کمتع علاقه ی ژئو کالچری در خارج نزدیک روسیه است.

ح اهمیت ژئوپلیتیکی و ژئواستراتژیکی

رفتار های آمریکا نشان دهنده آن است که بلع از فروپاشی نظام بین المللی دو قطبی آمریکا بلع عنوان تنه ابر قدرت حال حاضر تلاش دارد. تل هژمونی خود را در سطح بین المللی گسترش دهد و روسیه را بلع منزله ی یک قدرت بزرگ جهانی به شماری نمی آورد. بلع همین سبب اجازه دخالت در خارج نزدیک روسیه را بلع خود می دهد. تل راهی را برای مهار روسیه داشته باشد بهتر به گزینم برای دست یافتن به این سیاست نزدیک به مرز های این کشور است. مهمترین کشور در مسین همجوار ی بلع روسیه نیز او کراین است. این کشور از نطرح ژئوپلیتیکی و ژئواهر دی از جمله معدود کشور های مهم و حساس دنیای بلع شماری رود. در حقیقت برژینسکی بلع اصل قرا دندن شرایط ژئوپلیتیکی جدید ایجاد شد. در عرصه جهانی بلع از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی به بر سر روش هایی می پردازد که مطابق آن آمریکا می تواند جایگاه خود را بلع منزله ی یگان ابر قدرت دنیای تثبیت کند. بلع بر تری خود در نظام بین المللی تا و دهده از نطرح آمریکا برای رسیدن به این هدف منطقه ی اوراسیای مرکز ثقل امپراتوری جهانی را بلع آمریکا بلع دنبال رسیدن به آن است. شکل می دهد (ولی زاد و دیگران ۱۳۹۴ ج ۱۵۱) بلع توجیه بلع این نکات اهمیت او کراین را برای آمریکا را می توان در چار چوب تمایلات ژئوپلیتیکی آن کشور بر رسی کرد. در فضای ژئوپلیتیکی بلع از اتمام جنگ سرد به توجیه بلع شرق همیشه در تعیین اولویت های آمریکا اثر گذار بود و است تا کیع نظریه پردازان جغرافیای سیاسی آمریکا بلع اهمیت شرق اروپا و اوراسیای هم بیانگ همین موضوع بود و است

اوراسیای بخش اعظمی از قاره اروپا و آسیای است که در حدود ۵۰ درصد جمعیت دنیای آن زندگی می کنند و بیشترین ثروت فیزیکی دنیای این محدود قرا دارد. در حدود سه چهارم از منابع انرژی شناخته شده ی دنیای نیز در این بخش قرا دارد. بلع توجیه بلع موقعیت و اهمیت

¹ - Brzezinski

ژنرال اهربردی و اوکراین در شرق اروپا و روسیه است که آمریکای شمالی نفوذ در این کشور است که آمریکای شمالی بود در اروپای شرقی و داشتن توان چانه زنی باشد و اوکراین مهم ترین کشور ژئوپلیتیکی در اروپا و منطقه ی دریای سیاه است (صفری و دیگران ۱۳۹۵: ۱۳۰-۱۲۸) برژینسکی عقیده دارد که برای کنترل روسیه و پیشگیری از تبدیل شدن آن به یک امپراتوری تازه باید اوکراین را به دست گرفتن و چرخش هم قطبی شدن روسیه و مقابل آمریکای در گرو سلطه ی اوکراین است این دیدگاه بخش مهمی از راهبرد طولانی مدت غرب شده است

ع. آمریکای نگران احیای امپراتوری اتحاد جماهیر شوروی سابق و یل قدرتی یافتن دوباره ی روسیه است رهبران آمریکای می دانند که در صورت غافل شدن مناطق پیرامون روسیه ظرفیت لازم را برای تأمین هزینه های ایجاد امپراتوری تازه دارند پس به هدف جلوگیری از این امر و برای تثبیت همزونی خروجی در دنیا بیشتر ظرفیت و انگیزه را برای حضور در این منطقه از دنیا دارند در حقیقت هدف طولانی مدت و بزرگ آمریکای این است که به خروجی و رونق به مناطق اطراف روسیه از راه گسترش ناتو و حضور در منطقه ی ضمنی کاستن از نفوذ روسیه در این جمهوری و هلع از ایجاد پیمان و اتحاد نظامی میان دولت های منطقه و روسیه جلوگیری کرد و بتواند نظم سیاسی مدنظرش را برای تثبیت همزونی خروجی در دنیا ایجاد کند (دانش نیل و دیگران ۱۳۹۵: ۲۴۱) آمریکای می دانند که روسیه بدون اوکراین به هم می تواند برای دستیابی به جایگاه امپراتوری بکوشد و امر در بهترین حالت یک امپراتوری بیشتر آسیایی خواهد بود که برای دستیابی به آن نیز باید به چین که مخالف گسترش دوباره ی قدرت روسیه در آسیای مرکزی است رقابت کند امر در صورت تسلط روسیه بر اوکراین به طوری که خود کار به یک دولت قدرتمند امپراتوری بزرگ تبدیل می شود که کنترل بخش مهمی از اروپا و آسیای شرقی را در دست دارد

بنابر این در می یابیم که اوکراین برای آمریکای اهمیت ژئوپلیتیکی دارد که به بلع بر نامه های این کشور برای تثبیت و استمرار همزونی جهانی اش مرتبط است در این راستا آمریکای پیش از این به چین پیوندهای خروجی را و اوکراین در راستای محدود کردن دوباره ی روسیه به عنوان یک قدرتی بزرگ جهانی تعریف می کند ضعیف کردن روسیه از طریق تقویت استقلال کشورهای اتحاد جماهیر شوروی سابق به خصوص اوکراین تأمین امنیت این کشور به عنوان مهمترین مکان انتقال انرژی به اروپا و حضور نظامی و افزایش همکاری های نظامی و شکل دادن به ترتیبات امنیتی منطقه و گسترش ناتو به شرق تلاش برای پیوستن هر جمع سرعتر این کشور در ساختارهای غربی و آمریکایی همچون اوروس آتلانتیک و ناتو از اهداف آمریکای این زمینه است در حال کلی می توان گفت که هدف آمریکای دخالت در اوکراین تأمین امنیت بیشتر متحده ی یعنی اتحادیه اروپا و فشار بر یکی از رقبای ژئواستراتژیک و قدرتمند خروجی روسیه که کمک به جایگزینی رژیم هایی که بتوانند از منافع غرب حمایت کنند و به عنوان مانع در مقابل قدرت طلبی روسیه ظاهر شوند است

۲-۴-۱- اهمیت ژئوکالچری

آمریکای به عنوان یک ابر قدرت به فرهنگ خاصی دارد در طول تاریخ همه ی کشورهای قدرتمند در تلاش بوده اند تا فرهنگ مدنظر خود را اشاعه دهند چرخش فرهنگ می تواند یکی از عوامل اصلی سلطه ی در دنیا باشد که آمریکای به این موضوع مستثنی نیست و اهداف فرهنگ خود را در سایه نقاط جهان دنبال می کند و در تلاش است تا فرهنگ آمریکایی را در تمام نقاط دنیا رواج دهد و در مقابل یک پارچه کند بنابر این هدف راهبردی آمریکای رواج نظم مدنظرش در دنیا و یکپارچه کردن جهان در چارچوب ارزش هلی الگوهای سیاسی و اقتصادی غربی و در نهایت تأمین منافع خروجی به صورت نهادینه و ساختاری هست (ترابی و دیگران ۱۳۹۳: ۲۷) از جمله اصول اساسی فرهنگ آمریکایی لیبرال دموکراسی است که با به واسطه نظام حکومتی را در آمریکای شکل می دهد در حقیقت این اساسی ترویج فرهنگ آمریکایی به هم ایدم دموکراسی است دموکراسی سازی و به یل ایجاد و حمایت کردن از نظام های در ظاهر دموکراتیک سیاست معمول و شناخته شده ای است که به سبب اثر گذاری بر نیروهای سیاسی و اجتماعی از جمله مسائل مهم و اساسی در عرصه های اجتماعی و اقتصادی کشورهای دیگر محسوب می شود.

آمریکل دودوره های مختلف کوشیدم استع بلع ترو بیچ ایده ی دمو کراسی ع او کراین ع رل ع برای ع وودع بفع ساختار ع کشور های ع غربی ع مجاب ع کنع کوشش ع برای ع نزدیک ع درن ع این ع کشور بفع فرهنگ غربی ع از طریق ع گسترش ع همکاری های ع آموزشی ع اجتماعی ع فرهنگی ع کوشش ع برای ع ترو بیچ ارزش های ع غربی ع و پیاد ع کردن ع مدل های ع حکومت ع غربی ع (شاهن ع این ع ادع کوشش های ع آمریکل دودع کمک بفع انقلاب های ع رنگی ع نارنجی ع و آبی ع دود این ع کشور است) ع کوشش ع برای ع ارتباط بلع نخبگان ع جدید ع این ع کشور ع تقویت ع حمایت ع از آنان ع دود براب ع نخبگان ع قدیمی ع کع بیشتن ع تاثیر پذیر فتن ع از تربیت ع اتحاد جماهیر شوروی ع سابق ع هستن ع و بفر و وسیع ع تمایل دار ندع کوشش ع برای ع حضور از طریق ع فعالیت ع فرهنگی ع سازمان ه ع و نهادهای ع غیر دولتی ع از جملع هدف ه ع بر نامه های ع آمریکل دود ع او کراین ع استع کع موجب می گردع تل ع او کراین ع دود میان ع کشور های ع حامی ع آمریکل ع غربی ع قرا ع بگیرد ع ع

[illegible]

کشور و او کراين بر ايج آمریکل بفع عنوان کچک ابرق قدرت شع جهانئ کفع منافع جهانئ دارع نيزع حائز اهميتع است بفع دليلع اينع اهميتع رلج می توانع دق چار چوبع تمايلاتع ژئوپليتيکع آمریکل ارزايابع کر دق آمریکل بفع عنوانع رقيبع روسيہ دق تلاشع استع تلغ قدرتع گرفتئع دوباره ی ر وسيعع جلوگيری کنع ب دق اينع زمينع سياستع محاصره ی ر وسيعع رلج دق پيشع گرفتئع استع او کراين بفع اهميت ترينع کشور هع مرنع بلع روسيہ بر ايج دست يابی بفع اينع هدفع استع چرل کفع روسيہ بدونع او کراينع توانع چندانئ نخواهع داشتع بفع نمی توانع بفع عظمتع پيشينع خوع دستع يابدع ائع دلایل ديگع اهميتع او کراينع بر ايج آمریکل کفع می توانع ائع رلج هع دق حوزه ی محدود دساز ی ر وسيعع دانستع اينع استع کفع آمریکل دق تلاشع استع تلغ فرهنگع آمریکایی رلج اشاعع دنع کفع یکی ائع اصلی ترینع اصولع ائع رواجع دموکراسی ع نهادهای غربی ع استع بفع اينع ترتیبع می توانع او کراينع رلج کفع ائع نطع فرهنگع تحت تسلطع روسيہ بودع استع دق جبهع خوع بياور دق

ع

منابع

کتاب

۱. اسدی، رمضان؛ اسماعیل، روح‌گودرز؛ مهنای (۱۳۹۷) تأثیر بر نامه‌های توسعه‌ای سازمان ملل متحد بر نامه‌های توسعه جمهوری اسلامی ایران؛ مطالعات روابط بین‌الملل ۱۱ (۴۳): ۴۷-۹.
۲. جبرو، کریم؛ استفان، ولفورث؛ ویلیام (۱۳۹۲) جهان نامتوازن؛ روابط بین‌الملل و چالش‌های استیلاجویی؛ آمریکای
۳. ترجمه سیب، احمد؛ فاطمی، نژاد؛ علی، مقدم؛ احمد؛ صادق؛ تهران؛ دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه.
۴. کتاب سبغ اوکراین (۱۳۸۸) مجموعه مباحث کشور، هلال سازمان‌های بین‌المللی، تهران؛ دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی.
۵. کگان، رابرت (۱۳۸۲) بهشت و قدرت؛ آمریکای دوقبالی و نظام نوین جهانی؛ ترجمه محمود عبدلله؛ زاده تهران؛ دفتر پژوهش‌های فرهنگی.
۶. کولایی، الهه (۱۳۸۴) بازی بزرگ جدید دین آسیای مرکزی؛ زمینه‌های چشم‌انداز تهران؛ دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی.
۷. کولایی، الهه (۱۳۸۸) فدراسیون روسیه و تهران؛ دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی.
۸. کولایی، الهه (۱۳۹۱) افسانه انقلاب‌های رنگی؛ تهران؛ موسسه مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر.
۹. کولایی، الهه (۱۳۹۶) سیاست و حکومت دین اوراسیا؛ مرکز تهران؛ سمت.
۱۰. لیتل، ریچارد (۱۳۸۹) تحول دین نظریه‌های موازی؛ ترجمه قوامی؛ تهران؛ موسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر.
۱۱. مجتهدزاده، پیروز (۱۳۹۱) فلسفه و کارکرد ژئوپلیتیک (مفاهیم و نظریه‌های دین عرصه فضای مجازی)؛ تهران؛ سمت.
۱۲. مشیرزاده، حمیرا (۱۳۹۲) تحول دین نظریه‌های روابط بین‌الملل؛ تهران؛ سمت.
۱۳. محمدی، ناصر (۱۳۹۰) اوکراین؛ تهران؛ موسسه فرهنگی هنری زیتون؛ سبز.
۱۴. مک، کورمیک؛ جان (۱۳۹۰) اتحادین اروپا؛ سیاست‌های روند هاج؛ ترجمه مهدی ذوالفقاری؛ و محمد مهدی احمدی؛ معین؛ تهران؛ انتشارات دانشگاه امام صادق (ع).

ع

مقاله

۱۵. آدمی، علی؛ هدایتی، شهیدانی؛ مهدی (۱۳۹۳) «ساختار اجتماعی شکندین دین اوکراین؛ عرصه رویارویی قدرت؛ ترجمه باز یگرن؛ بین‌المللی» فصلنامه آسیای مرکزی و قفقاز؛ شماره ۶؛ صص ۳۰-۱.
۱۶. بخشایشی، اردستانی؛ احمد (۱۳۹۲) «رویکر سیاست خارجی روسیه؛ ۹۹۱ لغ ۲۰۱۱» پژوهشنامه روابط بین‌الملل؛ شماره ۲۴؛ صص ۳۶-۹.
۱۷. بهمن، شعیب (۱۳۹۶) «تأثیر بحران اوکراین؛ روابط روسیه و آمریکا» فصلنامه مطالعات راهبردی جهان اسلام؛ شماره ۱؛ صص ۷۸-۴۳.
۱۸. پانکتی، احمد؛ براری، خدایار (۱۳۸۸) «عوام؛ موضوع استقلال؛ طلبی؛ قوه؛ چچن» فصلنامه اوراسیا؛ مرکز؛ شماره ۳؛ صص ۴۲-۲۲.
۱۹. پیشگاهی، فردزهر؛ هلال؛ مهکویی؛ حجت (۱۳۹۱) «منطقه گری؛ دین عرصه جهانی؛ شدن؛ مطالعات؛ مور دین سازمان؛ منطقه ای؛ گوام» فصلنامه مطالعات اوراسیا؛ مرکز؛ شماره؛ پی پی ۱۰؛ صص ۴۰-۲۱.
۲۰. ترابی، قاسم؛ کیانی؛ فریبا (۱۳۹۳) «تبیین سیاست خارجی روسیه دین قبالی بحران اوکراین؛ انق؛ منظر واقع گرای؛ ساختاری؛ تدافعی» مجله اوراسیا؛ مرکز؛ شماره ۸۷؛ صص ۳۲-۱.
۲۱. حکمت، نژاد؛ ناصر؛ رضایی؛ محمد علی (۱۳۹۴) «تحلیل عملکرد سیاست همسایگی اتحادین اروپا؛ مطالعات؛ مور دین اوکراین» پژوهش‌نامه ایرانی سیاست بین‌الملل؛ شماره ۲؛ صص ۷۱-۴۹.
۲۲. دانش‌نیای، فرهاد؛ و ماری؛ مهری (۱۳۹۵) «تقابل سازمان‌های آمریکای روسیه دین اوکراین» فصلنامه اوراسیا؛ مرکز؛ شماره ۲؛ صص ۴۸-۲۳۱.
۲۳. سیمبر، رطل؛ هدایتی، شهیدانی؛ مهدی (۱۳۹۲) «روندهای متحول دین روابط روسیه و آمریکای (مذاکره همکاری؛ رقابت؛ تعارض)» فصلنامه آسیای مرکزی و قفقاز؛ شماره ۱۸؛ صص ۸۷-۵۹.
۲۴. شیخ‌الاسلامی، محمد حسن؛ شیراوند؛ صارم (۱۳۹۵) «تأثیر کنگ و بینش ژئوپلیتیک بین‌مدیریت فدراسیون روسیه دین بحران اوکراین» فصلنامه آسیای مرکزی و قفقاز؛ شماره ۹۵؛ صص ۱۷۱-۱۳۷.
۲۵. صفری، عسگر؛ و ثوقی، سعید (۱۳۹۵) «ژئوپلیتیک اوکراین؛ نقش آن دین رقابت روسیه و ایالات متحده آمریکا» فصلنامه تحقیقات سیاسی بین‌المللی؛ شماره ۲۶؛ صص ۱۳۸-۱۱۱.

۲۶. ج. کرم زادی، مع مسلم و مع خوانساری، فردی، مع فهمیه، ج (۱۳۹۳) ج «بررسی روابط و کر این و روسیه» (ریشه یابی، زمینه های بحران، ۲۰۱۴) ج فصلنامه آسیای مرکزی و قفقاز شماره ۸۶ صص ۱۵۹-۱۳۵. ج
۲۷. ج. کرمی، مع جهانگیر، مع کرامتی، نیاج، رفیه، ج (۱۳۹۳) ج «شرایط اقلیمی و ژئوپلیتیک تقدیرهای تاریخی و ماهیت نوسازی روسی» ج فصلنامه مطالعات آسیای مرکزی و قفقاز شماره ۸۷ صص ۱۲۳-۹۳. ج
۲۸. ج. کولائی، مع الهی، مع نوری، مع علیرضا، ج (۱۳۸۹) ج «عمل گرایان پوتین و تحول رویکردی، مع سیاست خارجی روسیه» ج مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی شماره ۲ صص ۲۲۸-۲۰۹. ج
۲۹. ج. کیانی، مع داود، ج (۱۳۸۶) ج «سیاست نفوذ روسیه و کر این و واکنش اتحادیه اروپا» ج فصلنامه آسیای مرکزی و قفقاز شماره ۵۷ صص ۱۰۴-۷۱. ج
۳۰. ج. گودرزی، مع مهناز، مع درخشنده، مع لزر جانی، مع مریم، ج (۱۳۹۴) ج «بحران و کر این، مع مجموعه امنیتی دریای سیاه» ج فصلنامه مطالعات سیاسی شماره ۲۹ صص ۷۴-۵۳. ج
۳۱. ج. محبی، نیاج جهانبخش، مع صالحی، مع منصور، ج (۱۳۹۲) ج «جنگ سرد نوین، مع روابط روسیه و آمریکا» ج فصلنامه روابط بین الملل، شماره ۲۴ صص ۱۲۴-۸۹. ج
۳۲. ج. موسوی شفائی، مع مسعود، مع باز گرد، مع محمد تقی، ج (۱۳۹۵) ج «راهبرد گسترش نفوذ، مع سیاست خارجی پوتین» ج مجله اورا آسیای مرکزی، شماره ۲ صص ۳۹۴-۳۷۷. ج
۳۳. ج. نیکنامی، مع کسانا، ج (۱۳۹۴) ج «سنجش تأثیر و کارایی تحریم ها، مع تحریم های اتحادیه اروپا، مع علی، مع روسیه» ج فصلنامه روابط خارجی، شماره ۲۵ صص ۳۸-۷. ج
۳۴. ج. وحیدی، مع عبدالمجید، ج (۱۳۸۰) ج «گوام و CIS چالش هلع و فرصت هلع، مع فراروی سیاست خارجی روسیه» ج فصلنامه مطالعات آسیای مرکزی و قفقاز شماره ۹۹ صص ۱۰۸-۹۱. ج
۳۵. ج. هدایتی، مع شهیدانی، مع مهدی، مع رضا پور، مع دانیال، ج (۱۳۹۶) ج «جایگاه خارج نزدیک، مع گفتمان امنیتی، مع نوآوری، مع آسیا، مع روسیه» ج فصلنامه آسیای مرکزی و قفقاز شماره ۹۶ صص ۱۶۲-۱۲۷. ج

Research Paper

Changes in the Administrative divisions and its role in the occurrence of social tensions (case study: the plan of Connecting Fars Province to the Persian Gulf)

Hassan Jafarzadeh* : PhD of Political Geography, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran

Received: 2024/05/08 **PP** 35-50 **Accepted:** 2024/08/16

Abstract

The political-administrative units of the country's divisions are considered to be the most important framework for the formation of collective identities and functional interactions at the local and district level. Therefore, any unprincipled changes in the borders and boundaries of these units directly affect the identity and quality of life of the residents of these units and can lead to widespread tensions and conflicts at the level of the units. In this regard, one of the most important plans for changes in the country's divisions in Iran was the plan to connect Fars province to the Persian Gulf through extracting parts of Hormozgan province and annexing it to Fars province. Therefore, due to the tension aspects of this plan, it was investigated and analyzed. The current research is practical in nature, and in terms of descriptive-analytical method, it is based on library sources. The results of the research showed that this project have been caused tension through consequences such as the reaction of local identities, the intensification of local rivalries, the formation of the concept of discrimination and injustice, the loss of ecological balances and the possibility of increasing the distance between the center and the periphery in divisional unit in Hormozgan province.

Keywords: Tension and Conflict, Administrative divisions, Local identities, Persian Gulf, Hormozgan.

Citation: Jafarzadeh, H.(2024). **Changes in the Administrative divisions and its role in the occurrence of social tensions (case study: the plan of Connecting Fars Province to the Persian Gulf)**. *Journal of Society and Politics*, Vol 2, No 6, Shiraz, PP 35-50.

* Corresponding author: Hassan Jafarzadeh, Email: jafarzadeh.hassan@yahoo.com, Tel:+989176368207

Extended Abstract

Introduction

In recent years, one of the most important and challenging plans for changes in the country's divisions in the south of Iran and in the framework of the so-called "connecting Fars province to the Persian Gulf" through the abstraction of parts of Hormozgan province and its annexation to Fars province is proposed. Since its design, it has been accompanied by widespread protests and tensions. The possible implementation of this plan in the future can be one of the most important centers of tension and conflict in the country's divisions, causing extensive security, political, social and cultural consequences in the south of the country. Therefore, according to the importance of this issue, in this research, are investigated and analyzed the tense aspects of the plan to connect Fars province to the Persian Gulf.

Methodology

The current research is applied in terms of purpose and in terms of nature and method it is a descriptive-analytical research. In terms of the method of collecting information in this research, the library method will be used such as books, articles, news bases and news agencies. The analysis will also be done using a qualitative method based on reasoning.

Results and discussion

With the publication of the news of the separation of a part of Hormozgan province and its annexation to Fars province, in October 2012, widespread protests were formed in Hormozgan province and among the people, officials, elites and civil activists of this province. The changes in national divisions and the plan to connect Fars province to the Persian Gulf through Hormozgan in the form of elements such as tensions such as the reactions of local identities, the formation of the concept of discrimination and injustice, the intensification of spatial rivalries, the possibility of losing ecological balances and The possibility of increasing the distance between some peripheral areas and the centers of political-administrative territories caused dissatisfaction and protests of the residents of Hormozgan.

Conclusion

The possible implementation of the plan to connect Fars province to the Persian Gulf through Hormozgan can be one of the most important centers of tension and conflict in the country's southern divisions of Iran in the future in the form of dissatisfaction, protests, disputes, violence and various conflicts. Considering the tense consequences of such plans, it can be said that how to connect and access the political-administrative territories to the sea needs to be considered through other strategies..

References

1. Ahmadipour, Z & Rahnama ,M (2011), The Role of the State Divisions in National Development: Case Study of Iran, The Journal of Spatial Planning, Volume 15. Issue 2.17-40. [in Persian]
2. Ahmadipour,Z., & Mirzaei tabar, M (2010), The role of sense of place in the political organization of space, Quarterly Journal of Environmental-based Territorial Planning,No.12.47-62. [in Persian]
3. Ahmadipour.Z., & Mansourian.A.(2006)Administrative Divisions and Political Instabilities in Iran, Journal of geopolitic, Volume.2. NO.3.62-89. [in Persian]
4. Ahmadipour.Z., & others(2016). Investigation of the Role of Administrative Divisions in Local Development (Case study: Bavanat and khorrambid Counties), Journal of Geopolitic, No.41. 60-82. [in Persian]
5. Akhbari,M., & Yadollahi,M.(2005) The decision - making process in division of khorasan province and Its political and social impact, Journal of geopolitic, Volume.1. NO.2.,27-50. [in Persian]

6. Bächler, G. (2004), Conflict Transformation through State Reform, Berghof Research Center for Constructive Conflict Management.1-20.
7. Bazzi, S & Gudgeon,M(2016), Local Government Proliferation, Diversity, and Conflict, Studies of Conflict Project (ESOC) Working Papers 5, Empirical Studies of Conflict Project.1-57.
8. Drysdale, A.,& Blake ,G,(1994) The Middle East And North Africa: A Political Geography, Oxford University Press.
9. Etaat,J., & Mousavi,Z.(2011), The Relationship between Regional Security and Development of Political Spaces Case Study: Sistan and Baluchistan Province in Iran, Journal of geopolitic, Volume.7. NO.21., 27-50. [in Persian]
10. Ferrazzi, G,(2007),international experiences in territorial reform- implications for Indonesia, USAID Democratic Reform Support Program (DRSP) for the Management Group on Territorial Reform. 20-57.
11. Fooks, L. (2013) Governance and Fragility: What we know about effective governance programming in fragile contexts, Oxford: Oxfam GB.
12. Green, E. D. (2008). Decentralization and Conflict in Uganda. Development Studies Institute. London School of Economics.
13. Hafeznia, Mohammedreza (2002), Political Geography of Iran, Samt Publication, Tehran
14. Hafeznia,M (2006) Principles and concepts of geopolitics, Papoli Publications. [in Persian]
15. Halás, M., and others(2017)The spatial equity principle in the administrative division of the Central European countries, PLoS ONE 12(11): e0187406.<https://doi.org/10.1371/journal.1-18>.
16. Jackson, P & Zoe, S. (2007), Local Government in Post-Conflict Environments, United Nations Development Programme Oslo Governance Centre.
17. Karimi pour, Y & Mohammadi, H (2010), Geopolitics of regionalism and country divisions of Iran, Entekhab Publications. [in Persian]
18. Karimipour, Y. (2002), An Introduction on State Division, Iranian Geographical Society, Tehran. [in Persian]
19. Kaviani rad, M.(2010) Regionalism in Iran, Strategic Studies Publications. [in Persian]
20. Kyed, H. M. & Engberg-Pedersen, L. (2008) Local governance in fragile states, DIIS Policy Brief: Fragile Situations, Danish Institute for International Studies: Copenhagen.
21. Liqun, W.(2018), Basic Course and Experience Of Administrative Reform in China, Internastional Journal of civile service reform and practice, ISSN: 2409-5532.1-14.
22. Meligrana,j,(2000), Toward a Process Model of Local Government Restructuring: Evidence From Canada, School of Urban and Regional Planning ,Queen's University.
23. Mojtahedzadeh,P.(2002), Political geography and geographic politics,Samt Publications. [in Persian]
24. Pour mousavi, M,. & Others (2008) Political Organization of Cultural and Functional Spaces and Areas in Iran, Journal of geopolitic, Volume.4. NO.13., 75-101. [in Persian]
25. Rahimi,A.(2017), Nation building strategies and unbalanced development in Iran, Quarterly of Strategic Studies, No.78. 65-102. [in Persian]
26. Rashidi,M.(2016) Geopolitical pathology of Iran's Administrative divisions from the perspective of land use, Research Political Geography Quarterly, No.3., 155-182. [in Persian]
27. reiljan, janno(2010), The necessity of an administrative-territorial in a country :the case of Estonia, The University of Tartu feba.
28. Riahi,V.,(2020) Factors Affecting Inefficiency of the Country Divisions System at the Local Level (Case Study: Urmia County), Journal of geopolitic, NO.59., 119-147. [in Persian]
29. Schellenberg, J & Donald,P.(2014), conflict between communités, Published by: Professors World Peace Academy.
30. Smith, D (2008).Towards a strategic framework for peacebuilding: Getting their act together: Roayl Norwegian Ministry of Foreign Affairs.
31. Subra, P.(2012), Geopolitics: A Unique or Multidimensional Concept? Place, Issues and Tools of Local Geopolitics, Hérodote, n° 146-147, La Découverte,.
32. Suraji, S.(2018), Administrative Region Proliferation and a Conflict of Interests on Public Bureaucracy Distribution in Indonesia, Annual International Conference of Business and Public Administration.
33. Svihlova, D. And Kubisova, L, (2014), Role of local government in supporting local, International Colloquium on Regional sciences.
34. Swianiewicz, P,(2010), Territorial Fragmentation As a Problem, Consolidation

- As a Solution?, by the Local Government and Public Service Reform Initiative, Open Society Institute–Budapest.
35. Tanle, A (2016), Decentralization and conflicts: A case study of the Kassena-Nankana West District of Ghana, Ghana Journal of Geography Vol. 8(2).18-42.
 36. Venice commission,(2002),administrative and territorial reforms creating territorial communities or authorities at deferent levels, final activity report, Strasbourg.
 37. Wang, K & Tian Chen, Y.(2019), New discussion and reflection on "Administrative division itself can be seen as a resource", .Geographical Research, 2019, 38(2).195-206.
 38. Wilk, W,(2004),the effect of changes in administrative division on the economic position of the largest cities in Poland ,warszawa,miscellanea geographical,11(1)., 241-247.
 39. News agencies and websites
 40. Tabnak news base, 2013/10/21, The opposition of 186 MPs to the plan to annex areas from Hormozgan to Fars, [www. Tabnak. ir/fa/news/352629](http://www.tabnak.ir/fa/news/352629). [in Persian]
 41. Jonoub news base, 2013/10/10, The statement of fundamentalist parties protesting the separation of parts of Hormozgan, [http://jonoubiran. com/view/5823](http://jonoubiran.com/view/5823). [in Persian]
 42. Mehr news agency, 2013/10/21, 186 MP's letter in opposition to the plan of abstraction and annexation of several villages in Hormozgan, [www. mehrnews. com/news/2159231](http://www.mehrnews.com/news/2159231). [in Persian]
 43. ISNA, 2013/10/5, The plan to separate parts of Hormozgan should be stopped, www.isna.ir/news/92071308205. [in Persian]

مقاله پژوهشی

تغییرات تقسیمات کشوری و نقش آن بر وقوع تنش‌های اجتماعی (مطالعه موردی: طرح اتصال استان فارس به خلیج فارس)

حسن جعفرزاده^۱: دانش آموخته دکتری، گروه جغرافیای سیاسی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.

دریافت: ۱۴۰۳/۰۲/۱۹ صص ۳۵-۵۰ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۵/۲۶

چکیده

واحدهای سیاسی - اداری تقسیمات کشوری از مهمترین بسترهای شکل‌گیری هویت‌های جمعی و تعاملات کارکردی در سطح نواحی محلی و ناحیه‌ای به شمار می‌روند. از اینرو هر گونه تغییر غیر اصولی در مرزها و محدوده‌های این واحدها به طور مستقیم بر هویت و کیفیت زیست ساکنان آنها تأثیرگذار بوده و می‌تواند به بروز تنش‌ها و منازعات گسترده در سطح واحدها منجر شود. در این راستا یکی از مهمترین طرح‌های تنش‌آمیز تغییرات تقسیمات کشوری در ایران، طرح اتصال استان فارس به خلیج فارس از طریق انتزاع قسمتهایی از استان هرمزگان و الحاق آن به استان فارس می‌باشد که در دهه ۱۳۹۰ با شکل‌گیری اعتراضات گسترده در استان هرمزگان همراه گشت. لذا با توجه به اهمیت این موضوع ابعاد تنش‌آمیز این طرح مورد بررسی و تجزیه تحلیل قرار گرفت. پژوهش حاضر از لحاظ ماهیت کاربردی و از لحاظ روش توصیفی - تحلیلی بوده که با تکیه بر منابع کتابخانه‌ای صورت گرفت. نتایج تحقیق نشان داد که طرح یاد شده از طریق پیامدهایی مانند واکنش هویت‌های محلی، تشدید رقابت‌های محلی، شکل‌گیری انگاره تبعیض و بی‌عدالتی، از بین رفتن تعادل‌های اکولوژیکی و امکان افزایش فاصله میان مرکز - پیرامون در واحدهای تقسیماتی باعث شکل‌گیری تنش‌ها و اعتراضات گسترده در سطح استان هرمزگان شده است.

واژه‌های کلیدی: تنش و منازعه، تقسیمات کشوری، هویت‌های محلی، خلیج فارس، هرمزگان.

استناد: جعفرزاده، حسن (۱۴۰۳). تغییرات تقسیمات کشوری و نقش آن بر وقوع تنش‌های اجتماعی (مطالعه موردی: طرح اتصال استان فارس به خلیج فارس). فصلنامه جامعه و سیاست، سال ۲، شماره ۶، شیراز، صص ۳۵-۵۰.

^۱. نویسنده مسئول: حسن جعفرزاده، پست الکترونیکی: jafarzadeh.hassan@yahoo.com، تلفن: ۹۱۷۶۳۶۸۲۰۷

مقدمه و بیان مساله

ساماندهی محیط زندگی، از قدیمی ترین فعالیت‌های بشر بوده است که به موازات توسعه جوامع بشری، مراحل متعددی را طی نموده است. اهمیت این مسئله سبب شده است تا علم جغرافیا از دیدگاه فضایی به طور عام به بررسی سازماندهی فضا و پدیده های فضایی، آمایش فضا، برنامه ریزی های مکانی-فضایی و مکان یابی پدیده های فضایی بپردازد و جغرافیای سیاسی نیز به طور خاص سازماندهی سیاسی فضا را در سطوح مختلف محلی، ملی، منطقه‌ای و جهانی مورد مطالعه قرار دهد. در حقیقت جغرافیای سیاسی حقیقت کشش‌های معنوی نهفته در ذات بشر در جهت چگونگی سازماندهی سیاسی فضا برای ایجاد ساختار بهینه پدیده‌های سیاسی - جغرافیایی را بررسی می‌کند. در این فرایند سازماندهی سیاسی فضای یک کشور در قالب تقسیمات کشوری زمانی بهترین عملکرد را دارد که بتواند بستر مناسبی را برای تداوم بقای ملی، امنیت ملی و تسهیل توسعه‌ی متوازن منطقه‌ای فراهم نماید (کریمی‌پور، ۱۳۸۱: ۴). در مقابل تقسیمات کشوری نامناسب و غیر اصولی می‌تواند با تضعیف اعمال حاکمیت دولت، اداره فضای کشور را با مشکلات اساسی مواجه سازد. علاوه بر جنبه حاکمیتی، تقسیمات کشوری به طور مستقیم با کیفیت زیست ساکنان قلمروهای سیاسی- اداری و پیوندهای هویتی آنان با سرزمین تحت سکونت خویش ارتباط دارد. از اینرو تغییرات تقسیمات کشوری بدون توجه به هویت‌های ساکن در واحدهای تقسیماتی محلی می‌تواند به بروز اعتراضات، خشونت‌ها، آشوب‌ها و بحران‌های گسترده منجر شود که چنین وضعیتی امنیت نواحی را تحت تاثیر قرار دهد. این تغییرات در ایران طی دهه‌های اخیر منجر به بروز نا آرامی‌های گسترده در سطح نواحی مختلف کشور گردیده است که از مهمترین نمونه‌های آن می‌توان به بحران‌ها و منازعات گسترده در طرح تقسیم خراسان، تشکیل استان قزوین و انتزاع بخش‌هایی از شهرستان کازرون استان فارس و... اشاره کرد. در این راستا یکی از مهمترین و چالش برانگیز ترین طرح‌های تغییرات تقسیمات کشوری در جنوب ایران، طرح موسوم به «اتصال استان فارس به خلیج فارس» از طریق انتزاع بخش‌هایی از استان هرمزگان و الحاق آن به استان فارس می‌باشد که از زمان طرح آن با اعتراضات و تنش‌های گسترده ای همراه بوده است. در اوایل دهه ۱۳۹۰ مصوبه وزارت کشور در راستای اجرای این طرح منجر به بروز اعتراضات گسترده در سطح استان هرمزگان منجر شد که با گسترش آن دولت وقت اجرای این مصوبه را متوقف نمود. با این حال همچنان مباحث اجرای احتمالی این طرح در محافل رسمی و غیر رسمی ادامه دارد و از اینرو این موضوع در آینده می‌تواند به عنوان یکی از مهمترین کانون‌های تنش و منازعه تقسیمات کشوری باعث پیامدهای گسترده امنیتی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی در جنوب کشور نقش آفرین باشد. بر این اساس مساله اصلی این پژوهش را می‌توان این گونه بیان کرد که: تغییرات تقسیمات کشوری در چارچوب طرح اتصال استان فارس به خلیج فارس مبتنی بر چه مولفه‌هایی باعث شکل گیری تنش‌ها و اعتراضات در میان ساکنان استان هرمزگان شده است؟

بر مبنای مساله فوق می‌توان این فرض را مطرح کرد که طرح یاد شده در ابعاد مختلف هویتی و فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، خدماتی و زیست محیطی مغایر با منافع محلی - ناحیه ای استان هرمزگان بوده که منجر به بروز اعتراضات و تنش‌های گسترده گردید.

پیشینه و مبانی نظری تحقیق

مهمترین تحقیقات صورت گرفته در ارتباط با موضوع تحقیق به شرح جدول ذیل می‌باشد:

شکل شماره ۲: جدول تحقیقات صورت گرفته در ارتباط با موضوع پژوهش (منبع: نگارندگان)

عنوان	نویسنده و محل انتشار	سال انتشار	نتیجه
تأثیر تقسیم سیاسی فضا بر توسعه منطقه ای (مطالعه موردی: استانهای سواحل جنوبی ایران)	اطاعت، جواد و روح الله نیکزاد؛ فصلنامه پژوهش‌های جغرافیای انسانی، دوره ۴۸، ش ۲.	۱۳۹۵	در راستای توسعه منطقه ای سواحل جنوبی می‌توان استان‌های فارس و کرمان را از طریق انتزاع بخش‌هایی از استان هرمزگان به آنها به دریا متصل نمود.
بررسی راهبرد تشکیل استان خلیج فارس و تاثیر آن بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران	احمدی پور، زهرا و همکاران؛ نشریه مطالعات فرهنگی و سیاسی خلیج فارس، دوره ۱، ش ۱.	۱۳۹۳	تشکیل استان خلیج فارس از طریق کارکردهای جدید می‌تواند در تحکیم حاکمیت ایران در این منطقه و نهایتاً امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران موثر باشد
برنامه‌ریزی و سازمان‌دهی راهبردی فضا در منطقه خلیج فارس؛ مطالعه‌ی	امیری، بزرگان و حیدر لطفی؛ فصلنامه جغرافیا و برنامه ریزی منطقه ای	۱۴۰۰	برنامه‌ریزی و سازمان‌دهی سیاسی، امنیتی و اقتصادی قشم نقش مهمی در معادلات امنیتی منطقه خلیج فارس

موردی جزیره قشم	قشم، دوره ۱۱، ش ۴۳	ایفا می‌نماید.
نسبت هویت مکان با کنش‌های تقسیمات سیاسی در فضا (مطالعه موردی: شهرستان کازرون)	متقی، افشین و مسلم نامداززاده؛ فصلنامه برنامه ریزی منطقه ای، دوره ۱۰، ش ۳۷.	از دلایل اساسی نآرامی‌های شهرستان کازرون بی‌توجهی تصمیم‌گیرندگان سیاسی نسبت به مؤلفه‌های هویتی و مکانی فضای جغرافیایی در تقسیمات فضایی منطقه مورد مطالعه بود
فرایند تصمیم‌گیری تقسیم استان خراسان و اثرات سیاسی - اجتماعی آن	اخباری، محمد و محسن یداللهی؛ فصلنامه ژئوپلیتیک، ش ۲.	چگونگی فرایند تقسیم استان خراسان نقش مهمی در بروز مناقشات و منازعات تقسیمات کشوری این استان داشته است.
تبیین الگوی عوامل و منابع تنش و منازعه میان قلمروهای سیاسی - اداری	جعفرزاده، حسن و دیگران؛ فصلنامه آمایش سیاسی فضا، دوره ۴، ش ۱.	عواملی مانند چگونگی الگوی مدیریت سیاسی فضای ملی، تغییرات مرزها و محدوده‌های تقسیمات کشوری، عدم همگنی و تجانس طبیعی و فرهنگی واحدهای تقسیماتی، رقابت‌های محلی، حس مکانی واحدها و تأثیرات هویتی ناشی از آن، اختلافات مرزی و ... از مهمترین عوامل ایجاد تنش و منازعه میان قلمروهای سیاسی - اداری بوده است.

با بررسی پیشینه تحقق می‌توان گفت که تاکنون پژوهشی به طور مستقیم به موضوع تحقیق نپرداخته است. برخی تحقیقات مشابه منازعات تقسیمات کشوری را در مناطقی مانند خراسان و کازرون مورد بررسی قرار داده و عمدتاً یکی از عوامل تنش و منازعه را مورد بررسی قرار داده اند. تحقیقات دیگری نیز مولفه‌های تنش و منازعه تقسیمات کشوری را از جنبه نظری بررسی کرده اند. همچنین تحقیقاتی که سازماندهی سیاسی فضا را در قلمرو تحقیق مورد بررسی قرار داده اند، عمدتاً چگونگی این فرآیند را در ابعاد توسعه ای و برنامه ریزی مورد بررسی قرار داده اند.

تقسیمات کشوری و تغییرات مربوط به آن

تقسیمات کشوری یکی از حساس‌ترین و مهمترین اهداف و ابزار دولتها در جهت مدیریت بهینه سرزمین و همگام با آن حفظ وحدت و یکپارچگی در سطوح محلی، منطقه ای و ملی به شمار می‌رود که چگونگی کارکرد آن بسته به نوع نظام سیاسی حاکم و همچنین میزان ابعاد و جهت‌های تهدید درونی و بیرونی، فرهنگ سیاسی، همگنی یا ناهمگنی قومی - فرهنگی، سیستم اقتصادی، شبکه‌های ارتباطی، فضای حاکم بر منطقه جغرافیایی و... متفاوت می‌باشد (کریمی پور، ۱۳۸۹: ۱۴؛ ریاحی و همکاران، ۱۳۹۹: ۱۲۳). این تقسیمات به عنوان بازتاب نظام حاکمیت ملی و ساختار سازمانی آن در پهنه فضای جغرافیایی، ابزار موثری جهت مدیریت بخش‌های مختلف کشور و همچنین موضوعی استراتژیک در ارتباط با نظام توسعه ملی در ابعاد مختلف سیاسی، اجتماعی و اقتصادی به شمار می‌رود (Wang and Yi liu, 2019:195). از منظر مفهومی، تقسیمات کشوری، سازمان فضایی کشور در قالب واحدهای کوچکتر اداری - سرزمینی همراه با سیستم دولت محلی اداره کننده آنهاست (venice commission, 2004:4). در واقع این تقسیمات به مثابه قالب سیاسی - مدیریتی فضای ملی عمل می‌کند (رشیدی و همکاران، ۱۳۹۵: ۱۵۵). نظام تقسیمات کشوری به عنوان بستر شکل‌یابی نظام مدیریت سرزمینی و تشکیلات اداری تقسیم سرزمین به واحدهای همگن کوچکتر اداری - سیاسی، تعادل‌های فضایی را از طریق امکان مدیریت کارآمد و بهینه فضا فراهم می‌کند (احمدی پور و رهنما، ۱۳۹۰: ۱۷ & Halas and others, 2017:3). از لحاظ کارکرد، تقسیمات کشوری نقش تسهیل‌کنندگی در ارائه خدمات و امکانات برای مناطق مختلف یک کشور و همچنین اعمال حاکمیت دولت تا پایین‌ترین سطح سیاسی در پهنه فضایی کشور را دارد (احمدی پور و منصوریان، ۱۳۸۵: ۶۳). در این صورت سیستم تقسیمات کشوری بهینه اساس برنامه ریزی‌ها را در سطوح ناحیه ای و ملی تشکیل داده (احمدی پور و همکاران، ۱۳۹۲: ۶۰)؛ و از طریق تقویت کارکردهای دولت‌های محلی مستقر در قلمروهای سیاسی - اداری می‌تواند با ایجاد بستری مناسب برای همزیستی گروه‌های مختلف قومی و فرهنگی، توزیع بهینه منابع و کاهش نابرابری در سطح سرزمین، افزایش تعامل میان دولت‌های محلی و دولت مرکزی، بهبود ارائه خدمات و کاهش نارضایتی‌ها در این زمینه، تسهیل حاکمیت دولت و افزایش کارایی آن، زمینه‌سازی مشارکت مردمی در امور محلی و افزایش مشروعیت حکومت، توزیع متوازن قدرت در میان بازیگران مختلف سطوح فروملی، کنترل مناطق دور افتاده و... زمینه کاهش تنش‌ها و منازعات را در سطح نواحی و ملی فراهم سازد (Bazzi and Gudgeon, 2016:1 & Jackson and Scott, 2007:6-5). در مقابل سازماندهی نامناسب سرزمین می‌تواند پیامدهایی مانند ایجاد قطب‌های رقیب در یک منطقه، تقاضای فزاینده برای استفاده بیشتر از منابع و تخریب محیط زیست، کاهش

مشارکت‌های مردمی و محلی در تصمیم‌گیری‌ها، تشدید همگرایی افراطی قومی و مذهبی و در نهایت بروز تنش و منازعات خشونت‌آمیز و بحران‌های محلی و ناحیه‌ای داشته باشد (اخباری و یداللهی، ۱۳۸۴: ۲۷).

به منظور تحقق سازماندهی سیاسی بهینه فضای کشور و همچنین تطبیق با دگرگونی‌ها و نیازهای جدید در سطح نواحی، می‌توان اصلاحات و تغییراتی را در این تقسیمات بوجود آورد. اصلاحات و تغییرات اداری - سیاسی، نوعی از سازماندهی مجدد اندازه، تعداد سطوح واحدهای تقسیماتی است که به منظور اداره بهتر نواحی و کارکرد موثرتر نهادهای مدیریتی صورت می‌گیرد و از اینرو امکان طراحی و اجرای راهبردهای جدید مدیریتی را فراهم می‌سازد (Wilk, 2004: 3 & reiljan, 2010: 5). به عبارت دیگر اصلاحات تقسیمات کشوری شامل تغییر و تحول ساختار قدرت اداری نهادهای اداره‌کننده سرزمین و به طور کلی سیستم‌های جدید مدیریتی در سطح فضا می‌شود (Liquin, 2018: 1). مهمترین اشکال اصلاحات و تغییرات در تقسیمات کشوری در سطوح منطقه‌ای و محلی بدین شرح می‌باشد: ادغام^۱: در این شکل چند واحد جدا از هم، با ترکیب و در هم آمیزی، یک واحد متحد و جدید (مثل استان یا شهرستان) با داشتن اختیارات و قدرت سیاسی و قانونی در ارائه خدمات و اعمال برنامه ریزی و سیاست‌گذاری در حوزه قانونی خود را بوجود می‌آورند. ایجاد یک واحد سیاسی جدید بر اساس ترکیب چند واحد معمولاً به علت پاسخ به نیازهای جدید جمعیت در حال رشد و تغییرات در توسعه ناحیه بوجود می‌آید (meligrana, 2000: 6).

انتزاع^۲: جدا شدن بخشی از یک واحد سیاسی را انتزاع آن واحد سیاسی می‌گویند.

الحاق^۳: اضافه شدن یک واحد سیاسی به واحد دیگر را الحاق می‌گویند. در این نوع از تغییرات تقسیمات کشوری، بر محدوده یک واحد سیاسی - اداری افزوده می‌شود و باعث گسترش حوزه خدماتی یک واحد می‌شود. بنابراین این اقدام می‌تواند موقعیت یک واحد را در سیستم ناحیه‌ای تحت تاثیر قرار دهد.

ارتقای سطح^۴: ارتقاء و ترفیع یک واحد سیاسی از سطح سیاسی پایینتر به سطح سیاسی بالاتر را ارتقای سطح سیاسی می‌نامند که باعث افزایش قدرت و اختیارات واحد مربوطه در امر سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری می‌شود (احمدی پور و همکاران، ۱۳۹۵: ۶۶).

تغییرات تقسیمات کشوری و تنش‌ها و منازعات محلی

تقسیم بندی و طراحی مجدد تقسیمات اداری - سیاسی در سطح فضا ارتباط مستقیمی با کیفیت زیست ساکنان دارد و هر گونه تغییر در نواحی و تقسیمات سیاسی - اداری باعث بروز مجموعه گسترده‌ای از پدیده‌های مثبت و منفی ناشی از عملکرد تغییرات جدید می‌شود. بر این اساس چنانچه این اصلاحات چنانچه مطابق با واقعیت‌های جغرافیایی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و... مناطق صورت گیرد، باعث افزایش رفاه ساکنین از طریق ارائه بهینه خدمات، افزایش سطح دموکراسی محلی، تقویت دولت‌های محلی، توسعه متوازن و کاهش نابرابری‌های ناحیه، گسترش امنیت و همچنین توسعه روابط کارکردی بین مناطق و واحدها خواهد شد (Ferrazzi, 2007: 5). در مقابل چنانچه تغییرات تقسیمات کشوری به طور اصولی و منطبق با واقعیت‌های جغرافیایی نواحی نباشد می‌تواند نتایج منفی زیر را در پی داشته باشد و بصورت مستقیم یا غیر مستقیم زمینه ساز تنش و منازعه در سطح قلمروهای تقسیماتی گردد:

واکنش اعتراضی هویت‌های محلی: تغییرات مرزها و محدوده‌های قلمروهای سیاسی - اداری بدون توجه به هویت‌های محلی ساکن در آن، واکنش ساکنان محلی را در پی خواهد داشت. در واقع هرگونه تغییرات مرزهای واحدهای سیاسی - اداری می‌تواند باعث تغییر آرایش و مرزهای قلمروهای هویتی مبتنی بر واحدهای سیاسی - اداری شود و در نتیجه واکنش‌های هویت‌های محلی را در قالب اعتراضات، تنش‌ها و حتی منازعات خشونت‌آمیز در پی داشته باشد. از اینرو هرگونه تغییر در مرزهای سیاسی - اداری و سازماندهی مجدد آن به طور مستقیم بر روی انسجام یا شکاف گروه‌های قومی - هویتی تاثیر گذار است و بدین ترتیب باعث تنش‌ها و منازعات احتمالی می‌گردد (Bazzi and Gudgeon, 2018: 9).

قرار گرفتن برخی واحدها در موقعیت حاشیه‌ای: تغییرات تقسیمات کشوری می‌تواند موقعیت قلمروهای سیاسی - اداری و نقاط سکونتگاه‌های آن را در سلسله مراتب سکونتگاهی محلی و ناحیه‌ای تغییر دهد. از اینرو برخی از جوامع محلی نگران هستند که با انجام این تغییرات، در موقعیت حاشیه‌ای قرار گرفته و نقش کمتری در تصمیمات ایفا می‌کنند و از خدمات کمتری بهره‌مند می‌شوند. از طرف دیگر تغییرات تقسیمات کشوری مانند ارتقای یک واحد تقسیماتی به سطوح بالاتر می‌تواند سبب ایجاد قطب رشد در یک ناحیه شده و امکانات و سرمایه‌ها را نواحی پیرامونی جذب نماید. این فرایند در سیر زمان با ایجاد یک توسعه نامتوازن در سطح نواحی بر روی تعادل‌های جغرافیایی - سیاسی سکونت گاهها و واحدهای تقسیماتی تاثیر گذاشته و باعث شکل‌گیری الگوی مرکز - پیرامون در سطح مناطق می‌شود. در

1 incorporation

2 Abstraction

3 Accession

4 Level upgrade

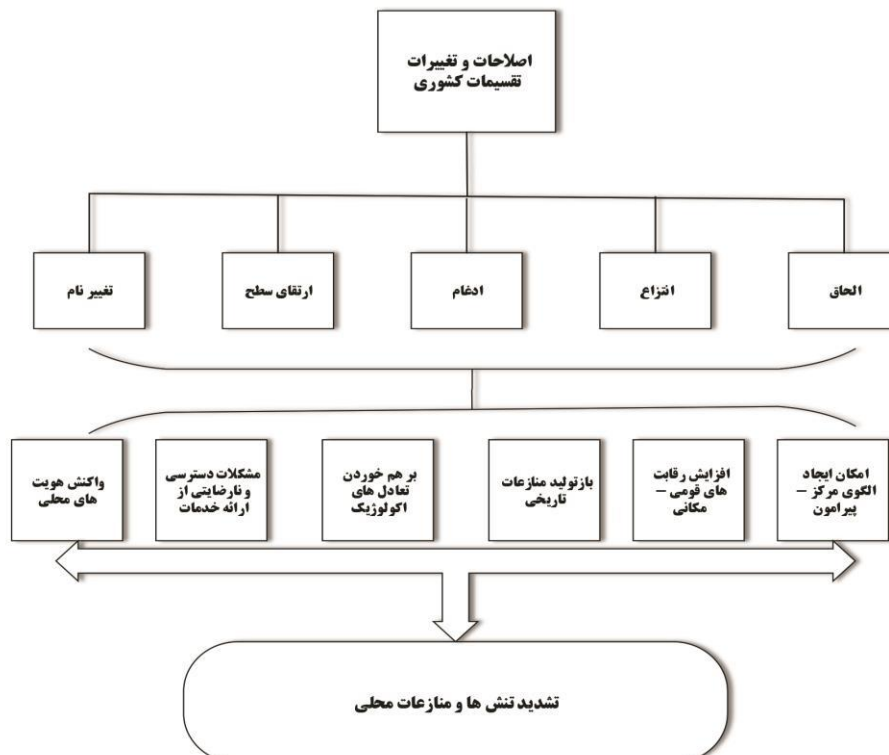
نتیجه چنین فرایندی ساکنان نواحی حاشیه‌ای بتدریج نسبت به محرومیت‌های خود و توسعه ناحیه مجاور معترض شده و این امر زمینه ساز تنش‌ها و منازعات احتمالی خواهد شد.

امکان افزایش فاصله و مشکلات دسترسی به خدمات محلی: ارائه خدمات مطلوب همراه با بهبود کیفیت زندگی ساکنان، مشروعیت نهادهای دولت محلی را افزایش می‌دهد و زمینه مشارکت آنها را در برنامه ریزی‌های محلی فراهم می‌سازد (Kyed & Engberg, 2008: 3). با وجود اهمیت چنین موضوعی، تغییرات در تقسیمات کشوری ممکن است فاصله برخی از نواحی را از مراکز ارائه خدمات افزایش دهد. در نتیجه با کاهش خدمات رسانی در نواحی حاشیه‌ای، نارضایتی‌ها از دولت‌های محلی افزایش یافته و با افزایش واگرایی‌ها به سمت قلمروهای مجاور، زمینه تنش احتمالی را فراهم می‌سازد.

برهم خوردن تعادل‌های اکولوژیک مناطق: تغییرات واحدها و ایجاد یک واحد جدید در یک ناحیه ممکن است با تغییرات در بهره‌برداری از منابع زیستی و جغرافیایی و پیامدهای زیست محیطی ناشی از آن، تعادل‌های جغرافیایی را در سطح نواحی از بین ببرد و از اینرو زمینه تنش و درگیری میان واحدهای سیاسی-اداری را فراهم می‌سازد (swianiewicz, 2010: 11).

بازتولید منازعات تاریخی: اصلاحات و تغییرات تقسیمات کشوری باید زمینه همگرایی گروه‌های متعارض را که دارای سابقه تنش هستند را فراهم کند آنها در قالب منافع مشترک و همکاری‌های متقابل منسجم سازد. در مقابل تغییرات تقسیماتی ناکارآمد و بی‌توجه به حساسیت‌های تاریخی گروه‌های مخالف، درگیری‌های ریشه‌دار تاریخی را در سطح مناطق شعله‌ور می‌سازد. این امر در مناطقی که سابقه منازعات از جمله منازعات قومی - مذهبی در آن ریشه تاریخی دارد، اهمیت بیشتری دارد (Bächler, 2004: 2).

تشدید رقابت‌های مکانی: هرگونه تغییر در سازماندهی اداری - سیاسی سرزمین به طور مستقیم بر موقعیت سیاسی نقاط و نواحی اداری - سیاسی تاثیر می‌گذارد و زمینه را برای افزایش رقابت‌های منفی مکانی در جهت ارتقای موقعیت سکونتگاهی خود در سطح مناطق و به تبع آن تنش‌ها و منازعات احتمالی فراهم می‌کند که این امر در مناطق با تنوع قومیتی از امکان بیشتری برخوردار است. در این زمینه انتخابات محلی از مهمترین عرصه‌های رقابت و تنش و در مواردی منازعه گروه‌های قومی است. این تنش‌ها در اولین دوره انتخابات در میان واحدهای جدید سیاسی - اداری شکل جدی تری به خود می‌گیرد (Bazzi and Gudgeon, 2018: 23). همچنین با تشکیل واحدهای جدید سیاسی - اداری، نهادهای سیاسی جدیدی ایجاد می‌شوند که به دنبال ارتقای موقعیت واحد سیاسی - اداری خود هستند. این فرایند موجب تضاد منافع میان گروه‌ها، نخبگان و دیگر دولت‌های محلی می‌شود و در نتیجه زمینه تنش را فراهم می‌سازد (Suraji and Embi, 2018: 243).

شکل شماره ۱: مدل تغییرات تقسیمات کشوری و منازعات محلی (منبع: نگارندگان)

روش تحقیق

پژوهش حاضر از حیث هدف کاربردی است و نتایج حاصل از آن می‌تواند مورد استفاده برنامه ریزان و مسئولان تصمیم گیرنده قرار گیرد. این پژوهش از لحاظ ماهیت و روش یک تحقیق توصیفی-تحلیلی است که به دنبال شناسایی ابعاد تنش آمیز تغییرات تقسیمات کشوری در قالب طرح اتصال استان فارس به خلیج فارس است. در این راستا ابتدا با رویکردی قیاسی، ماهیت و چیستی تقسیمات کشوری و اصلاحات آن و ارتباط آن با منازعات محلی مفهوم بندی و مورد بررسی قرار می‌گیرد. سپس با استفاده از رویکرد استقرایی در سطح قلمرو مطالعاتی تحقیق، ابعاد تنش آمیز طرح اتصال استان فارس به خلیج فارس تجزیه و تحلیل قرار خواهد گرفت. از نظر روش جمع آوری اطلاعات در این پژوهش از روش کتابخانه‌ای مانند کتب، مقالات، پایگاه‌های خبری و خبرگزاری‌ها استفاده خواهد شد. تجزیه و تحلیل نیز با استفاده از روش کیفی مبتنی بر استدلال و تفکر منطقی انجام خواهد گرفت.

بحث و ارائه یافته‌ها

تصویب طرح اتصال استان فارس به خلیج فارس و واکنش‌ها نسبت به آن

پس از انقلاب برای اولین بار در اوایل دهه هفتاد در دوران ریاست جمهوری هاشمی رفسنجانی، طرح اتصال استان فارس به دریا مطرح شد که با واکنش نمایندگان هرمزگان متوقف شد. سپس در دوران ریاست جمهوری خاتمی این طرح با پیشنهاد دسترسی استان فارس به دریا از طریق عسلویه استان بوشهر ناکام ماند. در اواخر دوره دوم دولت احمدی‌نژاد مصوبه الحاق بخشی از استان هرمزگان به فارس به تصویب رسید. در نهایت با روی کار آمدن دولت یازدهم در نهایت وزیر کشور در شهریور ۱۳۹۲ در نامه‌ای ابلاغ مصوبه الحاق بخشی از استان هرمزگان به استان فارس که در دولت دهم تصویب شده بود را بلامانع خواند تا بدین ترتیب مصوبه الحاق استان فارس به خلیج فارس از طریق انتزاع تعدادی از روستاهای شهرستان پارسیان استان هرمزگان و الحاق آن به شهرستان لامرد استان فارس نهایی شود. بدین ترتیب وزیر کشور با الحاق پنج روستای بخش کوشکنار تابع شهرستان پارسیان در استان هرمزگان به این استان و همجواری ۶ کیلومتر آن با ساحل به خلیج فارس موافقت کرد. بر مبنای این طرح پنج روستای صوباباش، فارسی، اکبری، تمبو جنوبی و تمبو شمالی از بخش کوشکنار تابع شهرستان پارسیان در استان هرمزگان جدا شده و به دهستان حومه (ترمان) از بخش مرکزی شهرستان لامرد استان فارس ملحق می‌شود.

شکل شماره ۳: نقشه محدوده انتزاعی از شهرستان انتزاعی استان هرمزگان و الحاق آن به لامرد فارس

با انتشار خبر جدا کردن بخشی از استان هرمزگان و الحاق آن به استان فارس، در مهرماه سال ۱۳۹۲ اعتراضات گسترده‌ای در سطح استان هرمزگان و در میان مردم، مسئولان، نخبگان و فعالان مدنی این استان شکل گرفت. مسئولان استان در موضع گیری‌های جداگانه‌ای مخالفت و اعتراض شدید خود را نسبت به این طرح اعلام کردند (خبرگزاری ایسنا، ۱۳۹۲/۷/۱۳). در این بین نمایندگان استان هرمزگان در

مجلس شورای اسلامی تهدید کردند در صورت باقی ماندن این مصوبه به‌طور دسته‌جمعی استعفا خواهند داد (خبرگزاری مهر، ۱۳۹۲/۷/۲۹). جناح‌ها و گروه‌های سیاسی هرمزگان با اعلام موضعی هماهنگ با این طرح مخالفت کردند (پایگاه خبری جنوب ایران، ۱۳۹۲/۷/۱۸). همگام با اعتراضات مسئولان سیاسی و فعالان مدنی استان، هزاران نفر از مردم بندرعباس مرکز استان هرمزگان به صورت خودجوش سلسله اعتراضاتی را طی روزهای متوالی در مهرماه سال ۱۳۹۲ برگزار کردند و خواستار لغو این مصوبه شدند. این اعتراضات در برخی مناطق به خشونت نیز کشیده شد.

شکل شماره ۴: تصویر تجمع و اعتراض مردم هرمزگان نسبت به جدایی بخش‌هایی از این استان

مولفه‌های تنش آمیز تغییرات تقسیمات کشوری در چارچوب طرح اتصال استان فارس به خلیج فارس

واکنش هویت‌های محلی مبتنی بر حس مکان

ارضای حس تعلق به سرزمینی سیاسی و هویت ویژه، زیربنای انگیزه معنوی اصلی برای متمایز بودن از دیگران در اندیشه هر فرد و هر گروه انسانی خاص است (مجتهدزاده، ۱۳۸۱: ۶۳). بر این اساس نیروی مبتنی بر احساس مکانی انسان نسبت به سرزمین خود و در ادامه پیوند عاطفی، تعلق و هویت مکانی افراد، زیربنای اصلی انجام فرایند سازماندهی سیاسی فضا می‌باشد (احمدی پور و میرزایی تبار، ۱۳۸۹: ۶۰). در واقع مردم و سکنه و قلمروهای سیاسی - اداری تقسیمات کشوری، اجزای به هم پیوسته‌ای هستند که در یک ساختار منسجم تبلور یافته و هویت سیاسی - اداری منحصر به فردی را تشکیل می‌دهند (حافظ نیا، ۱۳۸۱: ۳۹۹). با توجه به چنین امری سازماندهی سیاسی فضا در قالب تقسیمات کشوری باید زمینه و بستر مناسب را برای مشارکت نهاده‌ها و مستمر مردم بر اساس حس مکانی و تعلقات هویتی آنها فراهم کند (Smith, 1998: 89). مشارکتی که بر اساس حس تعلق مکانی افراد می‌باشد، نقش مهمی در ایجاد سرمایه اجتماعی دارد (Svihlova & Kubisova, 20014: 287). در مقابل در صورتی که مکانیسم تقسیمات کشوری نتواند زمینه تصمیم‌گیری و مشارکت هویت‌های محلی را در قلمرو سیاسی - اداری تحت سکونت خویش فراهم کند بتدریج زمینه نارضایتی ساکنان را فراهم نموده و می‌تواند باعث اعتراض شهروندانی گردد که خواستار مشارکت بیشتری در امور محلی مربوط به خود هستند (Tanle, 2016: 33; Green, 2008). علاوه بر این نادیده انگاشتن احساس، تعلق و هویت مکانی در سازماندهی سیاسی فضا و تغییرات ناشی از آن باعث تحریک احساسات منفی ساکنان و بروز ناآرامی‌های خشونت آمیز می‌شود (احمدی پور و میرزایی تبار، ۱۳۸۹: ۶۰).

در موضوع مورد تحقیق، تصویب طرحی جهت تغییر در مرزها و محدوده‌های تقسیمات کشوری در جهت انتزاع بخشی از شهرستان پارسیان استان هرمزگان و الحاق آن به شهرستان لامرد استان فارس بدون توجه به پیوندهای هویتی این مناطق با مرکز استان، سبب بروز واکنش‌های مختلفی در سطح استان هرمزگان شده است. علی‌رغم اینکه این مناطق در گذشته جزئی از قلمرو سیاسی - اداری فارس بوده‌اند، اما پیوندهای فرهنگی و تاریخی و همچنین روابط عملکردی - فضایی آنها با هرمزگان و مرکز آن یعنی بندرعباس طی دهه‌های اخیر باعث شکل‌گیری ارتباط هویتی متقابل میان آنها شده است؛ ارتباطی که در نتیجه آن ساکنان مرکزی هرمزگان احساس می‌کنند که انتزاع بخش‌هایی از

شهرستان پارسین به نوعی تجاوز به قلمرو سیاسی - اداری آنها بوده و هویت فراگیر قلمرو سیاسی - اداری آنها در معرض خطر قرار می گیرد. از سوی دیگر طبق مصوبه مطرح شده، میزان ساحلی که به استان فارس تعلق می گیرد، حدود شش کیلومتر است. طبیعتاً این میزان از ساحل برای اجرای پروژه های مختلف و تحولات گسترده اقتصادی، صنعتی، ارتباطی و... استان پهناور فارس در پهنه ساحلی کوچک خود در آینده کفایت نمی کند. در نتیجه ن احتمال توسعه ارضی فارس در سواحل هرمزگان و الحاق دیگر مناطق این استان به فارس در آینده، سبب نگرانی و احساس تهدید شهروندان هرمزگانی نسبت به اهداف توسعه طلبانه همسایه شمالی خود و در نتیجه تهدید یکپارچگی قلمرو سیاسی - اداری آنها می شود؛ همچنان که در حال حاضر نیز مباحث غیر رسمی مبنی بر الحاق کل شهرستان پارسین به استان فارس مطرح می شود و در نتیجه الحاق بخش کوچکی از این شهرستان فارس می تواند زمینه الحاق کل این شهرستان به استان فارس و جدایی آن از هرمزگان را فراهم نماید. تجربه ناخوشایند جدایی بخش های معدنی از این استان در منطقه فاریاب و الحاق آن به کرمان بدون توجه به منافع هرمزگان، آنها را نسبت به تکرار این تجربه تلخ نگران کرده است. علاوه بر موارد فوق، انتصاب استانداری غیر بومی و از استان فارس بر هرمزگان و موافقت وی با مصوبه مذکور بیش از پیش مردم هرمزگان را نسبت به برنامه ریزی تحولات تقسیمات کشوری از سوی دولت به نفع استان فارس دچار سوء ظن نموده است. چنین شرایطی سبب واکنش شدید ساکنان هرمزگان به خصوص در مرکز استان نسبت به سرزمین سیاسی خود و همگرایی هویتی آنان با بخش های پیرامونی سبب بروز واکنش های شدید در سطح این استان گشت و نقش آفرینی مردم، مسئولان سیاسی و فعالان مدنی و نخبگان محلی و همبستگی آنها در قالب تجمعات، اعتراضات مدنی و اظهار نظرهای رسمی و غیررسمی در سطح شهرستان های مختلف و مرکز استان یعنی شهر بندرعباس تبلور یافت. تعلق و حس مکانی ساکنان هرمزگان نسبت به تمامیت ارضی قلمرو سیاسی - اداری خود به اندازه ای قوی است که پس از گذشت ده سال از مصوبه جدایی بخش کوچکی از آن و با وجود فشارهای مختلف در سطح ملی و پیگیری مسئولان استان همجوار و قدرتمند خود یعنی فارس، همچنان به دلیل نگرانی از اعتراضات عمومی و گسترده مردم این استان اجرایی نشده است.

شکل گیری انگاره تبعیض و بی عدالتی

پیشرفت، توسعه، عدالت فضایی و برقراری امنیت بنیاد مدیریت سیاسی فضای ملی محسوب می شود. در این راستا توسعه عادلانه و متوازن از ویژگی های معطوف به همبستگی ملی است (کلویانی راد، ۱۳۸۹: ۱۱۴). در مقابل توسعه نامتوازن حکایت از شکاف میان درجه توسعه میان مناطق مختلف کشور دارد (رحیمی، ۱۳۹۶: ۷۲). نابرابری های ناحیه ای ناشی از توسعه نامتوازن، بویژه بین مناطق مرکزی و پیرامونی می تواند شکاف های سیاسی را عمیق تر کرده و نارضایتی ناحیه ای را موجب گردد (درايسدل و بلیک، ۱۳۷۳: ۲۲۰). چنین شرایطی موجب شکل گیری احساس و انگاره تبعیض و بی عدالتی در سطح مناطق کمتر توسعه یافته شده و این امر باعث گسترش بی اعتمادی و ایجاد روابط تنش آمیز میان قلمروهای تقسیماتی و در نتیجه بی ثباتی سیاسی - امنیتی در سطح نواحی می شود (Tanle, 2016: 33 & اطاعت و موسوی، ۱۳۸۹: ۷۳).

در موضوع مورد تحقیق شهروندان هرمزگان معتقدند چنانچه قرار است تحولی در رشد و پیشرفت این منطقه صورت گیرد، ای امر می تواند در چارچوب قلمرو سیاسی - اداری هرمزگان صورت گیرد. تحول و پیشرفت احتمالی در صورت جدایی این بخش ها از هرمزگان آنها را به این نتیجه می رساند که دولت نگاه تبعیض آمیزی به استان ها داشته و اراده ای جهت پیشرفت و توسعه استان هرمزگان ندارد. تغییر و تحولات تغییرات تقسیمات کشوری در این استان به نفع استان های دیگر طی سالهای اخیر باعث بروز انگار تبعیض و بی عدالتی از سوی ساکنان این استان نسبت به مسئولان ملی شده و در برابر هر تصمیمی که تمامیت ارضی و منافع قلمرو هرمزگان را مورد تهدید قرار دهد به شدت مقاومت می کنند. یکی از شهروندان هرمزگانی در توصیف این عامل می گوید: «بحث فقط جدا شدن بخشی از خاک نیست، جنوبی ها از بی عدالتی خسته شدند. بندریها نمی گویند دریا فقط مال ماست، بوشهریها نمی گویند گاز فقط مال ماست و خوزستانیها نمی گویند نفت فقط مال ماست... سوال ما این است که چرا این سه استان با این همه درآمد باید جزء مناطق محروم باشند؟ تبعیض تا کی؟ چرا طرح ذوب آهن اصفهان که قرار بود در بندر اجرا شود، سر از اصفهان درآورد؟ چرا معادن فاریاب هرمزگان را به کرمان دادند؟ چرا ما باید در دمای ۴۰ درجه کپسول گاز دست بگیریم و زیر آفتاب منتظر باشیم در حالی که گاز کشور از این مناطق تامین می شود؟؟ هزاران سوال دیگر... به عنوان یک بندری می گویم دل ما از این بی عدالتی ها به درد آمده است...» (پایگاه خبری تابناک، ۱۳۹۲/۷/۲۹).

تشدید رقابت های محلی

رقابت به مجموعه تلاش ها و فعالیت های اطلاق می شود که با هدف کسب برتری و سیادت در زمینه خاص بین بازیگران انجام می شود (حافظ نیا، ۱۳۸۵: ۳۷۰). جوامع محلی نزدیک به یکدیگر همواره برای دستیابی به منابع مختلف جغرافیایی، اقتصادی، سیاسی و... و تحکیم و ارتقای موقعیت خود دائماً در حال رقابت هستند (Schellenberg and Irish, 2014: 59). از منظر ژئوپلیتیک محلی رقابت بر سر تصاحب فضا و بهره برداری از آن میان بازیگران مختلف محلی که دارای منافع متعارض هستند، مظهری از رقابت های ژئوپلیتیکی فضا

هرچند در مقیاس کوچک به شمار می‌رود (Subra, 2012: 55-57). در چارچوب سازماندهی سیاسی فضا، رقابت‌های محلی در صورتی که قلمروهای سیاسی- اداری دارای وزن ژئوپلیتیکی برابر باشند، شکل جدی تری به خود گرفته و امکان بروز بحران در آنها زیاد است (پورموسوی و همکاران، ۱۳۸۷: ۸۸).

از این منظر طرح اتصال استان فارس به خلیج فارس از طریق الحاق بخش‌هایی از هرمزگان به فارس، سبب ایجاد الگوی جدیدی از رقابت‌های ژئوپلیتیکی میان قلمروهای سیاسی- اداری در سطوح مختلف بین استانی و درون استانی در جنوب کشور شده است. به نظر می‌رسد قلمروهای سیاسی- اداری همجوار از قبیل استان بوشهر، شهرستان لارستان و شهرستان مهر هر کدام بنا به منافع و موقعیت خود، نگرانی‌هایی نسبت به این طرح داشته و این طرح را تهدیدی بر منافع قلمرو سیاسی- اداری خود می‌دانند. استان بوشهر در حال حاضر از طریق منطقه ای که طبق مصوبه وزارت کشور مقرر بوده به فارس واگذار شود، با استان هرمزگان همسایه است. در صورت الحاق این منطقه به فارس، تماس و همجواری مرزی بوشهر و هرمزگان از بین می‌رود. در این صورت بسیاری از مراودات فرهنگی و اقتصادی بوشهر و هرمزگان و روابط فضایی- عملکردی آنها که طی دهه‌ها همسایگی برقرار شده است، مورد تهدید قرار می‌گیرد. همچنین قطع ارتباط بوشهر و هرمزگان می‌تواند پیوند و همبستگی آنها را در مقابل اهداف توسعه طلبانه احتمالی فارس در جنوب کشور را نیز با چالش مواجه سازد. مسئولان و ساکنان بوشهر طی سالیان گذشته نسبت به اهداف توسعه طلبانه استان فارس نسبت به عسویه در جنوب بوشهر دچار سوء ظن و نگرانی هستند و هرگونه تغییر مرزهای تقسیمات کشوری در این منطقه که در مجاورت عسویه نیز قرار دارد را به دقت رصد کرده و اجرای این مصوبات را مقدمه ای بر تغییرات تقسیمات کشوری گسترده تر و در نتیجه تهدیدی بر تمامیت ارضی خود تلقی می‌کنند. در نتیجه آنها با هرگونه توسعه ارضی فارس در این منطقه مخالفند. از این منظر بوشهر و هرمزگان سعی می‌کنند با ایجاد ائتلافی مشترک علیه فارس که به لحاظ ژئوپلیتیکی قدرتمند تر از آنان است، موازنه منطقه ای را در برابر همسایه پهناور و قدرتمند خود بوجود آورند. همچنان که مسئولان و شهروندان بوشهری نیز در موضع گیری‌های خود مخالفت خود را با طرح فوق اعلام نموده اند. در درون استان فارس و بخصوص جنوب آن رقابت‌های محلی میان شهرستان‌ها و همچنین مراکز آنها باعث شده است تا هرگونه تغییر و تحولات تقسیمات کشوری را به دقت رصد کرده و این تحولات را مطابق با منافع قلمرو سیاسی- اداری خود مورد سنجش قرار دهند. در این میان شهرستان لارستان با مرکزیت لار در جنوب فارس بیش از سایر واحدها این تحولات را زیر نظر دارد. این شهرستان با مرکزیت شهر لار طی دهه‌های گذشته تلاش‌های فراوانی را برای ارتقای سیاسی و تشکیل استان جدید متشکل از شهرستان‌های منتزع از آن از جمله لامرد انجام داده است. در نتیجه هرگونه تغییر و تحولات تقسیمات کشوری که بر قدرت قلمروهای سیاسی- اداری مجاور بیفزاید، با نگرانی و ناراضیاتی آنها مواجه می‌شود. در موضوع مورد تحقیق، الحاق قسمت‌هایی از پارسیان هرمزگان به شهرستان لامرد و ساحلی شدن این شهرستان تحولات بنیادینی را در زمینه سیاسی، اقتصادی، جمعیتی، ارتباطی و خدماتی شهرستان لامرد سبب خواهد شد. در واقع لامرد به عنوان تنها شهرستان ساحلی استان مرکز جذب سرمایه‌ها، امکانات و خدمات از سایر نقاط استان خواهد شد و بیش از پیش بر نقش سیاسی، اقتصادی، جمعیتی، خدماتی و ارتباطی آن افزوده خواهد شد. در چنین حالتی نقش شهرستان لامرد در سلسله مراتب قدرت سیاسی- اداری در میان قلمروهای همجوار خود در جنوب فارس به صورت مسلط و مرکز در خواهد آمد و شهرستان‌های مجاور، نقش پیرامونی را ایفا خواهند نمود. تحقق احتمالی چنین شرایطی سبب می‌شود که لارستان که سالیان درازی را در اندیشه تشکیل استان مستقل در جنوب فارس با مرکزیت لار به سر می‌برد، با یک مرکز قدرتمند در مجاورت خود مواجه شود و در نتیجه تحقق آرمان سیاسی آنها جهت تشکیل استانی با مرکزیت لار با چالشی مهم مواجه شود. به عبارت دیگر با قدرت گرفتن لامرد، این شهرستان شرایط مناسب تری را از لحاظ جمعیتی، اقتصادی، ارتباطی و... برای ایفای نقش مرکزیت استان احتمالی جدید در جنوب فارس خواهد داشت. بنابراین مسئولان و شهروندان لارستان نیز نسبت به طرح مذکور خوش بین نبوده و با توجه به ارتباطات تاریخی و فرهنگی خود با هرمزگان بصورت غیر رسمی تلاش‌هایی را در جهت عدم اجرای طرح مذکور انجام می‌دهند. در حال حاضر نیز بیشترین پیگیری‌ها در سطح فارس در جهت تحقق این طرح از سوی مسئولان شهرستان لامرد و شهرستان‌های مرکزی مانند شیراز در حال انجام است. شهرستان مهر نیز از دیگر شهرستان‌هایی است که ناراضیاتی‌هایی در زمینه طرح مذکور داشته است. این شهرستان در دهه هشتاد از شهرستان لامرد منتزع شد. هرچند این دو شهرستان با وجود رقابت‌های مکانی، در بسیاری از زمینه‌ها با یکدیگر همبستگی و ارتباط متقابل دارند، اما فاصله کمتر شهرستان مهر به دریا سبب شده است تا مسئولان این شهرستان، قلمرو خود را واجد صلاحیت و شرایط مناسبتری برای دسترسی به دریا بدانند. از نظر آنها ساحلی شدن استان فارس می‌بایست از طریق پهنه سرزمینی شهرستان مهر صورت می‌گرفت. در مقایسه با سایر واحدهای مخالف طرح مذکور، شهرستان مهر با اصل طرح و الحاق فارس به دریا مخالفتی ندارد، بلکه در ارتباط با چگونگی اجرای آن اعتراضاتی را نسبت به طرح داشته است.

امکان از بین رفتن تعادل‌های اکولوژیکی منطقه

تصمیمات سیاسی در قالب مدیریت سیاسی فضا و تغییرات مربوط به آن بدون در نظر گرفتن ملاحظات زیست محیطی می‌تواند منجر به

اخلال در اکوسیستم طبیعی مناطق شده و پیامدهای آن سبب شکل گیری تنش ها و منازعات گسترده میان گروهها و بازیگران مختلف خواهد شد. نظارت عالیه بر اجرای استانداردهای محیط زیستی که در شمار مسئولیت های پایه ای دولت مرکزی است، نمی تواند بدون دخالت در شیوه و چارچوب های تقسیم سیاسی فضا اعمال گردد. لازمه چنین نظارتی اعمال مدیریت یکپارچه بر مناطق ساحلی، اکوسیستم های تالابی، مردابی، کوهستانی، جنگلی و... است (کریمی پور و محمدی، ۱۳۸۹: ۲۰۷). اکوسیستم های بارزش طبیعی از جمله منابعی است که نه تنها در سطح محلی، بلکه در سطح ملی و حتی بین المللی نیز بخصوص در میان سازمان های غیردولتی طرفدار محیط زیست، بر روی آن حساسیت وجود دارد. در این صورت اجرای پروژه هایی (مانند احداث جاده، احداث سد، ایجاد صنایع و کارخانجات و...) که به هر نحو منابع زیست محیطی مانند پارک های ملی، تالاب ها، جنگل ها، آبشارها، دریاچه ها، رودخانه ها و... و اکوسیستم طبیعی آنها را با چالش و تخریب مواجه سازد، با واکنش این سازمانها و اعتراض آنها مواجه خواهد شد. در ارتباط با موضوع تحقیق محدوده ساحلی شش کیلومتری که به فارس ملحق شده دارای ساحلی مرجانی کم نظیر و در محدوده پارک ملی حفاظت شده نایبند زیر نظر سازمان محیط زیست قرار دارد که خود این پارک زیر نظر پارکهای بین المللی حفاظت شده است. مسئولین استان فارس بارها اعلام داشته اند که هدف از الحاق پنج روستای شهرستان پارسیان استان هرمزگان به فارس ایجاد بندر آزاد و منطقه ویژه اقتصادی در این محدوده است. لازمه احداث منطقه آزاد، خاک برداری و خاک ریزی در سطح بسیار وسیع و دگرگونی گسترده در ساختار محیط زیستی این منطقه است که مهمترین پیامد آن امکان نابودی پارک ملی نایبند در مجاور این منطقه است و این امر برخلاف ملاحظات زیستی محیطی است.

افزایش فاصله میان نواحی پیرامونی با مراکز واحدها

تغییرات تقسیمات کشوری ممکن است باعث باعث افزایش فاصله میان برخی نواحی پیرامونی با مراکز قلمروها سیاسی- اداری شده و در چنین حالتی امکان خدمات رسانی مناسب را به نواحی چالش مواجه می سازد. در ارتباط با موضوع تحقیق انتزاع احتمالی مناطقی در جنوب پارسیان و الحاق آن به شهرستان لامرد باعث افزایش فاصله میان این مناطق با مراکز شهرستانی و استانی خواهد شد و این امر بر واگرایی آنها در آینده تاثیرگذار خواهد بود. مطابق با ضوابط قانون تقسیمات کشوری، روستاهای تابعه هر بخش باید نسبت به مرکز بخش مربوطه کمترین فاصله داشته باشد. اولین روستای از پنج روستای فوق با مرکز بخش کوشنار ۲/۵ کیلومتر و با مرکز شهرستان پارسیان کمتر از ۳۰ کیلومتر فاصله دارد در حالی که با الحاق آنها با لامرد فارس فاصله این روستاها با مرکز شهرستان لامرد بیش از صد کیلومتر خواهد شد و این امر برخلاف ضوابط تقسیمات کشوری است.

نتیجه گیری و ارائه پیشنهادها

تفاوت ها و تعارضات بنیادی در زمینه های مختلف فرهنگی و قومی، اجتماعی، ژئوپلیتیکی، تاریخی، سیاسی و... زیربنای بسیاری از تنش های اجتماعی در داخل کشورها است، اما یکی از مهمترین عوامل تشدید کننده و یا کاهش دهنده منازعات داخلی، چگونگی فرایند مدیریت و سازماندهی سیاسی فضا و توزیع فضایی قدرت است. شیوه این سازماندهی در قالب تقسیمات کشوری می تواند شکاف ها و تفاوت ها را به سوی همزیستی، همگرایی و همکاری متقابل سوق دهد و یا برعکس می تواند زمینه واگرایی و افزایش تنش ها و منازعات را در سطوح ملی، ناحیه ای و محلی فراهم سازد. در این راستا تغییرات غیر اصولی مرزها و محدوده های تقسیمات کشوری از مهمترین عوامل واگرایی و تهدید هویت سیاسی - اداری نواحی محلی به شمار می رود و می تواند زمینه بروز تنش ها و منازعات اجتماعی را فراهم نماید. چنانچه در موضوع مورد تحقیق نیز مشخص شد طرح اتصال استان فارس به خلیج فارس از طریق انتزاع بخش هایی از هرمزگان و الحاق آن به استان فارس منجر به شکل گیری پیامدهای تنش آمیزی از جمله واکنش هویت های محلی، تشدید رقابت های محلی، شکل گیری انگاره تبعیض و بی عدالتی، امکان از بین رفتن تعادل های اکولوژیکی منطقه و افزایش فاصله میان مرکز- پیرامون شده است که بازتاب آن در قالب اعتراضات فراگیر در سطح استان هرمزگان نمود پیدا کرد. با وجود مسائل فوق به نظر می رسد در آینده اجرای مصوبه اتصال فارس به خلیج فارس به عنوان یک سیاست ملی در دستور کار قرار داشته باشد و در حال حاضر نیز تلاش مسئولان محلی و ملی برای اجرای این مصوبه با گذشت حدود ده سال از آن ادامه دارد. همین امر در کنار احتمال الحاق کل شهرستان پارسیان هرمزگان به استان فارس سبب می شود تا این منطقه به عنوان یکی از مهمترین کانون های تنش و منازعه تقسیمات کشوری جنوب ایران در آینده همچنان در قالب نارضایتی ها، اعتراضات، مناقشات، خشونت ها و درگیری های مختلف نقش آفرین باشد. با توجه به پیامدهای تنش آمیز چنین طرح هایی می توان پیشنهادات ذیل را به منظور کاهش، حذف و مدیریت ابعاد تنش آمیز تغییرات تقسیمات کشوری پیشنهاد داد:

- اجرای راهبرد تجمیع و ادغام قلمروهای سیاسی- اداری در قالب منطقه بندی کشور در راستای دسترسی قلمروهای سیاسی- اداری به دریاها با حفظ هویت سیاسی - اداری آنها
- اصلاح قوانین تقسیمات کشوری و کیفی سازی آنها متناسب با شاخص های مختلف جغرافیایی، فرهنگی، سیاسی، اجتماعی، امنیتی و... جهت جلوگیری از ناپایداری مرزهای تقسیماتی

- تطبیق محدوده‌های سیاسی- اداری تقسیمات کشوری با مناطق آمایش سرزمینی و توسعه منافع مشترک میان آنها از طریق ایجاد حوزه‌های عملکردی
- تقویت قدرت نهادهای تصمیم گیرنده و مجری در زمینه تقسیمات کشوری به عنوان نهادی مستقل و حذف و یا کاهش نفوذ و تأثیر عناصر قدرت غیر مرتبط در زمینه تقسیمات کشوری
- بررسی دیدگاهها و حساسیت‌های مردم محلی هنگام تهیه و اجرای طرح‌های مربوط به تغییرات و اصلاحات مرزها و محدوده‌های تقسیمات کشوری

منابع

۱. احمدی پور، زهرا و محمد رحیم رهنما (۱۳۹۰)، نقش نظام تقسیمات کشوری در توسعه ملی مورد مطالعه: ایران، فصلنامه برنامه ریزی و آمایش فضا، ش ۷۰، صص ۳۹-۱۷.
۲. احمدی پور، زهرا و میثم میرزایی تبار (۱۳۸۹)، نقش احساس مکانی در سازماندهی سیاسی فضا، فصلنامه آمایش محیط، ش ۱۲، صص ۶۲-۴۷.
۳. احمدی پور، زهرا و همکاران (۱۳۹۳)، بررسی راهبرد تشکیل استان خلیج فارس و تأثیر آن بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران، فصلنامه مطالعات فرهنگی و سیاسی خلیج فارس، ش ۱، صص ۹۱-۱۱۰.
۴. احمدی پور، زهرا و همکاران (۱۳۹۵)، بررسی نقش تقسیمات کشوری در توسعه ناحیه ای، فصلنامه ژئوپلیتیک، ش ۴۱، صص ۸۲-۶۰.
۵. احمدی پور، زهرا و علیرضا منصوریان (۱۳۸۵)، تقسیمات کشوری و بی ثباتی سیاسی در ایران، فصلنامه ژئوپلیتیک، سال دوم، شماره ۱، صص ۶۲-۸۹.
۶. اخباری، محمد و محسن یداللهی (۱۳۸۴)، فرایند تصمیم گیری تقسیم استان خراسان و اثرات سیاسی- اجتماعی آن، فصلنامه ژئوپلیتیک، دوره ۱، ش ۲، صص ۵۰-۲۷.
۷. اطاعت، جواد و سیده زهرا موسوی (۱۳۸۹)، رابطه متقابل امنیت ناحیه ای و توسعه یافتگی فضا های سیاسی با تاکید بر سیستان و بلوچستان، فصلنامه ژئوپلیتیک، ش ۲۱، صص ۸۷-۷۰.
۸. پورموسوی، موسی و همکاران (۱۳۸۷)، سازماندهی سیاسی فضا و نواحی فرهنگی و کارکردی در ایران، فصلنامه ژئوپلیتیک، دوره ۴، ش ۱۳، صص ۱۰۱-۷۵.
۹. حافظنیا، محمدرضا، (۱۳۸۵)، اصول و مبانی ژئوپلیتیک، انتشارات پاپلی.
۱۰. درایسدل، آلاسدیر و جرالد بلیک (۱۳۷۳)، جغرافیای سیاسی خاورمیانه و شمال آفریقا، ترجمه دره میرحیدر، انتشارات وزارت امور خارجه.
۱۱. رحیمی، علیرضا (۱۳۹۶)، استراتژی‌های ملت سازی و توسعه نامتوازن در ایران، فصلنامه مطالعات راهبردی، ش ۷۸، صص ۱۰۲-۶۵.
۱۲. رشیدی، مصطفی و همکاران (۱۳۹۵)، آسیب شناسی ژئوپلیتیکی تقسیمات کشوری ایران از منظر آمایش سرزمین، فصلنامه پژوهش‌های جغرافیای سیاسی، ش ۳، صص ۱۸۶-۱۵۵.
۱۳. ریاحی، وحید و همکاران (۱۳۹۹)، عوامل موثر بر ناکارآمدی نظام تقسیمات کشوری در سطح محلی (مورد مطالعه: شهرستان ارومیه)، فصلنامه ژئوپلیتیک، ش ۵۹، صص ۱۴۷-۱۱۹.
۱۴. کاویانی راد، مراد، (۱۳۸۹)، ناحیه گرایی در ایران، انتشارات پژوهشکده مطالعات راهبردی.
۱۵. کریمی پور، یدالله و حمید رضا محمدی (۱۳۸۹)، ژئوپلیتیک ناحیه گرایی و تقسیمات کشوری ایران، تهران، نشر انتخاب.
۱۶. کریمی پور، یدالله (۱۳۸۱)، مقدمه‌ای بر تقسیمات کشوری ایران، تهران: انتشارات انجمن جغرافیایی ایران.
۱۷. مجتهدزاده، پیروز (۱۳۸۱)، جغرافیای سیاسی و سیاست جغرافیایی، انتشارات سمت.
18. Bächler, Günter (2004), Conflict Transformation through State Reform, Berghof Research Center for Constructive Conflict Management.
19. Bazzi, Samuel and Matthew Gudgeon (2016), Local Government Proliferation, Diversity, and Conflict, Studies of Conflict Project (ESOC) Working Papers 5, Empirical Studies of Conflict Project.
20. Ferrazzi, Gabriele, (2007), international experiences in territorial reform- implications for Indonesia, USAID Democratic Reform Support Program (DRSP) for the Management Group on Territorial Reform.

21. Fooks, L. (2013) Governance and Fragility: What we know about effective governance programming in fragile contexts, Oxford: Oxfam GB.
22. Green, E. D. (2008). Decentralization and Conflict in Uganda. Development Studies Institute. London School of Economics.
23. Halás, Marián and others(2017)The spatial equity principle in the administrative division of the Central European countries, PloS ONE 12(11): e0187406.<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0187406>, p:1-18.
24. Jackson, Paul and Zoe Scott(2007), Local Government in Post-Conflict Environments, United Nations Development Programme Oslo Governance Centre.
25. Kyed, H. M. & Engberg-Pedersen, L. (2008) Local governance in fragile states, DIIS Policy Brief: Fragile Situations, Danish Institute for International Studies: Copenhagen .
26. Liqun, Wei(2018), Basic Course and Experience Of Administrative Reform in China, Internastional Journal of civile service reform and practice, ISSN: 2409-5532, p:1-14.
27. meligrana,john,(2000), Toward a Process Model of Local Government Restructuring: Evidence From Canada, School of Urban and Regional Planning ,Queen's University
28. reiljan, janno(2010), The necessity of an administrative-territorial in a country :the case of Estonia, The University of Tartu feba.
29. Schellenberg, James and Donald P. Irish(2014), conflict between communités, Published by: Professors World Peace Academy.
30. Smith, D (2008).Towards a strategic framework for peacebuilding: Getting their act together: Roayl Norwegian Ministry of Foreign Affairs.
31. Subra, Philippe(2012), Geopolitics: A Unique or Multidimensional Concept? Place, Issues and Tools of Local Geopolitics, Hérodote, n° 146-147, La Découverte,.
32. Suraji, Suraji(2018), Administrative Region Proliferation and a Conflict of Interests on Public Bureaucracy Distribution in Indonesia, Annual International Conference of Business and Public Administration.
33. Svihlova, D. And Kubisova, L, (2014), Role of local government in supporting local, International Colloquium on Regional sciences .
34. Swianiewicz, Paweł,(2010), Territorial Fragmentation As a Problem, Consolidation As a Solution?, by the Local Government and Public Service Reform Initiative, Open Society Institute–Budapest.
35. Tanle, Augustine(2016), Decentralization and conflicts: A case study of the Kassena-Nankana West District of Ghana, Ghana Journal of Geography Vol. 8(2), p:18-42.
36. Venice commission,(2002),administrative and territorial reforms creating territorial communities or authorities at deferent levels, final activity report, Strasbourg.
37. Wang, Kaiyong and Tian CHEN, Yi LIU(2019), New discussion and reflection on "Administrative division itself can be seen as a resource", .GEOGRAPHICAL RESEARCH, 2019, 38(2), p: 195-206.
38. Wilk, Waldemar,(2004),the effect of changes in administrative division on the economic position of the largest cities in Poland , arszawa,miscellanea geographical .

خبرگزاری‌ها و پایگاه‌های خبری:

۱. پایگاه خبری تابناک، ۱۳۹۲/۷/۲۹، مخالفت ۱۸۶ نماینده مجلس با طرح الحاق مناطقی از هرمزگان به فارس: [www. Tabnak. Ir/fa/news/352629](http://www.Tabnak.Ir/fa/news/352629)
۲. پایگاه خبری جنوب ایران، ۱۳۹۲/۷/۱۸، بیانیه احزاب اصولگرا در اعتراض به جدایی بخش‌هایی از هرمزگان: [http://jonoubiran. /Com/view/5823](http://jonoubiran.Com/view/5823)
۳. خبرگزاری ایسنا، ۱۳۹۲/۷/۱۳، طرح جدایی بخش‌هایی از هرمزگان باید متوقف شود: www.isna.ir/news/92071308205
۴. خبرگزاری مهر، ۱۳۹۲/۷/۲۹، نامه ۱۸۶ نماینده مجلس در مخالفت با طرح انتزاع و الحاق چند روستا در هرمزگان: [www. Mehrnews. Com/news/2159231](http://www.Mehrnews.Com/news/2159231)

Research Paper

**Investigation of Internal and External Factors Affecting the Revitalization and Renovation of Deteriorated Fabrics in Central Cities
(Case Study: Gorgan City)**

Azita Rajabi: Associate Professor, Department of Geography and Urban Planning, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

Abbas Aghaei Azad¹: Assistant Professor, Department of Geography, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

Hanieh Yazarloo: Ph.D., Department of Geography and Urban Planning, Zahedan Branch, Islamic Azad University, Zahedan, Iran

Received: 2024/07/27 **PP** 51-72 **Accepted:** 2024/09/16

Abstract

One of the most challenging issues raised in the last few decades is the issue of urban regeneration and solving the challenge of disordered structures as well as improving the quality of life of the citizens of these areas. Today, due to high construction costs and the lack of economic capacity of owners of deteriorated fabrics, one of the methods of renovating and reconstructing these fabrics is the participation of public and private sectors. Gorgan, like all the cities of Iran, is involved with a problem called the worn-out central and historical fabric of the city, which is incompatible and incoherent with the new urban life and the characteristics of a modern city. Therefore, the aim of this research is to identify the internal and external factors affecting the revitalization and renovation of the deteriorated fabric in the central area of Gorgan city. The research method is descriptive-analytical and its type is applied. Data collection is done through library and field studies. The statistical population of the research includes all experts, specialists, managers, and professors in the field of geography and urban planning, among whom 30 people were purposefully selected as samples for distributing the Delphi questionnaire. Data analysis was performed using quantitative data and information with the help of (ARC GIS) software and SWOT technique. Based on the results of interviews and questionnaire data extraction, the score obtained from the evaluation matrix of internal factors is 1.87; this number indicates that weaknesses in the region can overcome its strengths ($1.87 < 2.5$). Also, by examining the evaluation matrix of external factors and the score obtained (3.04), it is concluded that opportunities will dominate the region's threats ($2.58 < 2.5$). Therefore, according to the principles of strategic management, the strategic position of the studied region is conservative strategies (WO).

Keywords: Renovation, Revitalization, Deteriorated Fabrics in Central Cities, Gorgan

Citation: Rajabi, A., Aghaei Azad, A., Yazarloo, H., (2024) **Investigation of Internal and External Factors Affecting the Revitalization and Renovation of Deteriorated Fabrics in Central Cities (Case Study: Gorgan City).** *Journal of Society and Politics*, Vol 2, No 6, Shiraz, PP 51-72.

¹**Corresponding author:** Abbas Aghaei Azad, **Email:** abbas_ghaie70@yahoo.com, **Tel:** 09125105878

Extended Abstract

Introduction

Urban development has had significant spatial consequences for cities, leading to many urban fabrics, including deteriorated urban fabrics, facing challenges. One of the most challenging issues in recent decades is urban regeneration and addressing the challenges of disordered fabrics, as well as improving the quality of life for residents in these areas. Various studies conducted on old and historic areas in Iranian cities, as found in relevant articles and books, indicate that the approach to dealing with these areas has mainly been based on preserving and maintaining individual valuable structures, with less emphasis on specific planning for upgrading, revitalizing, and restoring social, economic, and cultural life and enhancing the quality of spaces in these areas. Without inclusive planning, top-down approaches, and without consulting and involving the people as the main beneficiaries of the programs, progress cannot be made. In this context, Gorgan city, like all cities in Iran, suffers from the presence of deteriorated and inefficient central fabrics, prompting urban management to provide new models tailored to the conditions of each area or region to prescribe an optimal method for upgrading and revitalizing. Financial and economic problems of residents, delayed government facilities payments, and slow renovation progress have led the private sector to engage in renovation projects due to the vast potential of these fabrics, as well as exemptions and facilities granted by the government. However, the involvement of both the public and private sectors must be planned and managed in a way that prevents people from feeling distrustful and hopeless, requiring the definition of specific mechanisms. Therefore, the aim of this research is to identify the internal and external factors affecting the spatial-physical condition of deteriorated fabrics in the central area of Gorgan city. The choice of Gorgan city is due to its pioneering role in the field of upgrading and revitalizing deteriorated fabrics, with discussions on renovation and revitalization entering into the operational and executive mechanism of public-private partnerships to some extent.

Methodology

The prevailing approach in qualitative and quantitative research and the type of research conducted in this study is applied. For data collection, documentary-library and field methods were used. In the field studies of this research, an attempt was made to use observation techniques and questionnaires. Qualitative study was conducted using in-depth interviews with experts and professionals in the field of deteriorated fabrics to extract and identify strengths, weaknesses, and threats. Then, a Delphi questionnaire design was used with experts and professionals. The population of this research includes all experts and professionals, managers, and university professors in the fields of geography and urban planning, from whom 30 individuals were purposefully selected as samples for distributing the Delphi questionnaire. Data analysis and quantitative information were conducted using the (ARC GIS) software and the SWOT technique.

Results and discussion

Based on the results of the interviews and questionnaire data extraction, the score obtained from the internal factors evaluation matrix is 87.1; this number indicates that the weaknesses of the region can overcome its strengths ($5.2 > 1.87$). Furthermore, by examining the external factors evaluation matrix and the score obtained (4.3), it is concluded that the opportunities will prevail over the threats to the region ($5.2 > 2.58$). These results can be used in selecting strategies and forming internal and external factors matrices. By using the internal and external factors matrices and establishing the scores of these matrices, the strategic position is determined. Since the total score of the internal factors on the X-axis is 87.1, and the total score obtained from the external factors on the Y-axis is 2.58, according to the principles of strategic management, the strategic position of the studied region in the third quadrant of the chart is determined, and in line with that, defensive strategies (WO) will be chosen.

Conclusion

The ideal intervention method, or in other words, the optimal approach to revitalizing and renovating deteriorated urban fabric, requires collective efforts from stakeholders in this

field (citizens, urban management (government), experts, investors, and contractors). A new structure needs to be formed to establish a flawless revitalization and renovation production line that can effectively regenerate the urban landscape. In addition to physical revitalization and

renovation, it should also implement the true meaning of empowering local communities and bring about comprehensive changes in the fabric. The formation of official and legal entities in relevant geographical areas and divisions, both at macro and micro levels, can significantly contribute to this matter.

References

1. Abouzari, P & Ziyari, Y, (2019), Explaining the effects of policies for the Improvement and Renovation of worn-out urban structures (Case study: District 12 of Tehran Municipality), *Journal of New Attitudes in Human Geography*, 11 (4), 491-510. [In Persian]
<https://civilica.com/doc/1165231/>
2. Chao, J. C., & Hsu, K. W. (2018). The Impact of Taiwan's Urban-renewal Policies, Laws and Decrees on Urban Redevelopment and Urban Disaster Prevention. In *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science* (Vol. 164, No. 1, p. 012034). IOP Publishing
<http://ir.lib.cyut.edu.tw:8080/bitstream/310901800/33935/2>
3. Cole, I & Etherington, D. (2005). Neighbourhood Renewal Policy and Spatial Differentiation in Housing Markets: Recent Trends in England and Denmark, *European Journal of Housing Policy*, 5 (1), 77-85.
<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/14616710500055703>
4. Geuzey, O. (2009). Urban regeneration and increased competitive power: Ankara in an era of globalization. *Data set: Elsevier*, (26), 27-37.
<https://doi.org/10.1016/j.cities.2008.11.006>
5. Habibi, K., Poorahmad, A & Meshkini, A, (2007). Improvement and renovation of ancient urban textures, first edition, Kurdistan University Press. [In Persian]
<https://www.gisoom.com/book/1686843/>
6. Hanachi, P., Khademzadeh, M.H., Shayan, H.R., Kamelnia, H & Mahdavinejad. J, (2007), a Comparative Study of Urban Restoration Experiences in Iran and the World (with a Special Look at the Historical Context of Yazd), Tehran, Sobhan Noor Press. [In Persian]
<https://civilica.com/p/178441/>
7. Hanachi, S. (1999), the need to revitalize the Ancient textures of Iranian cities, a collection of articles on the improvement and renovation of worn and dysfunctional tissues in Tehran. [In Persian]
<https://civilica.com/p/178441/>
8. Jahanshahi, MH. (2003), Problematic and worn-out urban textures, Shahrar Press, Tehran Engineering Technical Organization. [In Persian]
9. Kearns, A. (2004). Social Capital, Regeneration and Urban Policy, Centre for Neighbourhood Research Paper 25.
<https://doi.org/10.1332/policypress/9781861343802.003.0002>
10. La Rosa, D., Privitera, R., Barbarossa, L., & La Greca, P. (2017). Assessing spatial benefits of urban regeneration programs in a highly vulnerable urban context: A case study in Catania, Italy . *Landscape and Urban Planning*, 157, 180-192.
<https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2016.05.031>
11. Meteorological Organization of Iran, (2019).
12. Moridsadat, P & Mohammadian, S. (2018), Causes of Participation in Improvement and renewal of Urban Worn Texture (Case Study: Kheirabad Neighborhood in Birjand City), *Journal of Environmental Based territorial planning*, 11 (42), 139-164. [In Persian]
<https://civilica.com/search/paper/n>
13. Mousavi, S.H., Bakhshandeh Nosrat, A & Eliaszadeh, S.N. (2018), A

- collaborative approach analysis in organizing the worn out texture of the 12th district of Tehran, 17 (51), 297-308. [In Persian]
14. Nowruzi, M. (2008). Municipalities Monthly, No. 91, Municipalities Organization of the country. [In Persian]
 15. Ohmer, M. (2007). Citizen participation in contrasting neighborhoods in poor communities and relationship to neighborhood and organizational collective efficacy, journal of sociology and social welfare, 33 (1), PP 179. <https://scholarworks.wmich.edu/jssw/vol33/iss1/10/>
 16. Population and Housing Statistics Organization, (2016), Census Results 2016.
 17. Salimi Yekta, P., Daryabari, S.J & Seyed Alipour, S.Kh. (2019), Study of improvement and renovation of worn-out tissues in District 12 of Tehran with emphasis on regeneration approach, Journal of New Attitudes in Human Geography, 11 (2), 150-161. [In Persian] <https://elmnet.ir/doc/2632412-22441>
 18. Shabestar, M., Fallah Heydari, F & Moradi, Z. (2018), Participatory and Participatory Requirements in the Process of Organizing Urban old texture in the Local Community. Case Study: Qom City, Geographical Journal of territory (Sarzamin), 15 (59), 115-136. [In Persian] <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/1485955/>
 19. Statistical Yearbook of Golestan Governorate, (2019). Golestan Governorate.
 20. Steinberg, F. (2012). Revitalization of historic inner-city areas in Asia: The Potential for Urban Renewal in Ha Noi, Jakarta, and Manila. Asian Development Bank, pp 208-220 . <https://openarchive.icomos.org/id/eprint/1297/1/>
 21. Tahani A., Dahmardeh Pahlavan M., Rezai Rahimi M & Tahani, H. (2019), Strategic urban development planning with emphasis on popular participation (Case study: Shahrreza worn texture), 2 (17), 53-62. [In Persian] <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/1485955/>
 22. Tehran City Renovation Organization (2005), Tehran Municipality. [In Persian]
 23. Yousefzadeh, Z., Nouri Kermani, A., Hatami Nejad, H & Hosseinzadeh, M, (2020), Assessing the Relationship and Impact of Sustainable re-creation Dimensions on Citizens' Quality of Life Approach (Case Study: Tehran, District 15), Journal of New Attitudes in Human Geography, 12 (3), 299-316. [In Persian] https://www.jgeoqeshm.ir/article_133982.html

[illegible]

لذا، این مطالعه سیاست‌های مؤثر و حساسی توسعه شهری را می‌تواند بر نامه‌های مداخله‌ای بافت شهری، فرسودگی شهری، دانسمن‌های محلی، محله‌های مختلف اجتماعی، فرهنگ، سیاسی، اقتصادی، زیست محیطی و کالبدی قاطبی تجزیه و تحلیل هستن‌های شناسایی و وضعیت کالبدی-عملکردی این بافت‌های محلی مدنظر بر نامه‌های مدیریت حفظ و نگهداری آنها را اقداماتی اولیه و مهمی است که بایستی صورت پذیرد (Abouzari and Ziyari, 2019: 491).
توجه به سازهای بافت فرسوده مرکز شهر می‌تواند یکی از مسائلی اساسی شهرهای امروزی محلی باشد که مدیران شهری شهر سازان بر طایفه‌های شهر می‌جغرافیه شهر سطحی صاحب نظران و محله‌های سازان و اجرایی طرح‌های سازهای بافت فرسوده این بافت‌های سازهای نو سازی می‌تواند مزایای شامل بازسازی مناطق شهری، بهبود کیفیت زندگی شهری، ارتقاء توسعه، باطرح، پیشگیری از فاجعه، شهری، اشهر، کرده (Chao & Hsu, 2018: 163, La Rosa et al, 2017: 18).

[illegible]

ہں ایہیں میلئیں شہر گر گلئیں، ضن ماضئ تملئ شہر ہلئیں؛ ابرئین بطن و جون بافتن فر سوخو مر کرئیں و نا کار امل رضحی می جیو و ایہں اہں مدیر یعتن شہری ہں۔ بر گئی داشفق استق کھل اراقئ الگو ہلئیں جلدی ہل توجو جی شر اہل ہں محدو ہل منطلق ر وشی، بیہق بر اہی، بہسازئ جی بطن ر ضوع بصلئ جی تجوین نمایٹن مشکلاقت مطی - اقتصادئ ساکنئ جی جیو موقع پر داختن نشلئیں تسہیلاقتن سوہی دولتو جی تاخیر افتائئ ر بطن بہسازئ باعتن شل کئی بخشن خصوصئ ضن جی دلیٹن و جون پتاسیل ہلئیں بطن ایہں بافتو ہمچئین معافیت مطی تسہیلاقت اعطائ بطن طرفی دولتو ہں پروژہ ہل ایہں بہسازئ ولون عمطن شون؛ اصل ایہں ورون بخشن دولتو جی خصوصئ بلین جی گھو بر بطن، ریزی جی مدیر یعتن شون کئی مرضی دجل جی اعتماد جی، یا عئ نوشغل کئی ایہں اہں نیاز ضن تعریف ساز و کار ہلئیں خاصئیں صی باشن لفل ہدفن پڑو ہشئیں حاض و اکایی عواطف داخلئیں و خارجئیں مؤثں جن وضعیعت فضا ئی - کالبلئیں بافتن فر سوخو مر کرئیں شہر گر گلئیں صی باشن ہدفن طن انتخاصئ شہر گر گائیں پیشو بونہ ہں ر میق بہسازئ جی بطن ر ضوع سازئ بافتن فر سوخو استحققتل حلی بخش بہسازئ جی بطن ر ضوع بصلئ جی ولون مکانیوہن عملیاتو جی اجرا جی شراکت عمومی - خصوصئ شہر استق

هن اين رايعت پڙوهشون حاضر مل ذنيلې پاسخ گوئي مل اين سوا لاض مي باطن عواهلې داخل هو خار جي مقل مل طن ز ندم ساقي هو بهسار هي بافتن فرسوهو مړ کړي شهن گر گاهي کدم مقل هو راهکار هايل اجراي مل اين مقل مي تاملن بيشر مل داخل

آهیں چلی گذشتگیں انچلہ دادہ لہی می تو فصحہ عنوفہی راہنما میں ہر اچھی تجارتیں آیتوں قبول گیچیں بنا بر اینی بقی ہر رسعیں پڑو ہشیں ہا میں قبلعیں من زمینعیں با فصح
فر سہو شہری میں پر داز یچیں

طحاوی جو ہمارا (۱۳۹۸ھ) میں پڑھنے سے پہلے ہی تو سول راہبر تھے، یافعی فرسوں کے شہر کے ضلع میں تھے، ص ۱۳۹، مشارکت میں مدعی پر داخلہ انص نتائج تحقیق نشانہ لیں، اس کے کہ کہیں امکاناً خود خدمت شہر میں تو تاسیس کے زیر بنائی سبھی مہاجر تھے، ساکنین بھی وہی تھے، دیگر شعبے

مرحله سوم			
رکون عملکردها	کاهش اشتغال	ناهنجاری اجتماعی	ناامنیت
ناتوانی ساکنین در سرطیع گذار			

Reference: Tehran City Renovation Organization, 2005

انواع و ابعاد فرسودگی در بافت‌های فرسوده شهری

در یکی تقسیم‌بندی کلی می‌توان فرسودگی را به دو دسته فرسودگی نسبی و فرسودگی مطلق تقسیم کرد. فرسودگی نسبی به معنای آن است که یک منطقه نسبت به مناطق دیگر در یک شهر یا یک منطقه خاص، فرسودگی بیشتری داشته باشد. فرسودگی مطلق به معنای آن است که یک منطقه به دلیل فرسودگی خود، نیاز به بازسازی داشته باشد. فرسودگی نسبی می‌تواند به دلیل فرسودگی نسبی یا فرسودگی مطلق باشد. فرسودگی مطلق می‌تواند به دلیل فرسودگی مطلق یا فرسودگی نسبی باشد. فرسودگی نسبی می‌تواند به دلیل فرسودگی نسبی یا فرسودگی مطلق باشد. فرسودگی مطلق می‌تواند به دلیل فرسودگی مطلق یا فرسودگی نسبی باشد.

فرسودگی نسبی به معنای آن است که یک منطقه نسبت به مناطق دیگر در یک شهر یا یک منطقه خاص، فرسودگی بیشتری داشته باشد. فرسودگی مطلق به معنای آن است که یک منطقه به دلیل فرسودگی خود، نیاز به بازسازی داشته باشد. فرسودگی نسبی می‌تواند به دلیل فرسودگی نسبی یا فرسودگی مطلق باشد. فرسودگی مطلق می‌تواند به دلیل فرسودگی مطلق یا فرسودگی نسبی باشد. فرسودگی نسبی می‌تواند به دلیل فرسودگی نسبی یا فرسودگی مطلق باشد. فرسودگی مطلق می‌تواند به دلیل فرسودگی مطلق یا فرسودگی نسبی باشد.

رویکردهای مداخله در بافت‌های فرسوده

ص. رویکردهای مداخله در بافت‌های فرسوده می‌تواند به چهار دسته تقسیم کرد:

رویکرد نوگرایانه

این نوع رویکرد متشکل از نظریه‌های شهرسازی قرن نوزدهم و بیستم است. این رویکرد بر اساس این فرض است که شهرها به دلیل فرسودگی، نیاز به بازسازی دارند. این رویکرد بر اساس این فرض است که شهرها به دلیل فرسودگی، نیاز به بازسازی دارند. این رویکرد بر اساس این فرض است که شهرها به دلیل فرسودگی، نیاز به بازسازی دارند. این رویکرد بر اساس این فرض است که شهرها به دلیل فرسودگی، نیاز به بازسازی دارند. این رویکرد بر اساس این فرض است که شهرها به دلیل فرسودگی، نیاز به بازسازی دارند.

رویکرد فرهنگ گرایانه

این نوع رویکرد متشکل از نظریه‌های شهرسازی قرن بیستم است. این رویکرد بر اساس این فرض است که شهرها به دلیل فرسودگی، نیاز به بازسازی دارند. این رویکرد بر اساس این فرض است که شهرها به دلیل فرسودگی، نیاز به بازسازی دارند. این رویکرد بر اساس این فرض است که شهرها به دلیل فرسودگی، نیاز به بازسازی دارند. این رویکرد بر اساس این فرض است که شهرها به دلیل فرسودگی، نیاز به بازسازی دارند. این رویکرد بر اساس این فرض است که شهرها به دلیل فرسودگی، نیاز به بازسازی دارند.

رویکرد فرا نوگرایانه

ص. این نوع رویکرد متشکل از نظریه‌های شهرسازی قرن بیستم است. این رویکرد بر اساس این فرض است که شهرها به دلیل فرسودگی، نیاز به بازسازی دارند. این رویکرد بر اساس این فرض است که شهرها به دلیل فرسودگی، نیاز به بازسازی دارند. این رویکرد بر اساس این فرض است که شهرها به دلیل فرسودگی، نیاز به بازسازی دارند. این رویکرد بر اساس این فرض است که شهرها به دلیل فرسودگی، نیاز به بازسازی دارند. این رویکرد بر اساس این فرض است که شهرها به دلیل فرسودگی، نیاز به بازسازی دارند.

رویکرد مردم‌گرایانه

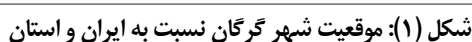
ص. این نوع رویکرد متشکل از نظریه‌های شهرسازی قرن بیستم است. این رویکرد بر اساس این فرض است که شهرها به دلیل فرسودگی، نیاز به بازسازی دارند. این رویکرد بر اساس این فرض است که شهرها به دلیل فرسودگی، نیاز به بازسازی دارند. این رویکرد بر اساس این فرض است که شهرها به دلیل فرسودگی، نیاز به بازسازی دارند. این رویکرد بر اساس این فرض است که شهرها به دلیل فرسودگی، نیاز به بازسازی دارند. این رویکرد بر اساس این فرض است که شهرها به دلیل فرسودگی، نیاز به بازسازی دارند.

ص

رویکوئی حاکی ہے فضائی تحقیق کیفیت و کمیت نویت تحقیق کار بر دی اسٹڈی ایس پڑوہئیں بر ایس جمع آورئی اطلاعاتین روشنی اسنادی - کتابخانہ ایس ص میدانی استفادہ شصن مطالعات میدانی ایس تحقیق سہی شص اسٹڈی تکنیکی مشاہدہ ص بر سببناص استفادہ شصن مطالعات کیفیت ص استفادہ ص روشنی مصاحب عمیقین خبر گیری کار شناسن حوزہ بافت فر سہوہی رابطہ ص استفادہ ص شناسا ص نقلی ضعف و قوتہی تہدایدات انحطی شصن سپہی ص استفادہ ص طراحہی بر سببناص دلفینان نخب گیری کار شناسن اقلی شصن جامعہ آماری ایس پڑوہئیں شامہی کلیہ خبر گیری کار شناسن مدیر فہو اصیلین دانشگلر شص جغرافیہ و شہر سازی کھن میٹن آہل مل فہی ص صورتی ہدف فہی ص عنوانہی نمونہی جہت توزیع بر سببناص دلفینان انتخابی شصن تجزیہ و تحلیل ہلہ ہلہ و اطلاعات کھن استفادہ ص (نم افٹر (ARC GIS) تکنیکی SWOT) انحط شہو اسٹڈی

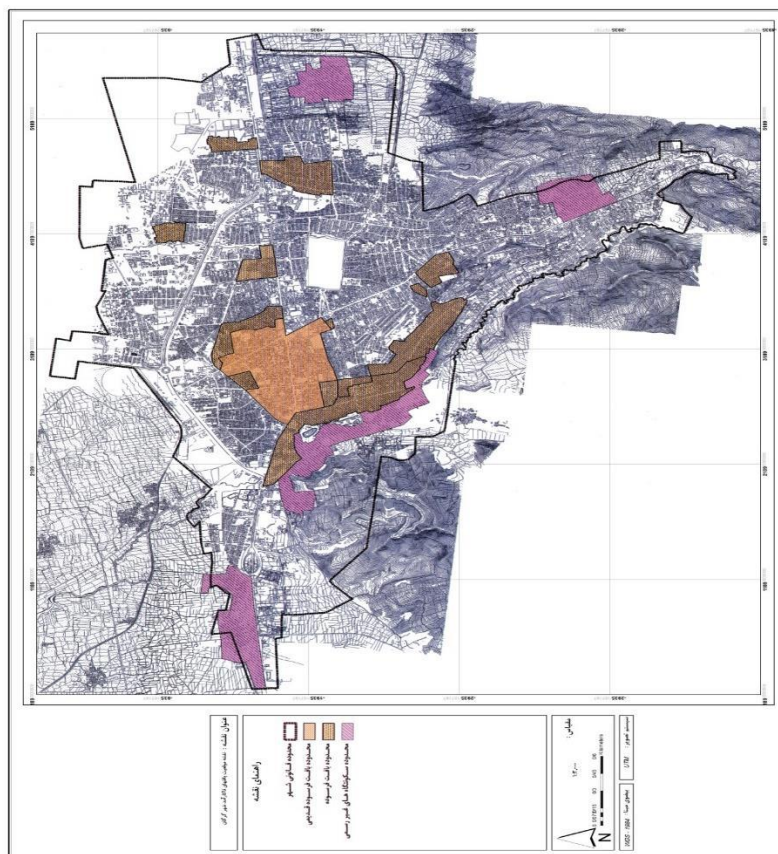
شهر گرگانگی که یعنی مدارهای مختلف در جاذب فیل دقیقاً موازی در جاذب عمق شمالی و نیز فیل در جاذب فیل دقیقاً موازی فیل در جاذب فیل دقیقاً موازی طول شرقی فیل نصف النهار گریز می قرار گرفته است و وسعتی بیش از ۱۵ هکتار کیلومتر مربعی در دشتی وسیع و حاصلخیز واقع شده است (شکل ۱). گرگانگی فعلی همگی شهر تاریخی استر اطلال اسفل آطلان کوه پیر فیل تخریبی شهر گرگانگی (در نزدیکی شهر گنبد قابون) فعلی به عنوان مرکز ایالتی گرگانگی صواستراتژی فعالیت داشتند استخوانی اساسی تقسیمات اداری و کشور را بطول ۸۳ هکتار این شهر را حوز بخش (مرکز و چهار استان) پنج دهستان و فیل آبادی مسکونی و فیل آبادی غیر مسکونی تشکیل شده است و فیل شکل (طی موقعیت این شهر حول نسبت به ایران و استانی نشانی دلخواه شده است) Statistical Yearbook of Golestan Governorate, 2019.

ص

هنر این پژوهش محدود به مرکز شهر گرگان نیست، بر روی قوت و ضعف استثنای این محدوده دارایی مراکز تجاری و محورهای فعالیت و خدمات شهری

بسیارهی استن کوی علی ر غی فر سود گئی مویون دار ایی سرزند گئیو حیاض جمعی پر رونقی هس خیاطن هیلو معین خون می باشن محدوده هایی برداشت شغو هس پیرامونی سایقن مرکزین مجموعه مشتمل هس فل محلو بوهیو مساحتی هس حدون هل هکفلر حل شاملی می شوین محدوده هایی انتخبطن شغو هس پژوهش حاض در مجموعه شاملی ۴۰ مل قطع می باشن موقعیت کلی محدوده هایی برداشت شغو کوی اطراف محلو ملوچو کهنی واقعی می باشن شاملی محلاتن گر گنن جدیدن ایرانمهی محلو اهل ر ضل (جنوبی - شمالی - مرکزی) کوی انقلاب کوی دانشسول کوی فر دوسه قزلن محلو کوی مصلن فون جهاتن اکبر آلی (چشم انداز) کوی سجادیو می باشن کلی مجموعه مشتمل هس صل بلو کوی شهر می بوهیو حد اکثر حد اقلی عر غی معن هس سایقن مویون بر رسین نیز می تر تبین هکیو اقلی معن می باشن

شکل (۲): محدوده شهر گرگان (با تفکیک محدوده بافت قدیم - بافت فرسوده و سکونتگاه های غیررسمی)

Reference: Authors, 2019

طن عوامین اصلی تشکیل دهنده ای اقلی گر گنن می تواین ارتفاعات مناجی آبس درین جنگلن مر اتعن آصیو هوال طلی بون کوی قسمت جنوبیو شرقی آین کوهستانن تشکیل مین دهن می طوس کلین استلن گلستانن دار ایی آصیو هوا می معتدلن مر طوسن نوعی مدیترانی ایی استن کوی هس نوا حین شمالی جل می نزدیک می صحرایی قوی قوی هس خشکی آین افز وحق مین شوین طن نظن اقلیمی نقاط جنوبی شهر گر گنن اقلی کوهستانن نوا حین شمالی اقلی نیبی مر طوس دارجل توجو می گستر دگن محدوده می شهر گر گنن هس قسمت جلگی اییو کوهستانن آین منطقو طن صو نوعی آصیو هوال بر خور طل استن

آصیو هوا می سون کوهستانن هس بر گیر نده می محدوده می کوهستانن هس جنوبی شهر گر گان

ص آصیو هوا می معتدلن کوهستانن هس بر گیر نطق مین محدوده می دامنه اییو کوهپای اییو

آصیو هوا می مر طوس خزر مین هس بر گیر نده می محدوده می دشت گر گنن می دامنه هایی مشرف می دشت ایی شهر می باشن بیشتر مین وسعت ایی شهرن تحض تائین آصیو هوا می معتدلن خزر می می باشن شهر گر گنن مانع نوار می سون مین بخش کوهستانن هس جنوبیو بخش خشکیو نیمه خشک هس شاملی جایی گرفض استن آصیو هوا می معتدلن داونو طن نظن کشاورز می بسیطن بافند استن کوی هس ایی ناحیه سر سون جایی گرفض افن هس توجو هوال هس تعین آصیو هوا می شهر گر گنن نقش مهمی دارن توجو شمالی طن سیر می می شهر گر گنن واون می شوین طلی با مینو زمستانن جل ریز شوین بر طن بلندی هایی جنوبیو بارانن هس کوه طیه هوالو نظن معتدلن میان می همرو می شوین توجو دیگر توجو غربی طن اقیانوسن اطله می دریایی مدیترانی سر چشم می گیونو هس زمستانن جل بارندگیو می تابستانن جل افز اینیو طوبیو شر جی شدن هوا می شهر گر گنن

جمعیعیض شہیں گراض مطابق آخرین سر شمار میں نفوس میں مسک میں سااں ۳۹۵ ص (۱۵۸۴۱ اھ خانوا میں (۳۶۵۶۸۲ میں نفی اعلاھ شھو
است) (Population and Housing Statistics Organization, 2016) ۴

بحث و ارائه یافته‌ها

پهرين ٻن شناختي ابعادن ۾ ڳڻي تحليلي فيزيڪي ۽ ڪالبدي بافتن جو مطالعو، لائق استحصال ٿيڻ ۽ ڏيندي منسجهن کي ٻن ترين عوامي ۽ مؤلفن هائڊر مشن ص بطن زنده سازي ۽ بهتاري بافتن فرسوخ شهرين ۽ ڊگ ڊگ ڪار شناسي ۽ تحليلي ڪيئي ۽ رهبري SWOT جي بوقت تحليلي ڪيئي شين لائق ۽ ڏک اسڪر نقل قرض ضغوض فرصت هلي ته ڊيها ۽ ابعادن (مدي بتي شهرين ۽ ڪاربرين ۽ جيئري ساختن ۽ جمعيئي اقتصادي اجتماعين شجڪ هائڊر زير بناي ۽ تاسيسات ۽ تحريز اض محيط طبيعوي ۽ رست محيطو، شڪو، ارتباط، محيطو، نقلو، ڪالبدي فضايي) ص باشخص

ردیف	عوامل مؤثر محیط داخلی (تقابل قوت):	ضرر ضرر تاثیر	ضرر ضرر تاثیر
S1	تسهیل مداخله‌ها، بافتن جی دلیلی و چون در حال ساختن هال می‌باشد طبقه	۰,۰۲	0.02
S2	قیمت مناسب اراضی	۰,۰۲	0.04
S3	در حال با لایه مالکیت خصوص	۰,۰۱	0.03
S4	و چون احداثی تعلق می‌باشد ساکنین یافت	۰,۰۲	0.04
S5	و چون گذر هال قدیمی پیاپی	۰,۰۲	0.04
S6	روشنی سنتی استفاده می‌شود چرخه	۰,۰۲	0.04
S7	و چون زیر ساخت هال موجود	۰,۰۱	0.03
S8	پوشش اصلی بر روی گالری فاضلاب	۰,۰۱	0.03
S9	چون علقه بودی، بودی افول می‌باشد امنیت و چون دارد	۰,۰۲	0.04
S10	تمرکز بیشتر می‌باشد فعالیت‌ها	۰,۰۲	0.04
S11	کانی اشتغال برای دیگر مناطق شهری	۰,۰۲	0.04
S12	هوای تاریخی سکونت محله	۰,۰۲	0.04
S13	امکان فعالیت اشتغال بیشتر	۰,۰۱	0.03
S14	تمامی با لایه افول می‌باشد ساز می‌باشد باز سازی می‌باشد بافتن	۰,۰۱	0.03
S15	صمیمیت و روابط همسایگی می‌باشد ساکنین	۰,۰۱	0.03
S16	باقی بودی بافتن مسکونی می‌باشد بخش هال می‌باشد بافتن محله	۰,۰۱	0.03
S17	ترکیب مختلط کار بودی می‌باشد بافتن فرسوده	۰,۰۱	0.03
S18	قابلیت باز یابی سطوح وسیع می‌باشد بافتن می‌باشد فرسوده می‌باشد برای تأمین خدمات	۰,۰۲	0.04
S19	امکان کسب درآمد می‌باشد فعالیت می‌باشد مستقر می‌باشد محله	۰,۰۱	0.03

15

ردیف	عوامل مؤثر بر محیط داخلی (تقلیل ضعف):	ضریب ثانویه	امتیاز نهایی
W1	غفلت در حفاظت بهنگام اقل تاریخی	۰,۰۱	0.02
W2	عی دواهی بنامی فرسودگی عمومی بافت	۰,۰۱	0.02
W3	مداخله های نابجا	۰,۰۲	0.03
W4	محدودیت	۰,۰۲	0.03
W5	پایین بودن کیفیت ابنیه	۰,۰۳	0.02
W6	مساحت کم بر خیز قطعات ایضه مسکون (ریز دانگی)	۰,۰۱	0.02

W7	و چون معین تنگهی نفوذناپذیر کی	۰,۰۱	0.02
W8	کمیون پار کینگ	۰,۰۱	0.02
W9	کمیون سرفروزر ز شمعو فرهنگی	۰,۰۲	0.03
W10	استفاده‌های نماهای ناهماهنگی نازکی‌ها ساختن‌های نسبتاً جدید	۰,۰۱	0.02
W11	کفی‌سازی، بسیل ضعیفی‌ها مطبوعی‌ها و هلی	۰,۰۱	0.02
W12	سپه‌ی غالی سوار کی شخص کی وسایل نقلیه	۰,۰۱	0.02
W13	ضعیف نفوذپذیری سولوی‌ها درونی، بلوکی‌های شهر کی	۰,۰۲	0.03
W14	سامانی نیافتگی مسیر‌های پیاده‌رو چرخ	۰,۰۱	0.02
W15	وسعتی‌ها بل نا کارا این‌ها بل دلایل گذر‌های عرص	۰,۰۲	0.03
W16	مشکلاتی بافتن ارگانیک‌ها تاریخی، برای خدعتی‌ها سانی	۰,۰۱	0.02
W17	فرسودگی بر خیرین شبکه‌های زیر ساختی	۰,۰۱	0.02
W18	نار سانی‌ها جمع آوری‌ها سطحی	۰,۰۲	0.03
W19	کمیون تأسیساتی تجهیزاتی مناسب	۰,۰۲	0.03
W20	روانی بوئی‌ها سطحی سطحی‌ها معاین	۰,۰۲	0.03
W21	کمیون فضایی‌ها محلی‌ها بافتن مسکونی	۰,۰۲	0.03
W22	توزیع نامتناسبی فضایی، بعضی‌ها و یو‌ها بافتن‌های فشرده مسکونی	۰,۰۱	0.02
W23	کمیون فضایی‌ها کار کن اجتماعی‌ها تو جوی‌ها نقی گردشگری محلی	۰,۰۲	0.03
W24	کاهی جمعیت فطی‌ها ش کاهی عمومی جمعیت کاهی تنوعی‌ها بافتن اجتماعی ساکنان	۰,۰۳	0.04
W25	جمعیت گردی‌ها مرکز شهر	۰,۰۲	0.03
W26	افزایشی سکونت اقلتی‌ها در اقلی‌ها مهاجری کاهی اقلتی‌ها مرفعی تحصیل کره	۰,۰۲	0.03
W27	فقدانی نهاد‌های محلی‌ها مدنی، برای تقویت مشارکت اجتماعی	۰,۰۲	0.03
W28	ععی امنیت می‌دلی و چون زمین‌های، متری و کوی مخر و بی	۰,۰۱	0.02
W29	و چون بر خیی آسبی‌های اجتماعی ماضی‌ها اعتیالی‌ها دزی‌ها زمین‌های، بای	۰,۰۲	0.04
W30	ععی توانایی مالی بر خیی ساکنین برای مشارکتی‌ها بازسازی‌ها به‌ساز کی	۰,۰۱	0.02
W31	بی‌دولتی نامجهن بوئی‌ها بناهای مسکونی قدیمی	۰,۰۲	0.03
W32	دستر بی نامناسبی خدمت شهر کی	۰,۰۲	0.03
W33	تراکی پایینی ساختن‌های مسکونی	۰,۰۱	0.02
W34	کاهی نسبتی سکونت خانوار‌های متعارف	۰,۰۲	0.03
W35	کمیون کار بی‌های گردشگری‌ها پذیرایی	۰,۰۱	0.02
W36	تضعیفی‌ها محلی‌ها قدیمی	۰,۰۱	0.02
W37	حکمی‌ها بوئی، غلی‌ها آسبی‌ها کوچه‌ها تراکی ساختن‌های بای	۰,۰۲	0.03
W38	مسئل بوئی کار بر می مسکونی کی تراکی‌ها نظمی استفاده‌ها زمین	۰,۰۱	0.02
W39	بلا تکلیفی فعالیت ساختن و بعضی‌ها بافتن قدیمی	۰,۰۲	0.03
W40	ضعیفی‌ها تبلی‌ها مرد	۰,۰۱	0.02
W41	کمیون نیروی انسانی متخصص	۰,۰۱	0.02
W42	ضعیفی‌ها طبعی‌ها ریز می بودجی گذار کی	۰,۰۲	0.03
W43	تضعیفی‌ها محلی‌ها قدیمی	۰,۰۱	0.02
W44	نوی ضوابطی مقرراتی خاصی محدودی مطالعاتی	۰,۰۲	0.03
	جمعیت‌های انض	۱	0.87

Reference: Research Results, 2024

جدول (۳): ماتریس EFE بررسی وضعیت فضائی-کالبدی بافت فرسوده مرکزی شهر گرگان

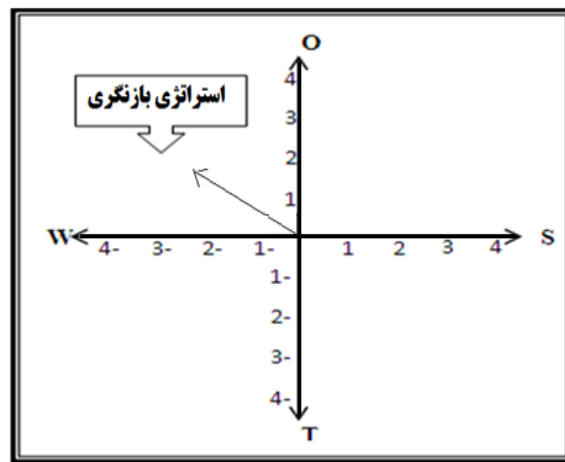
ردیف	عوامل مؤثر محیط خارجی (تهدیدات)	ضریب ثانویه	ضریب نهایی
T1	ریزدانگی بافت مسکونی	۰,۰۱	0.03
T2	محدودیت‌های اعمال شده از طرف میراث فرهنگی	۰,۰۲	0.05
T3	مهاجرت جمعیت فعال	۰,۰۱	0.03
T4	فقدان مبدل‌های تغییر وسایل نقلیه همگانی	۰,۰۱	0.03

0.05	۰,۰۲	ناکارایی شبکه حمل و نقل عمومی در مقیاس شهر	T5
0.03	۰,۰۱	عدم تعیین تکلیف تأسیسات زیربنایی در بافت قدیمی	T6
0.05	۰,۰۲	جذب اعتبارات توسط توسعه‌های جدید	T7
0.03	۰,۰۱	بی‌برنامگی در تعمیر و نگهداری توسعه تأسیسات	T8
0.05	۰,۰۲	ناهماهنگی در برنامه‌ریزی و اجرا	T9
0.03	۰,۰۱	فقدان برنامه‌های ملی و منطقه‌ای و شهری برای پیشبرد توسعه پایدار	T10
0.03	۰,۰۱	کمبود اعتبارات برای رفع آلودگی‌های شهری	T11
0.03	۰,۰۱	به اجرا درنیاوردن برنامه‌های جامع جهت آلودگی زیست‌محیطی	T12
0.08	۰,۰۳	فقدان برنامه‌های جامع برای تعیین نقشه‌های منطقه‌ای	T13
0.05	۰,۰۲	ضعف راهکارهای مشارکتی در زمینه توسعه و عمران	T14
0.03	۰,۰۱	فقدان نظام و ضوابط تشویقی برای بهسازی و بازسازی	T15
0.08	۰,۰۳	بقای نظام سنتی توزیع کالا در سطح شهر و اتکا به خرده‌فروشی‌ها	T16
0.03	۰,۰۱	شکل نگرفتن یک برنامه تجدید ساختار چندوجهی (کالبدی، اقتصادی، اجتماعی)	T17
0.05	۰,۰۲	تبدیل شدن فضاهای مخروبه بافت به محل تجمع مجرمین و بزه‌کاران	T18
0.05	۰,۰۲	عدم توجه به تأمین نیازهای خدماتی و زیربنایی ساکنان	T19
0.08	۰,۰۳	بالاترین ماندن طرح‌های بهسازی محدوده‌های مسکونی	T20
0.05	۰,۰۲	فقدان برنامه‌های عمرانی در جهت تأمین زیرساخت‌های بهتر در مرکز شهر	T21
0.03	۰,۰۱	تعریف نشدن فضای باز عمومی در محله‌ها	T22
0.08	۰,۰۳	فقدان ابزار هدایتگر یکپارچه	T23
0.03	۰,۰۱	یکپارچه نبودن مدیریت شهری	T24
0.08	۰,۰۳	کمبود و نقص قوانین و ضوابط مورد عمل	T25
0.05	۰,۰۲	به هنگام نبودن نظام اطلاعات شهری	T26
0.05	۰,۰۲	دخل و تصرف ناآگاهانه سازمانهای راه و شهرسازی و شهرداری و؛ و ساکنان در بافت	T27
امتیاز نهایی	ضریب ثانویه	عوامل مؤثر محیط خارجی (فرصت‌ها)	ردیف
0.03	۰,۰۱	امکان تشخیص بیشتر فعالیت‌های فرهنگی و گردشگری	O1
0.05	۰,۰۲	امکان احیای ارزش‌های تاریخی	O2
0.05	۰,۰۲	تقویت وسایل نقلیه همگانی سازگار با محیط‌زیست	O3
0.05	۰,۰۲	پیاده‌سازی محورهای تاریخی	O4
0.05	۰,۰۲	تشویق استفاده از دوچرخه	O5
0.08	۰,۰۳	تهیه برنامه جامع خدمات‌رسانی شهری	O6
0.05	۰,۰۲	نوسازی و به هنگام سازی شبکه‌های ارتباطی و زیرساختی	O7
0.05	۰,۰۲	تهیه یک نظام کارا تعمیر و نگهداری و گسترش شبکه	O8
0.03	۰,۰۱	دفع آلودگی‌های ناشی از وسایل نقلیه شخصی	O9
0.03	۰,۰۱	محدود کردن تردد وسایل نقلیه شخصی در محدوده محله	O10
0.03	۰,۰۱	ایجاد فضای سبز و پارک در زمین‌های بایر	O11
0.03	۰,۰۱	تقویت فعالیت گردشگری و تفریحی	O12
0.08	۰,۰۳	امکان تغییر تدریجی ترکیب فعالیت از ناسازگار و مزاحم به سازگار	O13
0.05	۰,۰۲	تجدید ساختار فعالیت بازار	O14
0.05	۰,۰۲	امکان جذب سرمایه‌های مشارکتی در اقدامات عمرانی	O15
0.03	۰,۰۱	امکان تأمین فرصت‌های اشتغال بیشتر (بخش گردشگری)	O16
	۰,۰۲	ارتقای هویت فرهنگی منطقه	O17
0.03	۰,۰۱	تقویت نهادهای مشارکتی	O18
0.03	۰,۰۱	سیاست‌های عمومی حمایت از بهسازی و بازسازی بافت قدیمی	O19
0.05	۰,۰۲	فرصت استفاده از ظرفیت‌های تراکم ساختمانی ناشی از بهسازی و بازسازی برای افزایش تراکم جمعیت ساکن	O20

0.08	۰,۰۳	امکان ایجاد اشتغال در بافت قدیمی	O21
0.08	۰,۰۳	تمایل اجتماعی به مشارکت در بهسازی	O22
0.03	۰,۰۱	حس تعلق ساکنان بافت فرسوده به محل سکونتشان	O23
0.03	۰,۰۱	امکان مناسب سازی محیط برای جذب جمعیت ساکن	O24
0.05	۰,۰۳	امکان افزایش تراکم از طریق تجمیع و مجموعه سازی در بافت های فرسوده	O25
0.03	۰,۰۱	شکل گیری شهرداری منطقه تاریخی	O26
0.05	۰,۰۲	تقویت همکاری و حضور مردم در مدیریت محله	O27
0.05	۰,۰۲	امکان کسب درآمد بیشتر از فعالیت ها	O28
0.03	۰,۰۱	امکان جذب سرمایه خصوصی با توجه به مالکیت خصوصی	O29
0.03	۰,۰۱	مکان ایجاد مقررات به دلیل قرار گرفتن در محدوده بافت تاریخی و فرسوده مرکزی	O30
2.58	۱	جمع امتیازات	

Reference: Research Results, 2024

صی نگاهیهی به جدولی شمولی (۴) و در اساسی نتایجی مصاحبهی استخری اطلاعاتی پرسشنامهی نمودی دستق آموطنی ماتریسی ارزیابی عوامطنی داخلین برطین ۸۷٪ اسقن این عطن بیانهی این اسقن کق ضعیف هلی پیشی رویی منطقوی توفطنی نقلی قوصت اینی غلجی کنطی (۲/۵ < ۸۷٪) همچین صی برر سینی ماتریسی ارزیابی عوامطنی خار جی و نمودی دستق آموطنی (۰/۴) نتیجی گرفتق صی شون کق فرصت هلی پیشی و عطن تهدید هلی منطقوی غلجی خواصل کون (۵/۲ > ۵۸٪) این نتایجی صی توفطنی هانتخا صی استراتژی هلی تشکیلی ماتریسی عوامطنی داخلین خار جی استفادق کون شکلی (۳) صی استفادقن ماتریسی عوامطنی داخلین خار جی و استفادقن نمادق ماتریسی هلی ارزیابی عوامطنی داخلین خار جی و رویی این موقعیتق استراتژیکی مشخصی صی گر هق چوین جمعی امتیازن نهایی عوامطنی داخلین رویی محس هلی هلی ۸۷٪ جمعی امتیازن دستق آموطنی عوامطنی خار جی و رویی محس کل هلی ۵۸٪ صی باشقن بنابر این طبقی اصولی مدیریتق استراتژیکی موقعیتق استراتژیکی منطقوی موون مطالعوی ناحیو سوو نمودن تعیینی صی گر هق کق متناسقی صی طاقی استراتژی هلی محافظق کارلق (WO) انتخا صی خواهقن شص

شکل (۳): ماتریس استراتژی ها و اولویت های اجرایی SWOT

Reference: Research Results, 2024

هق جدولی (۴) راهبر دهلی نهایی هق اساسی استراتژی دویدوین سواقن آورقو شقو اسقن کق نتیجی نهایی راهبر دهلی صی صورتق خلاصق نشلنی صی دهد.

جدول (۴): راهبردهای نهایی مداخله در بافت فرسوده شهر گرگان در قالب مدل SWOT

- فراهی کرهقن شرایط مناسبی برایی کاهقن آسینی هلی - اجتماعی صی استفادقن مشارکتق خون ا هلی - مقطوع سازینی استاندارد سازی مصالحی و کار قققق بنا هلی - فرسوهق - بهیون شرایطی امنیتی اجتماعی صی ایطن فضا هلی جمعی - پار کقق فضا قی باقن	استراتژیی انطباقی (AWO)	- حداکون سازقن زمینه هلی مشارکتق مردم هق - تصحیح گیری هلی مربوطق منطقوی ادقو این - استفادقن زمین هلی باقن ارطن قیمتی جهتی ایطن - فضا هلی قن تفریحی - اشتغال زایی صی املاک خصوصی توسط مالکقن - پیشقن بهسازی قن ز قق سازی باقص	استراتژیی تجاهی (SO)
---	-------------------------------	---	-------------------------

Reference: Research Results, 2024[illegible]

شیعو مداخلیو ایدہ لکھو جو عبارتی دیگھ شیعو پیہو ہن جن زخمو سازھیو بہسازھی بافتی فرسوہو مر کرھی نیاز منی ہممتی جمعی باز یگر لہن ایمنی حوٹو (امر ہن مدیر ہت شہر ہی) (دولت کی) کار شناسنہو سر طبع گذار لہو پیما نکار اری صی باشو کو ساختل جدیدی بلید ہن این موضوعی تشکیلی شون کھ خطی تو ایصل بیان زخمو سازھیو بہسازھی بدوہن نقصی بتولن باز آفرین شہری حوال رقی بز من همچین علاوہ صی جن زخمو سازھیو بہسازھی کالبدی بتواصل معانی دقیقہ و حق توانمند سازی اجتماعی محلہ حوال اچل گذاشتن تخصیص جامعہ ہن بافتی اچل نمایص

تشکیل مجموعہ ہا میں، رسمیت قانونی میں مناطق میں تقسیمات جغرافیائی میں مرتبہ چوں سطحی کا انہیں خود میں توفیق ہو یعنی موضوعی کمکی بسیاریں کفایت شہرہ میں مجموعہ ہو ایسے ہیں، یعنی شاملی شرائط میں باشند

- داشتنی قدر حق ادار میجو سیاسی
 - داشتنی تولی، مالی میجو فی، بالا
 - وجو قوانین میجو مقرر اضی دقیق میجو مختص بافتن فر سو هو مر کزی
 - تولی همو ملو نمو میجو هدا یی مالکین میجو اقلی بر ای حضو می این مسیر
 - داشتنی الحق طرا میجو بر ناص بر ای به ساز میجو باز ساز می محدودو فعالیت
 - شناختن جامع می شرا یی (کالبد می اجتماع می مالی می اقتصاد می وصل محدودو فعالیت
- می این اصی هدف می پژوهش حاضر تحلیل می عوا می داخل میو خار می میثر می وضعیتی فضائی می کالبدی بافتن فر سو هو مر کزی ش می گر گل می می با ش می می

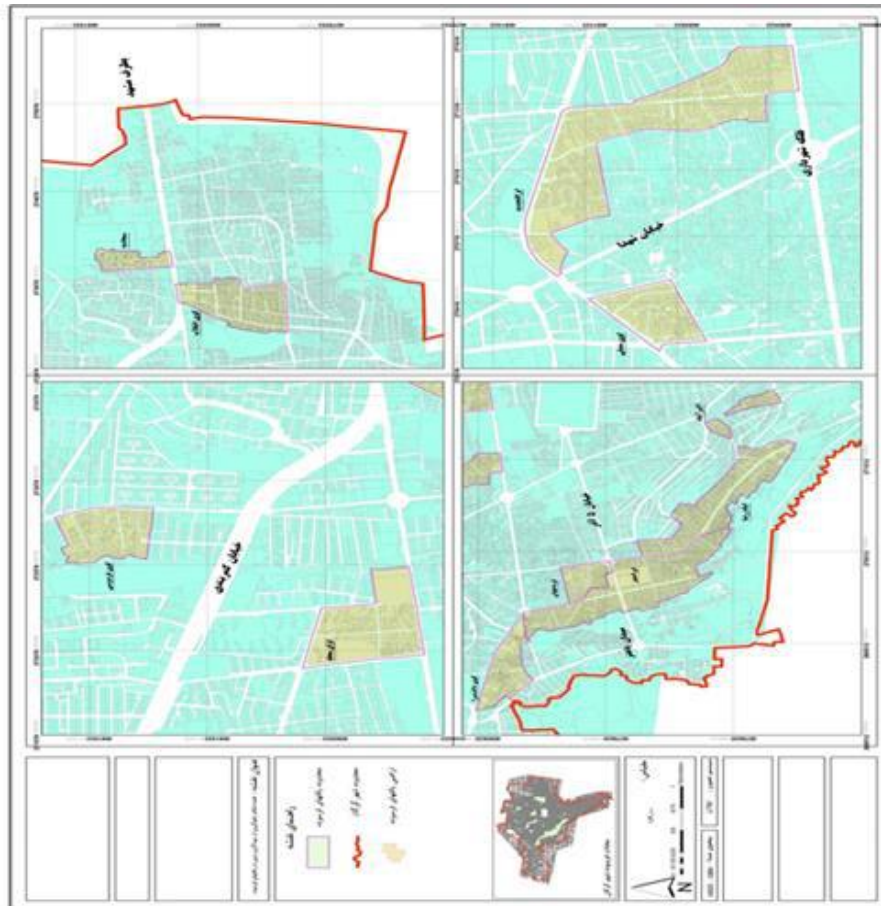
عریض سازی شبکه معابر داخل بافت فرسوده مرکزی

Reference: Research Results, 2024

📌 **جلوگیری از سوداگری زمین**

ہم فریضہ اصلاح یافتہ فرسودہ مرکزی جیو دلیٹی در گیس بوٹوں باوجود زمین ہلکی درون شہر کی کھل دچلر نو سائنس شامین قیمت اسحق امکن سو ٹھہر کی ہں

بخش زمین و چون دامن زمین را از زمین داخلی این بافت به لحاظ ارتباطی با زمین بومی و تقویم تقویم موالاتی بر این کتب شهر گر گنن و چون آورده است بنابر اینها توجه به نقش حیاتی این زمین به طبع عنوانی تمهیل فرصت باقی مانده بر این رفیع مشکلات شهر گر گنن را بصورتی روشن بافت صیغ گنن این بافتی کلان افغان این زمینها بر و رطوبت سوداگری جلوگیری شوی همل طوی کوی شکلی شملون (های مشاهدوی کنیصلی مدیریتی صحیحی مداخلی دولتی همکاری مردهی نهادهای محلی می توانی جن سوداگری زمینها این بافت جلوگیری کوی یعنی شرایطی لایهی برای بهسازی و جن وضع سازی فراهمی شعوی مالکی خون ملکهای زمین خون می مدیریتی کنیصلی و اگذاری ملکهای دلیلی رها این بافت فرسوده مشکلات مالی جلوگیری شعوی دست دلا این زمین کو طی شوی

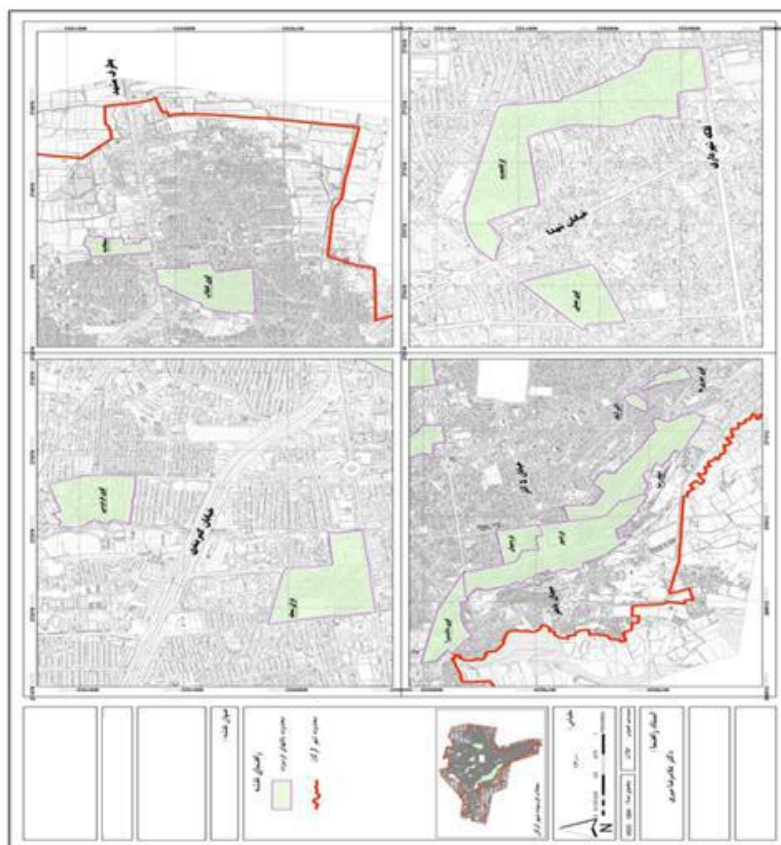

شکل (۵): جلوگیری از سوداگری زمین و حفظ آن توسط مالکین خود بافت

Reference: Research Results, 2024

توانمندسازی بخش عمرانی برای تأمین مسکن گروه های هدف

فراصلی اعلی باز سازی بافت فرسوده مرکزی می توانی به گونه ای طراحی کوی کلان مستقیماً این طریقاً شریطی که در فراصلی این بافت و چون می آید منجر می توانمند سازی دولت ها عملی سیاست های خون جهت تأمین مسکنی گونه های هدفی سلین نیاز مند این مسکنی شوی بر این مثلی در صورتی که فراصلی باز سازی منجر می آزاد سازی زمین های شهری شوی دولت می توانی این امکانی بوجوی آملی بر این تأمین مسکنی گونه های هدفی بلان بر این تراکوی طبقاتی (در صورتی امکانی به شریط افزایشی زیر سازی مناسبی زیر ساخت های استاندارد کوی اولویتی قوی دار نطی استفادی کند. این اص خون می توانی حل ز یاد می جن گستر شوی حاشیه نشینی در اطراف شهر گر گنن و بوی طبی آبی تخریبی جنگل های اطراف بر این ساختن سازی جلوگیری کنی

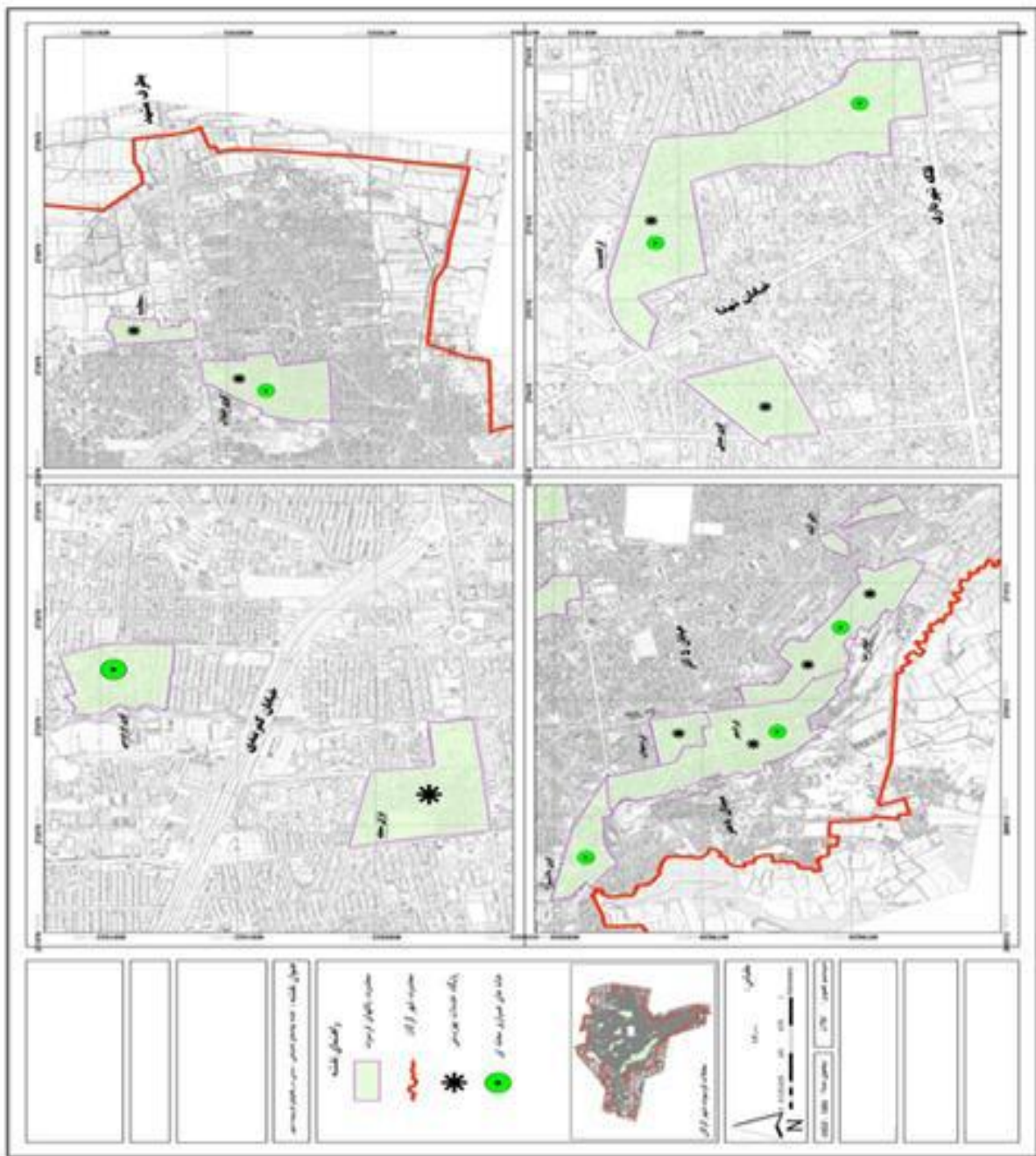

شکل (۶): پیشنهاد توانمندسازی بافت فرسوده برای تأمین مسکن

Reference: Research Results, 2024

ایجاد نهادهای رسمی در محلات بافت فرسوده مرکزی گرگان

صلی توجه به پیش‌بینی‌های انجام شده در شهر، ساکنین داخلی بافت‌های مسکونی، امور مربوط به بافت فرسوده را به‌طور جدی در نظر می‌گیرند و در صورت امکان، برای ایجاد نهادهای رسمی، به‌ویژه در مناطق مرکزی، اقدامات لازم را انجام می‌دهند. در این زمینه، به‌ویژه در مناطق مرکزی، اقدامات لازم را انجام می‌دهند. در این زمینه، به‌ویژه در مناطق مرکزی، اقدامات لازم را انجام می‌دهند. در این زمینه، به‌ویژه در مناطق مرکزی، اقدامات لازم را انجام می‌دهند.

شکل (۷): پیشنهاد دفاتر ایجاد شده در محلات بافت فرسوده مرکزی گرگان

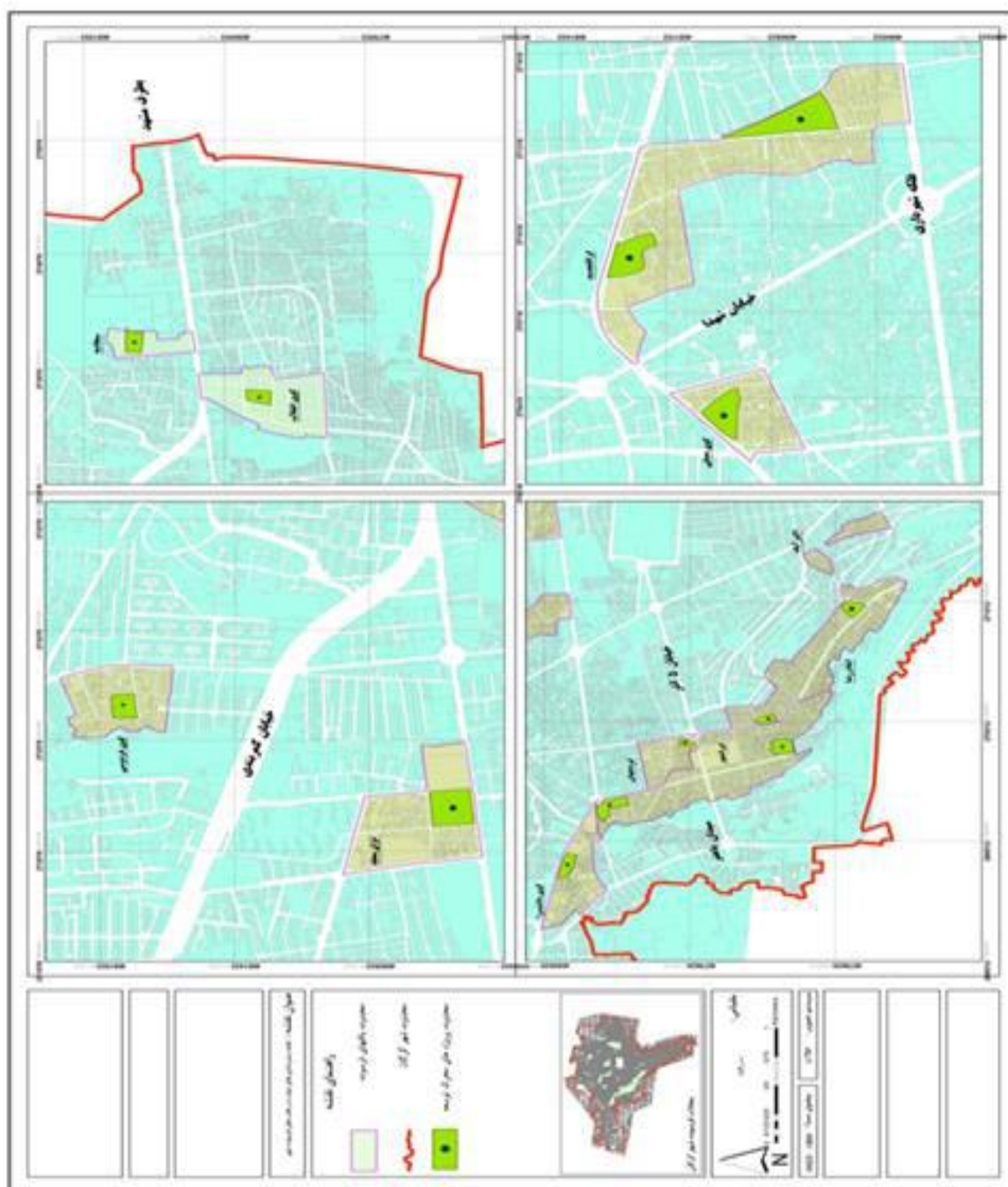
Reference: Research Results, 2024

صلی توجیهی شکل‌های شمولی (کل) ایچان یکی دفتر رسمی در محلات کل سرپرستی امور آتش تحت نظارت شخصی باقی کلان طرفین خودی تعیینی شعوبی می توفیق تأسیس بسزایی در امر بهسازی و جان زنده سازی داشت باقی و مسئولی این نطقه باقی دفتر بلیدی را بهی میبانی بخش عمومی - خصوص و موهی باقی این دفاتر بین بلیدی طرفین نهادها و دولتی مربوط (شهر داری و دفتر نوسازی و صل) و رسمیت شناختن شوق باقی این کل حسی شرکت و همیاری و اعتدال بین در موهی باقی فرسوده مرکزی تقویت شعوبی این حسی اعتدال می توفیق بهی ملاحظه دیگری فرسوده و بلیدی زمینه سلطان اقدامات بعدی در میضی بهسازی و جان زنده سازی باقی می شعوبی باقی می توفیق فرسوده و بلیدی را بهی باقی

بستر سازی توسط دولت

صلی توجیهی نظر خواهی جان شهر و نطقه و پر سشتمه ها و اخذ شه و جان شهر و نطقه در زمینه اقدامات انجام شعوبی توسعه جان شهر داری در تمامی محلات باقی فرسوده مرکزی گرگان بخش ها و عمومی و خصوصی بلیدی را بهی فضاها و جیبی ایجاد شعوبی کار بهی ها و خدماتی مناسب و مطلوبی احداثی کنصلی ز یصل

بیشترین رنجی که مرزهای این بافت می‌باشد خطی‌های مخروطی داخلی بافت است که قدمت تاریخی هم نداشته‌اند و خالی‌ان سکنی بخش‌های عمومی و خصوصی می‌تواند این خطی‌ها را از مالکین آن‌ها (در صورت وجود) خریداری کرده‌ی دیگر ساکنین بافتی کاربوی‌های خدماتی و رفاهی و ایستگاه‌های بندیه‌ی مطلق‌اکن ساکنین تملی‌بالایی برای ایستگاه فضاها می‌سازد داخلی بافت به منظر گذراننده‌ی اوقات فراغت دلی‌تخص معقولی بوفتی که می‌این کل‌همی مطلوبی‌ها را امی، بهتری‌ها می‌می‌ل‌زندگی خون می‌تواند داشته‌ی باشد و این مهاجرین آن‌ها می‌خواهند بافتی‌ها را توجی‌می‌همین‌های بالایی مسکنی‌می‌تواند جلوگیری‌کند به طری‌طی مطلق‌اکن برای کاربری‌ها خدماتی‌ماضی‌پارکینگ می‌تواند مشکلی‌طی‌پارکی خودروهای ساکنین داخلی بافتی‌ها را فطری‌ها گفتری‌ها بافتی‌ها را طرفی‌ها می‌پیشن‌های که شکلی‌شملی‌ها (هم‌نشی‌ها) دلی‌ها است می‌تواند نطی‌معیری‌ها افزایش دهی‌ها مطلوبی‌ها زندگی‌ها را داخلی بافتی‌ها را افزایش دهی‌ها

شکل (۸): پیشنهاد بسترسازی مناسب توسط دولت

Reference: Research Results, 2024

منابع

1. Abouzari, P & Ziyari, Y. (2019), Explaining the effects of policies for the Improvement and Renovation of worn-out urban structures (Case study: District 12 of Tehran Municipality), Journal of New Attitudes in Human Geography, 11 (4), 491-510. [In Persian] <https://civilica.com/doc/1165231/>
2. Chao, J. C., & Hsu, K. W. (2018). The Impact of Taiwan's Urban-renewal Policies, Laws and Decrees on Urban Redevelopment and Urban Disaster Prevention. In IOP Conference Series: Earth and Environmental Science (Vol. 164, No. 1, p. 012034). IOP Publishing <http://ir.lib.cyut.edu.tw:8080/bitstream/310901800/33935/2> .
3. Cole, I & Etherington, D, (2005). Neighbourhood Renewal Policy and Spatial Differentiation in Housing Markets: Recent Trends in England and Denmark, European Journal of Housing Policy, 5 (1), 77-85. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/14616710500055703>
4. Garcia, X., Benages, M., Pavon Gamero, D & Ribas Palom, A. (2017), Public participation GIS for assessing landscape values and improvement preferences in urban stream corridors, Applied Geography, Volume 87, October 2017, pp 184-196. <https://www.researchgate.net/publication/319207487>
5. Geuzey, O. (2009). Urban regeneration and increased competitive power: Ankara in an era of globalization. Data set: Elsevier, (26), 27-37. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2008.11.006>
6. Habibi, K., Poorahmad, A & Meshkini, A, (2007). Improvement and renovation of ancient urban textures, first edition, Kurdistan University Press. [In Persian] <https://www.gisoom.com/book/1686843/>
7. Hanachi, P., Khademzadeh, M.H., Shayan, H.R., Kamelnia, H & Mahdavinejad. J. (2007), a Comparative Study of Urban Restoration Experiences in Iran and the World (with a Special Look at the Historical Context of Yazd), Tehran, Sobhan Noor Press. [In Persian] <https://civilica.com/p/178441/>
8. Hanachi, S. (1999), the need to revitalize the Ancient textures of Iranian cities, a collection of articles on the improvement and renovation of worn and dysfunctional tissues in Tehran. [In Persian] <https://civilica.com/p/178441/>
9. Jahanshahi, MH. (2003), Problematic and worn-out urban textures, Shahrar Press, Tehran Engineering Technical Organization. [In Persian]
10. Kearns, A. (2004). Social Capital, Regeneration and Urban Policy, Centre for Neighbourhood Research Paper 25. <https://doi.org/10.1332/policypress/9781861343802.003.0002>
11. Krishnamurthy, S. (2016), Rituals and the participation of urban form: Informal and formal image making processes, City, Culture and Society, Volume 7, Issue 3, September 2016, pp 129-138. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1877916616300297>
12. La Rosa, D., Privitera, R., Barbarossa, L., & La Greca, P. (2017). Assessing spatial benefits of urban regeneration programs in a highly vulnerable urban context: A case study in Catania, Italy .Landscape and Urban Planning, 157, 180-192. <https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2016.05.031>
13. Meteorological Organization of Iran, (2019).
14. Moridsadat, P, Mohammadian, S, (2018), Causes of Participation in Improvement and renewal of Urban Worn Texture (Case Study: Kheirabad Neighborhood in Birjand City), Journal of Environmental Based territorial planning, 11 (42), 139-164. [In Persian] <https://civilica.com/search/paper/n>
15. Mousavi, S.H., Bakhshandeh Nosrat, A & Eliaszadeh, S.N, (2018), A collaborative approach analysis in organizing the worn out texture of the 12th district of Tehran, 17 (51), 297-308. [In Persian]
16. Nowruzi, M, (2008). Municipalities Monthly, No. 91, Municipalities Organization of the country. [In Persian]
17. Ohmer, M. (2007). Citizen participation in contrasting neighborhoods in poor communities and relationship to neighborhood and organizational collective efficacy, journal of sociology and social welfare, 33 (1), PP 179. <https://scholarworks.wmich.edu/jssw/vol33/iss1/10/>
18. Population and Housing Statistics Organization, (2016), Census Results 2016.
19. Salimi Yekta, P., Daryabari, S.J & Seyed Alipour, S.Kh. (2019), Study of improvement and renovation of worn-out tissues in District 12 of Tehran with emphasis on regeneration approach, Journal of New Attitudes in Human Geography, 11 (2), 150-161. [In Persian]

<https://elmnet.ir/doc/2632412-22441>

20. Shabestar, M., Fallah Heydari, F & Moradi, Z. (2018), Participatory and Participatory Requirements in the Process of Organizing Urban old texture in the Local Community. Case Study: Qom City, Geographical Journal of territory (Sarzamin), 15 (59), 115-136. [In Persian] <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/1485955/>
21. Statistical Yearbook of Golestan Governorate, (2019). Golestan Governorate.
22. Steinberg, F. (2012). Revitalization of historic inner-city areas in Asia: The Potential for Urban Renewal in Ha Noi, Jakarta, and Manila. Asian Development Bank, pp 208-220 . <https://openarchive.icomos.org/id/eprint/1297/1/>
23. Tahani A., Dahmardeh Pahlavan M., Rezai Rahimi M & Tahani, H. (2019), Strategic urban development planning with emphasis on popular participation (Case study: Shahrreza worn texture), 2 (17), 53-62. [In Persian] <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/1485955/>
24. Tehran City Renovation Organization (2005), Tehran Municipality. [In Persian]
Yousefzadeh, Z., Nouri Kermani, A., Hatami Nejad, H & Hosseinzadeh, M. (2020), Assessing the Relationship and Impact of Sustainable re-creation Dimensions on Citizens' Quality of Life Approach (Case Study: Tehran, District 15), Journal of New Attitudes in Human Geography, 12 (3), 299-316. [In Persian] https://www.jgeoqeshm.ir/article_133982.html

Research Paper

Explaining and evaluating the impact of cultural policies on reducing social harms

Elham Sattary* : PhD in Political Science, South Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

Arsalan Ghorbani Sheikh Neshin: Professor, Department of International Relations, Kharazmi University, Tehran, Iran.

Reza Simbar: Professor, Department of Political Science and International Relations, Guilan University, Rasht, Iran.

Received: 2024/07/26 PP 73-92 Accepted: 2024/09/16

Abstract

Decision-making in various fields is a political choice made by government officials, taking into account a set of factors. The scientific study of the current policies of government officials and the prediction of the consequences of these policies fall within the responsibilities of policy sciences and serve to promote the growth and political health of our society. Therefore, removing the dust of ambiguity by politicians to solve social problems and crises is a reaction to the increasing demands of society and its public political institutions. The focus on the role of the Ministry of Culture and Islamic Guidance in achieving cultural and social goals and its connection to the reduction of social harms is the main issue of this research. To clarify and evaluate the impact of cultural policymaking, looking at four social harms that will guide the research process, a quantitative research method was used to select a sample of 400 employees from the Ministry of Culture and Islamic Guidance who have taken action in the twelfth government to improve cultural policymaking and reduce social harms. This research is descriptive correlational based on data collection methods and exploratory in terms of data certainty. The data collection tool is a questionnaire, and random stratified sampling was used. For five hypotheses, regression and Pearson tests were employed. The results of this study indicate that the centralized management system of social harm has led to the neglect of the roles, actions, resources, and interventions of other stakeholders in the field of social harm, such as associations, media, international organizations, elites, affected families, etc. Therefore, by strengthening non-governmental organizations and cultural drivers and utilizing successful experiences from other countries, it is possible to help control and reduce social harms.

Keywords: Cultural Policy Making, Cyber Space Harm, Harm to the Religion, Suburb Settlement, Addiction

Citation: Sattary, E., Ghorbani Sheikh Neshin, A., & Simbar, R. (2024). **Explaining and evaluating the impact of cultural policies on reducing social harms.** *Journal of Society and Politics*, Vol 2, No 6, Shiraz, PP 73-92.

* . **Corresponding author:** Elham Sattary, **Email:** mashrehgh.institute@yahoo.com, **Tel:** +989122251794

Extended Abstract

Introduction

Decision-making in various fields is a political choice made by government officials, considering a set of factors. The scientific study of the current policies of government officials and the prediction of the consequences of these policies fall within the responsibilities of policy sciences and contribute to the growth and political health of our society. Therefore, removing the dust of ambiguity by politicians to solve social problems and crises is a reaction to the increasing demands of society and its public political institutions. The focus on the role of the Ministry of Culture and Islamic Guidance in achieving cultural and social goals and its connection to the reduction of social harms is the main issue of this research.

Methodology

To clarify and evaluate the impact of cultural policymaking, looking at four social harms that will guide the research process, a quantitative research method was used to select a sample of 400 employees from the Ministry of Culture and Islamic Guidance who have taken action in the twelfth government to improve cultural policymaking and reduce social harms. This research is descriptive correlational based on data collection methods and exploratory in terms of data certainty. The data collection tool is a questionnaire, and random stratified sampling was used. For five hypotheses, regression and Pearson tests were employed.

Results and discussion

The results of this study indicate that the centralized management system of social harm has led to the neglect of the roles, actions, resources, and interventions of other stakeholders in the field of social harm, such as associations, media, international organizations, elites, affected families, etc.

Conclusion

Based on the results of this research, suggestions and solutions based on cultural policymaking models in the field of social

harms are presented to the practitioners in this area:

It is suggested that using successful experiences from other countries regarding cultural policymaking in reducing social harms, the structure of the Ministry of Culture and Islamic Guidance be changed to align with ongoing activities. Additionally, successful methods from other countries can be utilized to help control and reduce social harms while preserving the foundations of the Islamic Republic of Iran.

Increasing cooperation between the executive body and academic specialists in reducing social harms, training the necessary specialized workforce, supporting the establishment of active non-governmental organizations, utilizing the spiritual atmosphere of mosques to create vitality and hope for the future, calmness, and reducing anxiety are other solutions based on cultural policymaking models in this area.

It is recommended that cultural policymaking regarding reducing social harms be promoted in mass media, highlighting the benefits of cultural policymaking. If there are services in the area of reducing social harms that do not meet individuals' needs, a re-engineering based on individuals' needs should be carried out for these services.

Continuation of programs to enhance social health centered around libraries; transforming public libraries into drivers for addressing social issues and harms while enhancing social literacy by providing comprehensive educational courses and equipping libraries with educational resources including books, posters, brochures, publications, digital magazines, educational toys, and physical and digital games related to addressing social and ethical issues.

It is suggested that tools and infrastructures for cultural policymaking in reducing social harms be continuously updated. In this regard, new tools and technologies for cultural policymaking in reducing social harms such as virtual reality and augmented reality can be utilized.

References

- 1- Abroosh, R. (2022). Cultural drivers of mosques in managing social harms. *Islam and Social Studies*, 8(4), 56-88. [In Persian]
- 2- Ahmadi, A., Amirmazaheri, A. M., & Safarina, A. (2022). Reconstructing the semantics of poverty culture among female heads of households. *Rahpooyeh of Communications and Culture*, 2(3). [In Persian]
- 3- Ahmadishadmehri, M. T., Ghaed, I., & Moradi, M. (2019). Factors affecting income distribution inequality in Iran with an emphasis on the role of migration and urbanization. *Population Studies*, 5. [In Persian]
- 4- Aram, N., & Azizi, A. (2022). Prioritizing the fight against the two social harms of "divorce" and "celibacy" based on the teachings of the Quran and Hadith. *Women's Studies and Family*, 10(2), 157-186. [In Persian]
- 5- Evaluation and comparison of provisions related to social harms in the Fourth, Fifth, and Sixth Development Plans (2021-Serial No. 17776). Social Studies Office, Research Center of the Islamic Consultative Assembly. [In Persian]
- 6- Ostovar, I. (2021). The role of intellectual elites in cultural policymaking during the Pahlavi era. *Intercultural Studies Quarterly*, 16(46), 39-48. [In Persian]
- 7- Asadi, M. S., & Nasrollahi, M. S. (2019). Formulating issues of the relationship between government and culture in policymaking. *Journal of Religion and Cultural Policy*, 6(1), 85-112. [In Persian]
- 8- Ashtaryan, K. (1997). Policy sciences and their achievements for Iran. *Journal of the Faculty of Law and Political Science*, 159-170. [In Persian]
- 9- Aghdaghi, M. (2019). The potentials and implications of Islamic teachings in combating the social issue of addiction. *Islamic Studies of Social Issues*, 4(2), 49-60. [In Persian]
- 10- Airemia Avajig, E. (2022). Social pathology and citizen participation: The necessity of organizing the crisis in informal neighborhoods (Case study: Urmia). *Geography and Human Relations*, 4(4), 436-456. [In Persian]
- 11- Government Policy and Program of the Twelfth Administration, Social Sector. (2017). Retrieved from <http://media.president.ir/uploads/ads/150287287862085600.pdf>. [In Persian]
- 12- Pourkiani, M., & Soozanchi, M. (2020). The concept of "culture" in the discourses of cultural policy-making. *Journal of Religion and Cultural Policy*, 7(1), 75-100. [In Persian]
- 13- Pourkiani, M., Soozanchi, M., & Haji Pour Karimi, M. S. (2023). Analyzing the concept of "human" in cultural policy approaches. *Civilization Studies*, 1(4), 33-56. [In Persian]
- 14- Meeting of the Leader of the Revolution with Heads of Branches to Address Social Harms. (2016). Retrieved from <https://kayhan.ir/fa/news/>. [In Persian]
- 15- Jahanijnagherd, M. (2020). Domestic violence against women in Iran. *Law Yar*, 16(4), 897-910. [In Persian]
- 16- Hakimnia, H., Mirnajaf, S., & Salmandzadeh, S. (2021). The impact of social harms on livability in urban spaces (case study: Shahin Dej). *Urban Planning Geography Research*, 9(1), 29-50. [In Persian]
- 17- Hedariyani, A. (2021). Identification and prioritization of social harms by presenting a conceptual model for prevention. *Cultural Psychology*, 5(1), 218-240. [In Persian]
- 18- Rahmati Zanzan Talab, F., Salehi Amiri, A., Rezaei, A., & Zamani Moghadam, K. (2022). Designing a process model for cultural policy-making in cultural organizations of Iran. *Cultural Management*, 16(57), 117-144. [In Persian]
- 19- Rahimi, A., Razapour-Sardareh, R., Rezvipoor, N., & Dilmi-Nejad, S. (2020). The concept and characteristics of culture from a comprehensive perspective. *Journal of Law Studies*, 38(5), 261-270. [In Persian]
- 20- Rezaei, A., & Vakili, M. (2020). The role of economic poverty in social and political participation and social harms (Case study: Underserved neighborhoods of Javanflood city). *Social Work Research Journal*, 24(7), 37-66. [In Persian]
- 21- Rezaeinasab, M. (2023). Exploring the causes and consequences of child abuse from the perspective of counselors and social workers in Ilam city. *Family Research*, 18(4), 715-737. [In Persian]
- 22- Rahbari, M. (2020). News trends in

social media in 2019 (1st ed., pp. 3-2). Research Institute for Culture, Art, and Communication, Cultural Monitoring Working Group. [In Persian]

23- Soltani, H. (2023). The role of the culture of martyrdom and self-sacrifice in implementing the engineering of resistant economy culture from the viewpoint of the Supreme Leader. *Journal of Society and Politics*, 2(1), 67-82. [In Persian]

24- Zafari, M. (2022). Pathology Analysis of Social Issues in Iran and its Solutions. *Environmental Science and Geography*, 4 (2), 56-77. [In Persian]

25- Ashayeri, T., & Jahaanparvar, M. (2022). A sociological study of street begging culture as a social issue. *Cultural Strategic Studies*, 2(2). [In Persian]

26- Ghiasi, M., Hosseini Goli, S. E., Khosravi, M. A., Naderpour, B. (2023). Pathology of Evaluating Iran's Cultural Policies in Connection with Banning the Use of Satellite Networks. *Government Research of the Islamic Revolution*, 8 (4), 55-80. [In Persian]

27- Kasbi, N., Abdavi, F., Badri Azin, Y. (2022). The Effect of Virtual Social Networks on the Social Injuries of Sports Users in the Era of Covid-19. *Sociology of Lifestyle*, 8 (19), 71-88. [In Persian]

28- Lotfi, Behnam. Razeghi, Reza. (2021). "Analysis of highlighting social issues in non-governmental organizations (NGO) active in the field of social harms in Tehran province". *Social Welfare Quarterly*, 19(74), 368-325. [In Persian]

29- Motevallitan, Hamid; Dokushkani, Farimah; Yahyazadeh Jolodar, Suleiman. (2020). Comparing the level of youth dissatisfaction in relationship with their parents and the role of this dissatisfaction in predicting their tendency to social deviations (running away from home, sexual deviation and addiction). *Strategic Researches of Iran's Social Issues*, 9(3), 129-160. [In Persian]

30- Mohammadian Mansour, Sahebeh; Golkhandan, Abulqasem. (2022). Investigating the relationship between social capital and mental health in the provinces of Iran. *Journal of Management Strategies in Health System*, 7(2), 140-151. [In Persian]

31- Mukhtari Maryam, Reza; Nooryan Najafabadi, Mohammad. (2021). Sociological explanation of men's violence against wives. [In Persian]

32- Moradi, M. R., Salimi Bajestani, F., & Askari, M. (2022). Extracting a psychological model of suicidal thoughts formation as a social harm among students: A grounded theory study. *Social Psychology Research*, 11(44), 23-46. [In Persian]

33- Mazidi, R., & Zakeri, A. (2022). Social pathology of education in the southeastern border regions of Iran. *Quarterly Journal of Research in Islamic Education Issues*, 30(55), 161-192. [In Persian]

34- Mousavi, S. S., & Moazami, R. (2021). Examining the effectiveness of the lifestyle of homeless women on their victimization. *Research in Criminal Law and Criminology*, 9(17), 51-74. [In Persian]

35- Mahdavi, S. M., Yazdani Zazrani, M. R., & Golshani, A. (2021). Pathology of cultural development policy in the Fifth Development Plan of the Islamic Republic of Iran. *Iranian Political Sociology Monthly*, 2(4), 2653-2664. [In Persian]

36- Nazari, Mehdi; Kehrazei, Akbar; Thanagoy, Moharrer, Ali. (2021). The relationship between family functioning, social support and socioeconomic status with Violence leading to murder . *Razi Journal of Medical Sciences*, 28(7), 100-109. [In Persian]

37- Addison, M. (2023). Framing stigma as an avoidable social harm that widens inequality. *The Sociological Review*, 71(2), 296-314.

38- Ahmadi, S., Amir Mazaheri, A. M., Safarinia, A. (2022). Semantic Reconstruction of the Culture of Poverty of Female Heads of the Family. *Communication and Culture Strategy*, 2 (3) (in Persian) (10.22034/RCC.2022.563633.1036).

39- Akbari Dehbaghi, S., Arman, S. A., & Ahangari, M. (2020). The Impact of Domestic and Foreign Monetary Policy on Iran's economy: Global Modeling. *Journal of Money and Economy*, 15(2), 151-180.

40- Broms, L., Bentzen, M., Radmann, A., & Hedenborg, S. (2021). Stable Cultures in Cyberspace: a study about equestrians' use of social media as knowledge platforms. In *Scandinavian Sport Studies Forum* (Vol. 12). Malmö universitet.

41- Cordero Verdugo, R. R., Silva Esquinas, A., & Pérez Suárez, J. R. (2022). The Invisible Suffering of Young People during the COVID-19 Pandemic in Spain and the Collateral

- Impact of Social Harm. *Social Sciences*, 11(8), 335.
- 42- Eivazi, M. R. (2022). Developing a Model for Predicting the Social Harms (with an Emphasis on Islamic Futurology). *Socio-Cultural Strategy*, 10(4), 859-892.
- 43- Eser, B., & Karaosmanoğlu, D. (2023). Gastrodiplomacy in Turkey: 'saving the world' or neoliberal conservative cultural policies at work. *International Journal of Cultural Policy*, 1-15.
- 44- Hylland, O. M., Burri, M., Lindblad Gidlund, K., Handke, C., Rodríguez Morató, A., Oakley, K.,... & Uzelac, A. (2022). Pandemic cultural policy. A comparative perspective on Covid-19 measures and their effect on cultural policies in Europe. *International Journal of Cultural Policy*, 1-20.
- 45- Marsiglia, F. F., Kulis, S. S., & Lechuga-Peña, S. (2021). Diversity, oppression, and change: Culturally grounded social work. Oxford University Press, USA.
- 46- McPhillips, K., Salter, M., Roberts-Pedersen, E., & Kezelman, C. (2020). Understanding trauma as a system of psycho-social harm: Contributions from the Australian royal commission into child sex abuse. *Child Abuse & Neglect*, 99, 104232.
- 47- Nasiri Firooz, A., Aghili, M. (2022). A Systematic Review of Cultural Policy Evaluation Indicators of Higher Education Institutions. *Cultural Management*, 16 (57), 37-53 (in Persian) (10.30495/JCM.2022.70599.1633).
- 48- Park, A., Kim, M., & Kim, E. S. (2023). SEM analysis of agreement with regulating online hate speech: influences of victimization, social harm assessment, and regulatory effectiveness assessment. *Frontiers in Psychology*, 14, 1276568.
- 49- Pourkiani, M., Soozanchi, M. (2020). The Concept of "Culture" in Cultural Policy Discourses. *A Biannual Scientific Research Journal of Religion and Cultural Politics*, 7 (1), 75-100. [In Persian]
- 50- Pourkiani, M., Soozanchi, M., Hajipour Karimi M. S. (2023). Analyzing the Concept of "Man" in Cultural Policy Approaches. *Civilization Study*, 1 (4), 33-56. [In Persian]
- 51- Rahmati Zanzan Talab, F., Salehi Amiri, A., Rezaie, A., Zamani Moghadam, K. (2022). Designing a Cultural Policy Process Model in Iranian Cultural Organizations. *Cultural Management*, 16 (57), 117-144 (in Persian) (10.30495/JCM.2022.21112).
- 52- Shajari, N., Sedaghati, S. (2020). The Concept of "Sublime Culture" in Mulla Sadra's Thought and its Connection with the Formation of the Ideal City. *Hikmat Sadraei Biannual Scientific-Research Journal*, 9 (1), 75-90 (in Persian) (10.30473/pms.2019.41036.1612).
- Abroosh, R. (2022). Cultural drivers of mosques in managing social harms. *Islam and Social Studies*, 8(4), 56-88. [In Persian]

مقاله پژوهشی

تبیین و ارزیابی تأثیر سیاست‌گذاری فرهنگی بر کاهش آسیب‌های اجتماعی

الهام ستاری^۱: دکتری علوم سیاسی، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

ارسلان قربانی شیخ نشین: استاد، گروه روابط بین الملل، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران.

رضا سیمبر: استاد، گروه علوم سیاسی و روابط بین الملل، دانشگاه گیلان، رشت، ایران.

دریافت: ۱۴۰۳/۰۵/۰۵ | صص ۷۳-۹۲ | پذیرش: ۱۴۰۳/۰۶/۲۶

چکیده

تصمیم‌گیری در حوزه‌های مختلف یک انتخاب سیاسی است که به وسیله دولت مردان و با توجه به مجموعه‌ای از عوامل صورت می‌گیرد. مطالعه علمی سیاست‌های جاری دولت مردان و پیش‌بینی تبعات سیاست‌ها در زمره وظایف علوم سیاست‌گذاری و خدمتی به رشد و سلامت سیاسی جامعه ما خواهد داشت. از این رو زدودن غبار ابهام از سوی سیاست دانان برای حل مشکلات و بحران‌های اجتماعی عکس‌العملی به تقاضاهای روزافزون جامعه و نهادهای سیاسی عمومی آن است. توجه به نقش وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در راستای تحقق اهداف فرهنگی و اجتماعی و ارتباط آن با کاهش آسیب‌های اجتماعی، مهمترین مسئله این تحقیق است. برای تبیین و ارزیابی تأثیر سیاست‌گذاری فرهنگی با نگاه به چهار آسیب اجتماعی که هدایت‌کننده فرآیند تحقیق خواهد بود، با استفاده از روش تحقیق کمی ۴۰۰ نفر از کارمندان وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی که در دولت دوازدهم برای بهبود سیاست‌گذاری فرهنگی و کاهش آسیب‌های اجتماعی در طرح‌ها و برنامه‌ها اقدام کرده‌اند، به عنوان جامعه آماری انتخاب شدند. این تحقیق بر اساس نحوه گردآوری داده‌ها، توصیفی همبستگی و به لحاظ وضعیت قطعیت داده‌ها از نوع اکتشافی می‌باشد. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه و روش نمونه‌گیری طبقه‌بندی تصادفی است. برای پنج فرضیه، از آزمون‌های رگرسیون و پیرسون استفاده شده است. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد، نظام متمرکز مدیریت حوزه آسیب‌های اجتماعی موجب شده است که نقش، کنشگری، امکانات و دخالت سایر گروه‌های ذی‌مدخل در حوزه آسیب‌های اجتماعی مانند انجمن‌ها، رسانه‌ها، سازمان‌های بین‌المللی، نخبگان، خانواده‌های آسیب‌دیده و غیره مورد غفلت قرار گیرد. لذا با تقویت گروه‌های مردم‌نهاد و پیشران‌های فرهنگی و استفاده از تجربیات موفق دیگر کشورها می‌توان به کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی کمک کرد.

واژه‌های کلیدی: سیاست‌گذاری فرهنگی، آسیب فضای مجازی، آسیب به دین، حاشیه نشینی، اعتیاد.

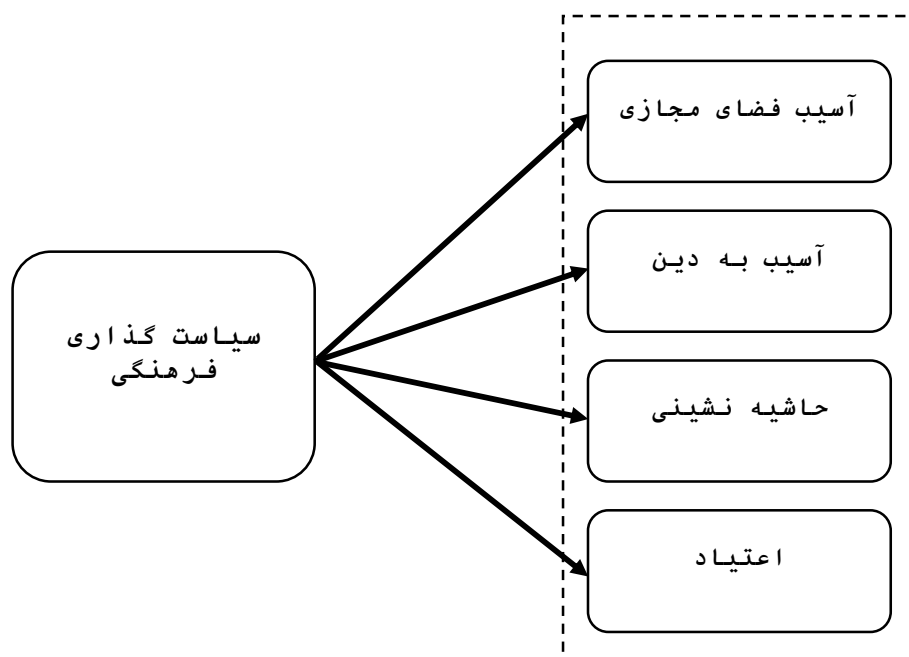
استناد: ستاری، الهام؛ قربانی شیخ نشین، ارسلان؛ سیمبر، رضا. (۱۴۰۳). تبیین و ارزیابی تأثیر سیاست‌گذاری فرهنگی بر کاهش آسیب‌های اجتماعی. فصلنامه جامعه و سیاست، سال ۱، شماره ۳، شیراز، صص ۱-۱۶.

^۱. نویسنده مسئول: دکتر الهام ستاری، پست الکترونیکی: mashregh.institute@yahoo.com، تلفن: ۰۹۱۲۲۲۵۱۷۹۴

مقدمه

تصمیم گیری در حوزه های مختلف یک انتخاب سیاسی است که به وسیله دولت مردان و با توجه به مجموعه ای از عوامل صورت می گیرد. مطالعه علمی سیاست های جاری دولت مردان و پیش بینی تبعات سیاست ها در زمره وظایف علوم سیاستگذاری و خدمتی به رشد و سلامت سیاسی جامعه ما خواهد داشت. از این رو زدودن غبار ابهام از سوی سیاست دانان برای حل مشکلات و بحران های اجتماعی عکس العملی به تقاضاهای روزافزون جامعه و نهادهای سیاسی عمومی آن است (اشتریان، ۱۳۷۶: ۱۶۹). یکی از موضوعاتی که در حوزه سیاستگذاری عمومی کمتر به آن پرداخته شده، بررسی آسیب های اجتماعی در یک دوره تاریخی است. فهم آن آسیب ها در آن دوره، ما را به این رهنمون می کند که کمیت و کیفیت آن آسیب ها چه بوده است؟ و چه سیاستگذاری در مقابل کاهش و کنترل آن صورت گرفته است (اسدی و همکاران، ۱۳۹۸). برون داد یک سیاست، همان عملکردی که سیاست گذاران از اجرای آن انتظار دارند و نتیجه نهایی از اجرای سیاست که برای جامعه هدف، حاصل می شود و آثار کوتاه مدت اجرای سیاست و آثار بلند مدت اجرای خط مشی مشخص می شود. پاسخ به این پرسش ها می تواند تحلیل جامعی از اثرات سیاستگذاری های گذشته برای آینده، ارائه دهد و به نظر می رسد به تغییر برخی سیاستگذاری ها کمک کند. جامعه یک اجتماع انسانی نسبتاً بزرگ سازمان یافته ای است که دارای فرهنگ و فعالیت های مشترک و به نسبت قاعده و قانونمندی، دارد. اعضای جامعه به هم دیگر وابستگی های نهادی و فرهنگی دارند که با سایر گروه های جوامع دیگر تاحدی متفاوت هستند (عیوضی، ۲۰۲۲). مسئولان می بایست فرهنگ را در جامعه ایجاد و نهادینه سازند چرا که رفتارهای اقتصادی آنان را به شکل خاصی تحت تأثیر مستقیم خود قرار می دهد (سلطانی، ۱۴۰۲). لذا با بهره گیری و تکمیل مدل ارائه شده توسط پارک و همکاران (۲۰۲۳) مدل پیشنهادی این تحقیق با نگاه به چهار آسیب اجتماعی که هدایت کننده فرآیند تحقیق خواهد بود به شرح زیر است:

آسیب های اجتماعی

شکل ۱. مدل تأثیر سیاست‌گذاری فرهنگی بر کاهش آسیب‌های اجتماعی (پارک و همکاران، ۲۰۲۳)

فرضیه‌ها. با توجه به چارچوب نظری و شکل ۱، این تحقیق پنج فرضیه به شرح زیر دارد:

فرضیه ۱: سیاست‌گذاری فرهنگی بر کاهش آسیب فضای مجازی اثرگذار است.

فرضیه ۲: سیاست‌گذاری فرهنگی بر کاهش آسیب به دین اثرگذار است.

فرضیه ۳: سیاست‌گذاری فرهنگی بر کاهش حاشیه نشینی اثرگذار است.

فرضیه ۴: سیاست‌گذاری فرهنگی بر کاهش اعتیاد اثرگذار است.

فرضیه ۵: بین سیاست‌گذاری فرهنگی و کاهش آسیب‌های اجتماعی رابطه معناداری وجود دارد.

رفتار اجتماعی انسان، چه اخلاقی یا مذهبی، اقتصادی یا سیاسی و... تحت تأثیر فرهنگ گروه‌های آن جامعه است. فرهنگ، شیوه تفکر، باورها و ارزش‌ها، سنت‌ها، آداب و رسوم، هنر و سایر جنبه‌های تشکیل دهنده جمعیتی است که بخشی از یک جامعه هستند و به عنوان قواعد مشترک اعضای جامعه یا اجتماع دلاله دارد. حضور فرهنگ به معنای استفاده از نمادهایی که از طریق آن افراد می‌توانند با درک معانی آنچه که ابلاغ می‌شود روابط اجتماعی خود را از طریق زبان نمادها به عنوان سنت‌های جامعه حفظ یا با گذشت زمان و در مراحل توسعه، اصلاح کنند. نمادها و ارزش‌های ملی ایرانی - اسلامی که در میان مردم گرامی داشته می‌شود و نمایش دهنده فرهنگ غنی و پویایی است که خلایق و تنوع فرهنگی را در یک گستره کشور و بلکه ایران فرهنگی نشان می‌دهد. توجه به مولفه‌های اسلامی - ایرانی در برنامه ریزی‌ها که هویت فکری ما را شامل می‌شود، به پایداری حرکت‌ها منجر خواهد شد (اکبری دهباغی و همکاران، ۲۰۲۰). لذا مهمترین مسئله این مقاله که به دنبال حل آن هستیم بدین شرح است: «نداشتن یک چارچوب ارزیابی تأثیر سیاست‌گذاری فرهنگی بر کاهش آسیب‌های اجتماعی». با توجه به هدف این تحقیق به منظور بررسی تأثیر سیاست‌گذاری فرهنگی بر کاهش آسیب‌های اجتماعی، تلاش بر این است که انواع آسیب‌های اجتماعی در مورد مطالعاتی مورد بررسی قرار گیرند.

پیشینه و مبانی نظری تحقیق

حکمرانی خوب برای کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی در فرایند توسعه، ابزار و لوازم گوناگونی دارد که از جمله مهم‌ترین و مبنایی‌ترین آن‌ها تدوین و تصویب قوانین و سیاست‌های درست است. قانونگذاران و برنامه ریزان توسعه به این مهم توجه داشته باشند که یک حکم قانونی خوب برای کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی در برنامه توسعه مرکب از ۶ مولفه یا عنصر اساسی به ترتیب: ۱. اولویت؛ ۲. راهبرد؛ ۳. راهکار؛ ۴. مجری؛ ۵. شاخص و ۶. ضمانت اجراست (ارزیابی و مقایسه احکام مرتبط با آسیب‌های اجتماعی در قوانین برنامه چهارم، پنجم و ششم توسعه، ۱۴۰۰: ۱).

جدول ۱. خلاصه پیشینه داخلی و خارجی تحقیق

ردیف	نویسندگان	موضوع پژوهش	نتایج پژوهش
۱	ابروش (۱۴۰۱)	پیشران‌های فرهنگی مساجد در مدیریت آسیب‌های اجتماعی	نتایج این تحقیق نشان می‌دهند که پیشران‌های مذکور شامل: «توسعه و گسترش گروه‌های جهادی»، «ترویج ارزش‌های دینی در محله‌ها»، «توسعه نشاط اجتماعی»، «توسعه و گسترش فعالیت‌های تفریحی ورزشی»، «نقش محوری مسجد در محلات»، «به کارگیری و بهره‌مندی از ظرفیت‌های پیرامونی» و «منزلت اجتماعی بالای مساجد در بین مردم»

۲	حکمت نیا و همکاران (۱۴۰۰)	بروز ناهنجاری‌های اجتماعی ویژه در مناطق حاشیه ای شهرها	می‌باشند که در شش سطح ساختاربندی شدند. نتایج این پژوهش نشان داد که اگرچه مناطق حاشیه ای مولد آنومی هستند، اما پدیده آنومی صرفاً به حاشیه نشین‌ها تعلق ندارد، بلکه فراتر از مرزبندی جغرافیایی مولود تنوع فرهنگی و رویه‌های متفاوت اجتماعی است؛ بنابراین سیاست گذاری‌ها باید با در نظر گرفتن شرایط فرهنگی و اجتماعی هر منطقه صورت بگیرد.
۳	رحمتی زنجان طلب و همکاران (۱۴۰۱)	شبکه‌های غیر رسمی و اعتماد فرهنگی	یافته‌ها نشان می‌دهند هر قدر خانواده‌ها و توجه به (ارتقاء آگاهی) قوام و دوام خانواده از لحاظ روحیه و باورهای مردم مورد توجه و اولویت قرار بگیرد و نیز دلگرمی و ارتقاء مشارکت فرهنگی استادان با حریم کار و هویت فرهنگی فراهم بشود، انسجام اجتماعی بومی و محلی در شهرها برای کاهش و تعدیل آسیب‌های اجتماعی دوصد چندان می‌شود.
۴	ظفری (۱۴۰۱)	شاخص‌های سلامت اجتماعی و کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی	نتایج نشان دادند که اولویت‌دارترین راهکارها در این زمینه شامل رصد مستمر آسیب‌های اجتماعی، توجه به رویکردهای اجتماع‌محور، توجه ویژه به مسائل اقتصادی، توجه به راهکارهای قضازدایی، گسترش روحیه نشاط و امید، همکاری بین‌بخشی، توجه به ارزش‌ها، آینده‌پژوهی، توجه به نقاط آسیب‌خیز اجتماعی، حذف ساختارهای موازی و ناکارآمد، سنجش سلامت اجتماعی، تهیه پیوستهای اجتماعی و فرهنگی هستند.
۵	کسبی و همکاران (۱۴۰۱)	آسیب‌های اجتماعی آثار فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی	یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهند که فضای مجازی نوعی از بحران هویت را در میان طیف گسترده ای از جوانان به وجود آورده و این بحران هویت در زمینه‌های فردی، نا همگونی‌های هویتی را سبب شده و به نحوی تعادل اجتماعی را متأثر کرده است. همچنین شبکه‌های اجتماعی مجازی، باعث تغییرات اساسی در نهادهای هویت ساز فرهنگی شده اند و عوامل معناساز هویتی را دستخوش تغییر نموده اند.
۶	غیائی و همکاران (۱۴۰۲)	شاخص‌های سیاست فرهنگی	نتایج این تحقیق نشان داد، عدم وجود شاخص‌های ارزیابی مرتبط با سیاست‌های اقتصادی، آموزشی و اجتماعی در بطن سیاست‌های فرهنگی، نبود همگرایی در خصوص تدوین و اجرای طرح مهندسی فرهنگی، عدم تدوین الگوی سیاست گذاری در مواجهه با شبکه‌های ماهواره‌ای، عدم توجه و ارزیابی جنگ‌های ادراکی و شناختی، عدم ارزیابی همسویی سیاست‌های تدوین شده با تنوع فکری و شکاف نسلی در جامعه، و نبود پژوهش‌های اثرگذار در تدوین سیاست‌های فرهنگی، از مهم ترین آسیب‌های ارزیابی سیاست‌های فرهنگی مرتبط با شبکه‌های ماهواره ای است.
۷	هیلند و همکاران (۲۰۲۲)	تراکم اخلاقی و بروز آسیب‌های اجتماعی	نتایج این تحقیق نشان می‌دهند که در بررسی آنومی در میان گروه‌های فرهنگی، تمرکز بر روی اینکه چه عواملی باعث به وجود آمدن آنومی شده و خود آنومی چه تأثیری روی آسیب‌های اجتماعی ناشی از آن می‌گذارد، زمینه بسیار مهمی در امر سیاست گذاری فرهنگی محسوب می‌شود. همچنین، نتایج حاکی است که آنومی در شهرها بر اثر تصادم فرهنگی و انسداد جریان‌های

			اجتماعی پدید می‌آیند.
۸	مارسیگلیا ^۱ و همکاران (۲۰۲۱)	سیاست‌های فرهنگی	بررسی سیاست‌های فرهنگی موجود با رویکرد علمی و پرهیز از برخورد سلیقه‌ای و متناسب با ماهیت آسیب‌های اجتماعی می‌تواند مسیر را برای تدوین برنامه‌های اجرایی مناسب و متناسب با شرایط فراهم کند که غفلت از آن می‌تواند امنیت کشورها را به مخاطره اندازد.
۹	برومز ^۲ و همکاران (۲۰۲۱)	ابعاد فرهنگی و آسیب‌های اجتماعی	نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها نشانگر آن است که سه بعد از ابعاد فرهنگی‌هاستد مشتمل بر مردگرایی، جمع‌گرایی و فاصله قدرت و دو بعد شناسایی شده توسط محققین (هویت ملی و تأثیر پذیری منفی از فضای مجازی) بر مدیریت آسیب‌های اجتماعی اثر مستقیم داشته‌اند.
۱۰	مک‌فیلیپس ^۳ و همکاران (۲۰۲۰)	کجروی فرهنگی و آسیب‌های اجتماعی	یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهند که شاخص‌کجروی فرهنگی در هر دو بعد ذهنی و عینی اهمیت دارند. همچنین، از میان ابعاد سبک زندگی، مدیریت بدن تأثیر مستقیم و قابل توجه و الگوی مصرف فرهنگی تأثیر مستقیم و نسبتاً ضعیف بر کجروی فرهنگی داشته‌اند.

با بررسی پژوهش‌های انجام شده در خصوص سیاست‌گذاری فرهنگی در حوزه کاهش آسیب‌های اجتماعی، این موضوع روشن می‌شود که این پژوهش‌ها تاکنون نتوانسته‌اند به طور روشن بیان کنند که اولویت بندی مناسب سیاست‌های فرهنگی به چه صورت است و اولویت‌های اول چگونه می‌توانند آسیب‌های اجتماعی را کاهش دهند. با توجه به جایگاه مهمی که سیاست‌های فرهنگی در کاهش دادن آسیب‌های اجتماعی دارند، پژوهش حاضر ضمن در برداشتن تلویحی مفاهیم اشاره شده، مجموعه‌ای نوین و کامل از اولویت‌های سیاست‌های فرهنگی با عاملیت دولت و مردم را در قالب مدل شناسایی و معرفی کرده است و مقوله‌های متعددی نظیر بهبود سواد رسانه‌ای مخاطبان، نقش تصدی‌گری دولت در حوزه فرهنگ، و تولید محتوا در پلتفرم‌های اجتماعی را نیز دربردارد.

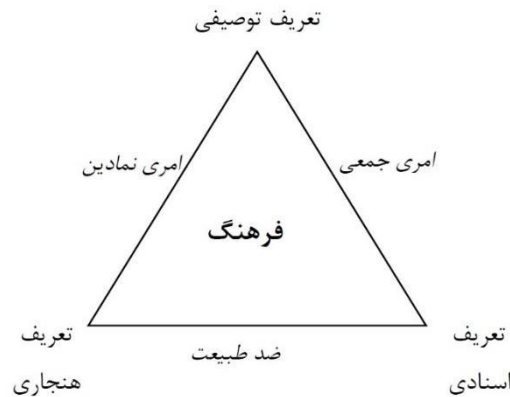
فرهنگ

در قرن هجدهم فرهنگ در معنای مجازی خود پذیرفته می‌شود و غالباً مضاف واقع می‌شود: به این ترتیب از فرهنگ هنرها، فرهنگ ادبیات یا فرهنگ علوم گفتگو می‌شود، چنان که گویی مشخص ساختن آنچه پرورش می‌یابد الزامی است. فرهنگ رفته رفته به صورت تنها و در معنای شکل دهی، پرورش اندیشه و استعداد به کار می‌رود. سپس معنای متفاوتی هم به خود می‌گیرد و از فرهنگ به معنای عمل (عمل آموزش دادن)، به فرهنگ به معنای وضعیت و حالت (وضعیت اندیشه و ذهن پرورش یافته از طریق آموزش، حالت فردی که دارای فرهنگ است) می‌رسیم (احمدی و همکاران، ۱۴۰۱). انواع تعاریف و ویژگی‌های فرهنگ در شکل ۲ نمایش داده شده است.

¹. Marsiglia

². Broms

³. McPhillips

شکل ۲. تعاریف و ویژگی‌های فرهنگ (رحیمی و همکاران، ۱۳۹۹)

سیاست فرهنگ، سیاست فرهنگی، و سیاست‌گذاری فرهنگی

«سیاست فرهنگ» ناظر به ابعاد سیاسی و نتایج رفتارها و شکل‌های مختلف فرهنگی است از جمله تبلیغات، سینمای عامه پسند و همین‌طور مربوط به قدرت اجتماعی فرهنگ یعنی قدرت نام گذاری کردن و قدرت بازنمایی. سیاست فرهنگ با مسئله قدرت نامیدن، قدرت بازنمودن و نمایاندن فهم عامه، قدرت بازنمایی چیزهای رسمی، و بازنمایی جهان اجتماعی مشروع سر و کار دارد. مثلاً این که متخصصان و دانشگاهیان چون می‌توانند تعریفی مشروع از جهان ارائه دهند دارای قدرت هستند و جهان اجتماعی را برای ما توصیف می‌کنند (پورکیانی و همکاران، ۱۳۹۹). «سیاست فرهنگی» به معنای نگاه پس‌اساختارگرایانه به سیاست است که سیاست را در وسیع‌ترین مفهوم ممکن به مثابه ستیز و دگرگونی هویت‌ها و ساختارهای اجتماعی درک می‌نماید و حکایت از تغییر پارادایم در جامعه شناسی سیاسی دارد. سیاست بیشتر یک حساسیت فرهنگی است تا یک فعالیت نهادمند. در یک مدل سیاست فرهنگی، فرهنگ را در وسیع‌ترین معنای ممکن و به عنوان یک نظام دلالت‌گر در نظر می‌گیریم که از طریق آن لزوماً یک نظم جدید زاده می‌شود، بازتولید می‌شود، تجربه می‌شود و بررسی می‌شود. این تعریف شامل مفهوم دیگری از فرهنگ هم می‌شود که به طور شایع‌تری مورد استفاده قرار می‌گیرد، یعنی فرهنگ به مثابه آثار و کردارهای متفکران و به ویژه فعالیت هنری و همچنین به مثابه فرهنگ عامیانه و رسانه‌ای (پورکیانی و همکاران، ۱۴۰۲). سیاست‌گذاری فرهنگی مشتمل بر سه رکن اساسی هستی‌شناسی، هدف‌شناسی و امکان‌شناسی خواهد بود: هستی‌شناسی به معنای جهان‌بینی و درک از هستی انسان و جامعه و همچنین شناخت وضعیت گذشته و موجود فرهنگ است. هدف‌شناسی به معنای ترسیم وضعیت مطلوب و دورنمای فرهنگ است. امکان‌شناسی، ارزیابی امکانات (مقدورات و محدودیت‌ها) و تعیین سیاست‌ها و راهبردهای عملی و اجرایی لازم برای حرکت از وضعیت موجود به وضعیت مطلوب است. مقایسه سرمشق‌های سیاست‌گذاری فرهنگی در جدول ۲ نمایش داده شده است.

جدول ۲. مقایسه سرمشق‌های سیاست‌گذاری فرهنگی (غیائی و همکاران، ۱۴۰۲)

سرمشق	آرمان شهرگرا	واقع‌گرا
نظری مبنای	کردن پیاده عهده دار حکومت آرمان‌ها و است عمومی فرهنگ حوزه پالودن	و واقعیات گرفتن نظر در مسئول حکومت تکثر است اجتماعی و فرهنگی فضای در موجود
معیار	آرمان‌ها از ایدئولوژیک تعبیر	مختلف اقشار تمایلات خواسته‌ها و

سرمشق	آرمان شهرگرا	واقع گرا
منبع	ایدئولوژی	مصلحت اندیشی
روش شناسی	ارزش پرمبتنی فراگیر عقل گرایی	فایده - هزینه تحلیل
تمایزگذاری	ارزشها و حدود مبنای بر	بودن اجتماعی مبنای بر
زبان	تعیین پیش از مفاهیم و واژگان شده	اجتماعی و عقلانی اصول
عمل محدود	خصوصی حوزه در حتی فراگیر	بین مناسب، روابط مواضع تجربی گزینش فردی
هدف	انسانها سعادت	جمعی و فردی مصالح
عمل روش	یک عنوان به جامعه سطح در اقدام کل	مداوم تجربه و خطا و آزمون
درونی راه کردن	اوامر و حدود به نهادن گردن	محاسبه و عقل
اجرا ابزار	لوزم صورت در و هدایت و تبلیغ اجبار	قوانین و تبلیغات

آسیبهای اجتماعی

آسیب شناسی^۱ از پث^۲ یا پثو^۳ به صورت پیشوند به کار رفته و مشتق از کلمه یونانی پثوس^۴ به معنی احساسات، تجربه، غضب، رنج، محنت و آسیب می باشد و لوژی به معنی شناخت و پساوند «شناسی» ترکیب شده است که در زبان فارسی ناخوشی، علم تشخیص امراض، مطالعه علائم غیرعادی، انحراف از حالت طبیعی و... ترجمه شده است. آسیب شناسی اجتماعی عبارت است از مطالعه و شناخت ریشه بی نظمی های اجتماعی. در واقع آسیب شناسی اجتماعی مطالعه و ریشه یابی بی نظمی ها، ناهنجاری ها و آسیب هایی نظیر بیکاری، اعتیاد، فقر، خودکشی، طلاق و... همراه با علل و شیوه پیشگیری و درمان آنها و نیز مطالعه شرایط نابسامانی های اجتماعی است. به عبارت دیگر مطالعه خاستگاه اختلال ها، بی نظمی ها و نابسامانی های اجتماعی، آسیب شناسی اجتماعی است؛ زیرا اگر در جامعه ای ناهنجاری ها مراعات نشود، کجروی پدید می آید و رفتارها آسیب می بیند (ظفری، ۱۴۰۱).

بر همین اساس در برنامه ششم توسعه و در سیاست های کلی که سیدعلی خامنه ای رهبر ج.ا.ا. آن را ابلاغ کردند، درباره این موضوعات اولویتهایی مشخص کرده و تأکید کردند که در موضوعاتی همچون مواد مخدر و اعتیاد باید سالانه موفقیت به دست آوریم و اظهار داشتند که مبارزه با مواد مخدر و رفع معضل اعتیاد باید اولویت نخست، حاشیه نشینی اولویت دوم، طلاق اولویت سوم، مبارزه با بزهکاری در اولویت چهارم و مسائل مربوط به موارد خاص و بحرانی اولویت پنجم باشد (۳ جلسه رهبر انقلاب با سران قوا برای حل آسیبهای اجتماعی، ۱۳۹۵، بازدید شده از: kayhan.ir). انواع آسیبهای اجتماعی در جدول ۳

1. Pathology

2. Path

3. Patho

4. Pathos

5. logy

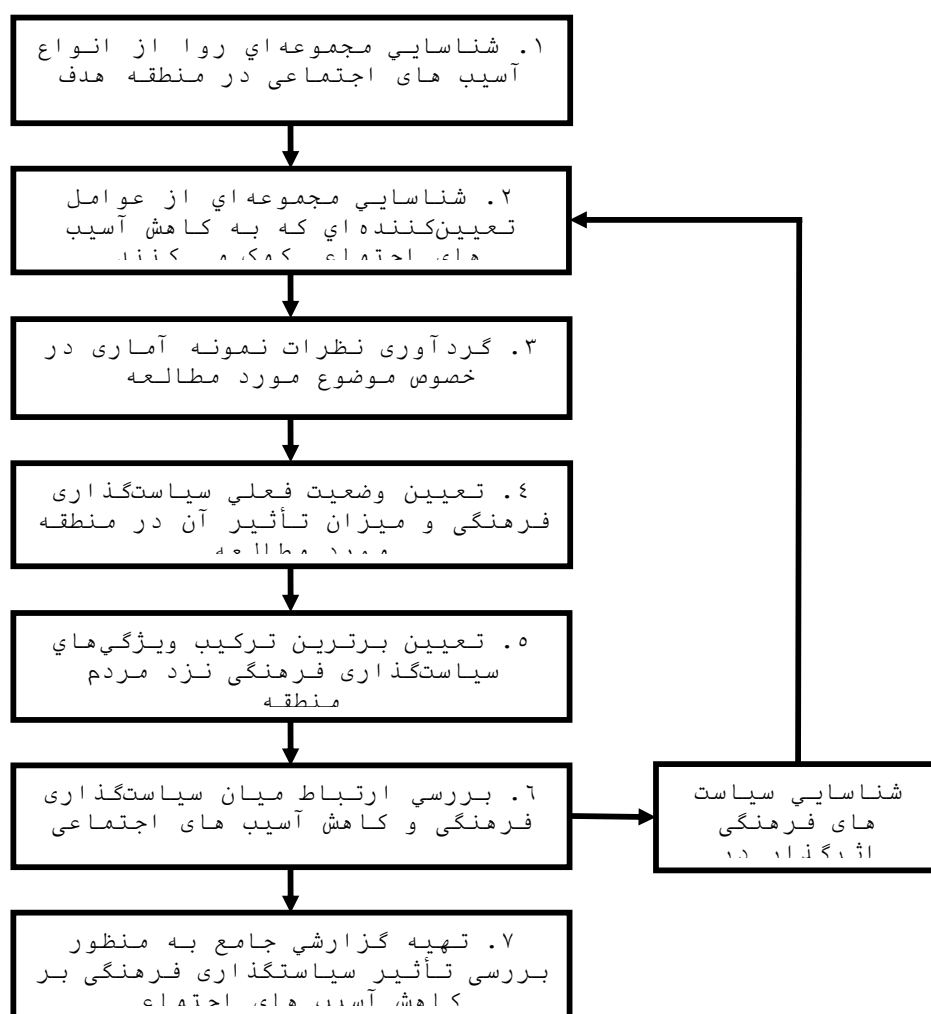
نمایش داده شده است.

جدول ۳. انواع آسیب های اجتماعی

ردیف	آسیب اجتماعی	منبع
۱	اعتیاد	آقداغی، ۱۳۹۸
۲	مهاجرت	احمدی شادمهری و همکاران، ۱۳۹۸
۳	جنسی انحرافات و روسپیگری	متولیان و همکاران، ۱۳۹۹
۴	طلاق	آرام و همکاران، ۱۴۰۱
۵	زنان علیه خشونت	جهانی جناقرد، ۱۳۹۹
۶	خانواده خشونت	مختاری مریم و همکاران، ۱۴۰۰
۷	قتل های ناموسی	نظری و همکاران، ۱۴۰۰
۸	آزاری کودک	رضایی نسب، ۱۴۰۲

روش تحقیق

از آنجایی که ارتباط میان متغیرهای سیاستگذاری فرهنگی و کاهش آسیب های اجتماعی در مدل ارائه شده آزمون می شود و نیز به توصیف متغیرهای مدل بدون دستکاری پرداخته، لذا به لحاظ دارا بودن فرضیه، تحقیق قطعی و قالبی به شمار می آید. ابزار تحلیل داده ها در این تحقیق آزمون رگرسیون و پیرسون (برای آزمون فرضیه ها) و آزمون پارامتری (t و z) (برای بررسی وضعیت میانگین متغیرها) می باشد. برای پیشبرد فرآیند ارزیابی تأثیر سیاستگذاری فرهنگی بر کاهش آسیب های اجتماعی نیز از فرآیند شکل ۳ بهره گرفته شده است.

شکل ۳. مراحل هفت‌گانه ارزیابی تأثیر سیاست‌گذاری فرهنگی بر کاهش آسیب‌های اجتماعی (ادیسون، ۲۰۲۳)

جامعه آماری، نمونه آماری، و برآورد حجم نمونه

جامعه آماری تحقیق حاضر کارمندان وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی می‌باشند. در تحقیق حاضر به منظور گردآوری داده‌ها جهت تصمیم‌گیری در خصوص فرضیه‌های تحقیق، اقدام به نمونه‌گیری شده و سپس نتایج با اطمینان ۹۵ درصد به جامعه تحقیق تعمیم داده شد. حجم نمونه با استفاده از فرمول نمونه‌گیری جامعه محدود، ۴۰۰ نفر از کارمندان وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در دولت دوازدهم که برای بهبود سیاست‌گذاری فرهنگی و کاهش آسیب‌های اجتماعی در طرح‌ها و برنامه‌ها کمک کرده‌اند، انتخاب شده‌اند که این تعداد بر اساس فرمول کوکران به شرح رابطه زیر تعیین گردید.

$$n = \frac{NZ_{\alpha/2}^2 pq}{\varepsilon^2(N-1) + Z_{\alpha/2}^2 pq} \quad \text{رابطه (۱)}$$

نمادهای به کار رفته در این رابطه (فرمول) عبارتند از:
 N: حجم جامعه که در این تحقیق در سال ۱۴۰۲، تعداد کارمندان وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی حدود ۱۰,۰۰۰ نفر است.
 n: حجم نمونه؛

$Z_{\alpha/2}$: میزان برآورد با در نظر گرفتن ضریب اطمینان ۹۵٪ این مقدار برابر با ۱/۹۶ می باشد؛
 e : (دقت برآورد) تفاضل نسبت واقعی صفت در جامعه با میزان تخمین محقق برای وجود آن صفت در جامعه است که در تحقیق حاضر با توجه به تحقیقات پیشین، ۰,۰۴ در نظر گرفته شد؛
 q : نسبت عدم موفقیت در بین افراد نمونه است که عدد ۵۰٪ در نظر گرفته شده است، $q=1-p$ ؛
 p : نسبت موفقیت بر اساس برآورد حداکثر احتیاطی، ۵۰٪ در نظر گرفته می شود.

حجم نمونه مورد بررسی در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی حداقل ۳۷۰ نفر به دست آمد که پرسشنامه ها میان ۴۰۰ نفر توزیع شد.

$$n = \frac{10000 * (1.96)^2 * 0.5 * 0.5}{0.04^2 * (9999) + (1.96)^2 * 0.50 * 0.50} = 370$$

روش و ابزار گردآوری داده ها. این تحقیق بر اساس نحوه گردآوری داده ها، توصیفی همبستگی. به لحاظ وضعیت قطعیت داده ها از نوع اکتشافی نیز می باشد. ابزار گردآوری داده ها پرسشنامه و روش نمونه گیری طبقه بندی تصادفی می باشد. روایی (اعتبار) و پایایی (قابلیت اعتماد) آزمون. برای تعیین روایی تحقیق از روش روایی محتوایی استفاده شده است. برای این منظور از قضاوت متخصصان، اساتید، و خبرگان، در این باره که سؤال های آزمون تا چه میزان معرف محتوا و هدف های برنامه یا حوزه محتوایی هستند، استفاده شده است. در نتیجه پرسشنامه از روایی لازم برخوردار می باشد. برای آزمون پایایی پرسشنامه از ضریب آلفای (α) کرونباخ استفاده شده است. برای محاسبه ضریب آلفای کرونباخ ابتدا واریانس نمره های هر زیر مجموعه سؤالات پرسشنامه محاسبه و این مقدار بر اساس واریانس کل آزمون مورد سنجش قرار گرفت. عدد حاصل از این فرمول بین صفر و یک است. هرچه این ضریب بیشتر باشد بیانگر اعتبار بیشتر پرسشنامه است. بدین منظور در این پژوهش ۳۰ پرسشنامه پیش آزمون ۱ تهیه گردید و بین نمونه آماری توزیع شد. با استفاده از تجزیه و تحلیل داده های نمونه مقدماتی از طریق نرم افزار آماری اس پی اس ۲، ضریب آلفای کرونباخ سؤالات پرسشنامه ۸,۸۷ درصد تعیین شد.

جدول ۴. ضریب آلفای کرونباخ گویه های پژوهش

گویه های پژوهش	ضریب آلفای کرونباخ
آسیب فضای مجازی	۰.۸۳۵
آسیب به دین	۰.۸۹۸
حاشیه نشینی	۰.۸۸۷
اعتیاد	۰.۸۹۰
سیاست گذاری فرهنگی	۰.۸۸۲

روش تحلیل داده ها و آزمون فرضیه ها.

به منظور تحلیل داده های تحقیق، ابتدا نرمال بودن متغیرهای تحقیق

¹. Pilot

². SPSS

توسط آزمون کالموگروف-اسمیرنوف مورد سنجش قرار گرفت و سپس برای بررسی فرضیه‌های تحقیق از آزمون رگرسیون چند متغیره و پیرسون استفاده شد.

بحث و ارائه یافته‌ها

داده‌های جمعیت شناختی پژوهش نشان می‌دهند که اغلب آزمودنی‌ها مرد (۸۲ درصد)، دارای سن بین ۳۰ تا ۴۰ سال (۳۵ درصد)، دارای مدرک کارشناسی (۴۰ درصد)، و دارای سابقه کار کمتر از ۲ سال (۷۳ درصد) می‌باشند.

تحلیل داده‌ها.

به منظور شناخت وضعیت آماری متغیرهای تحقیق، بخ تحلیل و توصیف داده‌های مدل تحقیق می‌پردازیم. قبل از سنجش فرضیه‌های تحقیق ابتدا باید از نرمال بودن توزیع مؤلفه‌های تحقیق اطمینان حاصل کنیم. در صورتی که مؤلفه‌های ما نرمال باشند، آزمون‌های مناسب برای بررسی فرضیات تحقیق، آزمون‌های پارامتریک و در صورتی که نرمال نباشد از آزمون‌های ناپارامتریک استفاده خواهد شد. برای بررسی نرمال بودن مؤلفه‌های از آزمون کالموگروف-اسمیرنوف استفاده شد که یک نوع آزمون ناپارامتریک می‌باشد. در صورتی که مقدار آماره ارائه شده توسط این آزمون بیشتر از ۵ درصد باشد، فرض صفر آماری مبنی بر نرمال بودن توزیع متغیر مورد بررسی با اطمینان ۹۵ درصد پذیرفته می‌شود. نتایج مربوط به آزمون نرمال بودن مؤلفه‌ها در جدول ۵ ارائه شده است:

جدول ۵. نتایج آزمون نرمال بودن مؤلفه‌های مدل تحقیق

متغیرها	تعداد	میانگین	انحراف معیار	سطح معناداری	نتیجه آزمون
آسیب فضای مجازی	۴۰۰	۳,۹۴	۰,۴۸۰	۰,۰۸۲	نرمال
آسیب به دین	۴۰۰	۳,۸۵	۰,۴۲۹	۰,۲۵۰	نرمال
حاشیه نشینی	۴۰۰	۳,۸۸	۰,۴۵۴	۰,۲۸۱	نرمال
اعتیاد	۴۰۰	۳,۹۱	۰,۶۰۷	۰,۴۳۲	نرمال
سیاست گذاری فرهنگی	۴۰۰	۳,۸۷	۰,۶۸۷	۰,۴۹۸	نرمال

بنابراین بر اساس جدول ۵، تمامی متغیرهای تحقیق دارای توزیع نرمال هستند. بنابراین برای بررسی فرضیه‌های تحقیق از آزمون‌های پارامتریک استفاده شد. برای فرضیه ای که به صورت رابطه بیان شده است از آزمون پیرسون، و فرضیه‌هایی که به صورت تأثیر بیان شده از آزمون رگرسیون چند متغیره استفاده گردید.

آزمون فرضیه‌ها و تحلیل یافته‌ها

فرضیه اول. «سیاست‌گذاری فرهنگی» بر «کاهش آسیب فضای مجازی» اثر گذار است. در جدول ۶ نتایج محاسبه آزمون رگرسیون خطی مربوط به این فرضیه ارائه شده است:

جدول ۶. نتایج آزمون رگرسیون برای بررسی تأثیر «سیاست‌گذاری فرهنگی» بر «کاهش آسیب فضای مجازی»

متغیر	β	T آماره	سطح معناداری	نتیجه
-------	---------	---------	--------------	-------

کاهش آسیب فضای مجازی	۰.۸۲۳	۷,۵۹	۰.۰۰۰	تأثیر دارد
----------------------	-------	------	-------	------------

همان طور که از جدول ۶ ملاحظه می‌شود، مقدار سطح معناداری بدست آمده از مقدار ۰/۰۵ کمتر بوده و لذا شواهد کافی برای تأیید فرض صفر وجود ندارد، بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد، فرض صفر رد می‌شود و فرض مقابل تأیید می‌گردد یعنی «سیاستگذاری فرهنگی» بر «کاهش آسیب فضای مجازی» تأثیر دارد و از آنجای که $\beta = 0.823$ می‌باشد لذا نوع این تأثیر مثبت است. بنابراین در سطح معنی‌داری ۰/۰۵ فرضیه اول تحقیق پذیرفته می‌شود.

این نتیجه منطبق با مطالعات برومزا و همکاران (۲۰۲۱) می‌باشد که استدلال می‌کنند سه بعد از ابعاد فرهنگی‌هاستند مشتمل بر مردگرایی، جمع‌گرایی و فاصله قدرت و دو بعد شناسایی شده توسط محققین (هویت ملی و تأثیر پذیری منفی از فضای مجازی) بر مدیریت آسیب‌های اجتماعی فضای مجازی اثر مستقیم دارند.

استفاده روز افزون مردم ایران از رسانه‌های اجتماعی در سالیان اخیر سرعت گرفته است. مطابق نظرسنجی ایسپا در تیر ماه ۱۳۹۸، میزان استفاده از هر یک از رسانه‌های اجتماعی و پیام رسان‌های مجازی به این شرح بوده است: ۴۲,۴ درصد مردم از تلگرام، ۳۹,۵ درصد از اینستاگرام، ۴۲,۸ درصد از واتس اپ و ۱,۹ درصد از توئیتر استفاده می‌کرده اند. این در حالی است که مطابق با گزارش ایرنا، استفاده از تلگرام از تیر ۱۳۹۸ تا اسفند ۱۳۹۸ روند صعودی داشته و میزان بازدید مطالب کانال‌های تلگرامی ماه به ماه افزایش پیدا کرده است. اینستاگرام شبکه ای اجتماعی است که عمدتاً مطالب مربوط به حوزه‌های فرهنگ و سبک زندگی در آن منتشر شده و نسل جوان، دانشجویان و دانش آموزان بیشترین استفاده از آن را دارند و این امر حاکی از اثرپذیری فرهنگی مردم ایران از این شبکه اجتماعی است. در این میان، اثرپذیری توئیتر بر جامعه ایران را نیز نباید نادیده گرفت. اگر چه تعداد ایرانیان فعال در این شبکه اجتماعی مجازی محدود است، اما بسیاری از جریان سازی‌های خبری ابتدا در توئیتر شکل گرفته و سپس به تلگرام و اینستاگرام، جایی که عموم مردم در آن حضور دارند، نشر پیدا می‌کنند. یکی از مهم ترین دلایل این امر آن است که خبرنگاران و اصحاب رسانه یکی از مهم ترین کاربران شبکه اجتماعی توئیتر هستند و در کنار فعالان سیاسی و مدنی، در این شبکه اجتماعی حضور فعال دارند (رهبری، ۱۳۹۹: ۳-۲). حضور اینفلوئنسرهای اینستاگرامی و لایوها و ویدئوهای آن‌ها نیز باعث تغییرات فرهنگی، ایجاد ارزش‌های جدید و شکل گیری خرده فرهنگها در بلند مدت می‌شود. صفحه اینستاگرام بی بی سی فارسی، که در مرداد سال ۱۳۹۷ در رتبه ۳۱ پرفالوئرترین صفحات ایرانی اینستاگرام بود، در فروردین ۱۳۹۹ به رتبه ۵ رسیده است. از میان ۲۰ صفحه فارسی که در اینستاگرام بیشترین فالوئر را دارند، ۱۷ صفحه مربوط به هنرمندان و ورزشکاران است که این امر از میزان محبوبیت این چهره‌ها در اینستاگرام حکایت دارد. (همان منبع: ۵۷-۵۹).

فرضیه دوم. «سیاستگذاری فرهنگی» بر «کاهش آسیب به دین» اثر گذار است. در جدول ۷ نتایج محاسبه آزمون رگرسیون خطی مربوط به این فرضیه ارائه شده است:

جدول ۷. نتایج آزمون رگرسیون برای بررسی تأثیر «سیاستگذاری فرهنگی» بر «کاهش آسیب به دین»

متغیر	β	T آماره	سطح معناداری	نتیجه
کاهش آسیب به دین	.۴۲۲	۶,۸۹	.۰۰۰	تأثیر دارد

بر اساس جدول ۷، مقدار سطح معناداری بدست آمده از مقدار ۰/۰۵ کمتر بوده و لذا شواهد کافی برای تأیید فرض صفر وجود ندارد، بنابراین در سطح اطمینان ۹۵٪، فرض صفر رد می‌شود و فرض مقابل تأیید می‌گردد، یعنی «سیاست‌گذاری فرهنگی» بر «کاهش آسیب به دین» تأثیر دارد و از آنجایی که $\beta = .۴۲۲$ می‌باشد لذا نوع این تأثیر مثبت است. بنابراین در سطح معناداری ۰/۰۵ فرضیه دوم تحقیق پذیرفته می‌شود.

این نتیجه منطبق با مطالعات کسبی و همکاران (۱۴۰۱) است که در مطالعه خود استدلال می‌کنند که یکی آسیب‌های عدم سیاست‌گذاری فرهنگی در جوامع امروزی، ایجاد بحران هویت ملی و دینی است. یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهند که فضای مجازی نوعی از بحران هویت را در میان طیف گسترده‌ای از جوانان به وجود آورده و این بحران هویت در زمینه‌های فردی، نا همگونی‌های هویتی را سبب شده و به نحوی تعادل اجتماعی را متأثر کرده است. همچنین شبکه‌های اجتماعی مجازی، باعث تغییرات اساسی در نهادهای هویت‌ساز فرهنگی شده اند و عوامل معناساز هویتی را دستخوش تغییر نموده اند.

فرضیه سوم. «سیاست‌گذاری فرهنگی» بر «کاهش حاشیه نشینی» اثر گذار است. در جدول ۸ نتایج محاسبه آزمون رگرسیون خطی مربوط به این فرضیه ارائه شده است:

جدول ۸. نتایج آزمون رگرسیون برای بررسی تأثیر «سیاست‌گذاری فرهنگی» بر «کاهش حاشیه نشینی»

متغیر	β	T آماره	سطح معناداری	نتیجه
کاهش حاشیه نشینی	.۵۲۸	۶,۲۴	.۰۰۰	تأثیر دارد

بر اساس جدول ۸، مقدار سطح معناداری بدست آمده از مقدار ۰/۰۵ کمتر بوده و لذا شواهد کافی برای تأیید فرض صفر وجود ندارد، بنابراین در سطح اطمینان ۹۵٪، فرض صفر رد می‌شود و فرض مقابل تأیید می‌گردد، یعنی «سیاست‌گذاری فرهنگی» بر «کاهش حاشیه نشینی» تأثیر دارد و از آنجایی که $\beta = .۵۲۸$ می‌باشد لذا نوع این تأثیر مثبت است. بنابراین در سطح معناداری ۰/۰۵ فرضیه سوم تحقیق پذیرفته می‌شود. این نتیجه منطبق با مطالعات حکمت نیا و همکاران (۱۴۰۰) می‌باشد که استدلال می‌کنند ناهنجاری‌های اجتماعی و آنومی در مناطق حاشیه نشین به دلیل تصادم فرهنگ‌های مختلف و انسداد جریان‌های اجتماعی حادث شده است. نتایج این پژوهش نشان داد که اگرچه مناطق حاشیه ای مولد آنومی هستند، اما پدیده آنومی صرفاً به حاشیه نشین‌ها تعلق ندارد، بلکه فراتر از مرزبندی جغرافیایی مولود تنوع فرهنگی و رویه‌های متفاوت اجتماعی است و بنابراین سیاست‌گذاری‌های فرهنگی باید با در نظر گرفتن شرایط فرهنگی و اجتماعی هر منطقه صورت گیرد. فرضیه چهارم. «سیاست‌گذاری فرهنگی» بر «کاهش اعتیاد» اثر گذار است. در جدول ۹ نتایج محاسبه آزمون رگرسیون خطی مربوط به این فرضیه ارائه شده است:

جدول ۹. نتایج آزمون رگرسیون برای بررسی تأثیر «سیاست‌گذاری فرهنگی» بر «کاهش اعتیاد»

متغیر	β	T آماره	سطح معناداری	نتیجه
-------	---------	---------	--------------	-------

کاهش اعتیاد	۰.۵۶۳	۶,۷۷	۰.۰۰۰	تأثیر دارد
-------------	-------	------	-------	------------

بر اساس جدول ۹، مقدار سطح معناداری بدست آمده از مقدار ۰/۰۵ کمتر بوده و لذا شواهد کافی برای تأیید فرض صفر وجود ندارد، بنابراین در سطح اطمینان ۹۵٪، فرض صفر رد می‌شود و فرض مقابل تأیید می‌گردد، یعنی «سیاست‌گذاری فرهنگی» بر «کاهش اعتیاد» تأثیر دارد و از آنجایی که $\beta = 0.563$ می‌باشد لذا نوع این تأثیر مثبت است. بنابراین در سطح معنی‌داری ۰/۰۵ فرضیه چهارم تحقیق پذیرفته می‌شود. این نتیجه منطبق با مطالعات لطفی و همکاران (۱۴۰۰) است که استدلال می‌کنند سیاست گذاری فرهنگی که از ترکیب مضامین آسیب‌هایی نظیر اعتیاد و پاکسازی اخلاقی معنا یافته بود بر سپهر سیاست گذاری آسیب‌های اجتماعی در ابتدای انقلاب، تسلط یافت و ابعاد اجتماعی سیاست گذاری فرهنگی آسیب‌های اجتماعی به نفع ابعاد حقوقی و قضایی کمتر مد نظر می‌باشد.

فرضیه پنجم. بین «سیاست‌گذاری فرهنگی» و «کاهش آسیب‌های اجتماعی» یک رابطه معنادار وجود دارد. در جدول ۱۰ نتایج محاسبه ضریب همبستگی بین سیاست‌گذاری فرهنگی و کاهش آسیب‌های اجتماعی ارائه گردیده است:

جدول ۱۰. مقادیر ضریب همبستگی دو متغیر سیاست‌گذاری فرهنگی و کاهش آسیب‌های اجتماعی

نتیجه آزمون	ضریب همبستگی	سطح معناداری	تعداد	فرضیه پنجم
تایید فرضیه	۰,۹۱۲	۰,۰۰۰	۴۰۰	رابطه بین سیاست‌گذاری فرهنگی و کاهش آسیب‌های اجتماعی

مطابق با داده‌های جدول ۱۰، با انجام آزمون پیرسون در سطح اطمینان ۹۵ درصد، مقدار سطح معناداری صفر به دست آمد و چون این مقدار کمتر از ۰,۰۵ است، لذا فرض صفر رد و فرض مقابل را پذیرفته می‌شود، یعنی رابطه معناداری بین سیاست‌گذاری فرهنگی و کاهش آسیب‌های اجتماعی وجود دارد و از آنجا که میزان ضریب همبستگی پیرسون برای این آزمون ۰,۹۱۲ است، لذا نوع رابطه مستقیم می‌باشد. بدین ترتیب فرضیه پنجم تحقیق در سطح اطمینان ۹۵٪ تأیید می‌گردد.

این نتیجه منطبق با مطالعات ابروش (۱۴۰۱) است که در پژوهش خود به بررسی پیشران‌های سیاست‌گذاری فرهنگی در مدیریت آسیب‌های اجتماعی و رابطه ای بین آن‌ها می‌پردازد. نتایج این تحقیق نشان می‌دهند که پیشران‌های مذکور شامل: «توسعه و گسترش گروه‌های جهادی»، «ترویج ارزش‌های دینی در محله‌ها»، «توسعه نشاط اجتماعی»، «توسعه و گسترش فعالیت‌های تفریحی ورزشی»، «نقش محوری مسجد در محلات»، «به کارگیری و بهره مندی از ظرفیت‌های پیرامونی» و «منزلت اجتماعی بالای مساجد در بین مردم» می‌باشند که رابطه مثبتی با کاهش آسیب‌های اجتماعی دارند.

نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها

با توجه به اینکه هدف اصلی این پژوهش تبیین و ارزیابی تأثیر سیاست‌گذاری فرهنگی بر کاهش آسیب‌های اجتماعی می‌باشد، این سوال مطرح می‌شود که ابعاد آسیب‌های اجتماعی چه مواردی هستند و سیاست گذاری فرهنگی چگونه بر آن‌ها تأثیر خواهد گذاشت؟ با توجه به آزمون

فرضیه‌ها، توزیع اندازه‌های آماری متغیرهای مدل تحقیق در جدول ۱۱ ارائه شده است.

جدول ۱۱. توزیع اندازه‌های آماری متغیرهای مدل تحقیق

متغیرها	میانگین	انحراف معیار	درصد ضریب تغییرات
آسیب فضای مجازی	۳,۹۴	۴۸۰,۰	۱۲,۱۸
آسیب به دین	۳,۸۵	۴۲۹,۰	۱۱,۱۴
حاشیه نشینی	۳,۸۸	۰,۴۵۴	۱۱,۷۰
اعتیاد	۳,۹۱	۰,۶۰۷	۱۵,۵۲
سیاست گذاری فرهنگی	۳,۸۷	۰,۶۸۷	۱۷,۷۵

یکی از نوآوری‌های تحقیق حاضر، ارائه روش‌هایی نوین برای بهبود سیاستگذاری فرهنگی در حوزه آسیب‌های اجتماعی از جمله تقویت مرکز فرهنگ و هنر در حوزه مجازی، بهبود سواد رسانه‌ای مخاطبان با توسعه فضای نهاد کتابخانه‌ها، و تولید محتوای مرتبط با پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی و انتشار آنها به صورت انبوه در پلتفرم‌ها است. تحقیقات متعددی به مفاهیم مرتبط با سیاستگذاری فرهنگی اشاره کرده اند (Rahmati Zanzan Talab et al, 2022; Nasiri Firooz and Aghili, 2022; Pourkiani and Soozanchi, 2020) اما تحقیقات بسیار کمی مفاهیم مربوط به حوزه آسیب‌های اجتماعی نظیر آسیب فضای مجازی، آسیب به دین، حاشیه نشینی، و اعتیاد را در این حوزه مورد بحث و بررسی قرار داده اند. با وجودی که تحقیقات فراوانی در زمینه سیاستگذاری فرهنگی تمرکز خود را بر روی میراث فرهنگی، هنرهای زیبا و صنایع دستی، حقوق فرهنگی، ایجاد هویت ملی و... قرار داده اند (Pourkiani et al, 2023; Shajari and Sedaghati, 2020; Ahmadi et al, 2022) اما هیچ یک از تحقیقات مربوط به سیاستگذاری فرهنگی تاکنون همزمان به موارد مربوط به آسیب فضای مجازی، آسیب به دین، حاشیه نشینی، و اعتیاد اشاره نکرده اند. اسر و همکاران (۲۰۲۳) به الگوی سه‌پایه ترویجی، فنی و حقوقی اشاره کرده است که می‌تواند آسیب‌های ناشی از مجریان سیاست‌ها و زیرساخت‌های معیوب اجرای سیاست را برطرف کند و کوردرو وردگو و همکاران (۲۰۲۲) به استفاده از سرمایه اجتماعی افراد به عنوان راه حل مناسب و مؤثری برای کاهش آسیب‌های اجتماعی، کاهش جرم، و افزایش غیررسمی کنترل‌های اجتماعی اشاره کرده است که بیشتر به نقش سازمان‌ها در کاهش آسیب‌های اجتماعی نظیر عدم آگاهی اجتماعی، عدم اعتماد اجتماعی و عدم هویت اجتماعی توجه شده و به صورت جامع، سیاستگذاری فرهنگی در حوزه آسیب‌های اجتماعی را بیان نکرده اند. تحقیق حاضر ضمن در برداشتن تلویحی مفاهیم اشاره شده، مجموعه ای نوین و کامل‌تر از انواع سیاست‌های فرهنگی را در قالب سنجش مدل شناسایی و معرفی کرده است. در تحقیقات غیائی و همکاران (۱۴۰۲)، محمدیان منصور و همکاران (۱۴۰۱)، ابروش (۱۴۰۱)، و آبریمی آواجیق (۱۴۰۱) نیز به تنوع فکری و شکاف نسلی در جامعه در حوزه آسیب‌های اجتماعی، فردگرایی افراطی در سیاستگذاری فرهنگی، پیشران‌های فرهنگی در سیاستگذاری، و سکونتگاه‌های غیررسمی در اطراف شهرهای بزرگ به عنوان آسیب اجتماعی اشاره شده که حاکی از وجود فرصت‌ها و تهدیدهای موجود در سیاستگذاری فرهنگی است.

اما آسیب‌های اجتماعی علل متفاوتی دارند، این بدان معناست که هرگونه مقابله با آسیب‌های اجتماعی بر مبنای این فرض که چند علت اصلی محدود- عمدتاً اقتصادی- عامل بروز آسیب‌های اجتماعی هستند، به برنامه مدیریت نامناسب می‌انجامد. ضمن آن که علت‌های شناسایی شده برای آسیب‌ها می‌توانند در برنامه کاهش آسیب‌ها موثر واقع شوند اما الزاماً از این عوامل در طراحی برنامه‌های کنترل تأثیرات بر

قربانیان آسیب های اجتماعی نمی توان استفاده کرد. بنابراین تاکید بر چند عامل و عدم توجه به سایر عوامل می تواند منشا تقلیل گرایی خطرناکی باشد. منظر دستگاہی و نظام متمرکز مدیریت حوزه ی آسیب های اجتماعی موجب شده است که نقش، کنشگری، امکانات و دخالت سایر گروه های ذی مدخل در حوزه ی آسیب های اجتماعی مانند انجمن ها، رسانه ها، سازمان های بین المللی، نخبگان، خانواده های آسیب دیده و... مورد غفلت قرار گیرد. این در حالی است که مداخله محلی به کمک سازمان های مردم نهاد که شناخت محلی از وضعیت هر منطقه دارند، بیشتر امکان پذیر است (برنامه و خط مشی دولت دوازدهم، ۱۳۹۶، ۴۱ - ۳۷).

با توجه به مطالب بیان شده و نتایج این پژوهش، پیشنهادها و راهکارهای مبتنی بر الگوهای سیاستگذاری فرهنگی در حوزه آسیب های اجتماعی به فعالان این حوزه ارائه می شود:

۱. پیشنهاد می شود با استفاده از تجربیات موفق دیگر کشورها در خصوص سیاستگذاری فرهنگی در حوزه کاهش آسیب های اجتماعی، ساختار وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به صورتی تغییر کند که سازگار با انجام فعالیت های جاری باشد. همچنین، در این راستا می توان از روش های کشورهای موفق در جهت کمک به کنترل و کاهش آسیب های اجتماعی با حفظ مبانی جمهوری اسلامی ایران استفاده کرد.

۲. پیشنهاد می شود درخصوص سیاستگذاری فرهنگی در حوزه کاهش آسیب های اجتماعی در رسانه های ارتباط جمعی فرهنگ سازی شود، مزایای سیاستگذاری فرهنگی بازگو شود و اگر خدماتی در حوزه کاهش آسیب های اجتماعی وجود دارد که مبتنی بر نیازهای افراد نیست، مهندسی مجدد بر مبنای نیازهای افراد در این خدمات صورت گیرد.

۳. تداوم برنامه ارتقاء سلامت اجتماعی با محوریت کتابخانه؛ تبدیل کتابخانه عمومی به پیشران مواجهه با مسائل و آسیب های اجتماعی و ارتقای سواد اجتماعی با هدف تسهیل گری در مسائل اجتماعی بوسیله ارائه دوره های فراگیر آموزشی و تجهیز کتابخانه ها به منابع آموزشی شامل کتاب، پوستر، بروشور، نشریات، مجله دیجیتال، اسباب بازی و بازی های فیزیکی و دیجیتال آموزشی در زمینه مواجهه با مسائل اجتماعی و اخلاقی.

۴. پیشنهاد می شود ابزارها و زیرساخت های سیاستگذاری فرهنگی در حوزه کاهش آسیب های اجتماعی به صورت مستمر به روز رسانی شوند. در این راستا می توان از ابزارها و فناوری های نوین سیاستگذاری فرهنگی در حوزه کاهش آسیب های اجتماعی نظیر واقعیت مجازی و واقعیت افزوده استفاده کرد.

۵. افزایش همکاری میان بدنه اجرایی و متخصصان دانشگاهی در راستای کاهش آسیب های اجتماعی، تربیت نیروی متخصص مورد نیاز، حمایت از راه اندازی تشکلهای مردم نهاد فعال، بهره گیری از فضای معنوی مسجد برای ایجاد نشاط و امید به آینده، آرامش و کاهش اضطراب از دیگر راهکارهای مبتنی بر الگوی سیاستگذاری فرهنگی در این حوزه است.

منابع

- ۱- ابروش، رضا. (۱۴۰۱). پیشران های فرهنگی مساجد در مدیریت آسیب های اجتماعی. اسلام و مطالعات اجتماعی، ۸ (شماره ۴ (پیاپی ۳۲))، ۵۶-۸۸.
- ۲- احمدی، امیر؛ امیرمظاهری، امیرمسعود؛ صفاری نیا، علی. (۱۴۰۱). بازسازی معنایی فرهنگ فقر زنان سرپرست خانواده. رهپویه ارتباطات و فرهنگ، ۲ (۳).
- ۳- احمدی شادمهری، محمدطاهر؛ قائد، ابراهیم؛ مرادی، مژگان.

- (۱۳۹۸). عوامل مؤثر بر نابرابری توزیع درآمد در ایران با تأکید بر نقش مهاجرت و شهرنشینی. مطالعات جمعیتی، ۵.
- ۴- آرام، نیما؛ عزیزی، احمد. (۱۴۰۱). اولویت‌سنجی مبارزه با دو آسیب اجتماعی «طلاق» و «تجرد» بر اساس آموزه‌های قرآن و حدیث. مطالعات زن و خانواده، ۱۰(۲)، ۱۵۷-۱۸۶.
- ۵- ارزیابی و مقایسه احکام مرتبط با آسیب‌های اجتماعی در قوانین برنامه چهارم، پنجم و ششم توسعه، (۱۴۰۰). شماره مسلسل: ۱۷۷۶، معاونت مطالعات اجتماعی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی.
- ۶- استوار، ابراهیم. (۱۴۰۰). نقش نخبگان فکری در سیاستگذاری فرهنگی پهلوی اول. فصلنامه علمی مطالعات میان فرهنگی، ۱۶(۴۶)، ۳۹-۴۸.
- ۷- اسدی، محمد صابر؛ نصراللهی، محمدصادق. (۱۳۹۸). صورتبندی مسائل رابطه حکومت و فرهنگ در سیاستگذاری. دوفصلنامه علمی پژوهشی دین و سیاست فرهنگی، ۶(۱)، ۸۵-۱۱۲.
- ۸- اشتریان، کیومرث. (۱۳۷۶). علوم سیاستگذاری و دستاوردهای آن برای ایران، مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی، ۱۷۰-۱۵۹.
- ۹- آقداغی، مجتبی. (۱۳۹۸). ظرفیت‌ها و دلالت‌های آموزه‌های اسلامی در مقابله با آسیب اجتماعی اعتیاد. مطالعات اسلامی آسیب‌های اجتماعی، ۴(۲)، ۴۹-۶۰.
- ۱۰- آیریمی آواجیق، اراده. (۱۴۰۱). آسیب‌شناسی اجتماعی و مشارکت شهروندان ضرورت ساماندهی بحران محلات غیررسمی (مورد مطالعه: ارومیه). جغرافیا و روابط انسانی، ۴(۴)، ۴۳۶-۴۵۶.
- ۱۱- برنامه و خط مشی دولت دوازدهم، حوزه اجتماعی، (۱۳۹۶). بازدید شده از: <http://media.president.ir/uploads/ads/150287287862085600pdf>
- ۱۲- پورکیانی، محمد؛ سوزنچی، مهدی. (۱۳۹۹). مفهوم «فرهنگ» در گفتمان‌های سیاستگذاری فرهنگی. دوفصلنامه علمی پژوهشی دین و سیاست فرهنگی، ۷(۱)، ۷۵-۱۰۰.
- ۱۳- پورکیانی، محمد؛ سوزنچی، مهدی؛ حاجی پور کریمی، محمدصادق. (۱۴۰۲). واکاوی مفهوم «انسان» در رویکردهای سیاست گذاری فرهنگی. تمدن پژوهی، ۱(۴)، ۳۳-۵۶.
- ۱۴- جلسه رهبر انقلاب با سران قوا برای حل آسیب‌های اجتماعی، (۱۳۹۵). بازدید شده از: <https://kayhan.ir/fa/news/>
- ۱۵- جهانی‌جناقرد، میلاد. (۱۳۹۹). خشونت خانگی علیه زنان در ایران. قانون یار، ۱۶(۴)، ۸۹۷-۹۱۰.
- ۱۶- حکمت نیا، حسن؛ میرنجف، سبحان؛ سلمان زاده، سینا. (۱۴۰۰). تأثیر آسیب‌های اجتماعی بر زیست‌پذیری در فضاهای شهری (مطالعه موردی: شاهین‌دژ). پژوهش‌های جغرافیای برنامه‌ریزی شهری، ۹(۱)، ۲۹-۵۰.
- ۱۷- حیدریانی، علی. (۱۴۰۰). شناسایی و اولویت‌بندی آسیب‌های اجتماعی با ارائه مدل مفهومی پیشگیری. روانشناسی فرهنگی، ۵(۱)، ۲۱۸-۲۴۰.
- ۱۸- رحمتی زنجان طلب، فرشاد؛ صالحی امیری، احمد؛ رضایی، علی؛ زمانی مقدم، کاظم. (۱۴۰۱). طراحی مدل فرایندی سیاستگذاری فرهنگی در سازمان‌های فرهنگی ایران. مدیریت فرهنگی، ۱۶(۵۷)، ۱۱۷-۱۴۴.
- ۱۹- رحیمی، علی؛ رضاپورسردره، رضا؛ رضوی‌پور، نسرين؛ دیلمی‌نژاد، سیف اله. (۱۳۹۹). مفهوم و ویژگی فرهنگ از دیدگاه جامع. مطالعات حقوق، ۳۸(۵)، ۲۶۱-۲۷۰.
- ۲۰- رضایی، احمد، وکیلی، مراد. (۱۳۹۹). نقش فقر اقتصادی در مشارکت اجتماعی، سیاسی و آسیب‌های اجتماعی (مورد مطالعه: محلات

- محرور (شهر جوانرود). پژوهشنامه مددکاری اجتماعی، ۲۴ (۷)، ۶۶-۳۷.
- ۲۱- رضایی نسب، محمد. (۱۴۰۲). واکاوی علل و پیامدهای کودک‌آزاری از دید مشاوران و مددکاران اجتماعی شهر ایلام. خانواده پژوهی، ۱۸ (۴)، ۷۱۵-۷۳۷.
- ۲۲- رهبری، محمد. (۱۳۹۹). "رونندهای خبری رسانه‌های اجتماعی در سال ۱۳۹۸"، چاپ اول، پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات، کارگروه رصد فرهنگی، ۲-۳.
- ۲۳- سلطانی، حسن (۱۴۰۲). نقش فرهنگ ایثار و شهادت در اجرای مهندسی فرهنگ اقتصاد مقاومتی از دیدگاه مقام معظم رهبری (مدظله العالی)، فصلنامه علمی جامعه و سیاست، ۲ (۱)، ۸۲-۶۷.
- ۲۴- ظفری، محبوبه. (۱۴۰۱). آسیب‌شناسی تحلیل مسائل اجتماعی در ایران و راهکارهای آن. علوم زیست محیطی و دانش جغرافیا، ۴ (۲)، ۵۶-۷۷.
- ۲۵- عشایری، طاها؛ جهان‌پرور، مهدی. (۱۴۰۱). مطالعه جامعه‌شناختی فرهنگ تکدیگری خیابانی: به‌عنوان یک مسئله اجتماعی. مطالعات راهبردی فرهنگ، ۲ (۲).
- ۲۶- غیاثی، محمد؛ حسینی گلی، سید اسماعیل؛ خسروی، محمدعلی؛ نادرپور، بابک. (۱۴۰۲). آسیب‌شناسی ارزیابی سیاست‌های فرهنگی ایران در ارتباط با منع استفاده از شبکه‌های ماهواره‌ای. دولت پژوهی انقلاب اسلامی، ۸ (۴)، ۸۰-۵۵.
- ۲۷- کسبی، نسرین؛ عبدوی، فاطمه؛ بدری آذرین، یعقوب. (۱۴۰۱). تأثیر شبکه‌های اجتماعی مجازی بر آسیب‌های اجتماعی کاربران ورزشکار در دوران کووید-۱۹. جامعه‌شناسی سبک زندگی، ۸ (۱۹)، ۷۱-۸۸.
- ۲۸- لطفی، بهنام. رازقی، رضا. (۱۴۰۰). «تحلیل برجسته‌سازی مسائل اجتماعی در سازمان‌های مردم‌نهاد فعال در حوزه آسیب‌های اجتماعی استان تهران». فصلنامه رفاه اجتماعی، ۱۹ (۷۴)، ۳۶۸-۳۲۵.
- ۲۹- متولیان، حمید؛ دوکوشکانی، فریمه؛ یحیی زاده جلودار، سلیمان. (۱۳۹۹). مقایسه میزان نارضایتی جوانان از ارتباط با پدر و مادر و نقش این نارضایتی در پیش‌بینی گرایش آنان به انحرافات اجتماعی (فرار از خانه، انحراف جنسی و اعتیاد). پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی ایران، ۹ (۳)، ۱۶۰-۱۲۹.
- ۳۰- محمدیان منصور، صاحب؛ گلخندان، ابوالقاسم. (۱۴۰۱). بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی و سلامت روان در استان‌های ایران. مجله راهبردهای مدیریت در نظام سلامت، ۷ (۲)، ۱۴۰-۱۵۱.
- ۳۱- مختاری مریم، رضا؛ نوریان نجف آبادی، محمد. (۱۴۰۰). تبیین جامعه‌شناختی خشونت مردان علیه همسران.
- ۳۲- مرادی، محمد راضی؛ سلیمی بجستانی، فرح؛ عسکری، محمد. (۱۴۰۱). استخراج مدل روانشناختی شکل‌گیری افکار خودکشی به‌عنوان یک آسیب اجتماعی در دانشجویان: یک مطالعه گراند تئوری. پژوهش‌های روانشناسی اجتماعی، ۱۱ (۴۴)، ۴۶-۲۳.
- ۳۳- مزیدی، رضا؛ ذاکری، اکبر. (۱۴۰۱). آسیب‌شناسی اجتماعی تعلیم و تربیت در مناطق مرزی جنوب شرقی ایران. فصلنامه پژوهش در مسائل تعلیم و تربیت اسلامی، ۳۰ (۵۵)، ۱۶۱-۱۹۲.
- ۳۴- موسوی، سیده سکینه؛ معظمی، رضا. (۱۴۰۰). بررسی اثربخشی سبک زندگی زنان بی‌خانمان بر بزه دیدگی آنان. پژوهش‌های حقوق جزا و جرم‌شناسی، ۹ (۱۷)، ۷۴-۵۱.
- ۳۵- مهدوی، سید محمدحسین، یزدانی زازرانی، محمدرضا؛ گلشنی، علیرضا. (۱۴۰۰). آسیب‌شناسی سیاست‌گذاری توسعه فرهنگی در برنامه پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران. ماهنامه جامعه‌شناسی سیاسی ایران،

۲ (۴)، صص ۲۶۵۳-۲۶۶۴

۳۶- نظری، مهدی؛ کهرآزنی، اکبر؛ ثناگوی محرر، علی. (۱۴۰۰). ارتباط بین عملکرد خانواده، حمایت اجتماعی و وضعیت اقتصادی اجتماعی با خشونت‌های منجر به قتل. مجله علوم پزشکی رازی، ۲۸ (۷)، ۱۰۹-۱۰۰.

37- Addison, M. (2023). Framing stigma as an avoidable social harm that widens inequality. *The Sociological Review*, 71(2), 296-314.

38-Ahmadi, S., Amir Mazaheri, A. M., Safarinia, A. (2022). Semantic Reconstruction of the Culture of Poverty of Female Heads of the Family. *Communication and Culture Strategy*, 2 (3) (in Persian) (10.22034/RCC.2022.563633.1036).

39-Akbari Dehbaghi, S., Arman, S. A., & Ahangari, M. (2020). The Impact of Domestic and Foreign Monetary Policy on Iran's economy: Global Modeling. *Journal of Money and Economy*, 15(2), 151-180.

40- Broms, L., Bentzen, M., Radmann, A., & Hedenborg, S. (2021). Stable Cultures in Cyberspace: a study about equestrians' use of social media as knowledge platforms. In *Scandinavian Sport Studies Forum* (Vol. 12). Malmö universitet.

41- Cordero Verdugo, R. R., Silva Esquinas, A., & Pérez Suárez, J. R. (2022). The Invisible Suffering of Young People during the COVID-19 Pandemic in Spain and the Collateral Impact of Social Harm. *Social Sciences*, 11(8), 335

42-Eivazi, M. R. (2022). Developing a Model for Predicting the Social Harms (with an Emphasis on Islamic Futurology). *Socio-Cultural Strategy*, 10(4), 859-892.

43-Eser, B., & Karaosmanoğlu, D. (2023). Gastrodiploacy in Turkey: 'saving the world' or neoliberal conservative cultural policies at work. *International Journal of Cultural Policy*, 1-15.

44-Hylland, O. M., Burri, M., Lindblad Gidlund, K., Handke, C., Rodríguez Morató, A., Oakley, K.,... & Uzelac, A. (2022). Pandemic cultural policy. A comparative perspective on Covid-19 measures and their effect on cultural policies in Europe. *International Journal of Cultural Policy*, 1-20.

45-Marsiglia, F. F., Kulis, S. S., & Lechuga-Peña, S. (2021). Diversity, oppression, and change: Culturally grounded social work. Oxford University Press, USA.

46-McPhillips, K., Salter, M., Roberts-Pedersen, E., & Kezelman, C. (2020). Understanding trauma as a system of psycho-social harm: Contributions from the Australian royal commission into child sex abuse. *Child Abuse & Neglect*, 99, 104232.

47-Nasiri Firooz, A., Aghili, M. (2022). A Systematic Review of Cultural Policy Evaluation Indicators of Higher Education Institutions. *Cultural Management*, 16 (57), 37-53 (in Persian) (10.30495/JCM.2022.70599.1633).

48-Park, A., Kim, M., & Kim, E. S. (2023). SEM analysis of agreement with regulating online hate speech: influences of victimization, social harm assessment, and regulatory effectiveness assessment. *Frontiers in Psychology*, 14, 1276568.

49-Pourkiani, M., Soozanchi, M. (2020). The Concept of "Culture" in Cultural Policy Discourses. A Biannual Scientific Research Journal of Religion and Cultural Politics, 7 (1), 75-100. [In Persian]

50-Pourkiani, M., Soozanchi, M., Hajipour Karimi M. S. (2023). Analyzing the Concept of "Man" in Cultural Policy Approaches. *Civilization Study*, 1 (4), 33-56

51-Rahmati Zanzan Talab, F., Salehi Amiri, A., Rezaie, A., Zamani Moghadam, K. (2022). Designing a Cultural Policy Process Model in Iranian Cultural Organizations. *Cultural Management*, 16 (57), 117-144 (in Persian) (10.30495/JCM.2022.21112).

52-Shajari, N., Sedaghati, S. (2020). The Concept of "Sublime Culture" in Mulla Sadra's Thought and its Connection with the Formation of the Ideal City. *Hikmat Sadraei Biannual Scientific-Research Journal*, 9 (1), 75-90 (in Persian) (10.30473/pms.2019.41036.1612).

Research Paper

Political-social pathology of nationalism discourse in contemporary Iranian society in the shadow of reading the works of some contemporary Iranian intellectuals

Parviz Nikravesh: PhD student, Department of Political Science, Kermanshah Branch, Islamic Azad University, Kermanshah, Iran.

Edris Beheshtinia*: Assistant Professor, Political Science Department, Kermanshah Branch, Islamic Azad University, Kermanshah, Iran.

Sirous Mohebi: Assistant Professor, Political Science Department, Kermanshah Branch, Islamic Azad University, Kermanshah, Iran.

Received: 2024/04/12 **PP** 93-118 **Accepted:** 2024/06/09

Abstract

The pathology of nationalism discourse in the contemporary era in the works of Sadegh Hedayat and Ahmed Kasravi required political and cultural measures in the government of that time. The main question of this research is that what are the most important features of the discourse of nationalism in the works of Sadegh Hedayat and Ahmed Kasravi, which can be observed by rereading their works? The method of this research is descriptive-analytical. The results and findings of the research show that the emphasis on components such as royal depiction of the king's intellect, promoting a sense of patriotism and patriotism, strengthening and instilling ancient teachings, spreading the Persian language and literature, keeping alive the ancient music of Iran, strengthening national unity, and magnifying the actions Shah, strengthening the Iranian national identity and nationalism, created a corridor between the Shah and the people to strengthen and perpetuate the rule of Mohammad Reza Shah.

Keywords: Iran, components, nationalism, Mohammad Reza Shah, national identity.

Citation: Abdollahi, M., Ghaedi, M. R., Moradi, M., & Abolhasan Shirazi, H.(2024). **An Analysis of the 17th Global Development Program and the Foreign Policy Approach of the Islamic Republic of Iran.** *Journal of Society and Politics*, Vol 2, No 6, Shiraz, PP 93-118.

*.Corresponding author: Edris Beheshtinia, **Email:** dr.beheshti.nia.edris@protonmail.com, **Tel:** +98 09910119730

Extended Abstract

Introduction

This article examines the political and social pathology of nationalist discourse in contemporary Iranian society, focusing on the works of two prominent intellectuals, Sadegh Hedayat and Ahmad Kasravi. The roots of the term “nationalism” date back to the 13th century in Europe and transformed into a political doctrine in the 18th century, particularly following the French Revolution. In Europe, the emergence of absolutist states with centralized political power laid the groundwork for forming national identities, and the French Revolution further expanded nationalist ideologies. In Iran, nationalist discourse gained increasing significance from the 19th century onwards, especially during the reign of Reza Shah Pahlavi. The principal question of this study is identifying the key characteristics of nationalism found in the works of Hedayat and Kasravi, which can be explored and analyzed through revisiting their writings. The necessity of this research lies in the significant influence of nationalism on modern political and social developments in Iran, along with the need for a scientific examination of the causes and factors that shaped it in the historical context of Iran.

Methodology

This study employs a descriptive-analytical approach. Initially, the features of nationalist discourse in the works of the two prominent intellectuals, Sadegh Hedayat and Ahmad Kasravi, are identified. Then, these features are analyzed within the context of Iran's contemporary political policies and social structures. The investigators utilized historical sources, cultural discourse analysis, and content analysis of Hedayat and Kasravi's works to derive scholarly conclusions. This methodology facilitates an in-depth exploration of how political and social effects of nationalism contributed to the reinforcement of the ruling system during the given era.

Results and discussion

The findings of this study reveal that nationalist discourse during the era under analysis, particularly as articulated in the works of Sadegh Hedayat and Ahmad Kasravi, emphasized components that directly

supported and strengthened the government of Mohammad Reza Shah. These features include portraying the Shah as the “supreme intellect,” promoting intense patriotism and nationalism, reinforcing ancient Iranian doctrines, propagating and glorifying the Persian language and literature as a fundamental national identity, reviving ancient Iranian music, fostering national unity, magnifying the achievements and accomplishments of the Shah, bolstering Iranian nationalist identity, and establishing a symbolic connection between the Shah and the people to solidify and perpetuate the Pahlavi regime.

Beyond these specific findings, the article delves into theoretical frameworks to provide a deeper understanding of how this discourse was formed and stabilized. The concept of “hegemony,” as presented in the discourse theory by Laclau and Mouffe and rooted in Gramsci's thought, plays a central role in this analysis. Hegemony is seen as a political process that articulates diverse elements and temporarily stabilizes identities. From this perspective, hegemony is not limited to physical dominance but extends to producing meaning, ideology, and enabling societal consensus for establishing and maintaining power. In this view, individual and social identities are shaped within “hegemonic formations,” and no identity exists as a fixed, pre-established entity. Political agents' efforts to stabilize their discourse are considered hegemonic actions, occurring within a competitive and contentious social space. A discourse that can dominate competing discourses and influence the minds and ideologies of social entities is considered hegemonic.

The theory of “power” is also discussed in the article, aligning closely with Foucauldian perspectives. From this viewpoint, power is not something possessed by individuals but is a factor that constructs society, gives meaning to the social world, and generates identities. Power is productive, and the emergence of any identity or society is the result of power relations. Stabilizing or objectifying a discourse involves marginalizing and excluding competing possibilities. Therefore, stabilizing or objectifying a discourse is impossible without power relations and the suppression of alternatives, making power a prerequisite for identity and objectivity. This

perspective even challenges the notion of “liberation,” arguing that a society free from power relations is an impossibility.

The article also traces the historical trajectory of nationalism in Iran. While implicit forms of centralized governance and national language existed in periods such as the Sassanian and Safavid eras, modern nationalism primarily emerged during the reign of Naser al-Din Shah, influenced by European developments. This modern nationalism adopted an ideological approach closely linked to modernity, emphasizing concepts like the nation, homeland, national language, and national state. Intellectuals like Mirza Hossein Khan Sepahsalar and Akhundzadeh played pivotal roles in promoting these ideas. The article also discusses “liberal nationalism” during the period between 1941 and 1953, which surfaced after Reza Shah’s abdication. Unlike the purely ancient and racial emphasis of the previous period, this form of nationalism emphasized traditions, customs, and local and religious identities alongside modernity, reflecting the diversity and evolution of Iranian nationalist discourse across different eras.

Conclusion

Based on the findings of this study, it can be concluded that nationalist discourse in the works of Sadegh Hedayat and Ahmad Kasravi played a crucial role in supporting and legitimizing the government of Mohammad Reza Shah during the political-social context of the examined era. This discourse, by highlighting cultural, historical, and symbolic elements, sought to foster solidarity and loyalty within society toward the ruling system. The theoretical frameworks of hegemony and power effectively illustrate how this discourse managed to stabilize within society and impact the minds and social identities. The process involved generating meaning, building consensus, and simultaneously marginalizing and suppressing competing discourses. The article underscores that this nationalist discourse was a dynamic phenomenon, with its elements and functionality undergoing transformations over time. Ultimately, this research, through the pathology of this discourse in the works of two influential intellectuals, serves as a step toward a deeper understanding of the complexities and

functions of nationalism in modern Iranian history.

References

1. Malayi Tavana, Alireza (2016): *The Official Historiographical Discourse of the Pahlavi Era about Reza Shah*, Tehran, Research Institute of Historical Studies, Institute of Humanities and Cultural Studies.
2. Malayi Tavana, Alireza (2002): *Journal of Ayandeh and Historiography Based on National Identity*, National Studies Quarterly, Vol. 4.
3. Mirafzali, Ali. (2001). "Sadegh Hedayat and Khayyam's Songs." *Nashr Danesh*. Issue 88, pp. 27–39.
4. Mirza Qomi, Jalaluddin (2006), *Nameh-e Khosravan* (Khosravan Letter), Tehran, Lithographic Printing, Vol. 1.
5. Minavi, Mojtaba (1965): "The First Caravan of Knowledge," Four Parts from August 1953 to November 1953, Issues 62 to 65
6. Tarafdari, Mohammad & Ali, (2010): *In Search of Service and Treason in History: Examining the Impact of Nationalism on Iranian Historiography from the Qajar Era to the End of the Pahlavi Dynasty*, Social History Research, Vol. 1, Issue 1.
7. Nazari, Ali Ashraf. (2007). "Nationalism and Iranian Identity: A Case Study of the First Pahlavi Period." *Journal of Legal and Political Research*. Vol. 9, Issue 22, Spring and Summer, pp. 141–170.
8. Nafisi, Azar. (2001). "The Problem of The Blind Owl." In: *In Memory of Sadegh Hedayat*. Edited by Ali Dehbashi. Tehran: Sales Publishing, pp. 649–664.
9. Nietzsche, Friedrich Wilhelm. (1998). *On the Genealogy of Morals* [Tārikhcheh-ye Akhlāq]. Translated by Dariush Ashouri. Tehran: Agah Publishing.
10. Valery Rado, Pasteur. (2001). "A Desperate Writer." Translated by Hassan Qaemian. In: *In Memory of Sadegh Hedayat*. Edited by Ali Dehbashi. Tehran: Sales Publishing, pp. 345–355.
11. Umut Ozkirimli. (2004). *Theories of Nationalism*. Translated by Mohammad Ali Qasemi. Tehran: Iranian Civilization Publishing.
12. Vincent, Andrew (2011): *Modern Political Ideologies*. Translated by Morteza Saeqbfar, Tehran, Qoqnoos Publications.
13. Hedayat, Sadegh. (2002). *Crocodile Tears* [Ashk-e Tamsah]. *Negah-e Now*, New Series, Issue 9, August, pp. 7–43.
14. Hedayat, Sadegh, *The Blind Owl*, Sadegh Hedayat Publishing, Tehran: 2004.
15. Hedayat, Sadegh, *Khayyam's Songs*, Parasto Books, 6th Edition, Tehran: 1974.
16. Hedayat, Sadegh, Haji Agha, Javidaan Publishing, Tehran: 1951.
17. Hedayat, Sadegh, *Buried Alive* [Zende Be-Goor], Javidaan Publishing, Tehran: 1930, and Jamahdariran Publishing.
18. Hedayat, Sadegh, *Saye Roshan* (Light and Shadow), Javidaan Publishing, Tehran: 1933.
19. Hedayat, Sadegh, *Three Drops of Blood*, Javidaan Publishing, Tehran: 1932, and Jamahdariran Publishing, Tehran: 2004.
20. Hedayat, Sadegh, *Vagh Vagh Sahab*, Sepehr-e Adab Publishing, Tehran: 2005.
21. Harold, John (1998): *The Death of the Past*. Translated by Abbas Amanat, Tehran, Akhtarān Publications.
22. Katouzian, Mohammad Ali Homayoun. (1993). *Sadegh Hedayat: From Myth to Reality*. Translated by Firouzeh Mohajer. Tehran: Tarh-e Now Publishing.
23. Elahi-Tabar, Ali, and Valiviri, Mohsen (2016): *An Analysis of the Failures and Crisis-Making of Arab Nationalism and Its Modern Reflections in the Islamic World*, Biannual Journal of Historical Studies of the Islamic World, Vol. 4, Issue 8, Autumn and Winter, pp. 33–50.
24. Yavari, Hoorā. (2006). "One Dream, Two Narratives: Sadegh Hedayat and the Idealized Past of Iran." *Negah-e Now*. Issue 69, May, pp. 18–28.
25. Abrahamian, Ervand (2004): *Iran Between Two Revolutions*. Translated by Ahmad Golmohammadi and Mohammad Ibrahim Fattahi, Tehran, Ney Publishing.

فصلنامه جامعه و سیاست

دوره ۲، شماره ۶، تابستان ۱۴۰۳

Journal Homepage: <https://sanad.iau.ir/journal/jsp>

شاپایخ الکترونیکی: ۱۲۳۶۰ خ ۲۹۸۱

مقاله پژوهشی

آسیب شناسی سیاسی - اجتماعی گفتمان ناسیونالیسم در جامعه ایرانی معاصر در سایه خوانش آثار برخی از روشنفکران معاصر ایرانی

پرویز نیک روش: دانشجوی دکتری گروه علوم سیاسی و احف کرمانشاه دانشگاه آزاد اسلامی خ کرمانشاه ایران. خ
ادریس بهشتی نیا^۱: استادیار گروه علوم سیاسی و احف کرمانشاه دانشگاه آزاد اسلامی خ کرمانشاه ایران.
سیروس محبی: استادیار گروه علوم سیاسی و احف کرمانشاه دانشگاه آزاد اسلامی خ کرمانشاه ایران.

دریافت: ۱۴۰۳/۰۱/۲۴ خ ۴۰۳ صص ۹۳-۱۸ خ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۳/۲۰ خ

چکیده

آسیب شناسی گفتمان ناسیونالیسمی خ دغ عصخ معاصخ دغ آناخ صادق هدایتخ و احف کسروی خ دغ دولتخ آنخ زمانخ نیاز بخ اقداماتخ سیاسی خ فرهنگ خ داشتخ سوال اصلی خ اینخ تحقیقخ عبارتخ از اینخ کفخ مهتر بن و یژ کفخ های گفتمان ناسیونالیسمی دغ آثار صادق هدایتخ و احف کسروی خ کفخ میخ توان بخ باز خوانی خ آناخ آنهاخ مشاهدخ نمودخ کدامندخ کفخ روش خ اینخ تحقیقخ توصیفی - تحلیلی خ میخ باشدخ نتایج خ یافته های خ تحقیقخ نشان خ میخ دهدخ کفخ تأکیدخ بر روی خ مؤلفه های خ چون تصویر سازی خ شاهانه خ عقل خ کل خ شاه خ ترویج خ حس خ میهن پرستی خ و طخ دوستی خ تقویت خ القاءخ آموزش های خ باستانی خ اشاعه خ زبان خ و ادبیاتخ فارسی خ زندخ نگهداشتن خ موسیقی خ باستانی خ ایران خ تقویت خ وحدت ملی خ بزرگ نمایی خ از اقداماتخ شاه خ تقویت خ هویت ملی خ و ناسیونالیسم خ ایرانی خ راهرویی خ بین خ شاخخ مردخ برای خ تقویت خ تدوین خ حکومتخ محمدرضا شاخ ایجاف نمودخ بودند. خ

خ

واژه های کلیدی: ایران خ مؤلفه هاخ ناسیونالیسم خ محمدرضا شاه خ هویت ملی

استاد: نیک روش خ پرویز بهشتی خ نیاخ ادریس خ محبی خ سیروس خ (۱۴۰۳) خ آسیب شناسی سیاسی - اجتماعی گفتمان ناسیونالیسم در جامعه ایرانی معاصر در سایه خوانش آثار برخی از روشنفکران معاصر ایرانی. فصلنامه خ جامع خ سیاست خ سال خ ۲۳ شمارخ ع خ شیراز خ صص ۹۳-۱۱۸.

مقدمه

«ناسیونالیسم» اشتقاقیخ استخ از لفظخ (Nation) کخ دخن فرهنگخ اجتماعیخ اروپلخ قدمتخ دیر پائیخ دار دخن لفظخ «ناسیون» (Nation) از ریشخ لاتینخ ناسیخ (Nasci) بخ معنایخ زادخن شدنخ از حدوخن قرن ۳ میلادیخ معمولخ بودخ استخ بخ گروهیخ از مردخن کخ زادگاهیکسانیخ داشتخ انسخ اطلاقخ مخ گردیدخ استخ پیشخ از تحولاتخ قرونخ اخیخ از واژخ (Nation) نسلخ یلخ گروهیخ از مردخن از مردخن مرادخ میخ شخ بخ اینخ لفظخ اهمیتخ سیاسیخ نداشتخ از ملخ دخن قرن ۱۶ (Nation) بخ یکخ واحدخ سیاسیخ متداولخ اطلاقخ شخ بخ کاربردخ اصطلاحاتیخ آنخ از اواخر قرن ۸ میلادیخ آغازخ گردیدخ اصطلاح «ناسیونالیسم» خ اولینخ بار دخن سالخ ۷۸۹ خ توسطخ آگوستینخ باروئل، خ کشیشخ ضدانقلابیخ فرانسویخ استعمالخ شخ بخ اینخ زمانخ بدینج ناسیونالیسمخ تلخ واسطخ قرن ۹ بخ شکلخ جنبشخ بخ دکتربنخ سیاسیخ در آمدخ پسخ بدینخ ترتیبخ مفهوخ اصطلاحیخ ملتخ بخ ملخ گرائیخ یلخ بایخ اساسلخ مولوخن انقلابخ فرانسوخن دانستخ (اصفخ ۱۳۸۴ خ ۷۴) بخ برایخ اینکخ بحثخ ملخ دخن مورخ شرایطخ بخ عللخ شکلخ گیریخ ناسیونالیسمخ روشن تر گردخن بخ نظرخ میخ رسنخ بایخ مرور یخ کوتاخن بخ شرایطخ سیاسیخ اجتماعیخ تاریخیخ پیشخ از شکلخ گیریخ اینخ مفهوخ دخن غربخ داشتخ باشیمخ خ

بدینخ منظرخ قابلخ دخن استخ کخ دخن پادشاه قرونخ وسطیخ بخ دلایلخ گوناگونخ سیاسیخ اجتماعیخ متعددخ کخ از حوصله یخ اینخ بحثخ خارج استخ نظام فئودالیسمخ از هج پاشیخن ملخ شاهینخ تکیونخ نوخن جدیدیخ از دولتمستقیمخ کخ دخن حوزه جامع شناسیخ سیاسیخ جامع شناسیخ تاریخیخ بخ دوللغهایخ مطلقه معرفه هستنخ دخن عصم پیشخ از دوللغهایخ مطلقه شیوخ معمولخ دخن ادارق اجتماعیخ جوامع انسانیخ دخن اروپلخ سبکخ دولتمشهریخ امپراطوریخ شاهزادغن نشینیخ یلخ حاکمیتخ بارونهایخ فئودال بخ یوخن ساکنانخ قلمروهایخ سیاسیخ بخ مثابخن «تبعه» بخ «رعایای» خ حاکم بخ سلسلخ حکام محسوبخ میخ شدنخ بخ هویتخ سیاسیخ آنانخ دخن قالبخ وفاداری بخ حکام شکلخ مخ گرفتخ یلخ پیدایشخ دوللغهایخ مطلقه قدرتخ سیاسیخ رخن بخ تمر کنن نهادن بخ برخ خلاف دوللغهایخ ضعیف بخ نیج بنخ قرونخ وسطیخ دولتمطلقه ازارهایخ اداری بخ نظامیخ لازم بر اینخ ایجابخ همگرائی بخ یکپارچگیخ سیاسیخ دخن اختیارخ گرفتن بخ یلخ سلب قدرتخ از گروهلخ طبقاتخ گوناگونخ قدرتخ سیاسیخ یلخ دستخ پادشاه متمر کنن گردنخ بایخ گفتخ کخ دوللغهایخ مطلقه یلخ ایجابخ تمر کنن بخ یکپارچگیخ سیاسیخ دخن جامعه بخ نخستینخ گاهلخ ملخ شکلخ گیریخ هویتخ ملیخ برخ داشتند بخ وقوع انقلابخ فرانسه بخ تحولیخ بنیادینخ دخن کیفیت برخ داشتخ مردخن از نوخن رابطیخ بنسبشان یلخ هیأتخ حاکمیخ بخ خودنخ ایجابخ شدنخ دخن انقلاب فرانسوخن مردخن دریافتن بخ هویتخ سیاسیخ آنهلخ میخ توانن دخن حسخ هویتخ ملیخ بخ و طرخ دوستیخ متجلیخ گردخن بخ رابطیخ تبعیت بخ فرمانبراریخ مطلق از حکام بخ رابطیخ شهر و ندانیخ دخن حقخ هر چنخ دخن نظرخ مبدلخ شودخ

یلخ اینخ انقلاب ایدخ ناسیونالیسم بخ ملخ گرائیخ دخن فرانسوخن از دخن شخ یلخ لشکر کشیهایخ ناپلئون بخ یلخ سراسنخ اروپلخ صادخن شدخ اشغال بخشخ اعظمیخ از اروپلخ توسطخ ناپلئون بخ باعث شخ کخ برایخ نخستینخ بار دخن سرزمینهایخ اشغال شدخ یکخ حسخ آگاهیخ از هویت ملیخ بخ جوخ بیایخن (هیوودخ ۱۳۸۷ خ ۲۷۰) بخ اینخ موج آگاهیخ از هویت ملیخ دخن قرن ۹ خ باعث ایجاب تغییراتخ عظیمیخ دخن نقشه یخ اروپلخ گردیدن بخ ادامیخ اینخ رونق یلخ هج دخن طول سالهایخ وقوع جنگ جهانیخ اول بخ هج دخن سالهایخ بین دخن جنگ جهانیخ دوم بخ دخن اکتش کشورهای مستعمر بخ شاهینخ برون نوعیخ دخن طول سالهایخ پس از جنگ شاهینخ هس تیم دخن سالهایخ پس از جنگ جهانیخ دوم بخ دخن دستخ رهبران کشورهای مستعمر بخ جهت دسغیابیخ ناسیونالیسمخ استقلال طلب هس تیم کخ اینخ ناسیونالیسمخ استقلال طلبیخ عنوان ازاری دخن دستخ رهبران کشورهای مستعمر بخ جهت دسغیابیخ بخ استقلال سیاسیخ کشورهایشان بخ کخن رفتن دخن دهغهایخ اخیخ هج علخ رغن نظرخ برخی از اندیشمندانخ مبنی بخ کاهش اهمیتخ ناسیونالیسمخ

¹ - Nationalism

² - Augustin Barruel

ب‌خ عنوان‌خ یک‌خ آئین‌خ د‌خ ک‌ترین‌خ سیاسی‌خ ه‌ج چ‌نان‌خ شاه‌ن‌خ اهمیت‌خ سیاسی‌خ ناسیونالیسم‌خ ب‌خ عنوان‌خ یک‌خ آموز‌خ د‌خ حیات‌خ ملت‌ه‌ج هستی‌خ‌خ تحول‌ات‌خ ب‌خ ان‌خ فروپاشی‌خ شوروی‌خ د‌خ شرق‌خ اروپ‌خ‌خ بالکان‌خ م‌خ توان‌خ ب‌خ عنوان‌خ شاهدی‌خ ب‌خ این‌خ اد‌عای‌خ م‌خ باشد. خ

د‌خ کشور‌خ م‌خ ایران‌خ نی‌ن‌خ د‌خ قرن‌خ ۹‌خ ب‌خ خصوص‌خ د‌خ نیم‌خ د‌خ این‌خ قرن‌خ م‌خ شاه‌ن‌خ ظهور‌خ گفت‌مان‌خ ناسیونالیسم‌خ د‌خ ع‌ر ص‌غی‌خ اندیش‌خ‌خ عمل‌خ هستی‌خ‌خ این‌خ گفت‌مان‌خ چ‌ن‌خ د‌خ دور‌خ پیش‌خ مش‌ر و ط‌ن‌خ‌خ چ‌ن‌خ د‌خ عص‌خ مش‌ر و ط‌ن‌خ‌خ چ‌ن‌خ د‌خ دوران‌خ حک‌ومت‌خ پ‌هلوی‌خ اول‌خ بر ج‌ست‌گی‌خ خاص‌خ دار‌د. خ

– مس‌ئ‌ل‌ه‌ی‌خ ک‌ن‌خ د‌خ این‌خ پ‌ژ و ه‌ش‌خ ب‌خ د‌ن‌بال‌خ تص‌ر ب‌خ‌خ تب‌یین‌خ آن‌خ هستی‌خ‌خ این‌خ است‌خ ک‌ه‌خ چ‌ن‌خ ع‌وامل‌خ با ع‌ش‌خ ش‌کل‌ن‌ گ‌یر ی‌خ این‌خ گفت‌مان‌خ (گفت‌مان‌خ ناسیونالیسم‌خ) د‌خ عص‌خ مش‌ر و ط‌ن‌خ‌خ ه‌ج چ‌نین‌خ ب‌خ نح‌وی‌خ بارز ت‌ن‌خ د‌خ ایران‌خ عص‌خ پ‌هلوی‌خ اول‌خ شد؟

اهمیت و ضرورت پژوهش

ب‌خ ت‌وج‌ه‌ ب‌خ این‌ک‌ن‌خ ناسیونالیسم‌خ یک‌خ ان‌خ م‌ه‌ج‌ترین‌خ پ‌دیده‌های‌خ سیاسی‌خ است‌خ ک‌ه‌خ ب‌خ تحول‌ات‌خ سیاسی‌خ اجتماع‌ی‌خ ایران‌خ اث‌ن‌ گذاشت‌خ است‌خ د‌خ طول‌خ سی‌خ تاری‌خ معاصر‌خ ایران‌خ ب‌خ خصوص‌خ ان‌خ مش‌ر و ط‌ن‌خ‌خ ب‌خ ب‌خ شاه‌ن‌خ ظهور‌خ اندیش‌خ‌خ عمل‌خ ناسیونالیسم‌خ د‌خ ق‌ال‌ع‌های‌خ مت‌فاو‌ت‌خ د‌خ جامع‌ی‌خ ایران‌خ هستی‌خ‌خ ه‌ج چ‌نین‌خ م‌بحث‌ی‌خ ک‌ن‌خ تحت‌خ عنوان‌خ رابط‌ی‌خ د‌ین‌خ ملیت‌خ مط‌ر‌خ م‌خ ش‌ود‌خ با ع‌ش‌خ ش‌ن‌ن‌گ‌ار ند‌خ ب‌خ این‌خ ف‌ک‌ن‌ بی‌ف‌تن‌خ‌خ تأ‌م‌ل‌خ ک‌ن‌خ ک‌ن‌خ ب‌خ راست‌ی‌خ چ‌ن‌خ ش‌ن‌خ ک‌ن‌خ این‌خ اندیش‌خ‌خ ع‌ر ب‌خ ایران‌خ وار‌خ شد‌خ (الب‌ت‌ه‌ د‌خ و ج‌ن‌ مدر‌ن‌خ آن‌خ د‌خ بست‌خ مت‌فاو‌ت‌ی‌خ ان‌خ آن‌ج‌ل‌خ ب‌خ ش‌کل‌ی‌خ مت‌فاو‌ت‌خ ع‌ر ص‌غی‌خ نظ‌ن‌خ‌خ عمل‌خ وار‌خ ش‌ن‌خ‌خ ه‌ج چ‌نین‌خ ب‌خ ت‌وج‌ه‌ ب‌خ این‌خ ام‌ن‌ ک‌ن‌خ د‌خ منابع‌ فارسی‌ ب‌خ این‌خ مس‌ئ‌ل‌ه‌ ب‌خ نح‌وی‌خ در‌خو‌ن‌ پ‌ر داخ‌ت‌خ نش‌د‌خ است‌خ بر آن‌خ شد‌ی‌ج‌ن‌ ب‌خ ش‌کل‌ی‌خ مس‌ت‌دل‌خ ب‌خ این‌خ ام‌ن‌ پ‌ر دا‌ز ی‌ج‌ ک‌ن‌خ ع‌ل‌ل‌خ‌خ ع‌وامل‌خ ش‌کل‌ن‌ گ‌یر ی‌خ این‌خ گفت‌مان‌خ د‌خ بر ه‌غی‌خ مور‌خ نظ‌ن‌خ م‌خ چ‌ن‌خ بود‌خ است‌خ تل‌خ بد‌ی‌خ و سی‌ل‌خ‌ ب‌ت‌وانی‌ج‌ عمل‌ک‌ر‌خ این‌خ پ‌دیده‌ سیاسی‌خ ب‌خ د‌خ ایران‌خ د‌خ بر ه‌غ‌های‌خ مت‌فاو‌ت‌خ تاری‌خی‌خ مور‌خ‌خ از ی‌ب‌ی‌ق‌را‌ن‌ دهیم. خ

ه‌ژمونی

ه‌ژمونی‌خ م‌فه‌وم‌خ بنیادین‌خ نظ‌ر ب‌خ گفت‌مان‌ی‌خ لا‌ک‌ال‌خ مح‌سوب‌خ م‌خ ش‌ود‌خ گ‌رام‌شی‌خ م‌فه‌وم‌خ ه‌ژمونی‌خ ب‌خ عنوان‌خ یک‌خ ف‌ر این‌خ سیاسی‌خ م‌خ دان‌ن‌خ ک‌ن‌خ ع‌ناصر‌خ مخت‌لف‌خ رابط‌ مف‌صل‌ بند‌ی‌خ م‌خ ک‌ن‌خ‌خ ه‌و ی‌غ‌ ه‌ل‌خ‌ش‌کل‌خ م‌خ د‌ه‌د‌خ ان‌خ من‌ظ‌ر ان‌خ ف‌رای‌ن‌خ ه‌ژمونی‌خ ف‌رای‌ن‌خ تب‌ش‌ی‌خ م‌وق‌ع‌ت‌خ ه‌و ی‌غ‌ ه‌ل‌خ‌ است‌خ‌خ طب‌قات‌خ‌خ نیر‌و‌های‌خ اجتماع‌ی‌خ م‌جم‌وع‌ی‌خ ان‌خ نیر‌و‌ه‌ل‌خ‌خ اف‌راخ‌ ب‌خ م‌وق‌ع‌ی‌غ‌ ه‌ل‌خ‌خ ه‌و ی‌غ‌های‌خ مت‌زل‌ل‌خ مح‌سوب‌خ م‌خ ش‌ون‌خ ک‌ن‌خ ان‌خ ط‌ری‌ق‌ ف‌رای‌ن‌خ ه‌ژمونی‌خ ب‌خ ط‌ون‌ م‌وق‌ع‌ت‌خ من‌س‌ج‌ن‌ شد‌خ اند‌خ (لا‌ک‌ال‌خ ۲۰۰۰‌خ ۵۳-۵۷) خ

ه‌ژمونی‌خ د‌خ اندیش‌خ‌ گ‌رام‌شی‌خ مت‌ضم‌ن‌خ ت‌ول‌ی‌خ مع‌ن‌خ‌خ اندیش‌خ‌ برای‌خ ک‌س‌ب‌خ‌خ تب‌ش‌ی‌خ قدر‌ت‌خ است‌خ‌خ ان‌خ هم‌ی‌ن‌خ من‌ظ‌ر است‌خ ک‌ن‌خ این‌خ م‌فه‌وم‌خ ب‌خ نظ‌ر ب‌خ‌های‌خ گفت‌مان‌خ م‌ر تب‌ط‌خ م‌خ گ‌رد‌خ ه‌ژمونی‌خ س‌لط‌خ‌ ب‌خ ج‌ای‌خ زو‌ن‌ ب‌خ اندیش‌خ‌خ اق‌ناع‌ م‌بت‌ی‌خ‌ م‌خ ک‌ن‌خ‌خ ر‌ض‌ع‌ ب‌خ‌خ اج‌ماع‌خ‌خ د‌خ‌خ ی‌ج‌ن‌خ م‌قب‌ول‌ی‌خ‌خ نظام‌خ ه‌ژمونی‌ک‌ن‌خ ب‌خ هم‌را‌خ م‌خ آور‌د‌خ ه‌ژمونی‌خ نوع‌ی‌خ من‌طق‌خ سیاسی‌خ است‌خ ک‌ن‌خ ب‌خ اب‌ج‌اف‌خ اج‌ماع‌خ‌خ ع‌قل‌خ سلیم‌^۱ ج‌دی‌ب‌خ من‌ج‌ن‌ م‌خ ش‌ود‌خ (ه‌وار ب‌خ ۲۰۰۰‌خ ب‌خ ص‌خ ۱۵‌خ گ‌رام‌شی‌خ ه‌ژمونی‌خ ب‌خ نوع‌ی‌خ ر‌ه‌بر ی‌خ اخ‌لاق‌ی‌خ ف‌ر ه‌نگ‌ی‌خ‌خ ف‌ک‌ری‌خ ت‌وصی‌ف‌خ ک‌ر د‌خ ک‌ن‌خ م‌خ توان‌خ یک‌خ نیر‌وی‌خ مت‌خلف‌ تاری‌خی‌خ ب‌خ ب‌خ و ج‌وف‌خ آور‌د. خ

د‌خ اندیش‌خ‌ لا‌ک‌ال‌خ ت‌لا‌ش‌خ نیر‌و‌های‌خ سیاسی‌خ برای‌خ تب‌ش‌ی‌خ گفت‌مان‌های‌خ محد‌ود‌خ‌خ معین‌خ ا‌ق‌دا‌خ ه‌ژمونی‌ک‌ن‌خ نامید‌خ م‌خ ش‌ود‌خ: مین‌خ ا‌ق‌دا‌م‌ت‌خ ه‌ژمونی‌ک‌ن‌خ ح‌وز‌خ اجتماع‌ی‌خ خص‌مان‌خ‌خ نیر‌و‌ه‌ل‌خ‌خ پ‌ر و‌ث‌ع‌های‌خ مخت‌لف‌خ است‌خ ک‌ن‌خ ب‌خ ه‌ج د‌خ ن‌زاع‌خ‌خ رق‌ابت‌خ هست‌ن‌خ‌خ م‌خ ک‌وش‌ن‌خ تل‌خ نیر‌و‌های‌خ اجتماع‌ی‌خ ب‌خ م‌جد‌ود‌خ‌خ خ‌وف‌خ ساز‌ن‌خ‌خ گفت‌مان‌های‌خ مور‌خ نظ‌ن‌خ‌خ خ‌وف‌خ تح‌میل‌خ ک‌ن‌د‌خ‌خ ا‌گ‌ن‌ یک‌خ گفت‌مان‌خ ب‌ت‌وان‌خ‌خ د‌ی‌گ‌ن‌ گفت‌مان‌های‌خ‌خ ش‌د‌خ‌خ د‌ه‌ن‌خ‌خ ان‌غ‌یش‌خ‌خ ع‌ام‌لان‌خ اجتماع‌ی‌خ ب‌خ د‌خ اختی‌ار ب‌گیر‌خ‌خ ه‌و ی‌ت‌خ ر‌فت‌ار‌خ‌خ فع‌الی‌غ‌های‌خ اجتماع‌ی‌خ آن‌خ ب‌خ این‌خ ط‌ری‌ق‌خ تح‌ت‌خ تأ‌ث‌ی‌ن‌ق‌را‌ن‌ د‌ه‌د‌خ ب‌خ گفت‌مان‌خ ه‌ژمونی‌ک‌ن‌خ د‌خ جامع‌ی‌خ تب‌دیل‌خ شد‌خ است‌خ لا‌ک‌ال‌خ م‌وق‌ع‌ ان‌خ ط‌ری‌ق‌ ب‌سط‌خ م‌فه‌وم‌خ ه‌ژمونی‌ ب‌خ این‌خ ن‌تی‌ج‌ م‌خ ر‌س‌ن‌خ ک‌ن‌خ ه‌و ی‌ت‌ی‌خ ک‌ن‌خ ب‌خ ف‌ر‌خ‌خ نیر‌و‌های‌خ اجتماع‌ی‌خ دا‌د‌خ م‌خ ش‌ود‌خ ت‌ن‌ه‌ل‌خ مف‌صل‌ بند‌ی‌خ د‌خ در‌ون‌خ یک‌خ ص‌ور‌ ب‌ند‌ی‌خ ه‌ژمونی‌ک‌ن‌خ د‌ست‌خ م‌خ این‌خ‌خ هی‌ج‌ن‌ ث‌بات‌خ‌خ عینیت‌خ‌خ ن‌دار‌د‌خ ب‌خ ع‌بار‌ت‌خ د‌ی‌گ‌ر‌خ این‌خ مف‌صل‌ ب‌ن‌خ‌خ ه‌ط‌ی‌خ

¹ Hegemony

² Sense common

هژمونیک هستنخ کخ فرخ رخ بک عنوانخ کار گر سر ما بک دارن شهر و ندخ لبرال رخ مار کسبستخ هو بک بخش رخ مخ کننخ رخ دن درون رخ بکخ گفتما رخ خاصخ قرا رخ مخ دهند. رخ

ساما رخ جامع رخ شکلخ گیر رخ آن رخ محصول رخ فراین رخ هژمون رخ صور بک بند رخ های رخ هژمونیک استخ بنا بر این رخ خصلتی رخ موقتی رخ دار رخ هچک رخ جامع رخ بک تبسبستخ نهایی رخ نم رخ سدخ هچق قانون رخ عینی رخ آن پیش رخ تعیبش شل رخ بر ای رخ تحولا رخ تاریخی رخ و جوف رخ ندر رخ بک جه بک گیر رخ تل رخ بک رخ نم رخ توان رخ پیش رخ بینی رخ کر رخ هم رخ بک بکست رخ بک صور بک بند رخ های رخ هژمونیک سیاسی رخ دار رخ کخ نبر و ها رخ نراغ رخ تقاضا های رخ مختلف رخ اجتماع رخ تل رخ دن درون رخ جوف رخ مفصل رخ بندی رخ مخ کننخ رخ بک آن رخ جهت رخ مخ دهند رخ منطق رخ نظر رخ هژمون رخ نفی رخ سو رخ های رخ تاریخی رخ استخ کخ کار گر رخ تحولا رخ اجتماع رخ تلخی رخ مخ شونند. رخ

* قدرت

دخ بحث رخ قدرت رخ لا کلا رخ موف بک نظر رخ های رخ فو کخ دخ تبار شناسی رخ نز دیک رخ مخ شوننخ رخ این رخ منطق قدرت رخ چیز رخ نیست رخ کخ افر رخ دخ اختیار رخ دار رخ بک رخ دن دیگر رخ اعمال رخ مخ کننخ بک کخ چیز رخ است رخ جامع رخ تل رخ و جوف رخ اور رخ جهان رخ اجتماع رخ تل رخ ساز رخ معنادا رخ مخ کننخ بنا بر این رخ قدرت رخ تما رخ فراینده رخ نبر و ها رخ تل رخ کخ جهان رخ اجتماع رخ تل رخ ساز رخ آن رخ تل رخ برای رخ معنادا رخ مخ کننخ دن رخ مخ گیر رخ قدرت رخ مولف رخ اسل رخ جهان رخ قابل رخ سکون رخ تل رخ برای رخ ملل رخ اچا رخ مخ کننخ تل رخ آن رخ آشفتنی رخ بک نظم رخ مخ هان رخ شکلخ گیر رخ هخ هو بک رخ جامع رخ تل رخ محصول رخ روابط رخ قدرت رخ است رخ بک این رخ معنل کخ اچا رخ هخ جامع رخ تبسبستخ هخ گفتما رخ تل رخ حاشیغ رخ آن رخ تل رخ غیر همر رخ است رخ تل رخ سر کوب رخ تما رخ جاکر رخ هخ رخ اجتماع رخ تل رخ تبسبستخ بک گفتما رخ تل رخ امکا رخ پذیر رخ ساز رخ هخ هو بک تل رخ طرف رخ احتمالا رخ رقیب رخ جوف رخ تل تبسبستخ مخ کننخ رخ (فیر رخ خی رخ ۱۳۸۵ رخ ۵۹ رخ تبسبستخ تل رخ عین رخ بک رخ گفتما رخ همر رخ تل رخ روابط رخ قدرت رخ تل رخ طرف رخ سر کوب رخ دیگر رخ صور رخ مخ گیر رخ بدو رخ قدرت رخ هچق تبسبستخ رخ عینتی رخ نیسب رخ اچا رخ سلسل رخ مراتب رخ خشن رخ میان رخ دخ قسط رخ متضاد رخ مقدم رخ شکلخ گیر رخ تل تبسبستخ بک هو بک رخ گفتما رخ جدی رخ محسوب رخ مخ شود رخ قدرت رخ پیش رخ شر طل هخ رخ عین رخ است رخ هو بک نوعی رخ اعمال رخ قدرت رخ است رخ پس رخ بدو رخ قدرت رخ جامع رخ تل رخ نخواه رخ بود رخ حذف رخ قدرت رخ بک رخ اکند رخ تل رخ تجز رخ بک جامع رخ مخ انجا رخ تل رخ لذل رخ نم رخ توان رخ جامع رخ تل رخ فار رخ آن رخ روابط رخ قدرت رخ تصون رخ کر رخ بک هچق دلیل رخ مفا هیمی رخ چون رخ هایی رخ اصولا رخ امکا رخ پذیر رخ نیستند. رخ

گفتما ناسیونالیسم ایرانی

نظریه ای رخ کخ "ناسیونالیسم لبرال" رخ خواند رخ شد رخ است رخ زمان رخ تقریبی رخ آن رخ تل رخ مخ توان رخ آن رخ زمان رخ بر کنار رخ رضاشا رخ یعنی رخ شهر یوخ ۳۲۰ رخ تل کودتا رخ ۲۸ رخ مردا رخ سال رخ ۳۳۲ رخ تعیین رخ کر رخ دن این رخ زمان رخ هنو رخ ایدئولوژی رخ ملل رخ ساز رخ یعنی رخ همان ناسیونالیسم تل رخ تبسبستخ تل رخ تغییر اتی رخ نبض رخ امون رخ تل دخ دست رخ دار رخ دن نتیجه رخ تأکید رخ بک ویر گن رخ های رخ نژادی رخ قومی رخ حذف رخ شد رخ دیگن سخن رخ آن رخ تل رخ آرایی رخ بک معنل رخ مفهون رخ خاص رخ قبلی رخ و جوف رخ ندر رخ بک رخ جای رخ آن رخ بک سنل رخ تل رخ آداب رخ ر سو رخ تأکید رخ مخ شو رخ دن رخ تل نین رخ بک عنوان رخ جزئی رخ آن سنل رخ های رخ ایرانی رخ وار رخ عناصر رخ هو بک تل رخ کر رخ اند. رخ

دخ این رخ دوران رخ میان رخ هو بک سنتی رخ متجدد رخ پیون رخ بر قرا رخ شد رخ بک عکس رخ نظر رخ قبلی رخ کخ آن رخ هو بک بومی رخ تنه رخ تل رخ بک رخ اچا رخ باستان رخ تو رخ داشت رخ تل رخ خون رخ تل رخ عنوان رخ عنصر رخ اساسی رخ هو بک تل رخ معرفی رخ مخ کر رخ دن این رخ نظر رخ بک هو بک بومی رخ دینی رخ تو رخ تل رخ شو رخ و لای رخ ماننل رخ نظر رخ قبلی رخ هچق رخ تل رخ جاکا رخ خاص رخ جوف رخ تل رخ است رخ تل رخ جوف رخ در گیر رخ سیاسی رخ تل رخ بک رخ عنوان رخ دیگر رخ تل رخ رفی رخ هو بک رخ ملی رخ ایرانی رخ مطر رخ نشد رخ است رخ (ز هیر رخ ۱۳۸۱ رخ ۱۵۲ رخ صور بک بندی رخ هو بک رخ کخ نظر رخ متقد رخ ناسیونالیستی رخ ارا رخ مخ کر رخ هخ تل رخ باستان رخ ایرانی رخ بک همر رخ مؤلف رخ های رخ تجد رخ عناصر رخ اصلی رخ آن رخ شکل رخ مخ دادنل رخ ملل رخ نظر رخ اچا رخ علاو رخ بک تجد رخ هو بک تل رخ دیخی رخ تل رخ وار رخ اچا رخ صور بک بندی رخ شد. رخ

¹ Emanicipation

ناسیونالیسم

اندازه ای از مبحث ملخ گرایي به تنه یخ شماری از این دیدگاه های موجود اشاره می شود:

- ازلی گرا

نگرش‌های خ‌متعدد خ‌مچ باشن کنه «آنتون خ‌اسمیت» خ‌انه خ‌دخ‌سنه گرو خ‌قراخ‌داد خ‌است خ‌الف خ‌رو یکر خ‌طبیع خ‌گرای خ‌

٧٨٧ (١٨٨٧) خ.

از نظریه پردازان برجسته ناسیونالیسم که صاحب تألیفات قابل توجهی است.¹

[illegible][illegible]

درباره این رخ و دیگر دهخنده‌ها نظرهای فراوانی صورت گرفته است بخبر خلیفه صاحب نظران «ازلی گریان» رخ مورخ تأیید قرائن دهخنده بخ بعضی دیگر آن رخ مورخ انتقاد جدی قرائن داخل اندخ این گروه آن منتقدان معتقد هستند که آن تعلقات تغییر و منغی که بخبر خاسته آن زبان بخین بخ خوشاوندی بخ نظای آن داخل دهخنده طبیعت هستند بخ لایق بایع ثابت بخ ایستاد نبین باشند آن نسل بخ بیه نسل بخ بگنج بخ بیه عده تحقیق بخ خصوصیات جوهری شان انتقال می یابند بخ حال که واقعیت امر بخ خلاف این نگرش می باشد چون هویغ هلیغ خودی بخ خودی بخ خودی بخ خودی بخ یابند بخ یابند بخ تلاش بخ هر یبغ کردن بخ خلافیغ دار ندخ این هویغ هلیغ دخیغ نسل بخ بخ واکنش گروه هلیغ شرابلیغ متحول بخ بان تحریف بخ بخ تجدید بخ بلیغ می شنو بخ (اوز کریملی بخ ۹۸) خ

نمادپردازان این یک سوچ و تداوم و مخ نظن از لیگرایان این مردم و مخ دانسته و این سخ و دیگری انقطاع مدرن و عیشامدرن و بیخ اساس و نگرش مدرنیست و مخ و مخ نظن قرائن مخ دهند و خارج آر مستر انگن کف این جمله ی این نمادپردازان مخ باشند و مخ

علی‌رغم تأکید بنیاد ابداعی بودن پژوهیست علمی معتقد به وجود آگاهی‌های قومیت‌دین تاریخی حتی در تمدن‌های مصر و بین‌النهرین می‌باشند. آنتونی در این زمینه مدافع سرشناس نمادپردازی قومیت معتقد است ملل‌های مدرن نتوانند بدون در نظر گرفتن عناصر قومیت‌دین قبل از وجود بنیادین فقدان آنها را احتمالاً مانع مهمی بنساخته و سازش بود در گذشته نمود و هیچ‌یک از این باور است که معمولاً نوعی پایتخت قومیت برای ایجاد ملل‌های مدرن وجود داشته است که می‌تواند به شکل‌گیری آن‌ها را تغییر دهد و تا حدی می‌تواند به هم پیوند عناصری از فرهنگ و اجداد ادعایی‌ها باشد که می‌تواند احیای آنها را منجر به (اورکر، ۲۰۱۰).

این مجموعه مباحث صورت گرفته در این مجموعه می تواند به این نتیجه دست یافت که مطالعات موجود نشان می دهد که این مجموعه پدیدار جدیدی است که قبلاً در این معاصرو وجود نداشته است اما این پدیده جدید ریشه دین عناصر و مؤلفه های فرهنگی دارد که این دین ها جامع الی او موجود هستند و بدو را خود آن هلم گرایه ملت خوی ملیت نمون و نوانها و جغه معنا یز باشد.

ناسیونالیسمیچ دارای خچھاخ خصلتخ عقلیخ غاییخ اعتباریخ و خچ حکومتیخ استخ «منظون اخ عقلیخ بودنخ ناسیونالیسمیچ دن معنایخ دولتخ خ ملتخ اچن خخو یخ کفخ گراشخ مذکورخ محصول خ علائقو خ عامخ طبیعخ نیودخ بلکف ندییخ اخ اندیشیدخ شدخ استخ طراخ راجح لی کفخ میخ توانستخ استخ مشکلخ راجح

[illegible]

بلغ این حال ارائه تعریفی از ناسیونالیسم و مشتقات مفهومی آن دشوار است؛ «آنتونی اسمیت» معتقد است شیخ‌ایض مشکل اصلی در مطالعات "ملی‌ها" و "ملت گرایی" دستیابی به تعاریف مناسب و مورخ توافق در خصوص مفاهیمی کلیدی مثل ملت و ملیت را بر این بود که واقع مفهوم ملت در دین جبهه مورخ بحث و جدل قرار گرفته است؛ بلغ بصورت تعاریف علمی رقیب و صورتی شکل از هویت کتب دیگر انواع مختلف جمع و رقابت دارند؛ بغیر غنچ تمایز میان مفهوم ملت از دیگر مفاهیمی جمع (مانند طبقه دین جنسیت نژاد و اجتماع بیعی) توافق اندکی در خصوص نقش مؤلف‌های قومیتی ملت در مقابل مؤلف‌های سیاسی آن وجود دارد؛ بلغ توافق اندکی در مورد تعادل بین عناصر ذهنی (مانند خواست و خاطره) و عناصر عینی (مانند سرزمین زبان و ملیت) وجود دارد؛ بلغ ماهیت و نقش قومیت در هویت ملی و جوهر دارند؛ آنچه کتب اغلب بلغ آن برداخت می شود قدرتی نیست؛ بلغ حتی اولویت و فادار نمی باشد؛ بلغ هویت ملی برخویدگی های مانده طبقه جنسیت و نژاد است؛ شیخ بلغ تنه علقه های دینی در گسترش قدرت و جوهر و فادار می باشد؛ بلغ رقابت کرد اندک عین حال علقه های ملی می تواند بلغ یگانه شکل های بلغ هویت جمعی در آمیزند؛ بلغ حتی بلغ درون آنها بلغز ند؛ بلغ بلغ قدرتی بر جستگی خود جانشین آنها شوند (استغیت و هاپسنو و خ ۱۳۸۶، ص ۲۴)

(۲۵) خ

«رولانج برتون» نگاهيخ ديگنج تعاريفخ موجود در بارچ ناسيوناليسمخ مخ مقولاتخ مرتبط بلخ آنخ دار دنج ويخ معتققلخ استخ كه دنج ريخ بركنخ نسبت بلخ مفهوخ ملتخ وجوخ دار دنج «نخستخ رويكرديخ كفنخ آنخ لكهز گنلخ مابدينخ اننخ وسيسخ رويكرديخ كفنخ ناخ مدرنخ گل بلخ آنخ داغخ انديخ (برتوخ ۱۳۸۰خ ۴۲خ ۴۳خ) نخستين رخ رويكر بلخ وجوخ تاريخيخ مخ پيوستخ ملغلخ باورن دار دنج بلخ اين مخ معنيخ كفنخ ادع مخ كننخ ملخ هموار رخ دنخ هميخ زماخ هلخ مخ مكاخ هلخ كما بيشخ مفهوميخ نزديك بلخ ملتخ داشتخ ايم مخ املخ دنخ رويكر مخ دو مخ معنيخ مدرنخ گراخ ملغلخ هلخ پدينخ هاييخ مدرنخ مخ ابداع شديخ بلخ حسابخ مخ اين بلخ كفنخ بابيلخ آنهلخ رخ حاصل رخ اين بلخ مدرنيتخ دانستخ يعنيخ حاصل رخ اينيديخ كفن بلخ تدبيرخ عقلا بلخ صنعتي مخ تكنولوژيخ مخ بورو كراتيخ مخ رخ هنغنخ رخ

آموزش سکولان شدخ جامع مدرن رخ جانشین رخ وابطخ پیش صنعتی کردخ استخ (اسمیتخ همان رخ ۲۴۵خ «برتون»خ خوشخ بلخ تفسیخ مدرن گراهل رخ ناسیونالیسمخ موافقخ استخ برتون رخ این بار رخ می نویسدخ «هر چنرخ می توان رخ رشخ های رخ آنخ [ملخ گرای رخ پیش رخ آنخ انقلاب فرانسرخ دن انگلستان اوایل رخ قرن ۱۸خ دن قالمخ صنعت Nationalist رخ مشاهد رخ کردخ املخ عمدتخ پس رخ آنخ انقلاب ۷۸۹خ فرانسرخ ظاهر رخ شرخ دن واقع رخ یامخ یخ بوف رخ طرح رخ بر جستخ شدن مفهوخ ملتخ دن طول رخ انقلاب رخ ویر رخ سو رخ ژاکوبن هلمخ کخ بلخ استفاده رخ آنخ تمام رخ انتزاعی رخ بلخ ز عیخ بر خی رخ اسطورهی رخ بودن رخ حاکمیت رخ و رخ خوشون رخ بلخ غیر عقلانی رخ خوش رخ توجیخ می کر دنخ . رخ آنخ اینخ نقطه رخ آغاز رخ ملخ شاه رخ شکل گر فتن ملخ گرای رخ بلخ مثالبخ یکخ احساس رخ یکخ گرایش سیاسی بودیخ (برتون رخ ۲۴۶خ دن ۲۴۷خ) رخ آنخ نظرخ برتون رخ «نخسرخین رخ شکل رخ آنخ ملخ گرای رخ همز مان رخ بلخ ظهور دن دولخ های ملخ اروپایی رخ دن قرن نو رخ پیدل شدن رخ اینخ نوع ملخ گرای رخ دن واقع رخ پای رخ اساس رخ تشکیل دن دولخ های رخ جدید رخ کخ مشر و عیت ملخ رخ دن جای مشر و عیت دین رخ بلخ اشراف رخ سابق رخ قرا رخ می دادن رخ دن لذل ناچار بودن رخ کخ مفهوخ ملت رخ نیخ کخ دن بدل رخ جن شعاع رخ یخ پیش رخ نبوف دن واقع رخ بیرون رخ بلخ و جوفخ بیاور دن دن ابتدای رخ قرن بیست رخ ملخ گرای رخ اروپایی رخ سو رخ گرایش های رخ شوو نیستی رخ دن ژاد پر ستان رخ سوق رخ یافت رخ نغ تنه رخ سبب رخ دوپار گن رخ دن بافخ های رخ درون رخ کشور های رخ اروپایی رخ تلخ حن رخ بلخ و جوفخ آمدن رخ جنگ های رخ داخلی رخ نظیخ اسپانیل شدیخ بلک رخ عمار رخ آتش رخ دن جنگ جهی رخ رخ نیخ بر افروختخ (برتون رخ ۲۴۸خ).

* تاریخ نویسی ناسیونالیستی

آغاز رخ تاریخ نگاری رخ ناسیونالیستی رخ بلخ اروپایی رخ قرن نو رخ دهج بر می گرددخ هر چنرخ نمون رخ های رخ آنخ ملخ می توان رخ دن قرن هجدهج نیخ دیخ مور خان رخ قرن نو رخ دهج دن فرانسرخ انگلستان رخ ایتالیا رخ آلمان رخ بلخ دن بال رخ نشان رخ دادن رخ آگاهی ملخ آنخ گذشخ ه رخ دن بودن رخ «میشلخ» رخ مور رخ فرانسرخ یخ ملت فرانسرخ دن قرن و وسط رخ طرح رخ بر رخ کردخ بود رخ برای رخ درو یسن رخ سبیل رخ دن تن رخ مور خان آلمانی رخ «پروس» رخ اغل رخ آنخ آغان رخ کخ هف رخ ملخ رخ رخ یخ گیری رخ کردخ استخ دن لوت رخ برای رخ آنخ همچون رخ یکخ پیام رخ ملخ ظاهر شدیخ بوف (Berger رخ ۲۴: ۱۹۹۹خ).

«عبدال حسین ز ریخ کوب» رخ نوشتن رخ تاریخ رخ مبنای رخ ناسیونالیسم رخ دن اروپایی رخ بدیخ گون رخ توضیخ می ده رخ " آنخ تألیف رخ کخ شون رخ شوق عام رخ مخصوص دن دن بال هبج رخ های ملخ رخ فر دی دور رخ رمانتیسم رخ دن تاریخ نگاری رخ باقی رخ گذاشخ رواج رخ تاریخ های رخ بوف مبنی رخ فک رخ ناسیونالیسم رخ کخ مخصوص تلخ و تلخ اروپایی او رخ قرن نو رخ دهج رخ توسع رخ مقاصد استعمار ی رخ قدر رخ طلبی رخ دولخ هلمخ نیخ آنخ رخ اقتضل داشت رخ دن تما رخ اروپایی تلخ تعدل رخ تاریخ نویسن پیدل شدن رخ کخ تاریخ رخ وسیل رخ ای رخ شناختن جهت تسویح حسا رخ هلمخ یخ ملخ یخ تلخ تحریف کخ احساسات عام رخ بلخ یخ مقاصد فیاضی رخ (ز ریخ کوب رخ ۱۳۷۹خ ۲۰۲خ دن ۱۰۳خ) رخ اینخ میان رخ هر یک رخ آنخ کشور های رخ اروپایی رخ تجرب رخ خاص رخ و یخ ای رخ دن این بار رخ داشتند رخ.

«تاریخ نگاری رخ انگلستان» رخ دن سد ی رخ نو رخ دهج متمایل رخ بلخ پارلمان رخ تلخ و تلخ آنخ بودن بنا بر این رخ نگرش دستاور رخ انگلستان رخ دن عرصه فیاض رخ کخ سابق رخ بلخ تدوین منشون کبب رخ می رخ سیب رخ دن انقلاب شکوهمن رخ دن داد رخ بودن همان رخ ایجا رخ نظام سیاسی مبتنی رخ بلخ پارلمان رخ بوف کخ هر گاه رخ امخ دایم رخ رشخ بلخ پیش رخ گرفتن رخ یکی رخ دن رخ انقلاب رخ اصلاح رخ حاجت بلخ اولی رخ ملخ منقضی رخ ساختن و یلیا رخ استابن رخ تاریخ نگا رخ نامد رخ انگلستان رخ تدوین منشون کبب رخ نقطه رخ تلخ و تلخ میان رخ دن عنصر نور من رخ سا کسون رخ دن تکوین رخ ملت رخ شم رخ بنا بر این رخ نظر رخ پنل سیاسی رخ تلخ یخ آنخ بوف کخ اصلاحات رخ تر قیخواهان رخ بلخ موقع رخ بلخ هم رخ تأسیس رخ آزادی بنیاد های رخ استقرار رخ ملخ رخ تثبیت رخ کند رخ تحول سیاسی رخ انگلستان رخ بلخ اینخ منوال رخ اسوفا رخ جهان رخ برای رخ سر نوشت شایست یخ بش رخ معرف رخ گردید رخ دن تاریخ نگاری رخ انگلستان رخ تلخ یخ بر یتان یخ گواهی رخ می داف رخ بلخ نبوغ رخ کخ قو رخ پروتستان رخ بلخ تیخ بختی رخ اسکاتلند رخ هلمخ کخ بلخ لحاظ رخ فرهنگ رخ عقب افتاد رخ معرف رخ شدیخ بودن رخ بلخ خسرا رخ یخ بلخ کخ آنخ نگو رخ بختی رخ کاتولیک رخ ماند رخ بودن رخ بلخ و جوفخ آنک رخ و یلیا رخ لکی رخ سر گذشت رخ مر دن ایر لنل رخ همد لا رخ دن دل رخ تاریخ انگلستان رخ یخ گنجان رخ دن رخ قیخ نامبر دار رخ تلخ جیم رخ آنتون رخ فرو رخ ایر لنل رخ هلمخ رخ شایست رخ داشتن رخ خود گردان رخ نمخ دانل رخ آنل رخ وار ثا رخ نمک رخ شناسا رخ امپراتور یخ بر یتان یخ می خوانل (گر گون سفی رخ ۱۳۸۳خ ۲۸۶خ).

دن آلمان رخ «دروین» رخ مور رخ آلمانی رخ دن تاریخ " سیاست رخ روسی " رخ کتابی رخ نوشت کخ پیش رخ آنک رخ تاریخ سیاست رخ روسی رخ باشخ سیاست ما رخ یخ بوف رخ خاندان سلطنتی رخ هو رخ تسولر رخ دن مأمور یت آنه رخ بلخ حتی قبل رخ آنخ و رخ یک رخ انجمن رخ علمی رخ مطالعات رخ تلخ یخ آلمان رخ نخسرخین رخ مجموع رخ یخ اسنا رخ

مربوط به تاریخ قوچ‌ژر من‌رخ‌فراهیج‌آور دن‌خ‌اعضای‌ای‌ن‌انجمن‌بغ‌کا‌خ‌خو‌ف‌بغ‌چش‌ب‌یک‌ت‌کلیف‌می‌هن‌ن‌گ‌اف‌م‌ی‌ک‌ر‌د‌ن‌خ‌بو‌ن‌م‌خ‌ا‌خ‌ر‌ه‌ب‌ر‌ا‌ن‌ا‌خ‌ن‌کا‌خ‌ا‌ش‌کا‌ل‌ا‌ذ‌ع‌ا‌ن‌م‌ی‌ک‌ر‌ف‌ک‌خ‌ا‌ن‌ج‌و‌ی‌ا‌خ‌ب‌سو‌ی‌ا‌خ‌ت‌اری‌خ‌م‌ی‌ر‌ا‌ن‌خ‌ن‌ب‌ک‌ن‌ج‌کا‌و‌ی‌ا‌خ‌ب‌ج‌ا‌ع‌ط‌ل‌ب‌ی‌ا‌خ‌بو‌ف‌ن‌ب‌ش‌و‌ق‌ت‌ف‌ن‌ن‌ب‌ع‌ع‌ش‌و‌ق‌ب‌غ‌م‌ی‌ه‌ن‌ب‌و‌ف‌ن‌«ف‌ون‌ت‌رای‌چ‌که‌»م‌و‌ر‌خ‌دی‌گ‌ر‌ی‌بو‌ف‌ک‌خ‌م‌ث‌ل‌خ‌د‌ر‌و‌ی‌ز‌ی‌ا‌خ‌ش‌و‌ق‌ن‌ه‌ی‌ج‌ا‌ن‌ا‌خ‌م‌أ‌م‌و‌ر‌ی‌ت‌ن‌ق‌ش‌ر‌ه‌ب‌ر‌ی‌ا‌خ‌ه‌و‌ه‌ن‌ت‌س‌و‌ل‌ر‌ن‌ه‌ل‌ص‌ب‌ت‌م‌ی‌ک‌ر‌ف‌ی‌ا‌خ‌«ف‌ون‌ز‌ی‌ل‌»ک‌تاب‌ی‌د‌ر‌ب‌ار‌ف‌ت‌أ‌سی‌س‌ا‌م‌پ‌ر‌ا‌ت‌و‌ر‌ی‌ا‌خ‌ژ‌ر‌م‌ن‌ب‌و‌س‌ی‌ل‌ل‌خ‌و‌ی‌ل‌ه‌ل‌ج‌ا‌ول‌خ‌ن‌و‌ش‌ت‌ک‌خ‌د‌ن‌ح‌قی‌ق‌ت‌س‌ت‌ا‌ی‌ش‌ن‌ا‌م‌ع‌ا‌ی‌ا‌خ‌بو‌ف‌ا‌خ‌س‌ی‌ا‌س‌ب‌غ‌ب‌ی‌س‌م‌ار‌ک‌خ‌(ز‌ر‌ی‌خ‌ک‌وب‌خ‌۱۰۲- ۱۰۴)ا‌خ‌ای‌ن‌م‌و‌ج‌و‌س‌ی‌ع‌ی‌ا‌خ‌ت‌اری‌خ‌ن‌و‌ی‌س‌ی‌ا‌خ‌ب‌م‌ب‌ن‌ای‌ا‌خ‌ن‌اس‌ی‌و‌ن‌ا‌لی‌س‌م‌د‌ن‌آ‌ل‌م‌ا‌ن‌خ‌ب‌ر‌أ‌م‌د‌خ‌ا‌ن‌د‌ر‌ی‌ا‌خ‌ر‌خ‌د‌ا‌د‌ه‌ل‌خ‌ن‌و‌ق‌ای‌خ‌ا‌خ‌ن‌ک‌ش‌و‌ف‌ب‌و‌ف‌ر‌خ‌د‌ا‌د‌ه‌ل‌ی‌ا‌خ‌چ‌و‌ن‌ت‌ه‌ا‌ج‌ی‌ن‌ا‌پ‌ل‌ئ‌و‌ن‌ب‌غ‌ای‌ن‌ک‌ش‌و‌ر‌ت‌ف‌ر‌ق‌خ‌ع‌د‌خ‌و‌ح‌د‌ت‌ا‌ی‌ا‌ل‌ت‌ج‌ن‌ب‌ش‌ر‌م‌ا‌ن‌ت‌ی‌س‌م‌خ‌ا‌س‌ت‌ق‌ل‌ا‌ل‌ط‌ل‌ب‌ی‌ا‌خ‌د‌ن‌ن‌ه‌ا‌ی‌ت‌خ‌و‌ح‌د‌ت‌آ‌ل‌م‌ا‌ن‌خ‌ق‌د‌ر‌ب‌غ‌گ‌یر‌ی‌ا‌خ‌ب‌ی‌س‌م‌ار‌ک‌خ‌ع‌لا‌و‌خ‌ب‌خ‌آ‌ل‌م‌ا‌ن‌د‌ن‌ک‌ش‌و‌ن‌ف‌ر‌ا‌ن‌س‌ف‌ن‌ی‌خ‌ش‌ا‌ه‌ن‌ا‌ی‌ن‌خ‌م‌س‌أ‌ل‌خ‌ب‌و‌د‌ی‌م‌خ‌«ژ‌و‌ل‌م‌ی‌ش‌ل‌ه‌»م‌و‌ر‌خ‌ف‌ر‌ا‌ن‌س‌و‌ی‌ا‌خ‌ک‌خ‌ت‌اری‌خ‌ف‌ر‌ا‌ن‌س‌ف‌ا‌ش‌ب‌ر‌ای‌ا‌خ‌ف‌ر‌ا‌ن‌س‌و‌ی‌ا‌خ‌ه‌ل‌ت‌ب‌غ‌ی‌ل‌ب‌غ‌ی‌ک‌خ‌س‌ر‌چ‌ش‌م‌ع‌ی‌ا‌خ‌ل‌د‌ت‌خ‌غ‌ر‌و‌م‌ل‌ی‌ا‌خ‌گ‌ر‌د‌ی‌ف‌ی‌ا‌خ‌«ژ‌ا‌ک‌ب‌ن‌و‌ی‌ل‌»ا‌خ‌ک‌خ‌د‌ن‌ف‌ا‌ص‌ل‌خ‌ی‌ا‌خ‌ز‌م‌ا‌ن‌ی‌ب‌ی‌ش‌ت‌ر‌ی‌ا‌خ‌م‌ی‌ش‌ل‌خ‌ق‌را‌خ‌د‌ا‌ش‌ت‌د‌ن‌ت‌اری‌خ‌ف‌ر‌ا‌ن‌س‌ف‌ن‌ی‌خ‌ش‌ا‌خ‌ه‌ن‌چ‌ی‌ن‌ت‌و‌ج‌ی‌ب‌غ‌ر‌ا‌ب‌ط‌ل‌خ‌ف‌ر‌ا‌ن‌س‌ف‌ا‌خ‌آ‌ل‌م‌ا‌ن‌د‌ا‌ش‌ت‌خ‌د‌ن‌ت‌م‌ا‌ج‌ع‌م‌ر‌خ‌خ‌و‌ی‌ش‌ت‌ر‌ن‌ب‌غ‌ی‌ا‌خ‌ش‌ی‌ج‌ت‌ه‌د‌ی‌د‌ک‌ن‌د‌خ‌ی‌ا‌خ‌آ‌ل‌م‌ا‌ن‌م‌و‌ا‌ج‌ی‌ا‌ف‌ت‌خ‌د‌ن‌ن‌ظ‌ن‌و‌ی‌ا‌خ‌آ‌ل‌م‌ا‌ن‌خ‌ک‌خ‌خ‌ط‌ن‌د‌ائ‌م‌ی‌ا‌خ‌بو‌د‌خ‌ک‌خ‌م‌خ‌ص‌و‌ص‌ل‌و‌ح‌د‌ت‌ا‌خ‌ب‌ر‌ای‌ا‌خ‌ف‌ر‌ا‌ن‌س‌ف‌ا‌خ‌م‌ا‌ی‌ب‌غ‌ت‌ه‌د‌ی‌ا‌خ‌و‌ا‌ق‌ع‌ی‌ب‌غ‌ش‌م‌ا‌خ‌م‌ی‌ا‌م‌ف‌(ز‌ر‌ی‌خ‌ک‌وب‌خ‌۸ع‌۱۰۳)ا‌خ‌ا‌ل‌ت‌ب‌غ‌ت‌اری‌خ‌ن‌گ‌ار‌ی‌ا‌خ‌ن‌ا‌ه‌ی‌و‌ن‌ا‌لی‌س‌م‌ی‌ا‌خ‌ب‌غ‌ر‌و‌ی‌م‌ح‌د‌و‌ف‌ن‌م‌ا‌ن‌ف‌ب‌غ‌س‌ر‌ز‌م‌ی‌خ‌ه‌ای‌ا‌خ‌دی‌گ‌ن‌ر‌ا‌ف‌ی‌ا‌ف‌ت‌خ‌د‌ن‌ه‌ن‌ک‌د‌ا‌خ‌ا‌خ‌ای‌ن‌س‌ر‌ز‌م‌ی‌خ‌ه‌ل‌ش‌ک‌ل‌خ‌ن‌و‌ش‌ی‌و‌ف‌خ‌ا‌ص‌ی‌ا‌خ‌پ‌ی‌د‌ل‌ک‌ر‌د‌خ‌

* تاریخ‌نویسی ناسیونالیستی در ایران قبل از دوره پهلوی

تاریخ‌نویسی‌ای‌ر‌ا‌ن‌خ‌ب‌ن‌م‌یر‌ا‌ث‌ی‌و‌ز‌ی‌ن‌ت‌ک‌ی‌ف‌د‌ار‌د‌خ‌م‌یر‌ا‌ث‌ی‌ا‌خ‌ک‌خ‌م‌ی‌ت‌و‌ا‌ن‌خ‌ا‌س‌ت‌گ‌ا‌ع‌ه‌ل‌خ‌ر‌ی‌ش‌ع‌ه‌ای‌ا‌خ‌ا‌ن‌ل‌د‌ن‌ق‌ر‌ن‌چ‌ه‌ار‌خ‌ه‌ج‌خ‌ی‌ن‌ن‌ش‌ا‌ن‌د‌ل‌خ‌ا‌خ‌ن‌ت‌اری‌خ‌ن‌و‌ی‌س‌ی‌ع‌ر‌ص‌غ‌ی‌ا‌خ‌ی‌ج‌ا‌ف‌م‌ت‌و‌ن‌خ‌ت‌أ‌لی‌ف‌ا‌ت‌خ‌ت‌اری‌خ‌ی‌ب‌خ‌ش‌م‌ار‌ی‌ا‌خ‌ب‌و‌د‌خ‌ک‌خ‌ه‌ن‌ک‌د‌ا‌خ‌س‌ه‌م‌ی‌م‌ه‌ج‌د‌ن‌س‌ا‌خ‌ت‌ن‌م‌یر‌ا‌ث‌ت‌اری‌خ‌ن‌گ‌ار‌ی‌ا‌خ‌د‌ا‌ش‌ت‌ا‌ن‌خ‌ا‌خ‌ن‌م‌یر‌ا‌ث‌ت‌اری‌خ‌ن‌گ‌ار‌ی‌ا‌خ‌ت‌ل‌خ‌د‌و‌ر‌ا‌ن‌م‌ع‌ا‌ص‌م‌ب‌ت‌ن‌ی‌ب‌خ‌ش‌ی‌و‌ف‌ه‌ل‌خ‌ر‌و‌ش‌h‌ل‌خ‌ا‌س‌ل‌و‌ب‌ی‌ه‌ا‌خ‌ا‌ص‌ا‌خ‌خ‌و‌ف‌ب‌و‌ف‌n‌ه‌م‌خ‌ا‌ث‌ار‌ی‌ا‌خ‌ک‌خ‌پ‌د‌ی‌ف‌ی‌م‌ی‌ا‌م‌ف‌d‌ن‌چ‌ار‌ج‌و‌ب‌خ‌a‌خ‌ن‌ش‌ی‌و‌ف‌h‌ل‌خ‌r‌و‌ش‌h‌ل‌خ‌b‌و‌د‌ن‌خ‌ای‌ن‌ت‌اری‌خ‌ن‌گ‌ار‌ی‌a‌خ‌ک‌خ‌b‌ای‌ف‌a‌خ‌l‌ت‌اری‌خ‌ن‌و‌ی‌س‌ی‌x‌س‌ت‌ن‌ی‌a‌خ‌k‌لا‌س‌ی‌ک‌x‌ن‌ا‌م‌ی‌ف‌n‌ل‌د‌و‌ر‌a‌خ‌q‌ا‌ل‌ل‌ج‌ا‌ن‌ا‌د‌ا‌م‌f‌d‌ا‌ش‌غ‌j‌ا‌م‌l‌d‌ن‌x‌ن‌د‌و‌ر‌x‌و‌ق‌و‌خ‌t‌ح‌و‌l‌a‌ت‌x‌n‌و‌ی‌d‌ن‌ج‌ا‌م‌ع‌ای‌ای‌ر‌ا‌ن‌x‌r‌و‌f‌a‌ن‌د‌ی‌ش‌ع‌h‌ای‌a‌خ‌غ‌ر‌ب‌ی‌a‌خ‌r‌ش‌f‌ط‌ب‌ق‌ا‌ت‌r‌و‌ش‌f‌ک‌ن‌ج‌د‌ی‌f‌b‌اع‌ش‌x‌ش‌f‌k‌خ‌d‌ن‌n‌و‌خ‌n‌گ‌ا‌f‌b‌غ‌t‌ل‌x‌b‌ی‌x‌n‌h‌م‌چ‌ی‌n‌t‌اری‌خ‌n‌و‌ی‌s‌ی‌d‌g‌ر‌g‌و‌ن‌x‌h‌ای‌a‌خ‌a‌س‌ا‌س‌ی‌a‌خ‌f‌ن‌ی‌ا‌د‌ی‌n‌x‌r‌و‌ی‌d‌ه‌d‌خ‌d‌ن‌ای‌n‌x‌م‌ی‌a‌n‌a‌ی‌د‌ئ‌و‌ل‌و‌ئ‌x‌h‌ای‌a‌خ‌غ‌ر‌ب‌ی‌a‌خ‌d‌ی‌d‌g‌ل‌f‌h‌ای‌a‌خ‌غ‌ر‌ب‌ی‌a‌خ‌n‌س‌ب‌t‌x‌b‌غ‌m‌س‌ا‌ئ‌ل‌x‌n‌م‌ق‌و‌l‌a‌t‌x‌م‌خ‌ت‌ل‌f‌x‌ش‌ی‌و‌f‌g‌s‌ت‌r‌f‌a‌خ‌ی‌ا‌ف‌t‌x‌b‌غ‌n‌ح‌و‌ی‌a‌خ‌k‌خ‌m‌ی‌t‌و‌a‌n‌g‌ف‌t‌k‌خ‌n‌گ‌a‌f‌غ‌ر‌ب‌ی‌a‌خ‌b‌غ‌ش‌ک‌l‌x‌f‌k‌x‌n‌گ‌a‌f‌م‌س‌ل‌ط‌d‌ن‌ج‌ا‌م‌ع‌a‌خ‌ی‌ر‌ا‌ض‌ی‌a‌خ‌d‌ر‌a‌م‌f‌n‌d‌ن‌m‌ی‌a‌n‌a‌ی‌d‌ئ‌و‌ل‌و‌ئ‌x‌h‌ای‌a‌خ‌j‌ه‌ا‌n‌x‌غ‌r‌b‌x‌n‌اس‌ی‌و‌n‌ا‌لی‌س‌م‌j‌ب‌ی‌ش‌x‌a‌خ‌r‌و‌ی‌k‌r‌d‌h‌l‌x‌n‌g‌r‌ش‌h‌ای‌a‌خ‌دی‌گ‌n‌م‌و‌ر‌f‌x‌t‌و‌j‌f‌a‌q‌n‌ش‌d‌x‌ای‌n‌a‌ی‌d‌ئ‌و‌ل‌و‌ئ‌x‌a‌خ‌یک‌x‌س‌n‌م‌b‌n‌x‌i‌a‌خ‌ع‌م‌l‌x‌n‌k‌ش‌x‌s‌ی‌a‌س‌i‌a‌خ‌q‌را‌x‌g‌r‌f‌t‌x‌a‌خ‌s‌و‌ی‌d‌ی‌g‌k‌x‌b‌غ‌ع‌ن‌و‌a‌n‌a‌خ‌یک‌x‌j‌ه‌a‌x‌b‌ی‌n‌ی‌n‌f‌n‌م‌ج‌a‌l‌x‌ط‌ر‌ح‌x‌t‌r‌و‌ی‌j‌f‌x‌g‌s‌t‌r‌x‌y‌ا‌ف‌t‌x‌b‌غ‌b‌ی‌s‌ار‌ی‌a‌خ‌p‌d‌ی‌d‌h‌ای‌a‌خ‌f‌r‌h‌n‌g‌x‌i‌a‌خ‌ا‌ج‌ت‌م‌a‌ع‌ی‌a‌خ‌l‌م‌ت‌a‌ئ‌f‌x‌s‌ا‌خ‌t‌x‌t‌اری‌خ‌n‌و‌ی‌s‌ی‌a‌خ‌t‌اری‌خ‌n‌گ‌ار‌ی‌a‌خ‌z‌م‌r‌f‌x‌ای‌n‌x‌p‌d‌ی‌d‌h‌ل‌x‌b‌و‌d‌x‌

* میرزا آقاخان کرمانی

تاریخ‌ن‌گ‌ار‌ی‌a‌خ‌n‌اس‌ی‌و‌n‌ا‌لی‌س‌ت‌x‌d‌ن‌ای‌ر‌ا‌ن‌x‌d‌و‌ر‌f‌q‌ا‌ج‌a‌n‌ش‌r‌و‌ع‌x‌m‌ی‌ش‌و‌d‌x‌«م‌یر‌z‌a‌آ‌قا‌خ‌ا‌ن‌k‌ر‌م‌ا‌ن‌ی‌»a‌خ‌یک‌x‌a‌خ‌m‌و‌r‌x‌a‌خ‌م‌ط‌ر‌x‌d‌ن‌ای‌n‌d‌و‌ر‌f‌b‌و‌f‌k‌x‌«ا‌ئ‌ی‌ن‌f‌س‌ک‌ن‌د‌ر‌ی‌»a‌خ‌m‌ه‌ج‌t‌ر‌ی‌n‌a‌خ‌m‌ح‌س‌و‌b‌x‌m‌ی‌ش‌و‌d‌x‌a‌خ‌d‌ن‌۳۷۰ع‌.q‌x‌t‌و‌l‌f‌x‌y‌ا‌ف‌t‌x‌d‌ن‌۳۱۴ع‌q‌م‌ر‌ی‌m‌ق‌ت‌و‌l‌x‌g‌r‌x‌f‌d‌x‌f‌r‌ی‌d‌و‌n‌a‌د‌م‌ی‌f‌t‌x‌a‌خ‌l‌b‌ن‌ی‌a‌n‌g‌d‌a‌n‌f‌ف‌ل‌س‌ف‌ی‌a‌خ‌t‌اری‌خ‌ای‌ر‌ا‌ن‌x‌m‌x‌d‌a‌n‌f‌x‌b‌غ‌b‌ز‌g‌t‌r‌ی‌n‌a‌ن‌د‌ی‌ش‌f‌g‌n‌n‌اس‌ی‌و‌n‌ا‌لی‌س‌m‌x‌m‌a‌n‌f‌(ا‌د‌م‌ی‌t‌x‌۱۳۵۷ع‌۲)a‌خ‌آ‌قا‌خ‌ا‌ن‌x‌k‌r‌m‌f‌x‌d‌ن‌k‌تاب‌x‌خ‌و‌f‌b‌غ‌b‌ا‌s‌d‌a‌ش‌t‌x‌ای‌ر‌a‌n‌x‌b‌a‌s‌t‌a‌n‌x‌m‌ی‌p‌r‌d‌a‌x‌t‌x‌n‌k‌و‌r‌o‌ش‌x‌l‌m‌ؤ‌s‌s‌x‌ش‌o‌k‌t‌x‌ح‌قی‌ق‌ی‌a‌خ‌ای‌ر‌a‌n‌x‌m‌x‌d‌a‌n‌f‌(ا‌د‌م‌ی‌t‌x‌۱۶۶)a‌خ‌ع‌لا‌و‌x‌b‌x‌آ‌قا‌خ‌ا‌ن‌x‌k‌r‌m‌a‌n‌ی‌x‌«ج‌لا‌l‌a‌l‌x‌b‌ی‌n‌x‌m‌f‌r‌z‌a‌ی‌a‌خ‌q‌ا‌ج‌a‌r‌»a‌خ‌n‌و‌ی‌s‌n‌d‌x‌دی‌g‌ر‌ی‌a‌خ‌b‌و‌f‌k‌x‌k‌تاب‌i‌a‌خ‌t‌ح‌t‌x‌ع‌ن‌و‌a‌n‌«n‌a‌m‌f‌x‌s‌r‌o‌a‌n‌»a‌خ‌n‌و‌ش‌t‌x‌a‌خ‌k‌تاب‌x‌خ‌و‌f‌b‌غ‌l‌b‌n‌r‌ی‌x‌s‌r‌f‌x‌b‌غ‌n‌g‌ar‌x‌d‌r‌أ‌و‌r‌d‌و‌f‌b‌و‌f‌d‌ن‌ای‌n‌x‌b‌ار‌f‌n‌و‌ش‌t‌x‌b‌و‌d‌x‌«ای‌n‌x‌n‌a‌m‌f‌g‌r‌a‌m‌i‌k‌x‌b‌غ‌s‌خ‌n‌a‌n‌x‌ص‌r‌f‌x‌b‌x‌r‌خ‌l‌a‌f‌x‌ع‌ا‌د‌t‌x‌ع‌ار‌ی‌a‌خ‌l‌g‌a‌t‌x‌ع‌r‌b‌x‌t‌أ‌لی‌f‌x‌ش‌d‌x‌a‌s‌t‌x‌b‌غ‌d‌s‌t‌x‌h‌z‌a‌n‌b‌a‌x‌m‌e‌r‌f‌f‌x‌b‌r‌s‌f‌x‌x‌

^۱ درباره تاریخ‌نگاری در ایران: اشپولر و دیگران، تاریخ‌نگاری در ایران، ترجمه یعقوب آژند. تهران ۱۳۸۰

البته پسنخ خاطر خواهف افتادخ افر دن کتابشخ پادشاهان قدیمخ ایراضی رخ دن در دضفخ بیضامبران قران دادخ بسخیار رخ آنه رخ رخ صاحب دق مقافخ پادشاه رخ بپیامبری رخ مخ دانخ (بیگدلوخ ۴ هخ ۵) رخ

محملخ حسنخ خان اعتمادالسلطنه نیز بفر نویری خ خوخ رخ بر جستگان رخ این جریان رخ جدیدخ شدخ افر معتقخ بفر فخر تلخ رخ بلخ کثرتخ تصنیفخ دن افران سخت سسختخ ضعیفخ بودخ چرخ افر بدایتخ خلقتخ تلخ اول ظهورخ دولتخ اسلام رخ افران ضفافخ بفر عجایب خرافاتخ افر حیثیتخ اعتبارخ بفر قبولخ خاصخ خارج رخ دن در دضفخ قدیخ الملوکخ عجبخ اسامیخ بسیار رخ افر سلاطینخ سقط شدخ استخ افر این دور رخ جاویدان رخ تاریخ قدیمخ ایران رخ بر کتخ متأخر رخ مورخین رخ اروپا رخ چرخ متقدمین رخ آن زمان هرودوت رخ چرخ مؤخرین رخ کفر غالباً دن بفر حفاقتخ هستنخ عرضخ گرغض رخ (آدمخت ۱۵۴) رخ محمد حسین رخ فروغی رخ محمد علی رخ فروغی رخ همکار رخ خوخ افر کتابی رخ تلخ «تاریخ سلاطین ساسانی» رخ نوشتخ افر بن رخ نظن بفر کتخ ساسانیان رخ پادشاهان حقیقی رخ عجب هستنخ افر دن واقع دلیل اساسی رخ تألیف رخ آن کتاب بودخ کتاب دیگر رخ کتخ افر نوشتخ یک کتاب در سخی رخ تلخ تلخ رخ ایران رخ بفر کتخ البتخ بلخ سفار رخ انجمن رخ معارف رخ نوشتخ بودخ این انجمن رخ دن سالخ ۳۱۵ هخ اندیشگر رخ بفر مصلحان رخ اجتماعی رخ بر بلخ داشتخ کتخ چار رخ اصلاح رخ پیشرفرخ ایران رخ دن تشکیل رخ مدار رخ جدیدخ مخ دانستخ بفر ای رخ گستر رخ این کاخ انجمن رخ مزبور رخ بلخ نهادن رخ انجمن رخ احساس رخ مخ کر رخ کتخ مکاتبخ جدیدخ بیش رخ افر همف جینخ حاجتمنخ یک دور رخ تاریخ ایران رخ استخ افر این کتاب رخ فروغی رخ نگار رخ در آور رخ (صفخ گلخ ۱۳۷۸ هخ ۱۱۲) رخ این مورخان رخ بلخ مهرب تر رخ نخبگان رخ فکر رخ این عصن دانستخ کتخ افران رخ کتابهای رخ تاریخی رخ خوخ رخ بلخ مبنی رخ اندیشخ هغی رخ ناسیونالیسنخ رخ نگار رخ در آور دن رخ

* میرزا عبدالرحیم طالبوف

عبدالرحیم طالبوف رخ دن کوی رخ سرخابخ تبریز رخ دن بلخ آمدخ پدر رخ ابوطالب رخ درود گن تهیدستی رخ بودخ عبدالرحیم رخ دن ۶ سالگی رخ تبریز رخ تر کتخ کر رخ بلخ تقلید رخ کتخ کانون رخ انقلاب رخ اندیشخ های رخ بودخ رفت رخ دن آنجل رخ زبان رخ ادبیات رخ روسی رخ بفر رخ افر رشتخ های رخ دانش رخ جدید رخ فخر گرغض رخ چرخ بلخ بعضی رخ تمرخان رخ شور هخ مر کتخ داغستان رخ رفت رخ تلخ پایا رخ عمخ دن آنجل رخ بلخ سخر رخ دن بلخ پیمانکاری رخ دارا رخ هنگفتی رخ کر رخ آور رخ بلخ آسودگی رخ خاطر رخ خواندن رخ نگار رخ کتابخ بفر داخخ افر مدعی رخ بیداری رخ ایران رخ بفر آشنخ ساختن رخ آنان رخ دنیا رخ نو بود رخ

افر فردی رخ مادبچ گرغض ماتریالیستخ بودخ افر داغ داشتخ کتخ تکامل رخ نیکبختی رخ انسان رخ دن دستیابی رخ دانش رخ فخر آور رخ نو مخ باشدخ بلخ همین رخ سبب رخ فخر بان رخ کردن رخ مدرس رخ افتاخ دن سالخ ۳۱۹ هخ ق. / ۲۸۰ هخ ش رخ بلخ یاری رخ ملکن المتکلمین رخ کتخ افران رخ باد کویت رخ اروپا رخ رفت رخ دن باد کویت رخ مدرس رخ افر ایران رخ ایرانیا رخ بان رخ دن بنیان رخ اندیشخ های رخ طالبوف رخ اندیشخ های رخ غربی رخ سکولوا رخ استوا رخ استخ افر تلخ تاریخ ادبیات رخ فلسفه رخ افران رخ فرهنگ اسلامی رخ نیز باور های رخ اندیشمندان رخ یونان رخ فروغ آشنخ بودخ افر نظریه های رخ سیاسی رخ اجتماعی رخ غربی رخ آگاهی رخ داشت رخ جای پای رخ اندیشخ های رخ دوران رخ روشنگری رخ اروپا رخ افران رخ روشن رخ دیدخ مخ شود رخ دن میان رخ نویسندگان رخ دانشوران رخ ایران رخ نیز افر آخوندزاد رخ میر رخ ملکچ رخان رخ تأثیر رخ پذیر فتخ است رخ

عبدالرحیم طالبوف بلخ تأثیر پذیر رخ آن ملکچ رخان رخ پیشرفرخ غربی رخ دن بر خورد رخ افران رخ دانش رخ آزادی رخ حاکمیت رخ قانون مخ دنان رخ مخ گفتخ کتخ چار رخ جین رخ نیستخ کتخ اصول رخ مدنیستخ جدید رخ اروپا رخ بفر بلخ طالبوف رخ همچون رخ آخوندزاد رخ بلخ دگر گونی رخ خطی رخ بان رخ فارسی رخ باور رخ داشت رخ افر پیشنهاد رخ کر رخ کتخ نقطه رخ افر حروف فارسی رخ داشتخ شود رخ نشانه های رخ آوایی رخ وائض هغ افزودخ شونین رخ ز او هغ بلخ قائم رخ تبغ بلخ گردن رخ تملیخ افران طالبوف رخ پس رخ ۲۰ سالگی رخ افر بلخ چاپ رخ سیند رخ مهتر رخ اثر ش رخ بلخ ناخ سفین رخ طالبی رخ کتخ ابن احمد رخ دن جلیخ دن سالخ ۳۱۱ هخ ق. / ۲۷۱ هخ ش رخ دن استانبول رخ چاپ رخ شدخ طالبوف رخ دن نوشخ های رخ خوخ بیشتر رخ بان دیگر رخ سخن مخ گوین رخ گاهی رخ نیز افر خوخ بلخ ناخ میرزا عبدالرحیم رخ مر حوم رخ یاخ مخ کتخ شعر های رخ نیز سرود رخ افران رخ تلخ نخبین سپهر رخ بلخ تلخ تاریخ نوی رخ مسالکخ المحسنین رخ سیاستخ طالبی رخ ایضاح رخ دن خصوص طالبی رخ کتخ ابن احمد رخ توان رخ این کتخ تلخ ناخ بر دض نخبین سپهر رخ بلخ تلخ تاریخ نوی رخ مسالکخ المحسنین رخ سیاستخ طالبی رخ ایضاح رخ دن خصوص آزادی رخ مسائل رخ الحیات رخ تر جمفخ پند نامی رخ مار کوس رخ تر جمفخ هیئتخ فلاماری رخ (آدمخت ۱۳۴۵) رخ

* ناسیونالیسم و معنای کانونی در آراء روشنگران

* آثار ناسیونالیستی هدایت

[illegible]

ماز یا راج هستنخ بخ بلخ آمدنخ شهر ناخنمخ تواننخ بئخ کاخ خووخ ادامنخ دهندهخ دن ادامنخ ایخن پردهخ متصدیخ باوفایخ دیوانخ شادانخ بلخ ماز یا راج غفغغ گویج رخ بقر اراخنمخ کننخ کفخ دن آرخ بر خرخ اندیشخ هایخ ناسیونالیستیخ هدایتخ دن آرخ باز گفمخ شووخ اراخن حرامزادگیخ خیانتخ کوهیاخن دیگنخ ایرانچانخ بلخ بلخمخ شودخ بردهخ دوخ میکناخن بلخ دن بیرونخ شهخن نشانمخ دهندهخ ماز یا راج شهر ناخن دن اینج بلخ عیشخ بخ نوشمخ پردازنخن شهر ناخن بلخ ماز یا راج چنگمخ نوازخ ماز یا راجمخ نوشنخ دن کنان یکدیگن فارغ اراخیاهو یخ جنگخ احساسخ آرامشخمخ کننخ بلخ آمدنخ شادانخ بلخ صحنهخ نوزدیکه شدنخ اعرایخ شهر ناخن بلخ شادانخ فراخنمخ کننخ ماز یا راجمخ ماننخ تلخ تسلیخ شودخ دن پایارخن اینخ پردهخ فرماننخ یخ عربخ بلخ ریختنخ جاع هایخ بلخ درهخ بلخ ماز یا راج بلخ سسختمخ کنده ماز یا راج هیچ نقشه یخ قباخن افشینخ برای آزادساز یخ ایران بلخ لغمخ دهندهخ دن پرده یخ آخرخ شهر ناخن خووخ بلخ زندانخ ملخ بلخ ماز یا راجمخ ساننخ دن آغوشن اراخنمخ دهنده ماز یا راج دیوانمخ شووخ دن میانخ هلهلغ یخ اعرایخ بغسویخ قتلگاه بردهخ شووخ (عباراتیخ کفخ بر جستخ شدنخ دن خوانشخ ملخ بسیاخن مؤنخ است.) رخ

مازیار یا بازسازی شرایط تاریخی دوزخ ای خاص است و اثر هدایت بیغ مثالی کشش نمایش تضادهای تناقضات آشکار و آن رخ دوزخ سطح خیالی حل کرد و استخ تناقض ظاهری اثر دوزخ نمایش می شوخ یکی آنکه دوزخ جوخی جنگ مازیار بیغ عیش و نوش می پرداخ و دیگری آنکه مازیار بیغ مثالی یک قهرمان ملی چرخ ناخواسته بیغ حرامزادهای خیانتکار تبدیل می شود و این تناقضات متن است و بیغ دوزخ تل بیغ سیاسی عص هدایت دارند و اثر هدایت دوزخ سال ۳۱۲ هجری منتشر شد و استخ ناسیونالیسم پهلوی دوزخ روزهای تولید این اثر چونان ابرای مویج و قدر تمنح دوزخ دستان رضا شاخ برای حکومت است و هن ندای مخالف این ایدئولوژی دوزخ نطفه خف می شود و گزارش هلی بیغ بیغیاری آن قتل خ خف کرد و دوزخ ندانی کرد و مخالفان حکومت پهلوی دوزخ دست است (ر. ک. هوما یوز کاتوزیان ۱۳۸۳ خ ۵۷-۴۶ خ آبراهامیان ۱۳۸۴ خ ۲۰-۱۸۵) خ

ناسیونالیسم یهودی دین قالمیخ و فاداری یخ بیخ شاف معنی پیدایم که یخ آزادی های مدنی و اجتماعی و حق انتخاب دین آن معنی یخ نداش یخ تناقضی یخ که ما یخ یاز با یخ اساس آن شکل گرفته است دین همین مسأله است دین تجدیدی که آزادی یخ حق انتخاب و دین نتیجه آرا میخی دین آن و وجود ندارد دین ما یخ این تناقض یخ دین گسسته یخ که دین روایت اصلی یخ و جو یخ می آور یخ حل یخ می کند: یخ

دڼ ميانغیڅ کارزارڅ دڼ شرايطیڅ کڅ اعرابڅ بڼغ پایگاڅ مازیاڼ حملڼغ کردڼ څ دڼ جسغ و جویڅ اڅ هستنڼغ مازیاڼ څ شهر ناڼ دڼ گوشغیڅ میخانغیڅ اڅ دڼ
اڼ هیاهویڅ جنگ اڼ اڼ شانغ رخ منڅ چویند: څ

ماز پاخ پخ حال خ شور، یدہ خ لباس خ پار، ہج کناخ شہر ناخ نشستہ خ شہر ناخ چنگی خ درخ دستخ دار، دہخ آہستہ خ میخ نواز، دہخ پخ ہما، خ آہنگ خ میخ خواند: خ

زمانی که دلخ بیخ، رو فوخ، بادخ، خوشخ، داخ خ خ بیخ، جامخ، بادخ، بنشانخ، گر فوخ، اخی، تیمارخ

اگرچہ ماندستخ لختی خ زندگانی خ
خسر آییخ رنجهای خ این خ جهانی خ

همان‌خ‌گردون‌خ‌کن‌خ‌بخ‌تو‌خ‌کر‌خ‌پیدا‌خ

بسخر روزی که تیغ دلشاف باشی خ خوزینخ اندیشگانخ آزارخ باشیخ...خ

(هدایت بخ ۳۴۲ بج ۱۰۲). خ

دخ دیگه داستاخ های ناسیونالیستی خ هدایتخ ماننخ داستا خ «آخرین لیخن د بخ روز بهان خ شخصیتخ اصلیخ داستا خ دخ واپسغین دخ دج یخ دنبال خ غغینخ آرامش خ است: خ

دخ این ساعت بغ قدری دخ افکاخ خودش خ آغشتخ بوخ مثل این بوخ کخ دن بر زخ مایرخ عدخ و جوخ واقع شدخ و همان دخ را ز ندیخ مخ کرفخ بج آنکخ بفخ گذشته خ آیندخ و ز ما رخ مخ مکان خ خودش خ آگاه باشدخ یکخ نوخ حالتخ خلستخ و اخ خو ف بیخو ف شدن بوخ کخ بفخ هیچ چیخ حتی بخ ز ندیخ مخ و مر گن خودش خ هیچ وقعی مخ نمخ گذاشتخ (هدایت خ ۵۳۶ ج ۲ مخ ۹۴) خ

* ناسیونالیسم از دیدگاه کسروی

[illegible]

ناسیونالیسم و رضا شاه به اندیشه های خود و وطن خواهان بخ کسرو و بخ نقاط اشتراک بخ اختلاف فراوان داشتند شاید مهم ترین بخ و جبه اشتراک بخ آن تلاش بخ دین راف بر انداختن بخ زبانهای محلی بخ طرح تعصبات قومی بخ ایجاد همسانی بخ دین پوشش بخ یکپارچگی بخ فرهنگ بخ سرانجام اتحاد هم بخ ی ایرانیا بخ بو بخ آن نگاه کسرو و بخ کثر بخ زبانی بخ قومی بخ مذهبی بخ موانع مهم بخ یکپارچگی ایرانیا بخ محسوب بخ می شدند بخ تجربه ی بخ ی بخ یست بخ دین نقاط مختلف بخ کسرو و بخ و بخ بخ عمق بخ را کند بخ بخ آن هیچ گسیختگی بخ جامع بخ ایران آنس بخ ساختن بود بخ بر و بخ جنگ جهانی بخ اول بخ اشغال ایران بخ بخ و بخ تبدیل بخ آذربایجان بخ بخ یکی بخ آن خاکر یزهای اصلی بخر د بخ هم راف کشاکش فرقی بخ میا بخ شیعه بخ سنی ارمنی بخ مسلمان بخ جولو بخ (آسوری های بخ مرز نشین بخ راند بخ شد بخ آن خاک عثمانی بخ بخ مسلمانا بخ بخ نینج در گیر یهای شیعیان بخ بهائیان بخ شیخیان بخ بخ بایان بخ موجب بخ شیخ تلخ اندیشه ی ملی گرانی بخ دین و جوب کسرو و بخ بارون شو بخ آن بخ بر انگیز بخ تلخ شعاع یک بخ درفش یک بخ دین یک بخ زبان بخ انتخاب کن بخ کسرو و بخ ۱۳۵۱ خ: ۳۰ خ: آشنایی بخ نزدیک کسرو و بخ بخ بسیار بخ آن نظر بخ بر دارن ناسیونالیسم ایران بخ مانند بخ محمود افشا بخ همکار ی اش بخ مجله بخ آینده بخ این بخ اندیشه بخ دین و جوب بخ پیش بخ آن پیش بخ عمق بخ بخشیدن بخ نگارش مقال بخ های ناسیونالیسم بخ مانند صفو ی سیخ نبودن تلاش بخ رف بخ تلخ بخ استناد داد بخ های تاریخی بخ اثبات کن بخ صفویان بخ بخ حر بخ و بخ شیعه بلک بخ ایران بخ آن تباه کرد بخ بود بخ اندخ (کسرو و بخ ۱۳۰۴ خ ش ۷ بخ و بخ بخ قلمر بخ جغرافیا بخ تاریخی بخ تلاش بخ دین راف یافتن و جوب تسمی بخ شهر ه بخ اید بخ های و وطن خواهان بخ هدف بخ تقویت بخ هویت ملی ایرانیا بخ همت بخ گماشتن بخ گاه بخ ملی گرایا بخ دین آتش بخ ایران بخ هیچ سخن سخن مالا ی بخ توان بخ ۱۳۸۱ خ: ۱۴۴ و ۱۴۷ خ کسرو و بخ یل بخ دین بخ خوزستان بخ آذربایجان بخ عمق خطن اندیشه ی های افراطی گر بخ تجاوز طلب بخ پان بخ تر کیست بخ یان مر بیج بخ بخشی بخ تمامیت سرزمینی ایران بخ نشان بخ گرفتن بودن بخ ی بخ بر بخ ی سب بخ خوف کوشی بخ آن اید بخ پان ایرانیسم بخ الت بخ تعریف بخ خاص بخ دفاع کنن خطاست بخ آن تصور کنیج هم راف های بخ و بخ و بخ همدل بخ آن بخ بر بخ آن جرایم بخ و جبه ی های ناسیونالیسم رضا شاهی بخ بخ معنائ بخ تایی بخ کامل بخ آرمان بخ و شعار های ملی گرایان بخ آن عه بخ است بخ و بخ دست بخ کنیج بخ بخ آن و بر ده های ناسیونالیستی رضا شاه بخ کنیج بخ باستان گرانی بخ ستهای مطلق پادشاهی بخ تأکید داشت بخ مخالف بخ بود بخ اگر بخ هم کسرو و بخ هم دولت بخ رضا شاه بخ یکپارچ بخ سازی بخ زبانی بخ فرهنگ بخ نینج اتحاد هم بخ ایرانیا بخ تأکید بخ و رزیدن بخ دین این میان بخ پنج اختلاف نطن بنیاد بخ و جوب داشت بخ مفاهیم بخ نظیج ناسیونالیسم می بخ پرستی بخ حسن بخ ملیت بخ مادی بخ مور بخ استناد بخ کار بر بخ حکومت رضا شاه بخ آن بخ گرفتن بخ بتوان بخ مین بخ برای بخ باز تولید اطاعت بخ انقیاد بخ دین و نهاد ها بخ اجتماع بخ جهت تضمین سلطنت و وفاداری بخ و سر سب دگی شخصی فرافه بخ آوردن دین این خالنه مائ بخ آن محوریت یافتن نظام اطاعت بخ تسلیج جامع بخ صورت مستقیج دین معرض ارادع معطوف بخ قدرت حکمران بخ قرآن دارف ارادع این کن مرز ه بخ و بخ آن بخ آن طریق قرار دای اجتماع بخ بلک بخ تنه بخ آن طریق میزان بخ ظرفیت بخ توانای بخ مادی بخ دستگاف سلطنت تعبیر بخ می شود بخ دین چنین بخ وضعیتی بخ تر جیج همگون سازی بخ نیست بخ نوآوری بخ اطاعت بخ دین بر ابخ استقلال بخ استفاده بخ خلق سرکوب بخ و بخ فقط ابزار های بخ کن بخ حفظ آن کمک بخ می کنند باقیج می ماندن بخ مهمتر یخ دغدغ بخ ی کسرو و بخ بر چیدن فرقی های مذهبی بخ اتحاد دینی ایرانیا بخ بودن بخ آن نگاه رضا شاه بخ و دت بخ زبانی بخ فرهنگ بخ سیاسی ایرانیا بخ اتحاد مذهبی بخ اولویت داشت بخ ناسیونالیسم رضا شاه بخ رغ گر بخ بودن بخ حالی کن کسرو و بخ ضیج غرب بخ بو بخ الت بخ هم رضا شاه بخ هج کسرو و بخ نگاه اقتباس بخ بخ دست بخ آوردن بخ غرب داشت بخ امق اقتباس کسرو و بخ معطوف بخ علیج بخ فناور ی بخ نینج نهاد های نظام مشروط بخ بودن بخ امق رضا شاه آن بخ دستاوردهای سیاسی بخ دموکراتیک بخ غرب و بر دارن بو بخ تنه بخ می توانست بخ حوز بخ ی علیج بخ فناور ی بخ کسرو و بخ هج نظام شو بخ تأکید رضا شاه بخ اتحاد

*** ناسیونالیسم در آثار احمد کسروی**

نگاه کسروی بخ تاریخ زبان بخ اساس بخ ملحق گرای بخ مور بخ نظر بخ شرح بخود بخ وی بخ طرفداری بخ حکومت بخ یکپار چت بخ مستمر کن بخود بخ بخ مخالف بخ هر گونه بخ فر بخ
بخ اید بخ مخالف بخود بخ این بخ ملحق بخود بخ رخ بخ ایا بخ کسروی بخ مانند بخ «تاریخ بخانصیف بخ سال بخ خوزستان» بخ بخ خوبی بخ مشاهد بخ نمود بخ کسروی بخ تاریخ بخانصیف بخ

سالفخ یخ خوزستان رخ دور ان مقاماتخ خوف دخی این ناحیغ نوشتخ ایخ دخی مقامخ «رئیسخ عدلیغ یخ خوزستان» رخ دخی آنجل حضور داشتخ گفتخ میخ شویغ "دخی این مدت بل شیخ خز علخ کخ همغ یخ ادارخ هلق ساز مان های دولتی رخ دخی پنج یغ یخ قدرتخ خوف داشتخ مبارزخ کر دخی بهنگاچ بحرانیخ شدن رخ روابطخ خز علخ بل دولتی کسروی دخی وضیغ بدیخ قرائن گرفتخ مدتخ سبخ ماچز یخ فشائخ تهدیغ خز علخ بودخ خز علخ حقیغ نقشخ قتلخ ایخ رخ کشیغ بدیغ (اصیلخ همان رخ ۱۸). رخ ابراهامیان رخ دربارخ انگیزغ یخ کسروی رخ این نگارش این کتابخ می نویسدخ "تلاشخ استخ برای نشان دادن پیامدهای زحمان باخ در گیر یغ های قبیلغ ایخ مذهب یخ دخی نواحی جنوبی غربی" (ابراهامیان رخ ۱۵۶) یخ کسروی دخی این کتابخ یغ تاریخ عشیخ آن منطقه پیرداز رخ قتلخ بر سر یغ رخ تلخ پانصغ سالخ عقیغ میخ بر دخی بر سر یغ خوف رخ این «سیغ محمغ مشعشع» شروع میخ کنیغ کخ یغ لقیغ «بزرگترین رخ دروغگو یغان» رخ این ناخ میخ بر دخی (کسروی رخ ۴) رخ دخی واقع هدفخ اصلیخ کسروی بر سر یغ ریشغ های اقداماتخ خز علخان استخ خز علخان دخی مان رخ رضاخان دخی تقابل رخ ایخ قرائن گرفتخ بویغ ایخ نمی توانستخ برای کسروی خوشاینیغ باشدخ چون رضاخان رخ دیدگاه ایخ عامل ایخ یجایغ یکخ حکومتمخ مرکزی بودخ.

البته تلاشخ کسروی بر ایخ نگارش رخ تدوین رخ تاریخ یغ همین اندازه محدود نمادخ کسروی یغ تلخ یغ ایخ کسفیغ چون آخوندزادخ یغ ترغ یغ دیدگاه های دیغ ستیز این رخ داخندخ کسروی یغ بهانغ مبارز رخ یغ خرافاتخ یغ شدت یغ باور هلق آموزه های مقدس دینیغ حملغ نومو یغ همغ یخ ایخ هلق تل تحت عنوان رخ روشنگریغ انجام میخ دادخ یغ عنوان نمونیغ می توان یغ کتابخ این نویسنده دربار یغ مذهب تشیغ اشارخ داشتخ کخ تمام یغ مبتنی رخ جعل رخ تحریفخ تاریخ است.

* تحولات ناسیونالیسم در زمان احمد کسروی

تحولات رخ وقایغ موجب شغ تلغ نوعی اجماع عمومی بر ایخ شکل گیری دولتی مقتدر رخ متمرکز دخی میان همغ اقشائ رخ شتون مختلف اجتماعخ شکل گیری دخی وضعیتی کخ دخی این تصور ایجایغ شغ کخ میخ بایستخ فردی مقتدر کسغ کخ یغ عنوان کارگران، ملیغ، یکخ حکومتی متمرکز رخ مقتدر یغ نه یغ کخ دخی عین رخ مشکلاتخ فرایندخ داخلیغ بتوان ایخ یکپارچگی رخ استقلال رخ محافظتخ نمای یغ دخی حالخ کخ بربریغ خواهیغ آزادیغ خواهیغ ملیغ گرایغ مانتیکخ الهاج بخش نسل اول یغ روشنفکران رخ تلاش هایشان برای انجام تغییر رخ اصلاح دخی سراسر کشور بویغ برای روشنفکران رخ پسرخ این جنگ جهانی اول رخ کخ متأثر ایخ تحولات کشور های آلمان ایثالیغ پر تعال بود یغ خ اقتدایغ گرایغ سیاسیغ ملیغ گرایغ زبانیغ فرهنگیغ نیرویغ ضروریغ کار سازیغ دخی تحقق آرزو هایشان تبدیل شغ اتابکیغ و بان، زو کرخ ۳۸۵ رخ (۱۳) رخ آرزوی شکل گیری دولتیغ نیرومنیغ مشکل غشغ کخ دخی سالهای میان دخی جنگ رخ و ایغ یافتنیغ ایدئولوژیهای متفاوت رخ جریانیغ جهانیغ شد یغ بویغ کخ یغ واسطیغ بحرانیغ دخی ساختار های هویتیغ مدرن ایخ همان رخ روز های پایانیغ جنگ جهانی اول رخ تکوین یغ یافتنیغ دخی دیاجیغ تاریخ هجده سالخ آذربایجان رخ بنیاد گدایغ سلسلیغ پهلویغ یغ عنوان یغ یکی رخ سرداران نامدایغ تاریخیغ اعلیحضرت شاهنشایغ پهلویغ ناخ میخ بر یغ کسروی، الفخ ۳۵۷ رخ ۰۰ رخ دخی تاریخ مشروطیغ ایران رخ وی رخ پادشاهیغ میدانیغ کخ بیست سال یغ توانایی رخ کار دانیغ بسیا فر مانروایی رخ کر دخی (کسروی رخ ۳۸۴ رخ ۲۵ رخ دخی تاریخ پانصغ سالفخ خوزستان رخ رضاشایغ رخ چنین توصیف میخ کندخ سردان نامیغ ایران اعلیحضرت شاهنشایغ امروز یغ کخ قغ مردانگی بر افراشت... رخ چون ایخ سالخ ۲۹۹ رخ رشتیغ کار هلق رخ یغ دستخ گرفتخ یغ کندن رخ ریشغ گردنکشائ رخ خود سران رخ داخندخ دخی مدیغ دخی سالخ شور شخ امیغ مؤییغ رخ دخی مازندران رخ آشوبیغ جنگلیان رخ دخی گیلان رخ فتنیغ اسماعیل آقایغ سمنفوخ دخی آذربایجان رخ کر دستان کخ هخ کدایغ آن هلق سال هلق یغ گرفتاریغ ایران بویغ فرق نشاندیغ رخ پسرخ این فیروز یغ ها یغ سر کوب عشیخ کخ ایخ آغا مشروطیغ سبخ یغ خود سریغ آورد یغ جن تاختن رخ تان رخ راهزنیغ کاریغ نداشتیغ رخ داخندیغ (کسروی رخ ۳۶۲ رخ ۴۷)

روشنفکرانی چون حسین کاظمیغ ابرانشهریغ محمود افشایغ یزدیغ مشرف نفیسیغ (مشرف الدولیغ) یغ سعید نفیسیغ (امیغ کسروی) ابراهیغ پور داوغ رشید یاسمیغ رضی مشفق کاظمیغ حبیبیغ الشیغ پور رضاغ محم قزوینیغ عباس اقبال رخ کریم طاهر زاد یغ بهر ایغ ملک الشیغ الشعرا یغ بهایغ حسین مر اغیغ ایغ علی اکبر سیاسیغ اسماعیل مرآت یغ میرزا حسین مہمینیغ سیغ حسن تقی زاد یغ همیغ تنوع فکری رخ شان یغ جملگی یغ ایغ باور بودند یغ دیگن آمال هلق آرزو های دموکراتیک مشروطیغ شوق یغ تمیغ انگیز یغ یغ یغ اقتضایغ واضع کنونیغ با یغ یغ سمت دیکتاتور یغ ایغ داخ یکخ دماغ منو یغ استیدیغ روشن اندیشیغ حرکتیغ کخ یغ بتوانیغ مینغ هلق مقدماتخ لازمیغ برای انقلابیغ اجتماعیغ فراهمیغ (و حدتخ

*** احمد کسروی؛ نماد جریان ناسیونالیسم قبل انقلاب اسلامی**

ناسیونالیسمیخ جریانخ ناسیونالیستیخ دځ ایرانخ یلخ تماسخ ایرانیانخ یلخ افکاخ جامع مغربخ زمینخ دځ قرنخ نوز دهخ متولنخ گشغ مشیرز افنخ (۳۷۴خ ۳۶:خ) یلخ آغاز خنیشخ مشرو طیتخ ایرانخ وار فزونخ یلخ مدرنخ خوشرو عیتخ تازه ایرانخ اساسخ حکومتخ قانونخ شدخ کسونخ یلخ غنا یلغ یلغ

در کخ فضای مشروطیت و همگامی بلخ آنخ و خارج آنخ تماخ نظرهای متفاوت میخ توانخ معیاریخ برای سنجش جریان ناسیونالیسم ایرانخ قبل از انقلاب قراخ گیر دخی و یخ پژوهشگر زبانشناس و مورخ خچیرخ دستخ بوخ، (گوهری خ ۱۳۸۹ خ ۷۳۵ شهن کتابخ، ۱۳۹۳ خ کخ بلخ نوشتن زبانه باستانخ، آذربایجان خ جای خ خوی بلخ میانخ تاریخ پژوهان ایرانخ و جهان بلخ کرخ بلخ عضویت انجمن آسیای خ همایونیخ و انجمن جغرافیای آسیای خ لندنخ و دق انجمن ادبیخ و الا لاتخ متحدخ در آملخ و شتارهای خ و دق مجله های ادبیخ و فرهنگیخ تهران بلخ چاپخ رسید.

بخش مهمیخ از روشنفکران عصخ مشروطیت تحکیخ هویتخ و وحدت ملی بلخ معنای مخمخ تمایز استخ و گروهبندیها بلخ، قومخ و زبانخ مذهبخ و یکسان سازیخ زبانخ (مکی خ ۱۳۶۲ خ ۲۸۵ خ و فرهنگ تمامخ مردخ ایرانخ و همچنین تعیین تقویمخ و تعریف مخمخ کردنخ (بیگلر خ ۳۸۰ خ ۲۸۱ خ ۲۸۲ خ دن این میان کسروی بلخ تخصص دن زبانهای عربی و پهلوی و فرسخ قدیمخ ارمنی و کهنخ و، فرانسخ انگلیسیخ، ترکی، روسخ اسپرانتو و گویشهای محلی خوزستان شوشتری خ دزفول و بسیاریخ شهرهای ایران معیان خوبیخ برانخ جریان ناسیونالیسم قبل از انقلاب محسوب میگر ددخ بهمین منظور دن این پژوهش و یخ کخ مدت بلخ آنخ نویسنده دن ماهنامه پرچمخ و پیمانخ زندگینامه خ اممخ کسروی خ ۱۳۹۰ خ بلخ گسستن گفتمانخ خوی قلیخ و سایه مینموخ بلخ نمونخ شاخصخ انتخابخ گردیدخ کسروی دن دق دورخ و یخ متمایز بلخ نگارش خ تالیفات و پژوهش های تاریخیخ خوی پرداختن استخ دورخ اول مطالعات تاریخی کسروی خ (۳۰۰ خ ۳۱۰ خ شمسی خ پیوستگی منطقخ و سیخ تاریخی روشنیخ ندار دق دورخ و یخ دومخ (اخ و ایلخ دهخ و یخ ۳۱۰ خ تلخ مرکش دن سالخ ۳۲۴ خ نین بلخ دخیل شدن نگرش افراطی بلخ مسائل فرهنگی ایران دن پژوهش های تاریخیخ اشخ موضوع گیر یخ تندیخ دن مقابلخ تشیخ و سنتخ دن آنبلخ دیدخ می شوخ (جزایری خ ۱۹۹۰ خ کسروی خ ۱۳۲۳ خ).

* سیاست، نشانه ها و هویت ملی

کسروی دن کتابخ دن راف «سیاست» (۱۳۲۴ خ میخ نویسدخ «مروخ سیاست برای ایران آنستخ کخ پسخ ماندگخ توفنخ و گرفتار بهانخ آن بدیدنخ و گرفتن شدخ و راههای برای خ چاره اندیشیدخ گردد» (۳۲۴ خ) عخ بن آنخ استخ کخ تنه نادر شاخ و امین کین دن پخ و وحدت و یکپارچگی و واقعیت ایرانیا بلخ بودخ انخ کسروی بلخ طرح نیکخ خواهیخ باده دولتر و سوانگلیس و یکسان گرفتن خن دوی آنبلخ کسروی خ (۱۳۲۴ خ) (۱۴ موازنخ ابر قدرت بلخ مطرح میخ کخ بعد بلخ موازنه منفی و مصدق و موازنه مثبت پهلوی و دق آنخ گرفتن خن دوی آنبلخ کسروی خ (۱۳۲۴ خ) (۱۴ موازنخ طرفدار یهای و یخ آنخ تحول تاریخی بر خواهیخ خورخ کخ ناظر بن اهمیت دال نوخ حکومت دن حوزخ گفتمان هویت ملی و یخ استخ (کسروی خ ۱۳۶۳) بلخ عبارتخ عنصن مورخ علاقه دن بخش سیاست برای و یخ حکومت مشروطیت و یخ دق این حکومت بلخ مشروطیت و یخ میدانش کخ سبب تفرقه دن وحدت ملی ایرانیا بلخ گسستن استخ کسروی خ ۱۳۲۴ خ (۲۴ خ آن طرفخ نخوی خ حضون دین دن حکومت دن نظخ و یخ نیک سکولاریسم بمثالب عده دخالخ دین دن زندگی اجتماعی و سیاسی مردخ است بلک بلخ تعبیر سروس سکولاریسم ستنیخ گر بلخ استخ چخ کخ زو ناخن آن برداشتن و رینخ و چاد بلخ نین مفیق میخ پندار بلخ (کسروی خ ۱۳۲۳ خ ۴۴ خ آن طرفخ و وحدت انگان خوی علیر غچ طرفدار یخ آن حکومت مشروطیت نمیخ توانخ مختلف بلخ تابع بیار و یخ ۱۳۲۳ خ ۱۳ خ دن دن حز بلخ و دستخ بندی کسروی بلخ دیدخ حرن نهایت گوییخ هخ آنچ بلخ آن مبهق مذهب تاریخی و یخ میخ گیر ف «دگر بلخ و یخ استخ کسروی در بار یور ش فرهنگ غریب و اروپای خ گری بلخ نین سخن گفتن استخ (جزایری خ ۱۹۹۰ خ یزدانی خ ۱۳۷۶ خ ۱۷۳ خ) آنخ راستگوی خ نتر سیخ بلخ گفتار و یخ خرن و هوشن آنخ دسخت هشتن و کارهای شخ جخ کارهای دیوانگان نیستخ (کسروی خ ۱۳۱۱ خ ۴۲ خ) بلخ هم بلخ این بدگوی بلخ آن غریب باعث نشخ کسروی بلخ کمونیسم پناخ برد: «دن آیین بلشویکی میدان سخت تنگ میخ گردفخ مردخ اختیار ناخن خرن خ خوی بلخ دن دستخ نخواهنخ داشت کسروی خ ۳۱۱ خ (۵۹ خ دن مجموع کسروی بلخ حفظ تعادل و موازنه دن ارتباط بلخ دن جهت غریب و شرق نظخ دارد.

* اجتماع، نشانه ها و هویت ملی

تاریخ بعنوان یکیخ از نشانه های اجتماعی هویت ملی دن منظوم فکری کسروی خ از مهمترین ابزارهای آگاه خ بخش توفن هخ دن جهت شناساندن «خود» بلخ تثبیت هویت استخ «ان بگویم تاریخ برای توفن همچون ریشخ استخ برای یخ درخت بسیار دق نر فتن ایم» (کسروی خ

جریان خ گفتمان خ ناسیونالیسج بڄ امیڄ همبستگی ملی خ «خود» آگاهۄ ایران خ دڄ تاریخ ایران باستان سڄ وڄ میکنڄ حسنڄ زادڄ ۱۳۸۱خ دڄ همین خ راستڄ یکڄ انڄ دغدغہ های کسروی خ برانگیختن انگیزہ های میهن دوستی بوڄ (ملایمڄ ۱۳۹۳خ ۱۰۱-۱۰۲)؛ خوۄ میهن خ پرستی خ هڄ زیستن کسروی خ ۱۳۲۴خ (۲) میدانستڄ انڄ همانندی خ بڄ امپریالیسج سخن بڄ اجتناب مینموی کسروی خ ۱۳۱۳خ (۷)؛ انڄ تمایز اتڄ کسروی خ بڄ ملی گرایان باستان گراڄ دال نژاد گرایي استڄ وۄ معتقد بوڄ زرتشتی گری کیان بازی ڄ «فروهن خ سازی» همچوڄ «اروپایی گری» صدماتخ زیادی ڄ بڄ کشون می زنف (کسروی خ ۱۳۱۳خ ۳۴) ڄ باون داشت میان زرتشت ڄ محمڄ دڄ تیرگی، نیستڄ آن خ هڄ دڄ فرستادڄ یکڄ خ خدا بنده ڄ هڄ دڄ پور اهنما ڄ مرد ڄر خاستڄ انڄ نڄ اندو له ڄ مڄار، خ اسلا م ڄ و عریست تمایز قایل ڄ بوڄ (کسروی خ ۱۳۱۴خ ۱۲-۵) خ

جدول (۱) گفتمان ناسیونالیسمی احمد کسروی

مفصل‌بندی با وحدت	زنجیرهم ارزی: همبستگی	خال برتر: یک درفش یک دین
دگرهای گفتمانگی	دال و عناصر شناور	بخش
در برابر دگر شرقی و غربی	آگاهی از خود ایرانی	فرهنگی
اروپایی‌گرایی	یورش فرهنگی غرب و شرق	فرهنگی
دین چندپاره	وحدت دینی	فرهنگی
زبان آلوده به زبان‌های بیگانه	زبان پاک	فرهنگی
فراموشی تاریخ	آگاهی تاریخی	اجتماعی
فروهرسازی و نژادگرایی	وحدت اندیشه تاریخی	اجتماعی
رنخوت در اتحاد	وحدت و همبستگی ملی	اجتماعی
نکوهیدن وطن‌خواهی	وطن‌پرستی	اجتماعی
عدم استقلال	سیاست موازنه ابرقدرت‌های زمان	سیاسی
مشروعۀ تفرقه آفرین	حکومت مشروطه	سیاسی
عدم وحدت	وحدت و یکپارچگی ام‌انان	سیاسی

واضح ترین تخمین‌های دین‌گویی که در این دوره به دست آمده، مربوط به سال ۱۳۹۰ میلادی است. در این سال، تعدادی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی، گزارشی در مورد وضعیت دین‌داری در ایران منتشر کردند. بر اساس این گزارش، حدود ۷۰ درصد از جمعیت ایران، خود را دین‌دار می‌دانستند. این رقم، نسبت به سال ۱۳۸۰ میلادی، حدود ۱۰ درصد افزایش یافته بود. این افزایش، می‌تواند به دلیل عوامل مختلفی باشد، از جمله: افزایش آگاهی مردم از حقوق دینی، افزایش فعالیت‌های تبلیغی، و افزایش فشارهای اجتماعی بر مردم برای دین‌داری.

یکپار چخ استخ همینخ امخ باعث شخخ ابراهامیانخ (۱۳۹۰)خ ناسیونالیسمخ کسرویخ رخ «ملخ گرایخ وحدتخ انکارخ بنامخ رخ سایخ ناسیونالیسمخ تمایخ بخشدخ.

گفتمان وحدت سرزمینی کسروی

تبیین کسرویخ اینخ کخ چرخ ایرانخ عقیدخ مانخ اینخ استخ کخ «علتخ ر شخ نیافتگیخ ایرانخ چند پارگیخ آنخ بودخ امپریالیستخ فرقخ هایخ مختلفخ رخ پدید نیاور دندخ آنهخ تنهخ آنخ وجودش سوخ استفادخ کردندخ دندخ نطخ، کسرویخ تنهخ ایدئولوژیهایخ راستینخ نخ قدرتخ هایخ تحمیلیخ نخ قانونخ نخ نهادهایخ دولتیخ میخ تواننخ گروخ هخ اخ افراخ متنازع رخ دندخ قالیخ ملتیخ بنخ هخ پیوستخ گروخ هخ اورنخ ابراهامیانخ (۱۳۹۰)خ کسرویخ دندخ نهاییخ چنانخ آنتونیخ اسمیتخ (۲۰۰۳)خ (۴۵)خ معتقدخ استخ کخ ملخ گرایخ دندخ معنایخ واقعیخ خوف میخ خ تواننخ یکخ مذهبخ باشخ نخ یکخ ارتباطخ عاطفیخ بینخ مذهبخ احساساتخ ملخ گرایانخ وجوفا دندخ کسرویخ نیخ آرزو داشتخ کارزار رخ ملخ برایخ حذف دستجاتخ موجود دندخ کشون بنخ کشفخ و لیخ آن تنهخ دستخ جدیدیخ ایجاف کردخ آن تر کیخ دالهایخ اصلیخ حوزف گفتمانیخ کسرویخ بل یکدیگخ زنجیرخ هخ آرزو شکخ می. گیرخ اینخ دالها بنخ خودیخ خوف معنایخ ندار نخ رخ طریقخ زنجیرخ هخ آرزو بل لحاظ نمودنخ واژه «وحدت» کخ بنخ آنهخ معنیخ میبخشند تر کیخ می. شوخ هویتخ ملخ کسرویخ ذاتخ گرخ استخ هخ چننخ دندخ ادامخ شاهنخ خواهیخ بوف کخ اینخ جاشدگیخ انقلابخ اسلامخ ۳۵۷خ سبب شخ اینخ گفتمان بل جریانخ گفتمانخ لیبرالیسمخ هخ مرزخ هخ دیوان شوخ امخ دندخ حوزف گفتمانگیخ قبلخ اینخ انقلابخ اینخ جریانخ گفتمان بن حقیقت ثابتخ مبتنی بن وحدتخ تأکیف داشتخ.

نتیجه گیری

اینخ پژوهش بل مطالعخ بر روی تاریخ نویسی ناسیونالیستخ دندخ دورخ رخ رضاشاخ اختصاص دار دندخ اینخ مقالخ نشان دادخ شخ کخ ناسیونالیسمخ یکخ جریانخ کاملاً غربیخ بودخ محلخ نشوونمایخ آن نیخ غربی بودخ است بل شکلخ گیر رخ شخ ناسیونالیسمخ تاریخ نویسی وابستخ بن آن نیخ ظهون یافتخ مشخص است کخ اینخ جریانخ تاریخ نویسی آن اندیشخ ملخ گرایخ ریشخ مخ گرفتخ دندخ چار چوبخ آموزهایخ آن قراخ میخ گروخ جریانخ مزبون بدندخ غربیخ پدیدان گردیخ دندخ دندخ گسترش نفووخ غربیخ دندخ نقاطخ جهانخ ایرانخ هخ تحت تأیخ اینخ جریانخ تاریخ نویسی قراخ گرفتخ دندخ دورخ قاجارخ کخ جزو طبقه تحصیلکردخ جدید بن دندخ بل علوچ دندخ دانشهایخ غربیخ آشخ بل داشتندخ جذب اندیشخ هخ جریانهایخ فکریخ سیاسیخ غربیخ شدند دندخ میان اینخ تحصیلکردگان کسانخ چون فتحعلی آخوندزاده میرزا آقاخان کرمانیخ ملکچ خان جزو سرآمدان بودندخ آنان نخستین کسانخ بونخ کخ بیخ دفاع از غربیخ گرایخ برداختنخ بیخ ترویج اندیشخ هخ باورهایخ غربیخ یانخ خوف دندخ جامعخ ایرانخ روی آور دندخ اینخ تحصیلکردگان کخ دندخ آن زمان منور الفکخ خواند مخ شدند اغلیخ بل جریان فراماسونریخ غربیخ ارتباط داشتند دندخ واقع اینخ تبلیخ باور هخ آموزهایخ فراماسونریخ غربیخ دندخ ایران بودندخ آنان بل پیروی از فراماسونخ هخ بیخ عنوان پدران معنیخ خوف بیخ تبلیخ اینخ هخ اصلاح ستیزانه خ تفرق افکنانخ غربیخ یانخ می برداختندخ آنان هخ همان دور آن قاجار بیخ ترخ بلخ ملخ گرایخ اینخ نوع غربیخ باستان گرایخ

زرتشتی‌گرایی در جامعۀ ایران می‌پرداختند مشخص است که برای ترویج و تبلیغ این ایده‌ها تاریخ بهتر از ابزار و وسیله بود به همین دلایل بود که اکثریت این روشنفکران به تاریخ نویسی روی آوردند و همین باعث شد که تاریخ نویسی ملی‌گرایان در این دوران پدیدار شود و بنا بر این بایض گفتۀ تاریخ نویسی ناسیونالیستی توسط جریان غرب‌گرایان ایران ابداع گردید و توسط همین جریان بسط داد شد.

در دورۀ پهلوی نیز مینو هنج‌های بسترهای مناسب‌تری برای رشد تاریخ نویسی ناسیونالیستی پدیدار گردیدند نشان دادند که رضاخان محصول دوران بخ‌ثباتی پس از مشروطیت بود و در دوران امنیت ایران رخت بر بستن بخ‌ثباتی کامل بخ‌کشون حکمفرما شد و بدین وضع باعث شد که روشنفکران بخ‌فعالان سیاست در ایران بخ‌دنبال ایجاد یک حکومت ملی بخ‌مرکز گرا باشند و رضاخان بخ‌پیش‌بینی استعمار انگلستان توانست چنین دولتی بخ‌وود بخ‌آورد و بخ‌تکی بخ‌زبون بخ‌مخالفان خود غلبه کرد و بخ‌بیشتر قبیله‌های سیاسی را بخ‌صحنه خارج ساخت و بخ‌صورت تنه‌فرخ مقتدر در کشور درآمد.

در زمان احمدق کسروی بخ‌حکومت مرکزی خود کامیاب نظامی در ایران بود که بخ‌تغ سال ۱۳۲۰ بخ‌قدرت بخ‌دخ‌اختیار داشت و در این حکومت بخ‌های مردم ایران دارای تبعات بخ‌پیامدهای ناگواری و برانگیزی بود و ملع همین حکومت برای روشنفکران بخ‌نویسندگان طرفدار غرب بخ‌جریان‌های فراماسونی بخ‌دارای محاسن زیادی بود و در این حکومت اندیشه‌های ملی‌گرایان بخ‌غرضی رواج بخ‌داشتند و بخ‌پس‌تغییری زرتشتی‌گری بخ‌باستان گرای بخ‌اسلاخ ستیزی بخ‌رو حانیغ ستیزی بخ‌دخ‌اختیار و بخ‌های بخ‌مورخ علاقه غرب‌گرایان بخ‌دخ‌این دوران بود و بخ‌این مقطع کسروی چون احمدق کسروی بخ‌ترویج ایده‌های ضعیف از شیخ خود بخ‌پرداخت و بخ‌قالب کشید و نوشتن بخ‌تغییری بخ‌دید گاه‌های خود بخ‌منتش بخ‌می ساختند و کسروی بخ‌تحت لوای ناسیونالیسم بخ‌زین عنوان ملع گرای بخ‌علیه باورهای بخ‌ارزش‌های مقدس مردم بخ‌قلع می‌زد و اگر بخ‌چنین افرای ظاهر بخ‌دولت مرکزی حمایت بخ‌تغ را ستای بخ‌تأییغ سلطنت رضا شاخ بخ‌مساعت بخ‌تغ بود. احمدق کسروی بخ‌ان قبیل بخ‌کسانی بخ‌تغ بخ‌طرفدار بخ‌ان دولتم مرکزی بخ‌پرداخت و بخ‌نوشته‌های خود بخ‌ایده‌های ناسیونالیسم بخ‌غرضی رواج می‌دادند و بخ‌فصل چهار بخ‌تغ این افرای بخ‌دخ‌تغ شد.

منابع

۲۴. مایه‌تغ توانیغ علیرض (۱۳۹۵) بخ‌گفتمان رسمی تاریخ نگاری دورۀ پهلوی بخ‌پیرامون رضا شاه تهران بخ‌پژوهشکده تاریخ و پژوهشکده علوم انسانی بخ‌مطالعات فرهنگی
۲۵. مایه‌تغ توانیغ علیرض (۱۳۸۱) بخ‌مجله آیند بخ‌تغ نگاری مبتنی بخ‌هویت ملی بخ‌فصلنامه مطالعات ملی بخ‌سال چهارم
۲۶. میرافضی بخ‌علی (۱۳۸۰) بخ‌«صادق هدایت بخ‌ترانه‌های خیام» بخ‌نسخه دانش بخ‌ش ۸ صص ۳۹-۲۷
۲۷. میرزای قمی بخ‌جلال الدین (۱۳۸۵) بخ‌نامه خسروان طهران بخ‌چاپ سنگی بخ‌اول
۲۸. مینویی بخ‌مجتبی (۱۳۴۴) بخ‌«اولیغ کاروان معرفت بخ‌چهار بخش از مرداخ ۳۳۲ بخ‌تغ آبان ۱۳۳۲ بخ‌شماره ۲ بخ‌تغ ۵ بخ‌محمد طرفداری بخ‌علی (۱۳۸۹) بخ‌«دخ‌جستجوی خدمت بخ‌خیانت در تاریخ بررسی تأییغ ناسیونالیسم بخ‌تغ نگاری ایران در دورۀ قاجار بخ‌تغ پایان حکومت پهلوی آن بخ‌تحقیقات تاریخ اجتماعی بخ‌سال اول بخ‌شماره اول، خ
۲۹. نظری بخ‌علی اشرف بخ‌(۱۳۸۶) بخ‌«ناسیونالیسم بخ‌هویت ایران بخ‌مطالعه مور دی دور بخ‌پهلوی اول» بخ‌پژوهش حقوق بخ‌سیاست بخ‌ش ۹ بخ‌ش ۲۲ بخ‌بهاخ تابستان بخ‌صص ۱۷۰-۱۴۱
۳۰. نفیسی بخ‌آذر (۱۳۸۰) بخ‌«معض بخ‌کور» بخ‌یاض صادق هدایت بخ‌کوشش علی دهباشی تهران بخ‌تغ صص ۶۴-۴۹
۳۱. نیچه بخ‌فردریش و یلهلم بخ‌(۱۳۷۷) بخ‌تغبار شناسی اخلاق بخ‌ترجمی بخ‌داریوش آشوری تهران بخ‌آگاه
۳۲. والری بخ‌رادوخ پاستور (۱۳۸۰) بخ‌«یک نویسنده بخ‌نومید» بخ‌ترجمی بخ‌حسن قائمیان بخ‌یاض صادق هدایت بخ‌کوشش علی دهباشی تهران بخ‌تغ صص ۵۵-۳۴۵
۳۳. وزیر ملی بخ‌اوموتغ (۱۳۸۳) بخ‌نظریغ‌های ناسیونالیسم بخ‌ترجم محمد علی قاسمی تهران بخ‌انتشار اتغ تمدن ایران بخ‌وینستغ اندر بخ‌(۱۳۸۹) بخ‌ایدئولوژی‌های مدرن سیاسی بخ‌ترجم بخ‌تغ ناقد فرخ تهران بخ‌ققنوس

۳۴. هدایتخ صادقخ (۱۳۸۱خ) «اشکخ تمساح»خ نگاخ نوخ شخ عخ دورخ عخ جدیدخ مردادخ صصخ ۷-۴۳خ
۳۵. هدایتخ صادقخ بوفخ کورخ انتشاراتخ صادقخ هدایتخ تهرانخ ۱۳۸۳خ
۳۶. هدایتخ صادقخ ترافخ هایخ خیامخ کتابخ هایخ پرستوخ چاپخ ششمخ تهرانخ ۱۳۵۳خ
۳۷. هدایتخ صادقخ حاجخ آقاخ انتشاراتخ جاویدانخ تهرانخ ۱۳۳۰خ
۳۸. هدایتخ صادقخ زندخ بگورخ انتشاراتخ جاویدانخ تهرانخ ۳۰۹خ انتشاراتخ جامع دارانخ
۳۹. هدایتخ صادقخ سایخ روشنخ انتشاراتخ جاویدانخ تهرانخ ۱۳۱۲خ
۴۰. هدایتخ صادقخ سیخ قطرخ خونخ انتشاراتخ جاویدانخ تهرانخ ۳۱۱خ انتشاراتخ جامع دارانخ تهرانخ ۱۳۸۳خ
۴۱. هدایتخ صادقخ وغخ وغخ ساهابخ انتشاراتخ سپهخ ادبخ تهرانخ ۱۳۸۴خ
۴۲. هرولدخ جانخ (۱۳۷۷خ) مرغخ گذشتهخ ترجمخ عباسخ امانتخ تهرانخ اخترانخ
۴۳. همایونخ کاتوزیانخ محمدعلیخ (۱۳۷۲خ) صادقخ هدایتخ افسانخ نغخ واقعیتخ ترجمخ عخ فیروزخ مهاجرخ تهرانخ طرخ نوخ
۴۴. الهیخ تبارخ علیخ والوبریخ محسنخ ۱۳۹۵خ تحلیلخ ناکامیخ بحراخ سازیخ ملیخ گرایخ عربیخ بازتابخ هایخ کنونیخ آنخ دج جهانخ اسلامخ
دخ فصلنامخ علمیخ پژوهشیخ مطالعاتخ تاریخیخ جهانخ اسلامخ سالخ چهارمخ شمارخ هشتمخ پاینخ زمستانخ صصخ ۳۳-۵۰خ
۴۵. یوریخ حوراخ (۱۳۸۵خ) «یکخ روئخ دج روایتخ صادقخ هدایتخ گذشتخ آرمانیخ ایران»خ نگاخ نوخ شخ ۹۶خ اردنخ بهشتخ صصخ ۲۸-۱۸خ
۴۶. یرواندخ أبراهامیانخ (۱۳۸۳خ) ایرانخ بیندخ انقلابخ ترجمخ عخ حمیخ گلخ محمدیخ حمیخ ابراهیمخ فتاحیخ تهرانخ نشنخ نی.

Research Paper

Political participation in the Islamic Republic of Iran; From Concept to Functions

Ehsan Noorian: PhD student, Department of Political Science, Kermanshah Branch, Islamic Azad University, Kermanshah, Iran

Hassan Golpayegani*: Assistant Professor, Political Science Department, Kermanshah Branch, Islamic Azad University, Kermanshah, Iran.

Edris Beheshtinia: Assistant Professor, Political Science Department, Kermanshah Branch, Islamic Azad University, Kermanshah, Iran.\

Received: 2023/11/09 PP 119-134 Accepted: 2024/04/11

Abstract

Political participation, as one of the basic principles in democratic systems, plays a very important role in the development and stability of societies. In the Islamic Republic of Iran, political participation is emphasized as an important principle in the constitution and is very important for realizing the goals and values of the Islamic Revolution. Therefore, this research examines political participation in the Islamic Republic of Iran and its functions with a descriptive-analytical method based on library studies. Based on this, the five main functions of political participation, including strengthening the role of women and their participation in cultural and social scenes, strengthening cultural identity, strengthening the activity of political parties and currents, creating a cultural platform for people's participation in the country's affairs, and finally strengthening social and political demands are evaluated. and the hypothesis was raised that political participation in the Islamic Republic of Iran is the basis for the expansion of the aforementioned functions. In this regard, the concept of political participation and its importance in the Islamic Republic of Iran, as well as its functions, were investigated, and its impact on the development of democracy, political system, civil society, and social and political rights of the people was evaluated. The results of the research showed that in the Islamic Republic of Iran, political participation in the form of participation in elections and other participatory activities has included the functions considered in this research, and this is a proof of the existence of political legitimacy in the system. Therefore, the results of this research can provide a deeper understanding of the role and importance of this partnership and its impact on the country's political, social and economic development and progress for policymakers in this field.

ط

Keywords: Elections, Islamic Republic of Iran, political participation, cultural identity

Citation: Noorian, E., Golpayegani, H, Beheshtinia, E.(2024). **Political participation in the Islamic Republic of Iran; From Concept to Functions.** *Journal of Society and Politics*, Vol 2, No 6, Shiraz, PP 119-134.

*. **Corresponding author:** Hassan Golpayegani, **Email:** golpayegani@skiff.com, **Tel:** +98 09183455985

Extended Abstract

Introduction

Political participation is a foundational element in the Islamic Republic of Iran, forming a core principle both in its constitution and in the daily life of its citizens. It encompasses a broad range of activities such as voting in elections, joining councils, engaging in political gatherings, and collective decision-making. Political participation strengthens democratic institutions, increases government transparency, and empowers citizens to take an active role in shaping outcomes that affect their lives. By fostering civic responsibility and mutual trust between the people and authorities, such engagement not only distributes power more equitably but also contributes to social solidarity, the improvement of citizenship rights, and the overall development of the country. Understanding the many dimensions, opportunities, and challenges of political participation helps policymakers and society enhance and sustain Iran's political system.

Methodology

This research employs a descriptive-analytical approach, grounded in library studies, official documents, and academic sources focusing on political participation in Iran since the Islamic Revolution. The main objective is to evaluate five key functions of political participation: enhancing the role of women, strengthening cultural and national identity, developing political parties and movements, creating a cultural foundation for public participation, and supporting social and political demands. The research methodology combines analysis of the Constitution and Islamic principles with a review of empirical practices over the past four decades, drawing upon political science theories and real-world developments. The study aims to clarify how these functions underpin the legitimacy, cohesion, and development of the Iranian political system.

Results and Discussion

The findings demonstrate that political participation in Iran delivers several significant outcomes.

- **Women's Role:** Since the Revolution, women have gained broader opportunities for cultural, social, and political involvement, including voting and representing in assemblies, though certain legal interpretations may still limit top leadership roles.
- **Cultural and National Identity:** Participation is a means of reinforcing national identity and social cohesion, as citizens collectively engage in shaping the country's direction.
- **Political Parties and Movements:** A vibrant political scene, with stronger parties and greater competition, has emerged from increased popular involvement, contributing to improved governance and political discourse.
- **Cultural Foundations:** A participatory culture has developed, raising public awareness, political literacy, and people's capacity for meaningful involvement in public affairs.
- **Social and Political Demands:** Elections have become forums for expressing a wide range of societal demands, from those of the emerging middle class to marginalized communities, ensuring that the government must respond to the evolving needs of the population.

Together, these trends have promoted a more transparent, accountable, and dynamic political environment in Iran.

Conclusion

In summary, political participation plays a vital and strategic role in Iran's ongoing political, social, and economic development. It not only signifies the regime's political legitimacy but also supports democratic governance, strengthens civil society, and increases government accountability. The study finds that broader, more informed, and better-organized participation leads to a healthier democracy and greater social progress. As such, policymakers should prioritize supporting public engagement, enhancing political education, empowering women, strengthening parties, and fostering transparency—all critical to sustaining and

advancing Iran's political system. Recognizing and reinforcing these dimensions will help

ensure a stable and progressive future for the country.

References

1. Ashtarian, K., & Amirzadeh, M. (2015). The Impact of Virtual Social Networks on Political Participation (Case Study: Tehran City). *Siyasat - Journal of Faculty of Law and Political Science*, 45(4), 825-841.
2. Akbari, R. (2009). Factors Affecting the Improvement of Political Participation from the Perspective of Rural Inhabitants: A Case Study of Ardabil County. *Geography and Urban-Regional Planning*, (62).
3. Emamjomezadeh, S. J., & Yari, A. (2003). The Relationship between Political Culture and Political Underdevelopment in Iran (1953–1978) based on Almond's Theory. *Faculty of Administrative Sciences and Economics, University of Isfahan*.
4. Piran, P. (1997). Citizen-Oriented City. *Ettelaat-e Siyasi Eghtesadi*, 119(1), 46-51.
5. Taghavi, M. N. (2001). The Impact of Legitimacy on Political Participation. *Islamic Government Quarterly*, 6(2), 195.
6. Hafezian, N.M. (2001). The Challenge of Legitimacy in Political Participation. Tehran: Andisheh Sazan Noor.
7. Hoseinikhah, A. (2009). Government and Political Development. Tehran: Adineh Publications.
8. Khorshidi Abad Shapouri, H., Tavassoli Naeini, M., & Ahmadi, S. M. S. (2023). The Place of Political Participation in the Constitution of the Islamic Republic of Iran. *Political Sociology of the Islamic Revolution*, 3(4), 233-252.
9. International Encyclopedia of Social Sciences. (2001). Tehran: Markaz (Center).
10. Ministry of Interior - Office of Elections. (2007). List of Names and Details of the Representatives of the 24th National Assembly. Tehran.
11. Rush, M. (1998). *Society and Politics*. (Transl. by Manouchehr Sabouri). Tehran: SAMT Publications.
12. Razavi, B. (2012). *Political Participation and Its Necessities*. Tehran: Tarnom Publications.
13. Shiroudi, M. (2012). *Religion and Political Participation*. Tehran: Negah-e Now.
14. Abbaszadeh Marzabali, M. (2020). The Role of Political Participation in Strengthening National Identity. *Quarterly Journal of Islamic World Policy Research*, 7(3).
15. Ghaffari Hashjin, Z., Beiginia, A. R., & Tasmim Ghat'i, A. (2010). Factors Affecting Political Participation among Political Science and Engineering Students of the University of Tehran. *Political Science Journal*, 6(2), 207.
16. Kargar, A. (2010). *The Foundations of Political Participation in the Islamic Republic of Iran*. Tehran: Gostareh Publications.
17. Golabi, F., & Hajilou, F. (2012). The Effect of Family on Women's Political Participation. *Quarterly Journal of Women and Society*, 3(11), 31-56.
18. Majidi, M. R. (2010). *Introduction to the Constitution of the Islamic Republic of Iran*. Qom: Office for the Publication of Islamic Teachings.
19. Majidi, M. R. (2014). *Introduction to the Constitution of the Islamic Republic of Iran*. Qom: Office for the Publication of Islamic Teachings.
20. Mohammadi Nejad, H. (2001). *Political Parties*. Tehran: Amir Kabir Publications.
21. Mohammadi, Q. (2001). *The Consequences of Political Participation*. Tehran: Noandish.
22. Masoudnia, H. & Others. (2014). *Political Development*. Tehran: Zargar Publications.
23. Mosaffa, N. (1996). *Women's Political Participation*. Ministry of Foreign Affairs.
24. Mirtorabi, H. S., Mohammadshahi, H., & Chini-Chian, N. (2021). Analysis of the Barriers to Women's Political Participation and the Relevant Laws in the Islamic Republic of Iran. *Women and Family Studies*, 14(54), 135-158.
25. Nazari, M., Alihoseini, A., Emamjomezadeh, S.J., & Pourranjbar, M. (2014). Investigating the Relationship between Socialization and Political Participation of Women

فصلنامه جامعه و سیاست

دوره ۲، شماره ۶، تابستان ۱۴۰۳

Journal Homepage: <https://sanad.iau.ir/journal/jsp>

شاپای الکترونیکی: ۱۲۳۶ ط ۲۹۸۱

مقاله پژوهشی

مشارکت سیاسی در جمهوری اسلامی ایران؛ از مفهوم تا کارکردها

احسان نوریان: دانشجوی دکتری گروه علوم سیاسی و واحدا کرمانشاه دانشگاه آزاد اسلامی ط کرمانشاه ایران ط

حسن گلپایگانی^۱: استادیار گروه علوم سیاسی و واحدا کرمانشاه دانشگاه آزاد اسلامی ط کرمانشاه ایران. ط

ادریس بهشتی نیلا: استادیار گروه علوم سیاسی و واحدا کرمانشاه دانشگاه آزاد اسلامی ط کرمانشاه ایران. ط

دریافت: ۱۳۸۷/۱۸/۲۶ ط ۴۰۲ صص ۱۱۹-۱۳۴ ط پذیرش: ۱۴۰۳/۰۱/۲۳ ط

چکیده

مشارکت سیاسی ط عنوان یک راجا اصولا اساسی دوا نظاها ی دمو کر اتیکه نقشا بسیا و مهمی دوا توسعه و پایداری جوامع دارها دوا جمهوری اسلامی ایران ط نیز ط مشارکت سیاسی ط عنوان اصلی ط مهم دوا قانون اساسی ط تأکیفا شده و بر ای ط تحقق اهداف و ارز شطها ی انقلاب اسلامی ط بسیا و حائفا اهمیت ط است ط لظا این ط تحقیق ط بهر ر سی ط مشارکت سیاسی دوا جمهوری اسلامی ایران ط کار کر دهای آن ط بطا روش ط توصیفی ط تحلیل ط و با ط مبنا ی مطالعات کتابخانه ای ط پرداخته است ط با این اساس ط پنجا کار کر ها اصلی ط مشارکت سیاسی ط شامل ط تقویت نقش ط ز نا ط و مشارکت ط حفظ ط فرهنگ ط و اجتماعی ط تقویت ط فرهنگ ط تقویت ط فعالیت ط احزاب ط و جریا ط های سیاسی ط بستر سازی ط فرهنگی ط برای ط مشارکت ط مردم دوا امور ط کشور ط و در نها ط تقویت ط تقاضاها ی اجتماعی ط و سیاسی ط مور ط ارز یایی ط قرا ط گرفته و این ط فرضیه ط مطرح ط که مشارکت سیاسی دوا جمهوری اسلامی ایران ط اجلا ط از ط مینط سط ط گستر ش ط کار کر دهای مذ کو ط است ط دوا این ط ر است ط بهر ر سی ط مفهوم ط مشارکت سیاسی ط و اهمیت ط آن ط دوا جمهوری اسلامی ایران ط و ط یط ط کار کر دهای آن ط پرداخته شط و تأیید ط آن ط با توسعه دمو کراسی ط نظام سیاسی ط جامع ط مدنی ط و حقوق ط اجتماعی ط و سیاسی ط مردم مور ط ارز یایی ط قرا ط گرفته شط و پنجا پژوهش ط نشان ط دوا که دوا جمهوری اسلامی ایران ط مشارکت سیاسی دوا قالب ط شر کط دوا انتخابات ط و دیگوا فعالیتها ی ط مشارکت ط جو یان ط کار کر دهای مد نظا دوا این ط تحقیق ط را دوا بر داشته است ط و این ط اموا دلیلی ط و جوط مشر و عیبت ط سیاسی دوا نظام ط است ط لظا نتا یجا این ط تحقیق ط معط تواند ط که عمیق تر ی ط و نقش ط و اهمیت ط این ط مشارکت ط و تأیید ط آن ط با توسعه و پیشرفط سیاسی ط اجتماعی ط و اقتصادی ط کشور ط را بر ای ط سیاست گذاران ط این ط حوز ط فراهم ط کنط

ط

واژه‌های کلیدی: جمهوری اسلامی ایران ط مشارکت سیاسی ط و به ط فرهنگی

استاد: نوریان ط احسان ط گلپایگانی ط حسن ط بهشتی ط نیلا ط ادريس ط (۱۴۰۳) ط مشارکت سیاسی در جمهوری اسلامی ایران؛ از مفهوم تا کارکردها.

فصلنامه جامعه و سیاست ط سال ط ۶ ط شماره ط ۶ ط شیراز ط صص ط ۱۱۹-۱۳۴.

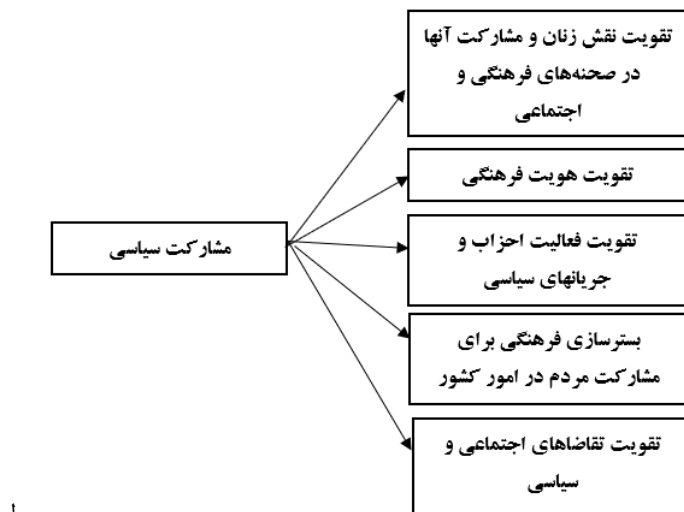
دو قانون اساسی جمهوریت اسلامی ایران ط اصول متعدد دی و جو ط دار ط کها بر مشار کت ه ط جانب ط مر د ط دو ا مو ط سیاسی ط جامع ط اسلامی ط تصر یح ط و تا کب ط کر د ط است ط علا و بر آن ط دو ا مقد م ط ایر ط قانون ط نی ز ط بو مشار کت ط عمو م ط تا کب ط شد ط است ط اصل ط شش ط قانون ط اساسی ط تصر یح ط م ط کن ط «دو جمهوریت اسلامی ط ایران ط ا مو ط کشو ط بای ط بها اتکا ط آرا ط عمو م ط ادار ط شو ط ا ط ا انتخابا ط رئیس ط جمهور ط نمایند گان ط مجلس ط شور ا ط اسلام ط اعضا ط شو ط ا ط ا ط نظا ط ا ط نه ط ا ط ا ط ا ه ط بر س ط دو م ط ا دی ط کها ط اصل ط دو ب ط ا ط ایر ط قانون ط مع م ط مر گ د د ط ا ط اصل ط ه ط ه ط ا ط است ط ا ط

روث، شناسی،

اهمیت و کارکردهای مشارکت سیاسی

مشاركت سياسي دوا بعا كو ناگون جا آن جا عامل جا مهمی بر ای ادا ما حیانتا سیاسی جوامع وا حکومتا محسوس بجا شو هتا ایرجا مفهوما نملقا حضورا مر دم دوا اعمالا حکومتا بجا حسابا می ایا و دوا کشور های دموکراتیکه شاخصا مهمی بر ایرجا رضای مندا میا مر دم دوا تلقی میا میا شولقا انتخابانیا مهمی ترین نماشا مشارکت سیاسی بجا حسابا می ایا بظا آن تظا کما میز ان مشارکت در دوا عرصا انتخابانیا همو اوا سوبجا حاکمات بجا دقظا دنبال میا شولقا چرطا که رونق صعودی بجا نرولی ادا در بر دار ندما نکانتا مهمی اوا نکاما و نگرش در دما نسبتا بجا ارکان اساسی مشرور عیظا حکومتا استقا (اشتریا) و امیر زادما ۱۳۹۴ ا تا ۸۲۵) مشارکت سیاسی از جمله ملزوماتا بنیادین در همدسالاری و شهر وندی استقا و اوا ضرورتا هتا جدا نشدن نظام سیاسی دوا قرن بیست و یکما استقا اصلقی ترین شاخصا توسعه یافتگی سیاسی ما پاسخ بجا نیافزا ایندما مشارکت سیاسی و نهادهای دما کردن ادا در قالب نهادهای مدنی استقا مطالعاتا مشارکت سیاسی هتا جامعه ایا شناختا رفتارا سیاسی مر دم ادا چارطا میسوسا می سازا و مشخصا می کنما که دوا بستر های اجتماعی گوناگون ما میز ان مشارکت سیاسی شهر و نطا آن چگونما و تحتا تأثیرا چما عواملی تغییرا می پذیرما (مسعودی و همکاران ما ۱۳۹۳ ا تا ۷۸) میز ان حضورا و مشارکت در دوا طولا تاریخا بجا یکما اندازما نبودما استقا مطالعاتا دوا هتا مانیا که مر دم پشتیبانی بیشتر اوا نظام سیاسی کر هتا نطا و دوا جریا و امورا مشارکت بیشتر ادا داشته اندما ثباتا بیشتر اوا بوا نظما های سیاسی حکم فرما بودما استقا دوا واقع مر دم بجا مشارکت شان هتا خورا رطا دوا ادارا جامعما سهیما می داننطا و هتا بجا شکا بهتر اوا می تواننطا خواسته هتا و نا خواسته های خورا رطا ابرا و کنند بطرسمیظا شناختا شدن حق مشارکت سیاسی افرایا جامعما اوا سوبجا نظام سیاسی ارا تباطا اساسی میا ارا گرایش انا بجا نسبتا بجا هتا می تاملنطا و تقویتا ادا در دقا باینصورتا که افرایا شدن مزایمیظا های مشارکت فعالنطا افرایا جامعما دوا عرصا سیاستا اوا سوبجا نظما سیاسی بجا می تواننطا موجب تقویتا گرایش انا بجا نسبتا بجا هتا می تاملنطا شایرگر دقا و ایرجا موضوعا دوا نهیا بجا تحکیما هتا می تاملنطا جامعما کمکا خواهنطا کر هتا (مرزبالی ما ۱۳۹۹ ا تا ۱) مشارکت سیاسی اوا جمله ضرورتا یا هتا نظام سیاسی استقا و کارکردهای متعدد ادا در هتا که دوا ایرجا قسمتا بجا بر خیا اوا هتا ادا بر داختا شدما است:

6

شکل (۱). مدل مفهومی پژوهش

دوا دامتعا بعا تشریح‌وا تبیین‌واسط کار کرط مذکووا بعا تفصیل‌وا پرداختعا شدما است، ط

تقویت نقش زنان و مشارکت آنها در صحنه‌های فرهنگی و اجتماعی

بلاشکل‌وا گیر‌وا انقلاب‌بلا اسلامی‌ما ایران‌ما منبع‌ما اوا ایدئولوژی‌وا اسلامی‌ما وادینی‌ما زمینه‌ما برای‌ما تحرک‌ما سیاسی‌ما اجتماعی‌ما و فرهنگی‌ما آن‌ما فراهما شدما کما این‌ما امواز‌ما زمینه‌ما را برای‌ما همگرایی‌ما و پیوند‌ما عمیق‌ما توا بلا نظام‌ما اسلامی‌ما فراهما ساخت‌ما هم‌ما اکنو‌ما ط‌ما هط‌ما ساز‌ما مان‌ما دولتی‌ما و غیر‌ما دولتی‌ما دوا دوا داخل‌ما کشور‌ما مباحث‌ما مربوط‌ما بعا ناز‌ما دوا دست‌ما واکا و خوط‌ما فرا دوا انا دوا این‌ما میان‌ما بر‌ما خ‌ما از این‌ما نهاد‌ما بلا انگیز‌ما آشنایی‌ما بعا آموزه‌های‌ما دینی‌ما و دفاع‌ما اوا مبانی‌ما اسلامی‌ما واکا گشایی‌ما اوا مشکلات‌ما واقعی‌ما ناز‌ما شکل‌ما گرفت‌ما انا نهاد‌های‌ما دولتی‌ما ناز‌ما توا نسق‌ما انا بلا تشکیل‌ما نشست‌ما هط‌ما کار‌ما شناسی‌ما بعا استفاده‌ما اوا کار‌ما شناسا‌ما فرط‌ما و نمایند‌ما گار‌ما و ارتقا‌ما امواز‌ما خارج‌ما و حوزو‌ما هط‌ما علمیه‌ما سیاست‌ما خارج‌ما دوا دولتی‌ما و انا بلا دوا قبلا معا هط‌ما اسناد‌ما بیط‌ما المللی‌ما ناز‌ما بعا بحث‌ما بگذار‌ما ننا نتیجتا این‌ما مباحث‌ما ط‌ما پیشنهاد‌های‌ما سیاست‌ما هط‌ما کوتلا مدت‌ما میاط‌ما مدت‌ما وادرا از مدت‌ما نظام‌ما اسلامی‌ما دوا قبلا جامع‌ما بیط‌ما المللا استفا (زیبایی‌ما نژاها ۱۳۸۰ هط ۱۴۵-۱۴۶)، ط

ورود فعالانه و آگاهانه زنان در حوزه‌های عمومی موجب ثبات و پیشرفت جامعه می‌شود و ارتباط با اصالت و مناسبات فرد و جامعه زناط نقش مضاعفی ایفا می‌کنند؛ زیرا از سویی جامعه‌ما مثابه بستری برای رشد انسان متشکل از افرادی است که در خانواده تربیت‌ما یافت‌ما انا خانواده‌ما که نقش زن بعنوان مادر و همسر بسیار حیاتی است‌ما از سوی دیگر تجلی کمال در فرد، تنها دوا اجتماع میسر خواهد شد‌ما ازینرو به نظر می‌رسد اسلام ضمن تأکید بر تهذیب و تربیت فردی‌ما مصلحت جامعه را مقدم بر مصلحت فرد می‌دانند‌ما مشارکت سیاسی زناط یک‌ما فرآیند با عناصر متعدد است که مهمترین آنها عبارت‌ما از : دانش‌ما و آگاه‌ما هط‌ما سیاسی و اجتماعی، کاهش انسداد اجتماعی‌ما نفی‌ما گفت‌ما غیری‌ما ساز، تصمیم‌گیری و سازماندهی مبتنی بر عقلانیت، نوعیت سیستم سیاسی و نقش احزاب و گروه‌های‌ما دخی‌ما نفوذا‌ما گاهی در توضیح مشارکت سیاسی زنان مؤلفه‌های دیگری نیز به آن افزوده می‌شود کما ریشه در باورها و نگرش جامعه‌ما نسب‌ما بعا حضور زناط در عرصه عمومی دارن‌ما وقتی از حقوق سیاسی زنان سخن به میان می‌آید، طیف و دامنه گستره‌ما از موضوعات و مصادیق حقوق سیاسی را در برمی‌گیرد (میر‌ما ترابی‌ما و همکاران‌ما ط ۱۴۰۰ هط ۱۳۶)، ط

قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران بعنوان میثاق حقوق ملت، حقوق سیاسی زنان را بوا اساس مبانی دینی در کنط مرداط بعا رسمیت شناخته است و همانند دوران انقلاب آنان را سهیم دوا جامعه می‌داند. با تحلیل اصول مندرج در قانون اساسی بوا وضوح استنباط می‌شود که در حقوق‌ما انتخاب کردن و انتخاب شدن، اولا حاط قانونی ممنوعیتی برای حضور زنان در عرصه‌های سیاسی‌ما و حیط‌ما نداط و در اغل‌ما مواط قانون‌ما گذار بوا صراحت حقوق سیاسی برابر زنان با مردان را تبیین کرده‌ما است. شور‌ما بخت‌ما بر پایه تفاسیری که از برخی از صفات اوا جمله اجتهاد و یا فقا هت و .. ط‌ما می‌شود‌ما زنان را از ورود به برخی از مناصب سیاسی محروم می‌کنند (میر‌ما ترابی‌ما و همکاران‌ما ط ۱۴۰۰ هط ۱۴۲)، ط

جدول ۱. جدول حضور زنان در دولت احمدی نژاد

نام	جانشین چه فردی شد؟	سمت اجرایی	تحصیلات	سوابق اجرایی	فرآیند حضور در دستگاه اجرایی
مرضیه و محیط دستجردی	کارمربا باقری و لنگرانی	وزیر بهداشت و درمان و آموزش پزشکی	ط-متخصص جراحی زنان و اطفال دکترای عمومی پزشکی تخصصی شورای آموزش پزشکی تخصصی وزارت بهداشت	عضو شورای سیاست گذاری وزارت بهداشت - نماینده مردم تهران در مجلس شورای اسلامی - دوره چهارم و پنجم - عضو گروه پزشکی شورای عالی برنامه ریزی - عضو شورای عالی نظام پزشکی کشور	- معرفی به عنوان اولین وزیر و معاون افا سوی احمدی نژاد - موافقت نمایندگان مجلس دستجردی در وزارت بهداشت
فاطمه بداغی	پیش از جدا سازی معاونت حقوقی پارلمانی رئیس جمهور و یکدیگر "محمدرضا رحیمی" بود این معاونت را باستفامیکرد	معاون حقوقی رئیس جمهور	- کارشناس رشته الهیات (فلسفه و کلام اسلامی) - کارشناس رشته حقوق قضایی - کارشناس ارشد و دکتری حقوق خصوصی	- مشاوره قضایی در حوزه های ریاست قوه قضائیه - معاونت آموزش و پژوهش مردمک مشاوران و کلا قوه قضائیه - نمایندگی قوه قضائیه در شورای فرهنگی جامعه زنان	- جلا سازی معاونت حقوقی ریاست جمهور و معاونت پارلمانی - ایجاد معاونت حقوقی رئیس جمهور - صدور حکم انتصاب بداغی به عنوان معاون حقوقی رئیس جمهور افا سوی احمدی نژاد
سرپرست سلطانی خواه	صادق و اعزاز ده	معاون علمی و فناوری رئیس جمهور	کارشناسی کارشناسی ارشد و کتارشد ریاضیات و دانشگاه صنعتی شریف	- عضو هیئت علمی و هیئت امناء دانشگاه الزهراء - عضو شورای سازمان پژوهش و برنامه ریزی وزارت آموزش و پرورش - مشاور رئیس جمهور و رئیس مردمک آموزش و خانواده	- تر کماستفام ریاست مردمک وزارت آموزش و خانواده و افتاد و لنگرانی - حضور در شورای شهر - حضور در جلسات تبلیغات احمدی نژاد بر روی دولت دهم - حضور در دولت دهم و معاون علمی و افتاد و لنگرانی رئیس جمهور
فرحناق تر کستانی	مهر داه پذیرش	تلاش نافرجام رئیس جمهور برای واگذاری ریاست سازمان ملی جوانان به تر کستانی	- متخصص بیماریهای زنان و اطفال	- معاون دانشجویی و فرهنگی و رئیس مردمک آموزش و وزارت بهداشت - معاون دانشجو و فرهنگی و رئیس مردمک آموزش و وزارت بهداشت - آموزش پزشکی	- صدور حکم انتصاب تر کستانی برای ریاست سازمان ملی جوانان افا سوی رئیس جمهور - ایجاد حاشیه ها و فارو برای انتصاب این سمت - تر کستانی سازمان ملی جوانان سوی تر کستانی به دلیل کسالت - بازگشت به وزارت بهداشت - درخواست استعفا و سمت وزارت بهداشت به دلیل بیماری - موافقت و برپه داشت

ماهیت مشارکت‌نازنا در فعالیت‌های ضدحکومتی‌ها الگوی ادغام آنان در جامعه را در چند دهه پیشین نشان می‌دهد و ساختار انقلابی از جانب این‌ها اصلاح‌ناپذیر می‌گردد. گذار به محیط مخالفت‌نازنا که پس از ظهور شورشی‌های مذهبی و اعطای امتیازات توسط حکومت شریعت امامی پدید آمد فضا‌های نا‌آرامی را برای فعالیت‌های مخالف‌نازنا باز کرد. «بصورتی گسترده و راهبردی هژمونیک و اعتصاب‌ناضامات در گیت‌شدن و رونق‌تثبیت‌شدن جذب‌نازنا در این‌ها و ایدئولوژی‌های سیاسی اسلام‌ها و مارکسیسم-لنینیسم تشدید گردید (حافظیان ۱۳۸۰: ۱۵۹)»

تقویت هویت فرهنگی

مسئله مشارکت سیاسی در جوامع بشری، یک مسئله عام و فراگیر است و کمتر روزی را می‌توان یافت که در رسانه‌های جمعی، مطبوعات و حتی گفتگوهای روزمره حرفی از حقوق بشر و مشارکت مردم در سرنوشت‌دولت‌ها در میان نباشد. در ایران نیز به‌ویژه پس از انقلاب اسلامی مشارکت سیاسی به خصوص رفتار رأی‌دهی‌ها از توجه شایانی برخوردار گردید. ساختار سیاسی و حقوقی ایران در قالب اصول قانون اساسی و همچنین قوانین حوزه حقوق عمومی در بخش‌های مختلف ابزارهای تحقق مشارکت سیاسی به محدودیت‌های پذیرفتنی شط است (شاپوری و همکاران ۱۴۰۲: ۲۳۳)»

در بحث مشارکت سیاسی در جمهوری اسلامی ایران نمی‌توان نقش فرهنگ سیاسی را نادیده گرفت. فرهنگ سیاسی شیوه‌ای است که در دامن برپایه‌ها و باورهای دایره‌ها در بارها و فعالیت‌های سیاسی می‌پردازد. این‌ها را منظور از فرهنگ سیاسی ما سیاسی شدن جامعه نیست بلکه این‌ها مفهوم بیان‌گزار از شیوه‌های سیاسی مانگر شیوه‌های احساسات و آرزوهای سیاسی در بارها و نظام سیاسی موجود و نخبگان سیاسی حاکم است. شهر و نداد جمهوری اسلامی را به بستن به چگونگی آرزوهای و جهت‌گیری‌ها نشان نسبت به نظام سیاسی می‌تواند و سوارده فرهنگ سیاسی سازگار به طرف و ناسازگار دست‌بندی که در برابر این‌ها آنچه دو پیوسته خواهد آمد جلوه‌ای از تأثیر این‌ها سوارده فرهنگ سیاسی به رفتار انتخاباتی شهر و نداد است. نداد این‌ها را به نداد دور انتخاباتی را به نداد می‌تواند منظور فرهنگ سیاسی آرزوهای و وجود این‌ها بر سر و نداد انتخاباتی دو دور مانع به نسبت به طولانی‌ها این‌ها امکان را فراهم می‌سازد که به شناخت پذیرفتنی از فرهنگ سیاسی در دامن‌ها دست‌بندی‌ها اگر انتخاباتی است یا مستقیم (که همواره به طور و نقطه‌ترین انتخاباتی به استیلا و اغوا تا کنون در نداد کج‌ها روشن می‌شود که دو دور انتخاباتی (جود و دو دورهای اول و هفتم و دهم به پیش از یک سو و اجداد شراب دو استاتل تهران را حضور و دو عرصه انتخابات خود را که در آن‌ها این‌ها را به نداد حتی دو سوار دور انتخاباتی (دو دورهای چهار و پنج و شش و هفت و ده را صلا) (بیش از یک دو و اجداد شراب را به نداد گذشته است. نداد مشارکت دو دیگر عرصه‌های انتخاباتی نیفتاد یا نداد توجه است. بر این‌ها نمونه دو انتخابات مجلس شورایی اسلامی در نداد مشارکت نداد در به پیش از ۱۳۶۳ در صند دو انتخابات مجلس خبرگاران به پیش از ۱۳۶۹ در صند دو انتخابات شوراهای به پیش از ۱۳۶۶ در صند مطر سلا (امام جمعه زاد و دیگران ۱۳۹۱: ۲۹)»

اهمیت‌نازنا مشارکت سیاسی در سرنوشت مردم به نداد به نداد ظاهر این‌ها جمهوری اسلامی ایران به همواره دورا رهبردهای سیاسی و اجتماعی خود نقش بسیار مهمی بر این‌ها در دنا قائل شود. نداد منظور امام خمینی مشارکت سیاسی در دنا سطح فردی و جمعی به نداد سطوح فردی و امام خمینی به نداد طریق‌ها این‌ها را به نداد می‌پردازد و سپس انسان به نداد و نداد خویش را در عرصه عمل اجتماعی به نداد محکم از مور می‌گذارد. نداد و ملت‌ها عمده‌ترین سطوح جمعی مشارکت سیاسی به نداد و نداد امام خمینی می‌باشند. امام خمینی به نداد الگوپذیری را از احکام و تعالیم اسلامی و اقرآن از مانی‌ها و نداد جهان اسلام را در عز و نداد و این‌ها یک سراسر احکام فردی خلاصه شده به نداد حکومت جهانی اسلام را در مور نداد و نداد قرا و دنا و انقلاب اسلامی را در کتی‌ها جهت تحقق آرمان‌ها و نداد اسلام می‌باشند. امام خمینی را از جای‌ها که اسلام را دینی‌ها به نداد شمول و فراگیرا بر این‌ها تمام می‌بیند و این‌ها به نداد یک‌ها از نداد چندانی به نداد مفهوم ملت‌ها نداشتند است. نداد و نداد عملی دو عین این‌ها رهبر و مسلمین و مستضعفین جهان بود. نداد ایشار بر این‌ها ایران را در جای‌ها و الی‌ها قائل بود. نداد ایرانیت را به نداد تأکید به نداد انستانت دو مفهوم جدیدی نداد و این‌ها را به نداد یک‌ها تلقی می‌کرد. نداد امام خمینی ملت به نداد مفهوم مادر را به نداد که دو مقابله اسلام را قرا نداد و نداد پذیرش قرا می‌دهد و ملی‌گرایان را به نداد که دو تقابل با اسلام را قرا گیر و مطرومی دانند (فرزاد و پوزاز ننگ ۱۳۸۸: ۲۷-۲۹)»

تقویت فعالیت احزاب و جریانهای سیاسی

[illegible]

دو نظام سیاسی بر آن مآخذ ابعاد، نظام ایجاد کانالی‌ها، ارتباطی‌ها، گروه‌های غیر مرتبط و احیای متخاصم‌ها و ارجا در آن نظام دو مجموعه‌ای و افکار و ابعاد متقابل و به هم پیوسته (کاری که از دست‌اندوخت‌ها، بونمی‌اید) او هم گسیختگی اجتماعی را کاهش داد و بدین طریق یک پارچگی ملی را تضمین می‌کنند و کار تر کیست گروه‌بندی‌های عمومی و افقی و متفرقه و احیای متخاصم‌ها، موریق حساسی، اسطفا کطامع‌افا عه‌طافا احزاب بر می‌آید و احزاب همچین می‌توانند به عنوان ابزار ری‌نهادی‌ها، دو پیکر در شکاف‌ها بین شهروان و وسط‌عمل‌کننده و سرانجام این کارها کطافا دو دو بعد می‌توانند به ایجاد انسجام و وحدت ملی کمک نمایند و اولی‌ها عرضیه نهادها و آرمایی‌ها، که برای کار مریط یک کطامع‌ارز شرط و حد ایجاد داشته باشند و آن‌ها بعد دو بعد محو گردد، و دوم‌ها وحدت بخشید و دو کمک به یافتن‌ها و بحال‌آنها، تا تر تبا‌نظام نهادها کطامع‌مذا کطافا

احزاب سیاسی با ابتلا به پیوند منافع و تقاضاهای یعنی تنظیمی و برقرار یار ابهام میان تقاضاهایی که بخواهند بپردازند و سوبساید خنک و گریه های غرضی می شود و با سبب تجمیع این خواسته ها به منظور همگون ساختن و هماهنگ نمودن تقاضاهای پراکنده و قابل تری کی به دور و نوبت تبدیل می یابد بنیاد یعنی پیوند منافع و تقاضاهای تجمیع آنها که کمترین کسب و کار تجمیع منافع فرایندی است که طی آن خواسته های افراد و گروه های دولتی و شبه دولتی به یکدیگر می رسد و به این ترتیب منافع یکدیگر را عموماً تعیین کننده بر این تصمیم گیر می آید پیشنهاد های مهم بر این سیاست گذار یعنی تجمیع می شود چگونگی تألیف و تجمیع منافع یکی از عوامل تعیین کننده بر این تصمیم گیر می آید دولت بر این شهر و ندر این خواسته ها به تعبیر بهتر به مهمتر بر این عوامل موقوف شود و به حکومت یعنی ثابت مشارکت بر این راه و آزادی و امنیت و تلاش بسیار و آزادی و نتیجه و بازتاب نحوه تجمیع منافع ایند به طوری که احزاب سیاسی با ایجاد رقابت بین یکدیگر تعیین و اولویت های سیاسی را ارائه و احزابی که بر این حل مسائل عمومی ایجاد آشتی و سازش بین اولویت های سیاسی گروه ها و مختلف و شکلی داد و بدها سیاست های عمومی به تجمیع منافع بر این ماهر و ساند (نظریه ۳۹۰ و ۸۵) ط

[illegible]

نظام جمهوری اسلامی ایران با گذر گونی‌ها سیاسی اجتماعی و فرهنگی‌ها و جامع‌ها و رفتارها و گسترش نهادها و مردمی‌ها و دخیل‌ها و زمینه‌ها و مشارکت‌ها و سیاست‌ها و مدنی‌ها و رفتارها و فرآیندها و تصمیم‌گیری‌ها و سیاست‌گذاری‌ها و ادارات و جامع‌ها و رفتارها و نهادها و سیاست‌ها و زمینه‌ها و مشارکت‌ها و حقوق و آزادی‌ها و سیاسی‌ها و اجتماعی‌ها و ملت‌ها و نظایر آنها و حاکمیت‌ها و انسان‌ها و با سرنویشت‌ها و سیاسی‌ها و اجتماعی‌ها و خودها و آزادی‌ها و عقیده‌ها و بیان‌ها و مطبوعات و آزادی‌ها و احزاب و انجمن‌ها و انتخابات‌ها و نظایر آنها و رفتارها و دعوی‌ها و خیرات و نهی‌ها و از منکرها و ادارات و اعمال‌ها و نظایر آنها و طریق‌ها و شوراهات و مساوات‌ها و برابری‌ها و قانون‌ها و آموزش‌ها و پرورش‌ها و امنیت‌ها و عدالت‌ها و به عنوان مکانیزم‌ها و مشارکت‌ها و سیاسی‌ها و برشمردن‌ها و سطوح‌ها و مشارکت‌ها و انتخابات‌ها و ایران تقریباً نهادینه شده است که بر گزینش و حضور و گسترده‌ها و مردم‌ها و وضعیت‌ها و سیاست‌ها و انتخابات‌ها و مبین‌ها و هم‌ها و مسأله‌ها است که احزاب سیاسی و مطبوعات بدلیل‌ها و مختلف‌ها و به غیبه از این‌ها و دو‌ها و از مانع‌ها و آن‌ها و به صورت‌ها و محدود‌ها و نتوانسته‌اند نقش‌ها و خود‌ها و گسترش مشارکت‌ها و سیاسی‌ها و مردم‌ها و ایفا نمایند و به علیرغم این‌ها که ساختار و نظام جمهوری اسلامی و مبنای نظری و عملی مشارکت‌ها و سیاسی‌ها و مدنی‌ها و رفتارها و نهادها و سیاست‌ها و مطبوعات و ضعف‌ها و انسجام درونی و سیستمی و جامع‌ها و رفتارها و جامعه‌پذیری و سیاسی‌ها و رفتارها و هنگام سیاسی‌ها و مشارکتی‌ها و شرایط و به لحاظ رفتارها و نظام سیاسی و غیبه و مردم‌ها و کراتیک‌ها و سلطنتی‌ها و به نظام سیاسی و جمهوری اسلامی و دو مقاطعی و چون‌ها و حلقه‌ها و فاصلات و سال‌ها و ۱۳۵۷ تا ۳۶۷۰‌ها و موجب شکل‌گیری و مشارکت‌ها و سیاسی‌ها و تجهیز و رفتارها و گردیده است که این‌ها و حال‌ها و بدلیل‌ها و چون‌ها و نهادینه شدن مردم‌ها و سال‌ها و دینی‌ها و رفتارها و طبقه‌ها و متوسط‌ها و تحصیل‌ها و کردها و آگاهی‌ها و بخشی‌ها و سافت‌ها و مدیران و دو حلقه‌ها و فاصلات و سال‌ها و ۱۳۶۷ تا ۱۳۸۸ مشارکت‌ها و سیاسی‌ها و مدنی‌ها و آگاهانه یا بی‌مشارکت‌ها و سیاسی‌ها و تجهیز و رفتارها و آگاهی‌ها و سال‌ها و آغازین‌ها و جمهوری اسلامی ایران را گردیده است (دارایی‌ها ۱۳۸۸ تا ۱۶۱۶).

انتخابات بعد دو طبعی ۱۰ ساله گذشتند هموارا محمل جدید برای طرح طبیعت و وسیع را از تقاضاهای اجتماع (اعمال) و سیاستها اقتصادیا و فرهنگیا گفتمان ساز ایجاد پیرامون آنها و نیوا تخلیه هیجانها و سر خوردگیها در سطح اجتماع پیدا بود اما اسطوانات عنوان مثال انتخابات رفتار یاسط
جمهوری و سال ۱۳۷۶ را عرضط خودنمایط مطالباتنا طبیعتا متوسط نوظهورها باز نمایط آراء و ادعا گفتمارحیط بود (کاشط ۱۳۸۱ تا ۱۳۹۹ ط ۱۳۶۷ و

۲۴۶-۲۴۲) که دوا حالیه کلا انتخابتاسال ۳۸۴ امار صلا بر ووا باز نما یطما مطالباتما مغفولماندها نیر وهای حاشیطا شهریها وروستا یطما بوها مطالباتطما کلا توسطنا نیر وهای نو ظهروا اصولگرا حولامفهوما عدالظما اجتماعیطا و شکافا فقیو و غنیطما صورنابندیها شدما بوها دوا فضا یطما کلا نظا و مطا سیمطما طبقطما متوسططما شهریها و مطالباتما آن دوا دوران دوا و لظما محمودا احمدیجان دوا کلا حاشیطا راندها شدما اسطما انتخاباتار یاسطما جمهوریها سال ۳۹۲ امار صلا دوا و باطایا برایا نقش افرینیطما یطما طبقطما و نیر وهای سیاستما مؤتلفطما آنطما فراهیطا آوردها گفتمان انتخاباتی یطما گروما و فطما شطابدها کلا دوا و و طما های قبالما دیطما گفتمان عدالظما بسیطما شدما بوندطما دیطما مفاهیطما دیگر طما سوطا خوطا بسیطما کندما

معنایا یطما فراینطما براینظما جمهوریها اسلامطما حفظ پیوندهایا واقعیطما طما حیاتما اجتماعیطا و مطالباتما آن دوا بودما اسطما نتیجطما محوریها و کلیدیها حفظ پیونطما طما حیاتما اجتماعیطا و مطالباتما آن دوا براینظما سیاستما جلوگیریها اواسططما یافتطما کنشطما هایا سیاستما سوطا سوزادیکالیسمطما بودما اسطما کنشطما سیاستما رادیکالطما عنوان یطما کلا کنشطما استراتژیکطما محصولاسر خور دگیطما چا و نا پذیریا اواسططما کنشطما هایا مسالطما آمیزا اسطما (تیلطما ۳۸۵ امار ۷) طما دوا براینطما علیرغطما تمامانوسانطما و سرحور دگیطما و نیوا احساسطما طیفما هایا مؤثریها اواسططما دوا مورنا کارآمدیها دولظما دوا برآوردها کردما

مطالباتما هنوفا ساز و کاوا انتخاباتی اواسططما بخشطما مهمطما اواسططما نیر وهای اجتماعیطما عنوانر و شطما اثر بخشطما برایا پیگیریها تقاضا دوا لظما معطما شوطما طما عنوانما مثالما یافتطما هایا مودوما بیمایشطما ارزشطما و نگرشهایا براینظما نشانما معطما دوا حالیه کلا بیشطما اواسططما ۲۳ در صلا پاسخگویانما حامیطما دوا گزینطما «اصلاح و ضبط مودوما ۸/۴۶ درصدطما و «تغییر اساسطما و ضبط مودوما ۳/۷۷ درصدطما هستندما حدو ۴/۴۶ اواسططما مشار کلا خوطا دوا انتخاباتار یاسطما جمهوریها سال ۳۸۰ طما سوطما کلا حدو ۴۶ در صلا نیوا اواسططما مشار کلا دوا انتخاباتا مجلسطما آنطما سوطما کلا (دقنوا طما حهایا ملطما ۳۸۲ امار ۱۷۹-۸۰ و ۲۰۲) طما یطما آما و نشانما معطما دهطما کلا همچنانما اکثر یطما بالایطما اواسططما شهر و ندانما اصلاح و ضبط مودوما جوطا اواسططما هگذا مشار کلا انتخاباتی ممکطما معطما داندنطما علیرغطما نوسانطما هایا مودوما یطما آمار هلا دوا طما ساطما هایا بعطما و افطما و خیز هلا دوا یطما حوزمار قلمما مشار کلا دوا آخر یطما انتخاباتار یاسطما جمهوریها (۱۳۹۶) طما نشانما معطما دهطما کلا و نطما و منطقطما فوقما همچنانما تداوما دارطما بطما موارا باطما بایطما دستاوردهطما و سوطما هایا مثبتطما دیگریها نیوا افزونما ایجاهاز مینطما برایا تخلیطما هیجانطما و سرحور دگیطما هایا اجتماعیطما بسترسازیها برایا تقویطما تعلیطما سیاستما و ملطما ایجاها خاطرما جمعطما و تحققطما و نطما جامعطما پذیریها سیاستما ایجاهاز مینطما برایا دگر دیسطما دوا خط مشیطما هایا کلانما کشوریها نظیوا تغییرو دوا سیاستما هستطما ای) طما بهبوطا تصویبوا کشور دوا چشم انداویطما المللیطما و مخدوشطما کردما تلاشطما هلا برایا اوافطما تصویبیها یکدسوطما واراکلا اواسططما سیستمطما سیاستما و موارا دیگریها اواسططما یطما موارا اسطما اواسططما سوطما هایا مثبتطما و کار کردهایا ستایشطما شدما انتخاباتا نیا یطما مودوما یطما بوطما سوطما تاریکطما سیاستما انتخاباتی و کار کردهایا منفیطما و زیابطا و آنطما شودما

نتیجه گیری

مشار کتفا سیاسی دوا ابعاط گوناگونما آنطما عامطما مهمطما برایا ادامطما حیاتما سیاسیما جوامعما و حکومطما محسوطما معطما شوطما اینطما مفهوما نمطما حضورما مر دما دوا اعمال حکومطما بوطما حسابما معطما آیتا و دوا کشور هایا دموکراتیکما شاخصما مهمطما برایا رضایطما مندیما مر دما تلقیما معطما شوطما بوطما توجهما بوطما اهمیتطما موضوع دوا اینطما مطالعما تلاشطما شدما استطما مشار کتفا سیاسیما اواسططما پنجما کار کرداصلیما مورارزیابیما قرا گیر طما کلماتیما مر تبیطما بوطما هوا کار کرد بوطما شرحما دیا یطما باشدما

— **تقویت نقش زنان و مشارکت آنها در صحنه های فرهنگی و اجتماعی** معطما می توانطما بوطما تحققما توسعما پایلدا و اواسططما عدالتما اجتماعیما کمکطما کنطما طما افزایشطما مشار کتفا زانما دوا فرایندهایا سیاسیما و انتخاباتا نقشطما و تأثیرا آنطما دوا تصمیمگیریها طما مر بوطما بوطما فرهنگما و اجتماعما قویترتوا معطما شوطما تقویطما نقشطما زانما دوا صحنطما هایا فرهنگیما و اجتماعیمطما می توانطما بوطما تعادلما جنسیتیما و تمثیلمنا مناسبما زانما دوا نهادهایا فرهنگیما و اجتماعیمطما منجوا شوطما اینطما می توانطما بوطما توسعما فرهنگما سازمانیما و تغییرو نگرشطما طما جامعطما دوا قبالما زانما کمکطما کنطما و طما هایا برابطیها فر صطما هلاطما برایا زانما فراهیمما کنطما مشار کتفا زانما دوا صحنطما هایا فرهنگیما و اجتماعیمطما می توانطما بوطما توسعما قدرتطما و توانمندیما زانما کمکطما کنطما طما فعالما شدما زانما دوا اینطما صحنطما هلا زانما می توانطما مهارطما و استعدادهایا خوطما بوطما کاوا بگیرنطما و نقشطما مؤثریها دوا تصمیمگیریها طما مر بوطما بوطما فرهنگما و اجتماعما داشتهما باشندما همچنینما تقویطما نقشطما زانما و مشار کتفا آنطما دوا صحنطما هایا فرهنگیما و اجتماعیمطما می توانطما بوطما ارتقایا حقوقطما زانما و تضمینما عدالتما جنسیتیما کمکطما کنطما طما فعالیتطما زانما دوا اینطما حوزطما هلا مسائلما و مشکلاتما زانما مطرحما معطما شوطما و اقداماتما لازما برایا حفظ حقوقطما زانما و ارتقایا و رفع تبعیضما جنسیتیما انجامما معطما شوطما

6

۱. مشتریان ها کیومرث شها و امیرزاده محمد رضا ط(۱۳۹۴) با بررسی ط تأثیر اقتصاد شبکه های اجتماعي ط مجازی ط بطو مشارکت سياسی ط (مطالعه موردی ط شهرا تهران)، ط سياست ط مجله دانشكده حقوق ط علوم سياسی ط ۴۵(۴) ط ۸۲۵-۸۴۱ ط
۲. اکبری، طرضا. ط(۱۳۸۸)، ط عوامل ط مؤثر طادر ط بهبود ط مشارکت ط سياسی طاز طديدگاه طروستايبان ط موردنشناسی: ط شهرستارا اردبيل. ط جغرافيا و آمایش شهری ط۔ منطقه ای ط(۶۲) ط
۳. املح جمعا زاده سیدجوا طباری ط عبدالرضا ط(۱۳۸۲) طارابطه فرهنگ سياسی ط توسعۀ نيافتگی ط سياسی طدو ایرا ط(۳۳۲ ط ط ۳۵۷) ط بر مبنای ط نظر بقا الموند دانشكده علوم اداري ط اقتصاد دانشگا اصفهان ط ط
۴. پيران ط پرويز ط(۱۳۷۶) ط شهرا شهر و نط مدار ط اطلاعات سياسی ط اقتصادي ط ۱۹ ط(۱) ط صص: ۴۶-۵۱ ط
۵. تقوی ط محمد ناصر ط(۱۳۸۰) ط تأثیر ط مشرو وعيت ط دو مشارکت سياسی ط فصلنامہ حکومت اسلامي ط سال ط ششم ط شمار د و ط ۱۹۵ ط
۶. حافظيان ط غفور ط ط(۱۳۸۰)، ط مجلس ط مجلس ط مفيد ط مشارکت سياسی ط تهران ط مطالعات ط از ط غفور ط
۷. حسيني ط خوا ط عليرضا ط(۱۳۸۸) ط دو لقا ط توسعه سياسی ط تهران: ط نشرا آدينه ط

۸. خورشیدی آباهاشاپوری طحسن طتوسلی طنائینی طمنوچهر طاحمدی طاسیطا محمدصادق ط(۱۴۰۲) طجاها طامشار کتط سیاسی طادقانون طاساسی طجمهوری طاسلامی طایران طجامط شناسی طسیاسی طانقلاب طاسلامی ط(۴) ط۲۳۳-۲۵۲ ط.
۹. دایر طالمعار طفط بین طالمللی طعلوم طاجتماعی ط۳۸۰ طتهران طمرکز.
۱۰. دفتط انتطابانتطو زارتط کشور ط(۱۳۸۶) طافهر سستط اسامی طامشخصانتط نمایندگان طبیستط وچهارمین دور طمجلس طشورای طملی طتهران ط.
۱۱. راش طمایکل ط(۱۳۷۷) طجامعط واسیاستط تر جمعط منوچهر طصبری طانتشار انتط سمت ط.
۱۲. رضوی طباقر ط(۱۳۹۱) طامشار کتط سیاسی طوایستط های طآن طتهران طترنم ط.
۱۳. شیرودی طمحمد ط(۱۳۹۱) طادین طوامشار کتط سیاسی. تهران طنگاطنو ط.
۱۴. عباس طزاد طمرزبالی طمجیط (۱۳۹۹) طانقش طامشار کتط سیاسی طادقوتو یط هویط ملی طفصلنا طمعط سیاستط پڑو هی طجهان طاسلام ط(۷) ط(۳).
۱۵. غفاری طهشجین طزاده طبیگط نیل طعبدالر ضلط تصمیم طقطعی طاکر ط(۱۳۸۹) طاعوامل طمؤنط بطامشار کتط سیاسی طادانشجو یار طعلوم طسیاسی طو فنی طادانشگاه تهران طمجلط دانش طسیاسی ط(۲) ط۲۰۷ ط.
۱۶. کار گر طعلی ط(۱۳۸۹) طامبانی طامشار کتط سیاسی طادو طجمهوری طاسلامی طایران طتهران طگستره ط.
۱۷. گلابی طافاطمعط طوحیلوط فتانط (۱۳۹۱) طتأییط خانوادط بطامشار کتط سیاسی طزان طفصلنا طمعط ط(۱۱) طاصص ط۳۱-۵۶ ط.
۱۸. مجیدی طمحمد ر ضلط (۱۳۸۹) طآشنایی طبطاقانون طاساسی طجمهوری طاسلامی طایران طقبط دفتط نشو طمعاف ط.
۱۹. مجیدی طمحمد ر ضلط (۱۳۹۳)، آشنایی طبطاقانون طاساسی طجمهوری طاسلامی طایران طقبط دفتط نشو طمعاف ط.
۲۰. محمدی طنژاد طحسن ط(۱۳۸۰)، احزاب طسیاسی طتهران طامیر کبیر ط.
۲۱. محمدی طاقاسط (۱۳۸۰) طپيامدهای طامشار کتط سیاسی طتهران طانواندیش ط.
۲۲. مسعود نیل طحسین طو دیگران ط(۱۳۹۳) طتوسعط سیاسی طتهران طنشو طزر گر ط.
۲۳. مصطفی طنسرین ط(۱۳۷۵) طامشار کتط سیاسی طزان طوزارتط امور طخارج ط.
۲۴. میر ترابی طهدی طساداتط محمدشاهی طحجتط الله طچینط چیان طنیلو طفرط (۱۴۰۰) طواکاو طمناسباتط مواعطامشار کتط سیاسی طزان طقوانین ط موضوع طادو طنظام طجمهوری طاسلامی طایران طزان طوطالع طخانوادط (۱۴) ط(۵۴) ط۱۳۵-۵۸ ط.
۲۵. نظری طمینا طعلی طحسینی طعلی طاملط جمعط زاد طسید جواد طو پور رنجبر طمهدی ط(۱۳۹۳) طابرر سی طابطط طجامعط پذیر طوامشار کتط سیاسی طزان طپڑو هشنامط طزان ط(۱) ط۱۶۱-۸۵ ط.